

D E T

K G L

B I B

L I O

T E K

ÅRSBERETNING

2015

ÅRSBERETNING

2015

Forsidefoto:

Det Kongelige Bibliotek modtog i 2015 Odin Teatrets arkiv, og i forbindelse med overdragelsen opførte Odin Teatrets skuespillere 31. august et ca. 20 minutter langt uddrag af en af deres kendteste forestillinger Ode til Fremskridtet (Ode to Progress) på Kirkebybroen. Iført fantasifulde kostumer og ledsaget af karnevalsmusik steg en parade af figurer op ad travelatoren. Overdragelsen af arkivet til var en af årets største og vigtigste accessioner; over 60 hylde-meter meget forskelligartet materiale; lige fra korrespondancer, pressematerialer, fotos, administrationsmateriale til 2 TB digitaliseret materiale. Odin Teatret kunne i 2014 fejre sit 50 års jubilæum og lederen, Eugenio Barba, har gennem alle årene været meget omhyggelig med at få teatrets aktiviteter dokumenteret. Denne første donation er kun halvdelen af arkivet; i 2025 bliver resten overdraget.

Bagsidefoto:

Det Kongelige Bibliotek viste 20. juni 2015 – 5. marts 2016 en stor udstilling Rifbjerg. En digter i tiden om forfatter, redaktør og samfundsdebattør Klaus Rifbjerg (1931-2015). Udstillingen belyste Klaus Rifbjergs omfattende forfattervirksomhed og byggede på det meget store og enestående arkiv, som Rifbjerg løbende har afleveret til Det Kongelige Bibliotek. De talrige manuskripter, dagbøger, fotografier og breve giver mulighed for at følge Rifbjergs tanker og idéer gennem et markant forfatterliv – fra barndommen i 1930'erne på Amager frem til hans død. Arkivet omfatter 72 flyttekasser, som bl.a. indeholder manuskripter, en meget stor brevsamling og scrapbøger. Arkivet giver indblik i et forfatterskab, som stadig er omstridt, men centralt i dansk kulturliv.

Årsberetningen er baseret på bidrag fra Det Kongelige Biblioteks afdelinger og er redigeret af Steen Bille Larsen og Erland Kolding Nielsen.

Summary er oversat af EasyTranslate

Konceptdesign: Kontrapunkt Group A/S

Layout og produktion: Phoenix Design Aid A/S, ISO 14001 miljøcertificeret og CSR-certificeret efter DS49001

Tryk: Rosendahls-Schultz Grafisk A/S, ISO 9001, ISO 14001 samt miljø-, Svane-, FSC- og EMAS-certificeret

Papir: Papiret er officielt miljøgodkendt FSC-papir og trykt med planteoliefarve uden opløsningsmidler. FSC er et internationalt bæredygtighedsmærke, der garanterer, at træet kommer fra et bæredygtigt skovbrug, hvor der er taget hensyn til miljø, biodiversitet samt skovbrugernes socioøkonomiske forhold. Det opfylder de i ISO 14001 fastsatte krav til langtidsholdbart materiale.

Foto: Alle fotos er taget af Fotografisk Atelier, Det Kongelige Bibliotek, med mindre andet angives.

Svanemærket: Tryksagen er mærket med det nordiske miljømærke Svanen. Licens nr. 5041 0457

Det Kongelige Bibliotek
Postboks 2149
1016 København K
Tlf.: 33 47 47 47
www.kb.dk
kb@kb.dk

Oplag: 900 eks.

ISBN: 978-87-7023-141-1
ISSN: 0909-9093

FORORD	5	
FOKUS:	14	<i>Sponsorering, fondsstøtte og partnerskaber</i>
FOKUS:	20	<i>Det Kongelige Biblioteks nye mediekanal</i>
FOKUS:	22	<i>Retrokonverteringspuljen og Det Kongelige Bibliotek</i>
NATIONALBIBLIOTEKET	25	Nationalbibliotekets opgaver
	29	Nationalsamlingsafdelingen
FOKUS:	43	<i>Det Kongelige Bibliotek - Danmarks Nationale Musikbibliotek</i>
FOKUS:	47	<i>Daguerreotypisamlingen</i>
FOKUS:	50	<i>Erhvervelse af et hebraisk liturgisk håndskrift fra Fredericia fra 1801-1802</i>
	55	Afdelingen for Fysisk Pligtaflevering og Bevaring
FOKUS:	59	<i>Retrokonverteringen af danske småtryk afsluttet</i>
	62	Afdelingen for Digital Pligtaflevering og Bevaring
FOKUS:	65	<i>Collaboration to Clarify the Costs of Curation, et EU-projekt til topkarakter</i>
	67	Kulturafdelingen
FOKUS:	81	<i>En skoletjeneste på Det Kongelige Bibliotek</i>
FOKUS:	83	<i>Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence for strykekvartet og blæserkvintet</i>
FOKUS:	87	<i>"Den ukendte Carl Nielsen". International markedsføring af Carl Nielsen i jubilæumsåret 2015</i>
FOKUS:	90	<i>Wayne Siegel, huskomponist ved Det Kongelige Bibliotek 2015-2017</i>
	93	Forskningsafdelingen
FOKUS:	106	<i>Dansk Center for Musikudgivelse</i>
	108	Digitaliseringsafdelingen
FOKUS:	109	<i>Ny afdeling for retrodigitalisering på Lergravsvej</i>
	111	Nationalbibliografi
KØBENHAVNS UNIVERSITETSBIBLIOTEK	115	Universitetsbibliotekets opgaver
FOKUS:	119	<i>Universitetsbibliotekets navneudvikling</i>
FOKUS:	122	<i>Backfiles. Om benyttelsen af og permanent adgang til retrospektive, eksterne videnskabelige tidsskrifter</i>

	128	Københavns Universitetsbibliotek Syd
	129	Det Humanistiske Fakultetsbibliotek
	129	Juridisk Videncenter
	131	Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek
FOKUS:	133	<i>Data Labs og Digital Social Science Lab ved Københavns Universitetsbibliotek</i>
	135	Københavns Universitetsbibliotek Nord (KUB Nord)
	137	Afdelingen for Informationsressourcer
FOKUS:	139	<i>Massive Open Online Course (MOOC) Academic Information Seeking</i>
FÆLLESOMRÅDET	141	Administrationsafdelingen
FOKUS:	145	<i>Ændring af bibliotekets IT-organisation pr. 1. januar 2016</i>
	149	IT-afdelingen
	152	Teknikområdet
FOKUS:	160	<i>Det Kongelige Biblioteks Pensionistnetværk</i>
	162	Samlet regnskab for materialeanskaffelser
	163	Personalia
MEDARBEJDERFORENINGER	164	Kunstforeningen
	166	Personaleforeningen
STATISTIK	168	
RÅD & UDVALG	188	
PUBLIKATIONER	200	
MEDARBEJDERE	212	
BILAG	231	Rammeaftale. Det Kongelige Bibliotek 2015–2018
SUMMARY	254	
APPENDIX	259	The Royal Library – The National Music Library of Denmark

FORORD

Af direktør Erland Kolding Nielsen

2015 har på en række områder været et stort biblioteks- og kulturår, selvom dette naturligvis heller ikke i Det Kongelige Biblioteks bevidsthed har kunnet overskygge de meget omfattende nedskæringer, der blev varslet hen over sommeren for alle kulturinstitutioner i almindelighed og Det Kongelige Bibliotek i særdeleshed.

Carl Nielsen jubilæet 2015

2015 har – også for Det Kongelige Bibliotek – været et højdepunkt i dansk kultur- og musikliv, idet vor store nationalkomponist Carl Niensens 150-års fødselsdag er blevet fejret gennem hele året både her til lands og ikke mindst i udlandet. Samtlige væsentlige danske musikinstitutioner dannede for syv år siden et netværk til planlægning, koordinering og gennemførelse af aktiviteterne igennem hele året, centreret for offentligheden omkring den store hjemmeside > www.carlnielsen.org <, hvor det hele fortsat kan studeres. Det lykkedes virkelig at sætte Carl Nielsen på den internationale musikdagsorden, ikke mindst gennem en enestående, langsigtet forberedelse, der har omfattet både videnskabelige og populære udgivelser af tekster, noder og musik, en ny international Carl Nielsen kammermusikkonkurrence i regi af Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, Det Kongelige Bibliotek og DR, videnskabelige symposier, udstillinger, radio og tv foruden – naturligvis – et meget stort antal koncerter på alle planer.¹

Et af de særlige initiativer, der er udgået fra Det Kongelige Bibliotek, var en promo-

¹ Se bl.a. fokusartiklerne om "Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence for strygekvartet og blæserkvintet", *nedenfor* ss. 83-86 og "Det Kongelige Bibliotek – Danmarks National Musikbibliotek", ss. 43-46.

verings-cd med titlen "The Unknown Carl Nielsen" med et udvalg af hans sange sunget på engelsk i *Carl Nielsen Udgavens* oversættelser af danske sange til dette sprog. Cd-en indspillede i Dronningesalen, udgaves af Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med det statslige pladeselskab Dacapo, bekostedes af Kulturministeriet og to fonde, tryktes i et uhørt stort oplag for en klassisk cd (40.000 eksemplarer) og spredtes endelig i udlandet til søsterinstitutioner, konservatorier, andre kulturinstitutioner, ved møder, konferencer og videnskabelige arrangementer og ikke mindst til koncertpublikummet verden over fra USA, England, Tyskland, Baltikum, Rusland, Polen, Ægypten og Tyrkiet til Norden.²

Forsknings- og kulturområdet

Som den første danske kultur- og forskningsinstitution uden for universitets- og hospitalsektorerne kan Det Kongelige Bibliotek fra 2016 knytte en førende udenlandsk forsker til sig som gæstepro-

² Se fokusartiklen herom *ndf.* ss. 87-89.

fessor. Gæstprofessoratet er bevilget af Kulturministeriet inden for musikvidenskab og knyttes til den særlige forskningsenhed *Dansk Center for Musikudgivelse* i foreløbig to år fra 2016. Det drejer sig om en af verdens førende forskere inden for musikvidenskab, professor, dr. phil. et habil. *Siegfried Oechsle*, Christian-Albrechts-Universitetet i Kiel, der i øvrigt er tidligere professor ved Københavns Universitet.

I Bibliotekets store omnibus-skriftserie *Danish Humanist Texts and Studies* udkom hele 6 titler. Udgivelserne dækker en bred vifte fra Det Kongelige Biblioteks samlingsbaserede forsknings- og formidlingsfront, en på flere måder banebrydende studie over *Ludvig Holberg på bogmarkedet i 1700- og 1800-tallet*, et to-bindsværk om en af det 20. århundredes store danske komponister og musikskribenter *Knudåge Riisager*, og to store samleværker, der afspejler og afrapporterer vore internationale forskningssymposier hhv. i 2012 om *den tidligste danske musik*, d.v.s. de såkaldte Knud Lavard-messer fra 1170, og i 2013 om *Guaman Pomas berømte Inkakronike* fra 1615, et af vore internationalt berømteste og gennem digitalisering allerede i 2001 mest benyttede håndskrifter i verden overhovedet. Dette sidste værk vil fremover være det absolutte hovedværk i forskningen på området. Begge symposier var finansieret af forskningsmidler fra globaliseringspuljen, som Det Kongelige Bibliotek fik i 2012 og 2013.

Forskningschef John T. Lauridsen har fortsat sit enorme arbejde med udgivelse af centrale kilder til besættelsens historie, nu en fuldstændig udgave af den forkætrede trafikminister i samlingsregeringen 1940-1943 *Gunnar Larsens dagbøger*. Seniorforsker Lene Halskov Hansen fra Dansk Folkemindesamling har udsendt et stort værk om de centrale aspekter af dansk folkevisekultur med titlen *Balladesang og kædedans*.³

På årets Bogmesse i november præsenteredes *Dansk Litteraturforskning i det 21. århundrede*. *Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi 2000-2014*. Værket er en kumuleret, trykt udgave af indholdet fra de seneste 15 år i den store, centrale *hovedfagbibliografi* for dansk litteraturhistorie og -videnskab, hvis digitale side-stykke for alle årene siden 1967 rummende 21.000 poster op til i dag åbnede som database i 2014. Værket vil formentlig være den sidste trykte fagbibliografi i Danmarks-historien, udgivet som en promovering af databasen over for hele det litterære parnas, og bl.a. udsendt i samarbejde med Dansk lærerforeningen til dansklærere i Danmark fra gymnasieniveau og opefter. Til overraskelse for alle dem, der tror, at alt kan findes enten i nationalbibliografien eller på nettet, kan det oplyses, at op imod 40 % af alle indførsler eller poster i bog eller database hverken kan findes i nationalbibliografien eller via Google!

Udstillingsindsatsen har været koncentreret om to meget store, dyre og derfor også længerevarende udstillinger, som begge er blevet stærkt rost i pressen, nemlig *Klaus Rifbjerg – en digter til tiden*⁴ og fotoudstillingen *Joakim Eskildsen: En verden jeg kan tro på*, der begge løb ind i 2016.

³ Se publikationsfortegnelsen *ndf.* s. 200ff.

⁴ Se bl. a. fokusartiklen *ndf.* s. 81f.

Den danske nationalkomponist Carl Nielsen (1865-1931) blev i 2015 i anledning af komponistens 150 års fødselsdag fejret ved en lang række koncerter, videnskabelige udgivelser, udstillinger og symposier i Danmark og i udlandet gennem et samarbejde mellem mange kulturinstitutioner.

Dansk Litteraturforskning i det 21. århundrede er en bibliografi over dansk litteraturhistorisk forskning i seneste 15 år. Den blev i samarbejde med Dansk lærerforening udsendt til dansk lærere i gymnasiet og opefter for at markere, at der i 2014 åbnede en database om dansk litteraturhistorie og litteraturvidenskab, som rummer 21.000 poster tilbage til 1967. Databasen videreføres af Det Kongelige Bibliotek.

Store bevillingsnedskæringer 2015-2019

2015 var det første år under den nye rammeaftale for 2015-2018, som blev udførligt omtalt i forrige årsberetning og som er optrykt som bilag i denne årsberetning ss. 231-253. Rammeaftaler er et positivt styringsinstrument til at fokusere på den nærmeste fremtid og udvalgte udviklingsområder, men også et instrument til at skabe overblik over eller et billede af, hvordan institutionens

økonomi – alt andet lige – kan forventes at udvikle sig i de følgende 4 år, også selvom Bibliotekets grundbevilling som for andre institutioner under Kulturministeriet fortsat ville være faldende med 0,5 pct. om året fra 338,2 i 2014 til 331 mio. kr. i 2018 eller i alt 7.2 mio. kr. i forhold udgangspunktet.⁵

Regeringsskiftet i juni 2015 medførte imidlertid betydelige ændringer i bibliotekets økonomiske forudsætninger for de kommende år i form af drastiske nedskæringer, således at den hidtidige planlægning må revideres i et omfang, der kun kan sammenlignes med situation efter regeringsskiftet i 2001, selvom også årene derefter alle har budt på løbende nedskæringer.

I 2019 bortfalder også de rammeaftalebaserede bevillinger på 7 mio. kr. årligt, der hidtil har skullet anvendes til specifikke udviklingsformål inden for alle bibliotekets hovedområder, og som har været en del af moderniserings-, resultat- og rammeaftaleforhandlingerne med Kulturministeriet igennem to årtier.

Biblioteket er som alle andre institutioner under Kulturministeriet blev pålagt en besparelse på 2 pct. pr. år. Besparelsen akkumuleres således:

⁵ Se forord til Årsberetning 2014, s. 9.

	2016	2017	2018	2019
Bidrag 2016	-2 pct.	-2 pct.	-2 pct.	-2 pct.
Bidrag 2017		-2 pct.	-2 pct.	-2 pct.
Bidrag 2018			-2 pct.	-2 pct.
Bidrag 2019				-2 pct.
Akkumuleret	-2 pct.	-4 pct.	-6 pct.	-8 pct.

I 2015 har biblioteket en samlet nettobevilling på 339,1 mio. kr., når den opregnes til finansloven 2016's prisniveau. Målt i forhold

hertil falder bibliotekets nettobevillinger med følgende beløb i de kommende år:

Niveau 2016	2015	2016	2017	2018	2019
FL 2015	339.100.000				
FFL 2016		335.700.000	327.500.000	320.700.000	312.700.000
Fald⁶		-3.400.000	-11.600.000	-18.400.000	-26.400.000

Det er ganske betydelige besparelser, faktisk de største siden VK-regeringens indledende besparelser 2002-04, og de kan ikke gennemføres uden bortfald af vigtige opgaver. Forestillingen om, at så store besparelser kan indvindes gennem rationaliseringer og effektiviseringer, som man stadig ser fremsat af politikere, der ikke vil vedstå deres ansvar eller prioriteringer, er – vil jeg tillade mig at sige her – både urealistiske og repræsenterer faktisk en fornærmelse imod institutionsledelserne, der jo i realiteten anklages for ikke at have gjort deres arbejde ordentlig gennem årene. De udgør et særligt problem for Det Kongelige Bibliotek som en af landets store, nationale kulturbevaringsinstitutioner, fordi man er tvunget til at tage besparelserne på en *mindre* del af den samlede bevilling end alle andre typer institutioner, herunder administrative og uddannelsesmæssige, jf. ndf.

Om konsekvenserne skrev jeg i et notat til Kulturministeriet i forbindelse med aflægelse af årsrapporten for 2015 under overskriften ”Forventninger til kommende år”:

”Bibliotekets muligheder for at realisere den nuværende rammeaftale er blevet ændret afgørende gennem vedtagelsen af Finanslov

2016, hvor biblioteket er blevet pålagt besparelse på 2 pct. akkumulerende pr. år, hvilket medfører følgende fald i bevillingerne 2016-2019 [jf. ovf.].

Biblioteket har udarbejdet et budget for 2016, hvor hovedparten af de eksisterende opgaver videreføres på et økonomisk niveau, der er 3,4 mio. kr. lavere end i 2015. Dette har været muligt, fordi biblioteket i 2015 har gennemført en række omkostningstilpasninger, herunder en slankning af organisationen gennem nedlæggelse af et helt ledelsesområde.

Men allerede ved indgangen til 2017 er bevillingsfaldet så betydeligt, at der skal ske tilbunds gående ændringer af opgavevaretagelsen. Her vil en af de store udfordringer være, at cirka 50 pct. af bibliotekets bevilling allerede i dag anvendes til at dække de udgifter til *den fysiske og digitale infrastruktur* i form af de bygninger, magasiner og publikumsfaciliteter, som er grundlaget for løsningen af kerneopgaverne som national- og universitetsbibliotek. Disse udgifter er biblioteket som udgangspunkt ikke selv herre over. Infrastrukturudgifterne vil stige i de kommende år på grund af de øgede udgifter til husleje til magasiner til de nationale samlinger og på grund af øgede udgifter til digitale magasiner i takt med, at de digitale samlinger vokser. En imødekommelse af disse øgede udgifter under de nu kendte faldende bevillinger sætter bibliotekets samlede opgavevaretagelse under et yderst alvorligt pres.

⁶ Tabellen skal læses sådan, at det minus, som står under 2016-kolonnen, er de besparelser, som skal være fundet og håndteret inden udgangen af 2015. Det minus på 11,6 mio. kr. der står i 2017-kolonnen er besparelser, som skal være fundet og håndteret inden udgangen af 2016. Osv.

Nøgletal for Det Kongelige Bibliotek**Udlån 2015**

11.366.323 udlån i alt

heraf:

273.445 hjemlån m.m.
79.683 læsesalslån
78.845 fotokopier og
fotografier
27.397 institutlån, Køben-
havns Universitet
3.658.925 elektroniske lån af
bibliotekets egne
ressourcer
7.248.028 elektroniske lån af
licensressourcer

Udlån 2014

11.295.123 udlån i alt

heraf:

295.594 hjemlån m.m.
81.103 læsesalslån
100.745 fotokopier og
fotografier
31.290 institutlån, Køben-
havns Universitet
4.103.352 elektroniske lån af
bibliotekets egne
ressourcer
6.683.039 elektroniske lån af
licensressourcer

Benyttelse 2015

32.196 aktive lånerne i REX
78.663 aktive brugere i
brugerbasen
240.140 forespørgsler (basal
vejledning)
1.251.936 besøgende på
betjeningsstederne,
i alt
4.443.197 besøg på bibliote-
kets website, i alt
43.254.533 sidevisninger på bib-
liotekets webservere

Benyttelse 2014

32.881 aktive lånerne i REX
77.334 aktive brugere i
brugerbasen
265.288 forespørgsler (basal
vejledning)
1.287.755 besøgende på
betjeningsstederne,
i alt
4.687.386 besøg på bibliote-
kets website, i alt
35.751.597 sidevisninger på bib-
liotekets webservere

I 2016 skal besparelsesmulighederne undersøges inden for alle områder – også inden for den eksisterende fysiske og digitale infrastruktur. Der vil således blive arbejdet med fortætning af samlinger, publikum og personale.

Den fysiske fortætning kan f.eks. indebære, at der gennemføres kassationer i bestående samlinger, at den fremtidige accession til de nationale samlinger reduceres eller lægges i mølpose, at adgang til digitale tidsskrifter, bøger mv. gennem udenlandske licenser indskrænkes i omfang gennem opsigelser, og at åbningstider og betjening over for publikum indskrænkes, ligesom det kan blive relevant at indføre betaling for visse tjenester.

Den digitale fortætning kan f.eks. indebære nedlukning af services med henblik på afvikling af de bagvedliggende systemer, reduceret digital accession og serviceforringelser. Videreudvikling af systemet *Chronos* til indsamling, bevaring og formidling af digitalt fødte materialer vil blive revurderet i løbet af 2016. Det kan blive relevant i samråd med ministeriet at nedsætte ambitionsniveauet vedrørende dette system.

På personaleområdet vil den igangværende reduktion blive fortsat, og der vil i stærkt forøget omfang ske et tab af viden og kompetencer. Der vil være fag- og samlingsområder, hvor biblioteket ikke længere har råd til at opretholde fagkompetencerne. Reduktionerne i medarbejderstaben vil også influere på forskningsvirksomheden og kulturaktiviteterne, som må forventes at blive reduceret i omfang og bredde.

Tilsvarende må bibliotekets engagementer i tværinstitutionelle udviklingsopgaver revurderes med den mulige følge, at biblioteket både må trække sig fra igangværende aktiviteter, og at biblioteket i mindre grad deltager i sådanne tværgående udviklingsaktiviteter

i de kommende år. Da en lignende tendens vil gøre sig gældende i de øvrige forskningsbiblioteker, vil forskningsbibliotekssektoren blive mere reaktiv og mindre initiativrig i de kommende år.

Nationalbibliotekets igangværende arbejde med at indgå aftale med rettighedshaverne om at udvide en vederlagsfri tilgængeliggørelse af udvalgte dele af det materiale, der fortsat er ophavsretligt beskyttet, vil skulle ændres. Biblioteket vil i den kommende periode afprøve muligheden for at indgå aftale med rettighedshaverne, så det mod fuld brugerbetaling bliver muligt at retrodigitalisere og give digital adgang til samlinger og litteratur op til og med første halvdel af 1900-tallet.

Som led i tilpasningen til de nye økonomiske rammer vil biblioteket også søge at reducere sine engagementer i nye udgiftskrævende udviklingsaktiviteter.

Også på andre fronter vil biblioteket fremover i mindre grad kunne deltage med medfinansiering i eksternt finansierede projekter, og dette vil medføre et fald i indtægterne fra tilskudsfinansierede aktiviteter. Dette vil formentlig ramme bl.a. bibliotekets retrodigitalisering, som realiseres ved hjælp af fondsmidler i kombination med en vis egenfinansiering fra bibliotekets side. Når bibliotekets muligheder for at medfinansiere forringes, er der en risiko for, at de eksterne bidrag falder tilsvarende.

Endelig har biblioteket allerede nu kunnet konstatere et totalt fald i tilgangen af ordrer inden for den indtægtsdækkede virksomhed fra andre institutioner inden for Kulturministeriet, som også skal spare. Der må derfor påregnes et foruroligende fald i indtjening under indtægtsdækket virksomhed.

Arbejdet med at gentænke biblioteket vil blive en væsentlig opgave i 2016. Det er

endnu for tidligt at sige, hvilke konsekvenser besparelserne for realiseringen af indeværende periodes rammeaftale, men forventningen er, at der vil blive behov for med ministeriet at drøfte justering af rammeaftalens mål og justering af andre rammevilkår.”

Besparelser kan også ses i følgende *perspektiv*: I de 30 år, jeg har været chef for Det Kongelige Bibliotek, har Biblioteket bortset fra tre forøgelser som særlige bevillinger (der ses bort fra midlertidige bevillinger af projektkarakter) oplevet generelle nedskæringer i ca. 26 og status quo i ca. 4 år. Det Kongelige Bibliotek, jeg overtog i 1986, er blevet mere end halveret bevillingsmæssigt. Det samme gælder de fleste af de institutioner, der siden 1990 er fusioneret ind i Biblioteket.

Omlægning af den digitale infrastruktur⁷

Som led i den organisatoriske udvikling og ikke uden skelen til de udmeldte besparelser traf direktionen i november 2015 ved vicedirektør Birte Christensen-Dalsgaards fratræden den beslutning at nedlægge området *Digital Udvikling og Infrastruktur (DIS)* og ud fra opgavernes art at integrere områdets opgaver og funktioner i de øvrige 3 områder, henholdsvis Nationalbiblioteket, Universitetsbiblioteket og Det Administrativt-Tekniske område.

Omlægningen er udtryk for et afgørende *organisatorisk* paradigmeskift, som også kan iagttages ved andre institutioner, *fra*, at de digitale og it-mæssige sider af biblioteket har været samlet i en søjle, *til* at bibliotekets digitale sider organisatorisk integreres overalt i institutionen, hvor det funktionelt og opgavemæssigt er relevant. IT har naturligvis gennem en menneskealder været en

integreret del af institutionen, dens organisation, funktioner og opgaveløsninger, jf. min i 2009 givne definition på det digitale bibliotek,⁸ som ydermere er udbygget i institutionsstrategien for indeværende rammeaftaleperiode, men nu sker det altså også organisatorisk.

Bibliotekssystemudviklingen

Ud fra såvel økonomi, volumen som benyttelsesgrad har de digitale ressourcer for længst overhalet de trykte samlinger og udgør i dag det absolut største ressourceområde i universitetsbiblioteksområdet. Det nuværende bibliotekssystem, firmaet *Ex Libris' Aleph-plattform*, som REX og REX/Primo bygger på, er imidlertid udviklet, inden udviklingen omkring digitale ressourcer for alvor tog fart, og rummer ganske enkelt ikke de nødvendige værktøjer til håndtering og forvaltning af digitale ressourcer og licenser. Det har vi for så vidt været opmærksom på længe.

Men der har imidlertid i mange år hersket den opfattelse i bibliotekskredse i Danmark, at der var grundlæggende nye bibliotekssystemer under udvikling, såkaldte trediegenerationssystemer med forjættende nye faciliteter og muligheder. Igennem den i efteråret 2014 i samarbejde med Statsbiblioteket og de øvrige større forskningsbiblioteker gennemførte RFI-proces (*Request for information*) står det imidlertid klart, at sådanne ikke findes, endsige er under udvikling lige henne om hjørnet. Konklusionen er m.a.o., at der ikke bliver tale om grundlæggende at skifte bibliotekssystem i en overskuelig årrække.

RFI-processen gjorde klart, at den internationale udvikling har resulteret i en konsolidering af to hovedsystemer og afvikling af de 10-15 andre, der har haft større eller mindre markedsandele siden årtusindskiftet. Disse to

⁷ Se fokusartiklen nedenfor ss. 145-48 med organisationsdiagrammer.

⁸ Årsberetning 2009, 2010, s.5f.

Det Kongelige Biblioteks direktion. Fra venstre til højre: Kira Stine Hansen, vicedirektør/universitetsbibliotekar, Bodil Henriksen vicedirektør/administrationschef, Erland Kolding Nielsen, direktør og Pernille Drost, vicedirektør/nationalbibliotekschef.

systemer er hhv. Ex Libris' og OCLC's. En af de helt store spillere på området, som gennem årene har opkøbt flere systemer, *ProQuest*, fusionerede endvidere i 2015 med *Ex Libris*.

Der tegner sig nu et klarere billede af udviklingen på markedet for bibliotekssystemer, d.v.s. uden nævneværdige nye aktører. De to dominerende aktører konsoliderer deres forretning gennem yderligere ekspansion og overtagelse af andre systemers kunder. Da Det Kongelige Biblioteks nuværende systemplatform i dag er baseret på løsninger fra den ene af disse aktører, vil udviklingen ske som naturlig udbygning og opdatering af den eksisterende bibliotekssystemplatform. En sådan systemudbygning er dog hverken problemløs eller billig.

Universitetsbiblioteket

Hen over sommeren tog Det Kongelige Bibliotek afsked med vicedirektør Michael von Cotta-Schönberg, der blev headhun-

til opgaven som ny samlet universitetsbibliotekar i 2005, da Kulturministeriet og Københavns Universitet i fællesskab havde truffet beslutning om at fusionere det daværende Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek med det daværende Kongelige Bibliotek. Hans indsats har gennem årene været fremragende både som sådan og gennem den udvikling af universitetsbiblioteksfunktionen, han har stået for, og som kan aflæses i de forgangne ti års beretninger. Han afløstes efter en omfattende ansættelsesproces i et integreret samarbejde med København Universitets ledelse pr. 1. september af bibliotekar Kira Stine Hansen.

Navneskifte

29. maj 2015 besluttede rektor Ralf Hemmingsen og jeg i samdrægtighed, at det fremtidige formelle navn for hele biblioteksorganisationen ved Københavns Universitet i fremtiden er *Københavns Universitetsbibliotek* (forkortes: KUB). Dermed blev det tidli-

gere KUBIS udfaset, og samtlige websider, brugerrettede services, mailadresser mv. gennemgik en navneforenkling. Dette skete på baggrund af en opfordring fra Biblioteksudvalget ud fra det grundsynspunkt, at brugerne ikke kan forventes at forstå den komplicerede institutionelle og organisatoriske struktur under biblioteksfunktionen for Københavns Universitet, og at de anvendte biblioteksnavne bør være entydige og umiddelbart forståelige for brugerne.

Man kan også sige, at hermed ophævedes omsider den navneforvirring, der har gjort sig gældende siden 1938 med indførelsen af navnene Universitetsbibliotekets 1. og 2. afdeling (UB1, hhv. UB2), og som forøgedes gennem fysiske udbygninger på nye lokaliteter og skiftende navneformer i universitetsbiblioteksregi siden 1970'erne.⁹

Copenhagen University Hospital

I 2015 indgik Det Kongelige Bibliotek en stærkt udvidet aftale med Copenhagen University Hospital, d.v.s. Københavns Universitetshospital(er) i hovedstadsområdet, om adgang til alle relevante digitale ressourcer for det hospitalsansatte faglige og videnskabelige personale, der ikke også har ansættelse ved Københavns Universitet. Det er en væsentlig serviceforbedring for alle forskere ved hospitaler i hovedstadsregionen og en yderligere konsolidering af Det Kongelige Biblioteks universitetsbiblioteksfunktion.

Data Labs og Digital Social Science Lab

Universitetsbiblioteksfunktionen er i konstant udvikling, ikke mindst som følge af den digitale udvikling i forskning, uddannelser og læring. I 2015 etableredes det første af tre såkaldte digitale datalaboratorier, *data labs*, ved det De Humanistiske og Samfunds-

videnskabelige Fakultetsbiblioteker og ved KUB Nord. Etableringen er udtryk for den øgede fokusering på digital datahåndtering og dataanalyse blandt ansatte og studerende ved Københavns Universitet.¹⁰

Materialeudvikling – e-ressourcer

Prisstigningerne på e-ressourcerne er fortsat en betydelig belastning af biblioteksbudgetterne. Alene stigende kurser på dollar og pund har i 2015 betydet tocifrede procentstigninger i danske kroner. De fleste udenlandske forlag har dog – som følge heraf – accepteret mindre prisstigninger end hidtil. Af Det Kongelige Biblioteks samlede udgift til digitale ressourcer på 41 mio. kr. årligt udgør Elsevier-aftalen med sine 18 mio. kr. årligt den største økonomisk enkeltpost i materialebudgettet. Selvom prisstigningen i aftalen i de kommende år ”kun” er på 3 procent, udgør den stadig i sig selv en mærkbar forringelse af bibliotekets budgetmæssige situation og anskaffelsesmæssige manøvrerum oven i de øvrige politisk betingede besparelser, idet den statslige prisregulering for indværende er på maksimalt 1 procent årligt.

Brugernes benyttelse af digitale ressourcer er fortsat stigende og udgør i dag mere end 95 procent af den samlede materialebenyttelse og mere end 95 % af det samlede anskaffelsesbudget. På e-bogsområdet har særligt introduktionen af brugerdrevet anskaffelse, kaldet PDA (forkortelse for: *Patron Driven Acquisition*), i de seneste år resulteret i en betydelig stigning i benyttelsen af e-bøger, hvilket målt på benyttelsen understreger den tidligere lagte e-bogsstrategis relevans og succes.

Organisationsændringer i Nationalbiblioteket

Også Nationalbiblioteket har i 2015 gennemgået en række organisationsændringer

⁹ Se fokusartiklen om Universitetsbibliotekets navnuvikling gennem 300 år nedenfor ss. 119-121.

¹⁰ Se fokusartiklen nedenfor s. 133f.

både af den hidtidige organisation og i medfør af integrationen af digitale opgaver og funktioner.¹¹ Det har i den forbindelse fået et nyt, samlet *digitaliseringscenter* på Lergravsvej i nyindrettede lokaler, der giver optimale forhold for digitaliseringsarbejdet og medarbejderne.¹²

Afslutning

Dette var, hvad jeg - med en omskrivning af et amerikansk nyhedsmedies berømte motto - indledningsvis har valgt at bringe i år. Uddybninger, statistik m.m. følger nedenfor i løbende beretninger, i fokusartikler og oversigter.

¹¹ Se nærmere ndf. s. 25f.

¹² Se fokusartiklen ndf. s. 109f.

Det Kongelige Bibliotek har mange samarbejdspartnere, netværk og medspillere. Som tidligere har det i 2015 nydt omfattende støtte fra mange fonde, sponsorer og samarbejdspartnere. Mange ting kunne ikke gennemføres uden denne støtte og disse partnerskaber. Hjertelig tak.

Erland Kolding Nielsen

FOKUS

Sponsorering, fondsstøtte og partnerskaber

Af direktør Erland Kolding Nielsen

Det Kongelige Bibliotek retter en varm tak til følgende sponsorer, fonde, institutioner, virksomheder og private for engageret samarbejde i 2015.¹

15. Juni Fonden:

- Støtte til koncertserien *Pianister i Diamanten*
- Cd-indspilning af Peter Heises (1830-1879) ukendte strygekvartetter. Dansk Center for Musikudgivelse

Arthur Hotels:

- Hotelophold i forbindelse med udenlandske musikere, kunstnere og samarbejdspartneres deltagelse i aktiviteter på Det Kongelige Bibliotek

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal:

- *Den internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence.* Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Den A.P. Møllerske Støttefond:

- Støtte til forskningsstipendiat, ph.d. Dan H. Andersens forskningsprojekt

¹ Fondsbevillinger, der har karakter af engangsstøtte, anføres i det år, bevillingen er givet, selvom realiseringen evt. først sker i et senere kalenderår, typisk ved udgivelser, digitaliseringsprojekter, udstillinger og koncerter. Flerårige bevillinger anføres i hele støtteperioden.

om *Store Nordiske Krig 1709-20.*
Forskningsafdelingen

Augustinus Fonden:

- *Den internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence.* Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015
- Udgivelsen 2016-19 af komponisten C.F.E. Hornemans (1840-1906) opera *Aladdin* (1888/1902) i en praktiskvidenskabelig udgave. Dansk Center for Musikudgivelse
- Afsluttende registrering og digitalisering af danske bladtegninger gennem 100 år samt udgivelse af bog om dansk bladtegnings historie. Museet for Dansk Bladtegnning
- Støtte til forskningsstipendiat, dr.phil. Lotte Thranes projekt: *Die Asta – et Gesamtkunstwerk.* Forskningsafdelingen
- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, ph.d. Dan H. Andersens projekt: *Store Nordiske Krig 1709-20.* Forskningsafdelingen
- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, mag.art. Hanne Abildgaards projekt: *Nørrebros Chagall. En biografi om "Barbermaleren" John Christensen* (1896-1940). Forskningsafdelingen
- Fortsat støtte til udarbejdelse af incipits til *Hartmann-værkfortegnelsen* ved forskningsassistent, cand. mag. Birthe Skou. Dansk Center for Musikudgivelse
- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, cand.mag. Morten Møllers projekt: *Helvedes forgård – danskere i Den Spanske Borgerkrig 1936-39.* Forskningsafdelingen

Beckett-Fonden:

- Erhvervelse af nyt Steinway koncertflygel til Dronningesalen
- *DiamantEnsembles* koncertvirksomhed i Dronningesalen
- *Den internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence*. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015
- Fortsat støtte til seniorforsker, mag. art. Elisabeth Fabritius' udgave af kunstnerparret *Anna og Michael Anchers breve og fotografier*. Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, mag. art. Hanne Abildgaards projekt: *Kvindelige modernisters strategier og muligheder i Danmark 1910-1940*. Forskningsafdelingen

Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat:

- Udgivelse af cd'en "*The Unknown Carl Nielsen. Danish songs in English*" med et udvalg af Carl Nielsens sange på engelsk
- Trykning af 2. bind af to-bindsværk af et udvalg af breve til og fra Carl Nielsen på engelsk
- *Den internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence*. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Carlsbergfondet:

- Trykning og udgivelse af bindet om tibetanske håndskrifter og sjældne trykte bøger i *Catalogue of Oriental Manuscripts in Danish Collections*, vol. 6.3 (COMDC). Orientaliske Samlinger

- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, mag.art. Lisbeth Ahlgren Jensens forskningsprojekt om *Musikhistorikeren Hortense Panum (1856-1963) og musikvidenskaben*. Forskningsafdelingen
- Fortsat støtte til forlagsdirektør, lic. phil. Marianne Alenius' forskningsprojekt *Feminae Doctae. Nordens internationale, intellektuelle kvinder 1500-1800*. Forskningsafdelingen
- Afholdelse af det internationale symposium *Food and Life-Span in Europe, 1800-2000* den 28.-30. september 2015 på Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek.

Copenhagen Admiral Hotel:

- Hotelophold i forbindelse med udenlandske forfatteres deltagelse på *International Forfatterscene*. Kulturafdelingen

Danmarks Radio:

- Mediepartner for *DiamantEnsemblet* (DR P2)
- *Den internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence*. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Det Frie Forskningsråd:

- Støtte til ph.d.-stipendiat, cand. mag. Inger Ellekilde Bondes projekt: *Stoflige strukturer – en analyse af Keld Helmer-Petersens fotografi 1950-1970 i en fotografi- og kunsthistorisk kontekst*. Billedsamlingen
- Støtte til cand.mag. Lars Christian Kofoed Rømers ph.d.-stipendium *De underjordiske og et landskabs temperament på Bornholm. En antropologisk analyse af tid, historie og sted på en dansk ø*. Dansk Folkemindesamling

Foreningen Kulturnatten i København:

- Afholdelse af arrangementer under Kulturnatten i Det Kongelige Bibliotek

Fredericia Furniture A/S:

- Møbelsponsorat i forbindelse med udstillingen *Rifbjerg. En digter i tiden* om Klaus Rifbjerg i 2015

G.E.C. Gads Fond:

- Uddeling af den 15. H.O. Lange-Pris, Det Kongelige Biblioteks og G.E.C. Gads Fonds forskningsformidlingspris på 50.000 kr.

Illum Fondet:

- Støtte til fotoudstilling over bogen *Tidsbilleder – Danmark i Hitlers Europa* på Kirkebybroen

Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond:

- Støtte til udstillingen *Rifbjerg. En digter i tiden* om Klaus Rifbjerg i 2015

Knud Højgaards Fond:

- *DiamantEnsemblets* koncertvirksomhed i Dronningesalen
- Nationalt formidlingsprojekt i forbindelse med udstillingen *Rifbjerg. En digter i tiden* om Klaus Rifbjerg i 2015
- *Den internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence*. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015

Kulturministeriet:

- Udgivelse af cd'en *The Unknown Carl Nielsen. Danish Songs in English* med et udvalg af Carl Niensens sange på engelsk

H.O. Lange-prisen blev 25. februar 2015 uddelt for 14. gang. Prisen gik til universitetsadjunkt, ph.d. Rasmus Glenthøj for værket *1864 - sønner af de slagne*, Gads Forlag 2014. I begrundelsen for prisen hed det bl.a., at det var lykkedes for primodtageren at udnytte et kendt historisk stof suverænt og dermed give en ny tolkning af både forudsætningerne op til og begivenhederne i krigen 1864. Her ses Rasmus Glenthøj under sin takketale.

Kulturministeriet, Udlodningsmidler til almennyttige formål:

- Driftsstøtte til Dansk Center for Musikudgivelse

Kulturministeriets Forskningspulje:

- Fortsat støtte til projektforsker, mag. art. Lene Halskov Hansens forskningsprojekt *På godt og ondt – humor og skæmt hos den danske almue i 1800-tallet*. Nationalsamlingsafdelingen
- Fortsat støtte til forskningsbibliotekar, ph.d. Mette Kia Krabbe Meyers forskningsprojekt *På flugt fra krigen: Ingeborg Stemmanns dokumentation af russiske krigsfanger i Danmark under Første Verdenskrig*. Nationalsamlingsafdelingen
- Støtte til professor, dr.phil. et habil. Siegfried Oechsle som gæsteprofessor i Dansk Center for Musikudgivelse i 2016-17
- Støtte til forsker, ph.d. Caroline Nyvangs projekt: *Mindekultur i nettet. En undersøgelse af danske virtuelle sorgpraksisser 2005-15*. Dansk Folkemindesamling
- Støtte til forsker, ph.d. Thomas Hvid Kromanns projekt: *Arkiveringen af det simultane. Forskydninger og udvidelser af det litterære felt i en digital sam- og eftertid*. Håndskriftsamlingen
- Støtte til projektforsker, ph.d. Sanne Krogh Groths projekt: *Skaberen på scenen. Komponistens død og genkomst i samtidens kompositionsmusik*. Nationalsamlingsafdelingen

Kulturministeriets ph.d.-pulje:

- Fortsat støtte til cand.scient.soc. Stig Roar Svenningsens ph.d.-stipendium i historisk kartografi. Nationalsamlingsafdelingen

- Støtte til cand.mag. Hannibal Munks ph.d.-stipendium i *dansk satiretegning 1945-2010*. Nationalsamlingsafdelingen

Kulturministeriet, UMTS-midler til digitalisering af kulturarven:

- Fortsat støtte til *Danmarks Brev*. Den Nationale Brevdatabase

Kulturstyrelsen, DEFF:

- Udbredelse af *Persistent Identifiers* (PID II)
- Udbygning af *Tidsskrift.dk*
- E-læring, informationskompetencer, LM
- E-læring, informationskompetencer, MOOC
- Linked Data, Open & Social
- Datamanagement i praksis
- Open Access
- Permanent Adgang (LOCKSS)

Kulturstyrelsen, Den digitale pulje:

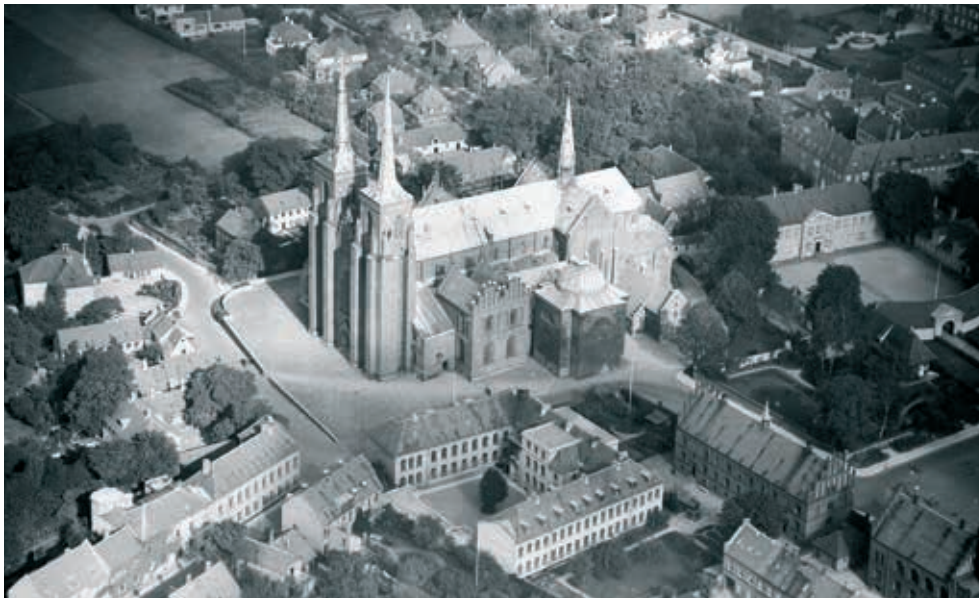
- *Danmark set fra luften – før Google*. Den nationale portal for luftfotografier

Kulturstyrelsen, Litteratur- og personudvekslingspuljen:

- Arrangementer på *International Forfatter-scene*. Kulturafdelingen

Kulturstyrelsens, Retrokonverteringspuljen:

- Dataoverførsel fra *Guide to Historical Literature* til REX
- Digitalisering af Dansk Folkemindesamlings emneregistrant (pilotprojekt)
- Konvertering af ældre dansk navnestof i Håndskriftsamlingens base til VIAF
- Registrering af Lauge Kochs Grønlandssamling
- Registrering af Det Kongelige Biblioteks Carl von Linné-samling

Luftfotografiet af Roskilde Domkirke er fra 1936-37, optaget af Sylvest Jensen Luftfoto. Det bliver nu digitaliseret takket være, at Det Kongelige Bibliotek i 2015 fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond modtog den hidtil største enkelt-donation til projektet Danmark set fra luften – før Google, den interaktive nationale portal for danske luftfotografier, som er udviklet af Det Kongelige Bibliotek. Det er bl.a. muligt for brugerne at sammenligne billeder af det samme sted i forskellige perioder af det 20. århundrede. I kraft af donationen er digitalisering af hele Region Sjælland inklusive Hovedstadsregionen og Lolland-Falster i gang.

- Pilotprojekt: Registrering af Småtrykssamlingen som forberedelse til udflytning til nyt magasin

Lasson Andersens Fond:

- Støtte til William Shakespeare-foredragsrækken *To be or not to be* i 2016

Le Klint:

- Lampesponsorat i forbindelse med udstillingen *Rifbjerg. En digter i tiden* om Klaus Rifbjerg i 2015

Montana a/s:

- Støtte til en relancering af *Skatteudstillingen* i Montanasalen

Novo Nordisk Fonden:

- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, cand.mag. Eleonora Mattias projekt: *En undersøgelse af Plutarchs "De Parallelle Liv" i Det Kongelige Bibliotek, GkS 2145.* Forskningsafdelingen

- Fortsat støtte til forskningsbibliotekar Marina Vidas' projekt: *Reading Jewish Bodies in Fourteenth-Century English Illuminated Manuscripts for Christian Noblewomen.* Forskningsafdelingen
- Fortsat støtte til forskningsstipendiat, mag.art. Hanne Abildgaards projekt: *Nørrebros Chagall. En biografi om "Barbermaleren" John Christensen.* Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, cand. mag. Eleonora Mattias projekt: *Italienske illuminerede fragmenter i Det Kongelige Bibliotek: To nyfundne blade fra Leonello d'Estes Breviarium.* Forskningsafdelingen
- Støtte til forskningsstipendiat, mag. art. Hanne Abildgaards projekt: *Kvindelige modernisters strategier og muligheder i Danmark 1910-1940.* Forskningsafdelingen

Ny Carlsbergfondet:

- Erhvervelse af fem nye værker af billedkunstneren *Astrid Kruse Jensen* til Det Nationale Fotomuseum

Oticon Fonden:

- Udgivelse af cd'en *The Unknown Carl Nielsen. Danish songs in English* med et udvalg af Carl Niensens sange på engelsk
- *DiamantEnsembles* koncertvirksomhed i Dronningesalen

Restaurant Søren k:

- Service, rådgivning og servering ved udvalgte kulturaktiviteter

Siemens Danmark A/S:

- Hovedsponsor for *DiamantEnsembles* koncertvirksomhed i Dronningesalen
- Hovedsponsor for Det Kongelige Biblioteks studenterklub *Students Only!*

Summerbird A/S:

- *International Forfatterescenes* arrangementer
- *Diamantklubben*, Det Kongelige Biblioteks kulturklub

Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik:

- Koncertvirksomhed 2015/2016

Statens Kunstfond, Tonekunstudvalget for Klassisk Musik:

- Samarbejde om huskomponistaftale mellem professor Wayne Siegel og Det Kongelige Bibliotek i 2015-2017

Statens Kunstfond, Informations-, dokumentations- og publikationspuljen i 2015:

- Støtte til nodeudgivelse og indspilning af Peter Heises (1830-1879) ukendte strygekvartetter. Dansk Center for Musikudgivelse

Statens Kunstråd, Forfattercentrum:

- *De unge og de tunge* – arrangementer i Café Øieblikket
- Støtte til Det Humanistiske Fakultetsbiblioteks forfatterarrangementer i *liT.house*

Vêlux Fonden:

- Støtte til forskningsstipendiat Bendt Viinholt Niensens projekt *Rued Langgaard Udgaven*. Forskningsafdelingen

Videoakademiet.dk:

- Videoptagelser af *International Forfatterescene*

Aage og Johanne Louis-Hansens Fond:

- *Danmark Set fra Luften – før Google*. Digitalisering af luftfotografier fra Sjælland inklusive hovedstaden og Lolland-Falster
- Udgivelse af bog om dansk bladtegningens historie. Museet for Dansk Bladtegning
- *Den internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence*. Fællesprojekt mellem DR, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Bibliotek i 2015.

FOKUS

Det Kongelige Biblioteks nye mediekanal

*Af kommunikationskonsulent, journalist
Jytte Kjærgaard Pedersen, Direktørens Stab*

Målgruppen for Det Kongelige Biblioteks aktiviteter er bred og alsidig. Biblioteket er både Københavns Universitetsbibliotek og Danmarks Nationalbibliotek, museum og kultur- og forskningsinstitution.

Studerende og lærere søger litteratur og information til brug for henholdsvis studier og undervisning. Det Kongelige Bibliotek kan også være den naturlige samarbejdspartner, når den sidste nye forskning skal formidles til et bredere publikum.

Bibliotekets anden store målgruppe er dem, der benytter sig af Nationalbibliotekets mange tilbud, således som det sker ved benyttelse af digitaliserede værker, besøg på læsesale eller som besøgende i udstillinger eller deltagere i kulturaktiviteter i Den Sorte Diamant.

Det Kongelige Bibliotek virker som bekendt i henhold til sin mission for *uddannelse, forskning og oplysning i nutid og fremtid*, og visionen er at *bevare fortiden, indsamle og berige nutiden og dermed forøge sin værdi for mennesker, forskning, uddannelse og samfund i fremtiden*.

Som en naturlig følge af, at meget af bibliotekets litteratur er blevet tilgængeligt online, og at man ikke altid behøver at indfinde sig fysisk på adresserne for at be- og udnytte bibliotekets samlinger, er det oplagt, at formidlingsdelen følger med denne udvikling. Danskere i hele landet skulle gerne stifte bekendtskab med og have glæde af rigdommen i den fælles kulturarv, som den præsenteres og løftes frem af medarbejderne ved Det Kongelige Bibliotek. I dette lys besluttede Det Kongelige Bibliotek i 2015 ligesom New York Public Library og bl.a. Louisiana og Arken herhjemme at samle den relevante formidling i én Mediekanal, der kan tilgås via et enkelt klik på hjemmesiden.

Som museums- og kulturinstitution formidler Nationalbiblioteket viden og oplevelser med udgangspunkt i sine opgaver og samlinger, fag og funktioner. Nationalbiblioteket vil i de kommende

Det Kongelige Biblioteks Mediekanal åbnede i 2015. Mediekanalens rummer bl.a. optagelser fra International Forfatterscene med store internationale forfatternavne, nogle af de største skatte fra bibliotekets samlinger præsenteret af forskere, og på podcasten kan man lytte til foredrag, interviews m.m.

år udbygge og udbrede formidlingen af indhold, samlinger, forskning og kulturaktiviteter og gennem en ny mediekanal sikre, at disse når ud til hele landet.

De traditionelle mediers situation i Danmark har de sidste år undergået en stor forandring. De etablerede medier som aviser og tv er kommet i skarp konkurrence med sociale medier og streaming-tjenester. Konkurrencen om sendeflader har aldrig været større. Med mediernes prioritering af traditionelle og ikke mindst politiske nyheder har de historier, som Det Kongelige Bibliotek har at tilbyde, trange vilkår. Det gør dog ikke Det Kongelige Biblioteks historier ringere eller mindre interessante, tværtimod. Det Kongelige Bibliotek besidder en rigdom af historier og en kyndig medarbejderskare, der altid er klar til at formidle.

Set i denne sammenhæng er Mediekana- len en generel styrkelse af bibliotekets formidlingsindsats. På den ikke-kommercielt drevne platform finder man de fleste interviews, der foregår på *International Forfatterscene*, hvor der ofte er tale om besøg af verdensnavne inden for litteratur og samfund. Det er ikke alle, der giver os lov til at filme, men mange har forståelse for den formidlingsopgave, som er knyttet til Det Kongelige

Bibliotek. På Mediekana- len findes også små film, hvor medarbejdere fortæller om nogle af bibliotekets mange skatte. Mediekana- len er også et sted, hvor man kan høre forskere fra bl.a. Københavns Universitet formidle deres store viden. Der er samlet vejledningsfilm til studerende, og via podcasts kan man lytte til foredrag og sjældne optagelser fra Dansk Folkemindesamling med mere.

Mediekana- len findes i hovedbjælken på Det Kongelige Biblioteks hjemmeside > www.kb.dk < og forsiden er struktureret i (1) de seneste 12 af 23 fra *International Forfatterscene*, både skøn- og faglitteratur; (2) foreløbig 10 *skatteintroduktioner* ved medarbejdere fra samlingerne; (3) foreløbig 7 *vejledninger* og *tutorials* til bl.a. Københavns Universitetsbibliotek og personarkiv-tjenesten *MyArchive*; (4) videooptagelse af bl.a. udstillingsintroduktioner og den seneste H.O. Lange-Prisoverrækkelse; (5) foreløbig 16 podcasts (lydfiler) bl.a. med interviews og foredrag af Herbert Pundik (okt. 2015), Puk Damsgaard, Mogens Hermann Hansen og Carsten Jensen i 2016 samt lydclip fra Dansk Folkemindesamling (6) henvisninger og gennemstilling til en lang række tidligere foredrag, debatter og interviews, der kan høres direkte eller downloades i mp3-format.

FOKUS

Retrokonverteringspuljen og Det Kongelige Bibliotek

*Af chefkonsulent Leif Andresen,
Nationalbiblioteket*

Imellem 1979 og 1990 etablerede Kulturministeriets biblioteker onlinekataloger over den løbende accession, og der opstod derfor et stort behov for at overføre tidligere tiders kortkataloger over ældre og nyere samlinger til de nye onlinedatabaser. Det Kongelige Bibliotek, hvis samlinger var næste dobbelt så store som de øvrige biblioteker tilsammen, indledte sin retrokonvertering i 1993. Den blev i første fase, der omfattede maskinskrevne og/eller trykte kortkataloger, finansieret af biblioteket

selv, men siden i stigende grad støttet af særlige puljer i DEFF og Kulturministeriet. Første prioritet var retrokonvertering af kortkatalogerne til de danske og udenlandske hovedsamlinger, først som nævnt de trykte efter hhv. 1960 og 1950, derefter de håndskrevne fra hhv. 1482-1959 og 1450-1949, der blev retrokonverteret imellem 2001 og 2010.¹ Igennem de sidste ca. 10 år har Biblioteket så haft mulighed for at konvertere institutbibliotekernes og de andre nationale samlingers trykte og håndskrevne kataloger² samt en række specialkataloger, som Biblioteket er så rigt på.

Over årene har Retrokonverteringspuljen udviklet sig fra at yde tilskud til anskaffelse af teknisk udstyr og til køb af fremmede tjenesteydelser ved retroinddateringen til at stå for et løbende tilskud til retrokonverteringen af kortkataloger. Puljen er endvidere udvidet til også at dække digitalisering/retrokonvertering af de ældre ikke-digitale dele af nationalbibliografien. Dette formål blev generaliseret fra og med 2013, hvor der af bevilningen ydes tilskud til retrokonvertering, metadatakonvertering og formatmæssig tilpasning af væsentlige danske kataloger, databaser og andre registranter.

¹ Se Charlotte Rohde: "Retrokonvertering af Det Kongelige Biblioteks hovedsamlingers kataloger og videre perspektiver for samarbejde om forbedring af katalogdata", Årsberetning 2010, s. 47f; samme: "Retrokonvertering af Danske Samling og Udenlandske Ældre Samling", Årsberetning 2006, s. 26

² Se bl.a. fokusartiklen om "Retrokonverteringen af danske småtryk afsluttet" i nærværende Årsberetning 2015 og tidligere i Årsberetning 2001, ss. 13-16, 2004, ss. 41f, 2009, ss. 34-37, s. 58 (Kortsamlingerne), s. 54f. (Håndskriftsamlingerne), 2010, s. 47f, s. 57f. (Kortsamlingerne), 2011, s. 68f. (nodesamlinger), 2012, s. 58 (kort)

Før onlinekatalogen udsendte Det Kongelige Bibliotek i 1983 en Katalognøgle, som meget sigende havde en labyrint på forsiden. Det var en oversigt på 72 sider, som var nødvendig for at danne sig et overblik over bibliotekets kataloger. Takket være retrokonverteringsprojekterne er Katalognøglen overflødiggjort, da hovedparten af disse kataloger nu er samlet i REX og kan søges umiddelbart. Tilmed findes en del af værkerne også online som fuldtekst.

Det Kongelige Bibliotek har igennem årene fået væsentlige tilskud til den digitale tilgængeliggørelse af især ældre samlinger. Hermed er en række enkeltstående registranter og kataloger blevet integreret i Det Kongelige Biblioteks katalog REX.

Udviklingen i puljens dækning afspejler sig også i de projekter, som Det Kongelige Bibliotek har fået bevilliget for årene 2013, 2014 og 2015, hvor Biblioteket modtaget bevillinger både en række klassiske retrokonverterings- og registreringsprojekter samt projekter med et bredere sigte.

I den følgende oversigt er der efter titel på projekt anført bevillingsår og bevilget beløb. Nogle af projekterne er igangværende.

Traditionel retrokonvertering fra kort eller anden analog registrant til poster i REX

Desideratakatalog til Danske Samlinger (2013, 582.200 kr.). Der er i den nationale hovedsamling visse mangler, dels som følge af mangelfuld pligtaflævering, dels som følge af tab fra samlingerne. Endelig er der kort og poster på udenlandske Danica, som det ikke er lykkedes at anskaffe. Med projektet kompletteres posterne i REX med data fra kartotekskort, således at mangellisten bliver mere dækkende.

Kortsamlingerne, efterbehandling (2013, 97.400 kr.) med indtastning af katalog for alle de før 1960 erhvervede kort og atlas.

Ældre juridiske værker (2014, 542.916 kr.) med indtastning af kortkatalog over ca. 11.000 juridiske værker.

Digitalisering af Dansk Folkemindesamlings emneregistrant (pilotprojekt) (2015, 151.806 kr.).

Inkunabler Del 2 (2013, 527.267 kr.) med produktion af fyldestgørende bibliografiske poster for Det Kongelige Biblioteks store samling på ca. 4.600 inkunabler.

Hørespil – DR (2013, 67.600 kr.) med registrering af manuskripter til ca. 2.500 hørespil.

UAÆS Småtryk (2014, 157.080 kr.) med katalogisering af 3.500 småtryksenheder fra Udenlandske Afdelings Ældre Samling ved selvsyn (autopsi).

Registrering af Lauge Kochs Grønlandsamling (2015, 203.535 kr.) dækkende ca. 3.600 bind. Samlingen stammer fra det tidligere Universitetsbiblioteks 1. afdeling, der fusionerede med Det Kongelige Bibliotek i 1989.

Registrering af Carl von Linné-samlingen, der i 1997 blev optaget på UNESCOs *Memory of the World*-fortegnelse (2015, 623.700 kr.) dækkende ca. 3.600 bind. Samlingen stammer fra det tidligere Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek, der fusionerede med Det Kongelige Bibliotek i 2005.

Nye typer projekter

Generaliseringen af retrokonverteringspuljens formål har givet Det Kongelige Bibliotek mulighed for en række projekter, som forbedrer den digitale

formidling af Det Kongelige Biblioteks materialer i bred forstand.

Metadata til ADL og Tidsskrift.dk (2013, 300.000 kr.) har bidraget til, at *Arkiv over Dansk Litteratur* er blevet indholdsmæssigt opgraderet, således at det har været muligt at skabe bibliografiske poster, som bl.a. er blevet eksporteret til *Europeana*. Endvidere er kvaliteten af metadata i *Tidsskrift.dk* blevet forbedret bl.a. ved, at systematiske fejl er rettet. Dette har også dannet basis for, at tidsskriftsartikler fra *Tidsskrift.dk* nu er indgået i *Europeana*.

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi (2014, 255.431 kr.) er blevet konverteret fra et forældet databaseformat med størstedelen af beskrivelserne i fri tekst. Bibliografiens registreringer, der er produceret mellem 1967 og 2014, blev konverteret til bibliotekernes format danMARC2, og der blev foretaget korrektur og systematiske forbedringer. Siden oktober 2014 har bibliografien været tilgængelig som en del af Det Kongelige Biblioteks fagbibliografier i REX, og den ajourføres løbende i Universitetsbiblioteksregi. Efter projektets afslutning har Biblioteket i efteråret 2015 på grundlag af basen udgivet Aage Jørgensen & Leif Andresen (red.): *Dansk Litteraturforskning i det 21. århundrede. Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi 2000-2014. (Danish Humanist Texts and Studies, vol. 53)*

Konvertering af Ældre Dansk Navnestof i Håndskriftssamlingens base (2015, 50.243 kr.) er et pilotprojekt med henblik på at levere ældre dansk navnestof som autoritetsposter til det internationale autoritetsrepositorium VIAF.

Guide to Historical Literature (2015, 75.000 kr.). Berigelse af REX-poster ved tilføjelse af vurderinger og oplysninger til relevante bestandsposter fra den vigtigste selektive, retrospektive historiske fagbibliografi internationalt, The American Historical Association's *Guide to Historical Literature* (3. udg. 1995, bind 1-2,) Modellen afprøves på et mindre antal poster.

Pilotprojekt: Registrering af Småtryks-samlingens arkivkapsler som forberedelse til udflytning til nyt magasin (2015, 329.175 kr.) er et forsøg på en helt ny måde at etablere en søgeadgang til materiale, som ikke er individuelt registreret, men ordnet arkivalsk. I forbindelse med en ompakning som forberedelse til flytning til fjernmagasin af 3.000 kapsler af-fotograferes label inkl. nyt løbenummer, og med basale metadata gøres kapslerne søgbare – og bestilbare. På denne måde tilgængeliggøres materiale, som ikke tidligere har været søgbart i REX.

Afslutning

Kulturministeriets retrokonverteringspulje, administreret af Kulturstyrelsen (og tidligere Statens Bibliotekstjeneste, Biblioteksstyrelsen og Styrelsen for Bibliotek og Medier og fra 2016 af Slots- og Kulturstyrelsen) har således givet væsentligt bidrag til, at Det Kongelige Bibliotek har kunnet give en stadig mere dækkende adgang til bibliotekets mangeartede materialer med REX som enhedskatalog. Med justeringen fra og med 2013 er mulighederne udvidet fra overførsel fra analog til digital form til også at dække forbedret adgang mere generelt.

Nationalbibliotekets egne digitaliserede værker

2015

3.658.925 benyttelse (elektroniske lån)
789.251 bestand (værker)

2014

4.103.352 benyttelse (elektroniske lån)
661.841 bestand (værker)

Benyttelse af Nationalbibliotekets samlinger

Rekvisitioner modtaget til ekspedition

2015

63.873 rekvisitioner i alt

heraf:

39.177 Danske Samlinger
8.486 Udenlandske Afdeling Ældre Samling
396 Internationale organisationers publikationer
15.814 Nationalsamlingsafdelingen

2014

64.722 rekvisitioner i alt

heraf:

40.093 Danske Samlinger
674 Danske Aviser
7.417 Udenlandske Afdeling Ældre Samling
417 Internationale organisationers publikationer
16.121 Nationalsamlingsafdelingen

NATIONALBIBLIOTEKET

NATIONALBIBLIOTEKET

Opgaver

Som Nationalbibliotek forvalter Det Kongelige Bibliotek den nationale kulturarv af både dansk og udenlandsk oprindelse i form af udgivne værker (bøger, tidsskrifter, aviser, småtryk, computerspil), håndskrifter, arkivalier, kort, billeder, fotografier og musikaler i analog eller digital form, herunder den danske del af internettet i Netarkivet, og dokumenterer dagliglivets immaterielle kultur.

Institutionen giver på nutidens vilkår den bedst mulige adgang til samlingerne til forskning, studier og oplevelser, samtidig med at disse skal bevares, sikres og overleveres til eftertiden. Som nationalbibliotek udfører institutionen forskning inden for Nationalbibliotekets opgaver, funktioner, fag og samlinger.

Som museums- og kulturinstitution formidler nationalbiblioteket viden og oplevelser med udgangspunkt i opgaver og samlinger.

Nationalbibliotekets opgaver og afdelinger spænder vidt og rummer et stort felt af kompetencer og opgaver, som man kan læse sig til på de kommende sider. Nationalbiblioteket varetager sin lovpligtige opgave med pligtaflevering, driver koncertvirksomhed, producerer udstillinger, publicerer i egne og eksterne forskningspublikationer, holder foredrag med udgangspunkt i bibliotekets samlinger og understøtter domicilerede forskere, der benytter bibliotekets arkivalier og samlinger. Der indsamles og

registreres væsentlige arkiver på musik- og teaterområdet, hele fotosamlinger indlemmes, dagliglivets kultur dokumenteres, og ikke mindst modtager biblioteket vigtige og interessante person- og institutionsarkiver, der er væsentlige for eftertidens forståelse af f.eks. en forfatters liv og værk eller en organisations historie.

Samtidig har Nationalbiblioteket fokus på den digitale indsamling af materialer og arkivalier, efterhånden som sociale medier, e-bøger og digital kommunikation er det primære medie, og som det er afgørende at være opmærksom på, hvis man skal gøre sig forhåbninger om at kunne få samme indblik i det danske samfund, som det er muligt ud fra de fysiske materialer.

Ny organisation i Nationalbiblioteket

I slutningen af 2014 blev der blandt medarbejderne i Nationalsamlingsafdelingen gennemført en evaluering af den omfattende organisationsændring, der blev indført den 1. januar 2013, og som bl.a. sammenlagde de tidligere samlingsafdelinger. Denne evaluering afdækkede behov for mere ledelse i det daglige og øget fokus på ledelse af driftsopgaverne. Derfor blev der i april 2015 gennemført en omfattende justering af Nationalbibliotekets organisation.

Pligtafleveringssektionen blev lagt sammen med Bevaringsafdelingen, og Afdelingen for Digital Bevaring fik tilført området den digitale pligtaflevering, så digital bevaring og accession nu er samlet. Den daværende matrixorganisering af Nationalsamlingerne er blevet omlagt til to nationalsamlingsafdelinger med hver sin afdelingsleder.

I efteråret kom så en yderligere organisationsændring i forbindelse med nedlæggelsen af området *Digital Infrastruktur og Services* (se

også fokusartiklen herom). Nationalbiblioteket omfatter herefter *Digitaliseringsafdelingen* i nyindrettede lokaler (se også fokusartiklen herom) og sektionen *Digital udvikling og formidling*, og består dermed af syv afdelinger. Det har allerede vist sig, at denne sammenlægning er meget gavnlige, idet alle funktionerne i digitaliseringsprojekterne fra fremfinding over skanning og metadataskabelse til digital formidling er blevet samlet. Samtidig er den digitale udvikling kommet tættere på aftagerne, og faggrupperne har fået en øget gensidig forståelse. Det giver smidigere arbejdsgange og bedre projektledelse, når hele processen fra start til slut samlet er i samme område.

Digital pligtaflevering

Indførelse af digital pligtaflevering af e-bøger og digitale trykforlæg for fysiske bøger har i flere år været et strategisk mål for Nationalbiblioteket. Der er dog fortsat et stykke vej, inden målet er nået. Det Kongelige Bibliotek er i gang med en række løbende analyser i samarbejde med Statsbiblioteket, der har et tilsvarende mål for modtagelse af aviser. Komplexiteten i formater, indsamlingsvilkår og formidling er stor og kræver analyser i forhold til forlagenes tekniske håndtering af deres e-bøger og trykforlæg samtidig med, at der skal tages højde for de bevaringsmæssige muligheder og problemer. Hvor længe kan man i det hele tage bevare de digitale filer? Hvor stabile er formaterne? Hvordan gemmer forlagene deres filer, og hvordan høstes de? Det er blot nogle af de mange spørgsmål.

I 2015 har Nationalbiblioteket arbejdet med at kortlægge tekniske formater og forlagenes egen håndtering af deres digitale materialer samt afdække deres arbejdsrutiner og samspil med produktions- og distributionsleddene. Formålet er at finde den optimale arbejdsproces med henblik på sikre en dækkende

aflevering og en effektivisering for både forlagene selv og Det Kongelige Bibliotek. Endvidere skal sammenhængen mellem produktionsworkflow for e-bøger og for trykte bøger klarlægges for at kunne indsamle de digitale trykforlæg, der efterhånden kan afløse den fysiske pligtaflevering af i hvert fald visse typer bøger.

Det Kongelige Bibliotek har de seneste år haft som mål at få ændret pligtafleveringsloven, således at der skabes hjemmel for at indføre digital pligtaflevering. Dette mål har ikke ændret sig. Men det er helt afgørende at forstå og koble sig på forlagenes digitale arbejdsformer og få kortlagt evt. tekniske og processuelle forskelligheder.

Oprydning og pallelager

En vigtig og meget stor opgave for Nationalsamplingsafdelingen er at få forberedt Håndskriftsamlingens mange uordnede og for de flestes vedkommende endnu utilgængelige arkiver til opstilling i klimastyret magasin og dermed gjort dem delvis tilgængelige for fremtidig brug. I daglig tale er arkivet blevet døbt *pallelageret* – hvilket meget sigende beskriver den hidtidige opbevaring.

Lageret omfatter en stor del af de sidste årtiers accession, i alt cirka 2.000 flyttekasser af varierende størrelse fyldt med arkivalier som breve, manuskripter, personalia og tryksager fra en lang række fremtrædende personligheder og institutioner inden for dansk litteratur, kunst, kultur og videnskab. Den overvejende del af materialet er ikke tilgængelig på grund af den klausulering, der, med mindre andet er aftalt, gælder for samtidige privatarkiver. Derfor har en gennemgang ikke været aktuel tidligere.

Siden pallelagerprojektets opstart i februar 2015 er kasserne én for én blevet gennemgået og ordnet i et samarbejde mellem

Nationalbiblioteket, læsesale

2015

17.533	gæster på Læsesal Vest
82.045	udleverede dokumenter inkl. fornyelser
570	tilgang af referencværker
3.428	gæster i Centerlæsesale og samlinger
308.341	besøg på Læsesal Øst og Læsesal Nord

2014

17.128	gæster på Læsesal Vest
88.539	udleverede dokumenter inkl. fornyelser
544	tilgang af referencværker
3.351	gæster i Centerlæsesale og samlinger
301.055	besøg på Læsesal Øst og Læsesal Nord

Håndskriftsamlingen og Bevaringsafdelingen. Resultatet for 2015 er, at arkivalier fra 950 uordnede kasser ved årets udgang er blevet ompakket i 8.100 registrerede og streg-

kodede syrefri æsker, der nu kan bestilles i REX. Dette er et afgørende arbejde hen mod udflytning til fjernmagasin om nogle år. Gennem dette projekt er det blevet muligt

Digitaliserede værker tilgængelige online

	2015	2014	2013	2012
Seriepublikationer	45	54	54	42
Bøger	21.547	17.738	14.749	20.669
Småtryk	4.712	4.272	3.837	3.402
Manuskripter i bogform	1.148	1.148	450	13.538
Manuskripter, breve og fragmenter	20.574	17.924	17.208	
Noder	20.148	20.096	19.436	
Nodemanuskripter	11.241	1.199	1.172	
Fotos og billeder (portrætter, andre billeder)	204.550	204.302	183.614	353.871
Luftfotos	474.762	365.289	246.906	
Kort	30.389	29.702	28.273	
Film (levende billeder)	93	84	0	
Lyd	42	33	27	27
KB's egne digitaliserede værker i alt	789.251	661.841	515.726	391.549

Noter: 1) Differentieringen af materialetyper er først for alvor gennemført i 2013. Se en nærmere beskrivelse i bilaget med statistik over bibliotekets ydelser i denne årsberetning. 2) Tallene for bibliotekets bestand af egne digitaliserede værker i 2014-2012 er revideret.

Sammensætning af elektroniske udlån 2012-2015

(download af Nationalbibliotekets e-ressourcer)

	2015	2014	2013	2012
Seriepublikationer	1.208.461	1.246.697	728.624	812.861
Bøger	705.566	685.041	550.224	648.157
Småtryk	92.875	103.030	44.913	43.552
Manuskripter i bogform	220.336	454.388	313.008	475.166
Manuskripter, breve og fragmenter	24.689	55.444	14.990	
Noder	93.501	123.954	105.253	115.940
Nodemanuskripter	48.282	133.106	84.821	
Fotos og billeder (portrætter, andre billeder)	833.830	873.160	1.163.163	525.687
Luftfotos	170.815	143.533	123.518	
Kort	99.032	284.999	218.035	177.252
Film (levende billeder)	156.995			
Lyd	4.543			
Elektroniske udlån af Nationalbibliotekets e-ressourcer i alt	3.658.925	4.103.352	3.346.549	2.798.615

Note: Differentieringen af materialetyper er først for alvor gennemført i 2013. Se en nærmere beskrivelse i bilaget med statistik over bibliotekets ydelser i denne årsberetning.

at stille den del af de mange hidtil uordnede arkiver, der ikke er omfattet af klausulering, til rådighed for forskningen. Det gælder blandt andet store og omfangsrige forlagsarkiver fra Gyldendal og Borgen, ligesom det gælder vægtige personarkiver fra f.eks. forfatterne Willy August Linnemann, Jesper Jensen og Niels Frank. I løbet af 2016 vil arkiver fra blandt andre Jørgen Gustava Brandt og Erik Stinus tilsvarende blive ordnet.

Nobelpriskandidaten, forfatteren Inger Christensens arkiv er et af de mest markante, der er blevet ordnet og tilgængeliggjort i 2015. Det er nu muligt via breve, optegnelser og manuskriptsider at træde ind i forfatterens skriveværksted og f.eks. på nærmeste hold studere den arbejdsproces og de formeksperimenter, der ledte frem til poetiske hovedværker som *Det* og *Sommerfugledalen*.

Elektroniske udlån af udvalgte e-ressourcer

(download)

	Noter	2015
Tidsskrift.dk		892.966
Arkiv for Dansk Litteratur (ADL)		474.521
Danmark set fra luften		169.071
Den digitale Guaman Poma-udgave	1)	99.473
Partiprogrammer (småtryk)		37.946

Note: 1) Den digitale Guaman Poma-udgave kan tilgås på <www.kb.dk/permalink/2006/poma/info/en/frontpage.htm> og indeholder den digitaliserede udgave af den peruvianske indianer Felipe Guaman Poma de Ayala's "Inkakronike", et af de berømteste håndskrifter i Det Kongelige Bibliotek, samt en stor mængde af relateret materiale, herunder introduktion til selve værket, information om digitaliseringen af håndskriftet samt henvisninger til videnskabelige artikler og andet relevant materiale.

Nationalsamlingsafdelingen

OPGAVER

Nationalsamlingsafdelingen indsamler og forvalter de nationale hovedsamlinger af danske og udenlandske håndskrifter på vesterlandske sprog, privatarkiver efter danske forfattere, kunstnere, videnskabsmænd og kulturpersonligheder og tilsvarende kulturinstitutioner, organisationer og firmaer, danske kort, billeder, fotografier og tegninger, trykte og utrykte musikaler, teaterarkivalier, kor- og orkestermateriale, orientalia og judaica, dvs. håndskrifter, arkivalier, trykte bøger og tidsskrifter på orientalske sprog, hebraisk og jiddisch, samt dokumenterer dagliglivets historie.

I afdelingen indgår bl.a. enhederne Dansk Folkemindesamling, Dramatisk Bibliotek og Orkesterbiblioteket, der har særlige, udvidede opgaver på deres områder.

Endvidere udarbejder afdelingen Det Kongelige Biblioteks dele af den danske Nationalbibliografi, onlinefortegnelsen *Dansk Kulturarv Digitaliseret. Det digitaliserede Danmark* (DKD) og bidragene til internationale registreringssystemer som ISSN, ISMN, *Index translationum*, RISM og RILM.

Afdelingen varetager samlingsansvaret for Nationalbibliotekets museale opgaver, samlinger og funktioner, herunder Danmarks Bogmuseum, Det Nationale Fotomuseum, Museet for Dansk Bladtegning og de facto Danmarks litteraturmuseum.

Endvidere står afdelingen i spidsen for vidensopbygning i forhold til nye teknologiske fremskridt og i forlængelse af

dette for udviklingen af nye medier til brug for Nationalbiblioteket. I den forbindelse indgår medarbejdere i en række udviklingsprojekter på nationalt og internationalt plan.

En række af afdelingens medarbejdere udfører forskning inden for nationalbibliotekets opgaver, funktioner, fag og samlinger.

Emne- og specialismråderne i Nationalsamlingen spænder bredt: avantgarde, autografer, håndskrifter, biografi, bladtegninger, boghistorie, crowdsourcing, dagliglivets historie, dansk musik ca. 1850-1950 med vægt på stilhistorie, dansk fotografi i mellemkrigstiden, danske kunstnerbøger, dansk litteratur fra 1800-tallet til i dag, digitale og analoge tidsskriftskulturer, dansktop, digitalisering og kulturarv, den forkerte død, Erasmus af Rotterdam, filologi, folkeminder, foreningsliv, forfatterarkiver, fortællinger, fotografihistorier, glober, generationsrelationer, græske håndskrifter, historiografi, hitlister, Holberg, humor, indvandring, iscenesættelse af fortiden, kartografi, kodikologi, køgebøger, koncertrepertoarer, kunstfotografiet, latinsk humanisme fra oldtid til oplysningstid, latinske håndskrifter, latinsk palæografi, litteraturen på nettet, luftfotografiets historie, luftfotografiets vej til succes, madkultur, Marquard Gude, mazarinader, Melodi Grand Prix, middelalderlige håndskrifter historik, mindsteder, musikkultur i det 20. århundrede, musikkens betydning, musikliv, musik og identitet, populærmusikkens internationale udbredelse fra 1945 og frem, overnaturlige hændelser, ritualer, skæmteviser, renæssancen og oplysningstiden, satiretegninger, småtryk, stadsmusikanter i Danmark, teaterhistorie, tekststudivelse, traditioner, tro og magi, vennsritualer og vandrehistorier.

Der blev arbejdet med alle emneområder i 2015 i forbindelse med omvisninger, introduktioner, foredrag, generel vejledning i samlingerne og forskningsprojekter samt som basis for publikationer, artikler, radio- og TV- programmer, interviews og udstillinger. Det overordnede mål med formidlingen er, at den skal baseres på Nationalbibliotekets viden og faglige ekspertise, samlinger og forskning – gerne i et aktuelt perspektiv, således at kulturarven bliver nærværende og giver stof til eftertanke.

Emneområderne er i 2015 blevet udvidet, idet to nye ph.d.-stipendiater er blevet tilknyttet samlingerne, nemlig Inger Ellekilde Bonde med projektet *Stoflige strukturer - en analyse af Keld Helmer-Petersens fotografi 1950-1970 i en fotografi- og kunsthistorisk kontekst* og Hannibal Munk med projektet *Dansk satiretegning 1920-2010*.

Introduktioner, debatter og fremvisninger

Dansk Folkemindesamling har formidlet sine samlinger til besøgende på stedet. Studerende fra Københavns Universitet og Aarhus Universitet har modtaget faglige indføringer i samlingerne, ligesom slægtsforskere, lokalhistorikere og andre foreninger har været til rundvisning med tilknyttet fagligt oplæg.

Håndskriftsamlingen har haft fremvisninger i forbindelse med besøg af studerende fra universiteterne under overskrifter, der viser bredden i samlingen: Latinske håndskrifter fra middelalderen, Bogens fænomenologi, Håndskrifter, bogtryk og biblioteker, Græske håndskrifter og bøger, Håndskrifter og Boghistorie, Skatte i KB, boghistorie og bogens materialitet, Nyere danske bogbind, Thorkild Hansen-arkivet.

Musiksamlingen har haft flere besøg bl.a. af musikstuderende fra Institut for Kunst- og

Kulturvidenskab på Københavns Universitet, som er blevet præsenteret for 16- og 1700-talsnoder med introduktion til notationspraksis, indbinding, brug, opførelsespraksis, editionsprincipper etc.

Dramatisk Bibliotek har haft en række besøg, lige fra Folkeuniversitetet, studerende fra Teatervidenskab og Performancestudier til hele censorkorpset for Københavns og Aarhus Universiteter. Der har også været foredrag uden for huset, bl.a. for Seniorklubben Akropolis på Det Kongelige Teater.

Kort- og Billedsamlingen stod også for flere velbesøgte arrangementer. I forbindelse med Joakim Eskildsens udstilling indbød Det Nationale Fotomuseum til to artist talks samt til debat under overskriften *Er skønheden suspekt?* Her modererede forskningsbibliotekar Mette Kia Krabbe Meyer en diskussion om kunsthistorie og æstetik mellem professor Mette Sandbye og kulturforsker Torben Sangild. Der var stor søgning til arrangementerne, og det gjaldt også et besøg i bibliotekets fotobogsamling, som måtte dubleres. Flere uddannelsesinstitutioner kom efter aftale på besøg i udstillingerne og i samlingerne.

Nye tiltag

I et forsøg på at gøre de studerende på landets universiteter opmærksomme på de utallige kilder i Nationalbibliotekets samlinger, der er velegnede som basis for specialeskrivning, gjorde Nationalsamlingen allerede i 2014 et forsigtigt forsøg med en årlig specialedag, som for alvor fandt sin form i 2015. Under titlen *Se originalerne*. *Mød eksperterne* blev der den 16. september afholdt en introduktion til specialeskrivning i Den Sorte Diamant. Til arrangementet var kommende specialestuderende blevet inviteret til at besøge biblioteket og få en introduktion til et specialeemne, mate-

"Skal du til at skrive speciale? Eller er du allerede så småt gået i gang, men mangler inspiration, materiale, eller råd og vejledning?" Med disse spørgsmål inviterede Nationalbiblioteket specialestuderende til en inspirationsdag 16. september 2015. Programmet var tilrettelagt med en præsentation af bibliotekets samlinger af breve, håndskrifter, billeder, kort, tegninger, noder og meget mere. Herefter var der rundvisninger, med mulighed for at få et nærmere indblik i en eller flere af samlingerne og spørge til mulighederne for det kommende speciale.

riale og råd og vejledning fra ansatte i de forskellige samlinger. Dagen startede med kaffe og en times oplæg, hvor hver samling gav en kort præsentation af eget materiale. Derefter kunne de studerende vælge at komme på rundvisning i to samlinger, hvor de kunne stille spørgsmål om mulige specialeemner og blive præsenteret for dele af bibliotekets samlinger, der kunne anvendes i netop deres speciale. Der var 35 deltagere, og hovedparten kom fra Københavns Universitet.

Et andet formidlingsfremstød, søsat i 2015, var henvendt til en noget bredere målgruppe, nemlig uddannelsesinstitutioner, Folkeuniversitetet, selskaber, foreninger og sammenslutninger rundt om i landet. Under titlen *Bestil et foredrag* præsenteres der på Det Kongelige Biblioteks hjemmeside en række emner, som medarbejdere i Nationalsam-

lingen kan holde et foredrag om. Emnerne er listet op under de enkelte medarbejdere, som brugere kan henvende sig direkte til og bestille et bestemt foredrag.

Udstillinger

Ligesom pligtafleveringen og indsamlingen af den danske kulturarv er bærende for Nationalbibliotekets arbejde, er formidlingen af afgørende betydning, og i 2015 var der fernisering på to store udstillinger: *Klaus Rifbjerg – en digter til tiden* og fotoudstillingen *Joakim Eskildsen: En verden jeg kan tro på*.

Rifbjerg-udstillingen tog en tilsyneladende umulig opgave på sig: at skildre Rifbjergs enorme værk og myldrende gøren og laden gennem mange årtier som forfatter, journalist, redaktør og opinionsdanner. Med udgangspunkt i det omfattende arkiv, Rifbjerg løbende overdrog til biblioteket, blev opgaven løst så fornemt, at den medførte fremragende anmeldelser: "Se den udstilling! Se den igen!" skrev Johs. H. Christensen i sin 6-stjernede anmeldelse i *Jyllands-Posten*. Til udstillingen blev der som noget nyt søgt midler til en skoletjeneste, og det har vist sig, at denne nye målgruppe tog positivt imod tilbuddet. Der har været stor interesse fra lærere og elever i både folkeskolen og gymnasiet (se også fokusartiklen herom).

Det Nationale Fotomuseums udstilling *Joakim Eskildsen: En verden jeg kan tro på* præsenterede for første gang i Danmark den internationalt anerkendte danske fotografs arbejde fra perioden 1995–2015 samlet i en udstilling, der blev anmelderrost og trak et stort publikum.

Digteren og billedkunstneren Christian Yde Frostholt tilrettelagde udstillingen *Pessoas Træ* specielt til bibliotekets Oktagonmontre. Professor Mette Sandbye skrev begejstret om den i Weekendavisen: "Man kan vandre

underligt upåvirket gennem en kunstudstilling over utallige sale på et stort museum og have glemt, hvad man så, fem minutter efter. Og så kan man sommetider – måske et lillebitte uforudset sted med en udstilling, der er stablet på benene for få midler – få en stor oplevelse med en masse indhold og perspektiver, der sidder i både hoved og krop i flere dage efter.”

Dansk Folkemindesamling var i et samarbejde med Kulturfondens kurator på udstillingen *Lokale fællesskaber. Fotografier af Susanne Mertz*. Med fokus på temaet fællesskab og lokale aktiviteter præsenterede udstillingen en række fotografier, som Susanne Mertz har produceret for Dansk Folkemindesamling sammen med fortællinger og facts fra undersøgelsen *Lokaleliv.dk*. Den blev udført i 2010 i samarbejde med en række museer og arkiver landet over.

Også de mindre udstillinger i monterne foran Dronningesalen bidrog med viden og materialer fra samlingerne. Nationalsamlings-

medarbejdere stod for følgende otte udstillinger i 2015:

- Carl Nielsen
- Mazarinader. Politiske pamfletter fra de tre musketerers tid
- Daguerreotypi. Det fotografiske gennembrud (se også fokusartiklen herom)
- Skynd dig langsomt! Den venetianske forlægger Aldus Manutius
- Den Nordiske Koncert: Sibelius, Grieg og Nielsen
- Kulturradikalismens musik
- Prins Peter og de tibetanske skatte
- The Universal Library of Count Otto Thott (1703-1785)

Bibliotekets udstillinger i 2015 omtales nærmere i afsnittet om Kulturfondens aktiviteter i denne årsberetning.

Udlån til eksterne udstillinger

Nationalsamlingsafdelingen har i 2015 bidraget med udlån af 58 enheder til 19 udstillinger på 16 museer, biblioteker og

Nationalsamlingsafdelingen, Dansk Folkemindesamling

2015

2.663 forespørgsler og besøgende
545 publicerede sider
34 faglige foredrag rundt i landet
166 bogindkøb og gaver

2014

2.612 forespørgsler og besøgende
565 publicerede sider
30 faglige foredrag rundt i landet
229 bogindkøb og gaver

Fotografi fra Plejehjemmet Travbanehusets årlige julefest, hvor personalets familier danser om juletræet, mens beboerne ser på, af fotografen Susanne Mertz. Fotografiet indgik i udstillingen *Lokale Fællesskaber*, som blev vist i på Kirkebybroen i Den Sorte Diamant 23. oktober 2015 - 5. december 2015. Temaet var fællesskab og lokale aktiviteter. Fotografierne er en del af et dokumentationsprojekt i Dansk Folkemindesamling, *Lokaleliv.dk*. Traditionen med at danse om juletræet stammer fra begyndelsen af 1800-tallet. Peter Fabers Højt for træets grønne top fra 1847 er den første anerkendte skildring af familiens dans omkring træet.

institutioner i følgende byer: Amsterdam, Auning, Barcelona, Berlin, Firenze, Helsingør, Hillerød, Ishøj, København, London, Odense, Ordrup, Riga og Toreby. Igen har den tematiske og kronologiske bredde i de udstillinger, Nationalsamlingsafdelingens genstande har været præsenteret i, været betydelig, men 2015 har også vist eksempler på parallelle låneønsker – således har breve og kolorerede kuverter fra maleren Matisse til vennen André Rouveyre været udstillet både på Stedelijk Museum i Amsterdam og på Ordrupgaard. Med sine udlån til udstillinger yder Nationalsamlingsafdelingen et tidskrævende, men vigtigt og meget værdsat bidrag til formidlingen af kunst og kultur i bred forstand.

Af øvrige eksempler kan det nævnes, at Kort- og Billedsamlingen i 2015 har udlånt værker fra Det Nationale Fotomuseums samling til udstillinger afholdt på Artipelag i Stockholm samt til J.F. Willumsens Museum. ARKEN har lånt tegningen *Kvinde og Mand* af Gerda Wegener fra Museet for Dansk Bladtegnings samling.

Konferencer

Den internationale conference *Rethinking Cultural Memory 1700-1850*, der fandt sted på Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek den 4. og 5. december 2015, var organiseret i samarbejde med Nordisk Selskab for Romantikstudier ved lektor Robert W. Rix fra Institut for Engelsk, Germansk og Romansk på Københavns Universitet. Konferencen undersøgte overordnet, i hvilken grad periodens historiske, filologiske og antikvariske interesse kan siges at være en "opfindelse" af traditioner, og hvilken betydning det i så fald har for de nationale traditioner i dag. Konferencen indledtes og afsluttedes på Københavns Universitet Amager, men fredag 4. december om eftermiddagen var der i Den Sorte Diamant

keynote-forelæsning ved den fremtrædende britiske boghistoriker William St. Clair under titlen "The viewing nation in the British romantic period". Forud for forelæsningen blev konferencedeltagerne introduceret til Det Kongelige Biblioteks samlinger af forskningsbibliotekar Anders Toftgaard.

Det internationale symposium *Food and Life-Span in Europe, 1800-2000* blev afholdt den 28.-30. september 2015 på Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek. Symposiet var arrangeret af forsker Caroline Nyvang, Det Kongelige Bibliotek, i samarbejde med Copenhagen Centre for Health Research in the Humanities, Københavns Universitet. Symposiet var det 14. i rækken af tematiske ICREFH-symposier. ICREFH (International Commission for Research into European Food History) er et internationalt netværk for madforskere, og det er første gang et sådant symposium afholdes i Danmark. I alt bidrog 32 prominente oplægsholdere fra hele Europa. Den åbne keynote-forelæsning på Det Kongelige Bibliotek tiltrak derudover 45 tilhørere. Arrangementet bidrog ikke alene med nye perspektiver på den europæiske madhistorie, men er også på sigt med til at profilere og styrke et forskningsfelt, der for tiden nyder stor opmærksomhed i universitets- og museumsverdenen samt i den brede offentlighed. Symposiet blev finansieret af midler fra Carlsbergfondet, Centre for Modern European Studies (CEMES) og Professor Ludvig Wimmer og Hustrus Legat. Blandt de papers, der blev præsenteret under symposiet, er i alt 14 udvalgt til udgivelse. Antologien udgives i 2017 i det britiske forlag Ashgates skriftserie.

Dansk Folkemindesamlings temadag *Musik og identitet* blev afholdt på Det Kongelige Bibliotek den 9. marts 2015. Musik synes i vor tid at være vigtigt for flere mennesker

end nogensinde før. Musikaktiviteter og musikvaner er tæt knyttet til og har betydning i livsforløbet. Musik forbindes med minder om mennesker og begivenheder og er herunder også sammenvævet med milepæle og skarpe brud i tilværelsen. På den måde opbygger man sin identitet og personlige historie blandt andet ved hjælp af musik. Mennesker har evnen til at identificere sig med forskellige grupper og fænomener livet igennem; dette kommer meget klart til udtryk gennem aktiv musicering, altså at synge, spille og lytte til musik sammen med andre. Ved temadagen præsenterede fem forskere deres forskning i emnet på basis af både historisk og nutidigt materiale.

Retrodigitalisering

Det Kongelige Biblioteks første crowdsourcingprojekt, *Danmark set fra luften – før Google*

udvidede i 2015 sit område. Takket være en stor fondsbevilling kommer *Danmark set fra luften – før Google* nu også til at omfatte Sjælland og Lolland-Falster. Aage og Johanne Louis-Hansens Fond har med bevillingen sikret, at der bliver føjet ca. 900.000 luftfotos til de knap 500.000, der allerede er online.

Det Kongelige Biblioteks Fragmentsamling består af mere end 3.300 enheder, som i 1983 blev nummereret og lapidarisk bestemt af filologen Jørgen Raasted og teologen Merete Geert Andersen i *Inventar over Det Kongelige Biblioteks Fragmentsamling*. Hovedparten af fragmenterne indeholder middelalderlige latinske tekster på pergament. I 2015 er samtlige fragmenter blevet digitaliseret, og de tilhørende data fra Raasteds og Andersens inventar er blevet retrokonverteret gennem indtastning. Kombinationen

Årets resultat for udvalgte retrodigitaliseringsprojekter i 2015

Produceret, skanninger	
<i>Danmark set fra luften</i> , luftfotos	249.976
Illegale blade og bøger	100.413
Tidsskrift.dk	47.136
"Danmarks Breve"	44.776
Kulturarsdigitalisering:	
Trykt illustreret arkæologisk og antropologisk materiale fra 1800-tallet	15.467
Kontorchef Withs scrapbøger (småtryk)	13.665
Udvalgte danske skønlitterære titler 1900-1949	6.048
Noder <i>on demand</i>	6.331
Viserne i Hielmstjerne, Danske Samling	1.778
Publiceret, titler	
<i>Danmark set fra luften</i> , luftfotos	109.473
DOD (Danske bøger 1701-1900 <i>on demand</i>)	3.432
Illegale blade og bøger	1.109
Kulturarsdigitalisering:	
Substitutionsdigitalisering af fotos	6.107
Småtryksamlingens retrodigitalisering	276

af billeder af meget høj kvalitet og basale metadata vil give studiet af disse fragmenter et helt nyt grundlag. Når fragmenterne er blevet publiceret, vil fragmenternes godt 6.600 sider blive gjort tilgængelige i faksimile på internettet og give forskere i den middelalderlige skriftkultur adgang til et stort og hidtil ret upåagtet materiale. Gennem feedback vil disse også kunne bidrage til bestemmelsen af de gamle kilder med nye data.

Den omfattende samling efter det 20. århundredes vigtigste danske kunstfotograf, Keld Helmer-Petersen, rummer omkring 40.000 billeder i form af både aftryk, negativer og dias. En stor del af samlingen er

allerede skannet, og 14.000 digitaliserede dias fra perioden 1940-1970 kunne således offentliggøres for publikum i efteråret 2015. Det er første skridt i en proces, der følges af yderligere digitalisering, forskning og en stor retrospektiv udstilling om Keld Helmer-Petersen i 2020, der er 100-året for hans fødsel.

Internationalt samarbejde

Nationalsamlingen har – qua sine medarbejdere og de mange samlinger af international betydning – et bredt samarbejde både nationalt og internationalt, ikke mindst i form af udveksling af viden og kendskab til samlingernes indhold.

Det Kongelige Bibliotek har i 2015 erhvervet fotografen Keld Helmer-Petersens (1920-2013) arkiv på 40.000 billeder. "Mine billeder skal ikke 'ligne' noget. De skal bare ligne billeder". Med de ord beskrev Helmer-Petersen sine fotografier i det skelsættende pionerværk 122 Farvefotografier fra 1948. Helmer-Petersen indvarslede i 1940'erne og 50'erne en radikal fornyelse af fotografiet i Danmark med billeder, der snarere end at dokumentere 'noget' var optaget af at fremhæve linjer, mønstre og former med inspiration fra tysk og amerikansk fotografi og international abstrakt billedkunst. Her ses et originaldias fra pionerværket med et udsnit af en parasol. De næsten 70 år gamle farvediapositiver er "farvestukne", hvilket vil sige, at farverne er fælmede.

Dansk Folkemindesamling var medarrangør af den 33. *Nordiske Konference for Etnologi og Folklore*, der fandt sted på Københavns Universitet under temaet ”CO – Coproductions, collaborations and contestations”. Flere af Folkemindesamlingens forskningsmedarbejdere var desuden aktive på konferencen som oplægsholdere og workshoparrangører. I tilknytning til konferencen var Dansk Folkemindesamling vært for et møde i *Network of Nordic Tradition Archives*, hvor traditionsarkivers synlighed og metoder til indsamling blev diskuteret.

Dansk Folkemindesamling var endvidere aktiv deltager i opstarten af *Network of Nordic and Baltic Tradition Archives*. Netværket sigter mod at skabe et øget samarbejde om dokumentationen og udforskningen af folkelig kultur på tværs af de nordiske og baltiske lande. I det forgangne år var Dansk Folkemindesamling repræsenteret ved netværkets opstartsseminar i Lysebu, Oslo, 13.-15. april 2015. Dansk Folkemindesamling var desuden vært for det opfølgende netværksmøde den 18. august. Mødet havde deltagelse fra en række forsknings- og kulturinstitutioner i de nordiske og baltiske lande, og emnet var de udfordringer og muligheder, der knytter sig til digitaliseringen af traditionsstof.

I tilknytning til Dansk Folkemindesamlings ansvar for at varetage arbejdet med UNESCOs konvention om den immaterielle kulturarv i Danmark deltog Folkemindesamlingen i et nordisk møde på Institutet för språk och folkminnen i Göteborg. Her blev de enkelte landes tiltag præsenteret, og man diskuterede mulighederne for et øget samarbejde i Norden.

Anders Toftgaard fra Håndskriftssamlingen har været inviteret til at tale ved to

konferencer med oplæggene ”La fortuna di Dante in Danimarca: letture, traduzioni e collezioni” i Helsinki og ”La collection de mazarinades de la Bibliothèque Royale du Danemark » i Paris. Desuden har han holdt foredraget ”Syng mig disse smukke sonetter. Plejadedigterne og petrarkismen i 1500-tallets Frankrig” ved seminaret *Perspektiver på Petrarca* på Center for Renæssancestudier.

Kort- og Billedsamlingen har i det forløbne år deltaget i flere internationale og nationale konferencer og netværksmøder. På kortområdet gælder det blandt andet *Nordisk Kortbibliotekarmøde* i Oslo 19.-20. maj med fokus på katalogisering og brugerbetjening, i den internationale konference om ”Digital Approaches to Cartographic Heritage”, arrangeret af *International Cartographic Association* (ICA) på Corfu 26.-30. maj samt i *26th International Conference on the History of Cartography* (ICHC) i Antwerpen 10.-18. juni, hvor emnet var: ”Theatre of the world in four dimensions – space, time, imagination, spectacle”. Nationalt deltog Kortsamlingen i *Danske Kortdage* 11.-13. november i Herning, hvor forskningsbibliotekar Henrik Dupont præsenterede et oplæg om ”Danmark set fra luften – et crowdsourcing projekt”.

Fra Billedsamlingen har forskningsbibliotekar Sarah Giersing og Mette Kia Krabbe Meyer holdt oplæg om den udstilling om det tidligere Dansk Vestindien, der skal vises på Det Kongelige Bibliotek i 2017, blandt andet i netværket Nordic Connections. Der er også holdt foredrag om flere af Billedsamlingens materialer og udstillinger, deriblandt udstillingen *Ned med våbnene*, som Mette Kia Krabbe Meyer fortalte om på Organisationen Danske Museers internationale formidlingsseminar.

Nationalsamlingsafdelingen, Håndskriftssamlingen og Boghistoriske Samlinger
2015

- 2.374 gæster på Center for Manuskripter og Boghistorie
 7.794 udleverede dokumenter inkl. fornøyer
 500 tilgang af håndskrifter og arkiver
 9.400 arkivæsker ordnet

2014

- 2.357 gæster på Center for Manuskripter og Boghistorie
 8.870 udleverede dokumenter inkl. fornøyer
 147 tilgang af håndskrifter og arkiver
 1.130 arkivæsker ordnet
 11 værker fra Håndskriftssamlingen digitaliseret og publiceret
 4.506 sider fra Håndskriftssamlingen digitaliseret og publiceret

Erhvervelser

Hvert år erhverver Nationalsamlingsafdelingen en lang række samlinger og enkeltmaterialer. Materialerne indkommer såvel ved pligtaflevering som ved køb eller gave og modtages både i digital og fysisk form.

Håndskriftssamlingerne

Blandt arkiverne bør fremhæves den endelige erhvervelse af forfatteren Klaus Rifbjergs papirer, som siden 1982 – af Rifbjerg selv – løbende blev overdraget til Det Kongelige Bibliotek. De i alt 72 flyttekasser indeholder manuskripterne til næsten alle hans bøger, men også til mange projekter, der ikke blev realiseret. Endvidere findes der en meget stor brevsamling, der belyser personen og forfatteren Rifbjerg fra nye vinkler. Og de mange scrapbøger giver et indblik i modtagelsen af et forfatterskab, der fra første færd – og vedvarende – var omstridt, men til det sidste var centralt i dansk kultur. Arkivet,

der nu bliver ordnet og registreret, var baggrunden for og udgør en væsentlig del af Det Kongelige Biblioteks udstilling *Klaus Rifbjerg – en digter til tiden*.

Også andre forfatterarkiver er erhvervet i 2015. Herunder en stor samling af digteren Benny Andersens breve og manuskripter. Endvidere kan nævnes forfatteren Cecil Bødgers efterladte papirer samt modtagelsen af supplerende papirer fra bl.a. dramatikerne Kjeld Abell, forfatteren Dan Turèll og manuskripter af forfatterne Vagn Lundbye og Johannes L. Madsen samt digteren Peter Laugesen.

Af andre større erhvervelser kan nævnes breve og manuskripter og andre dokumenter fra filminstruktørerne Gabriel Axel og Kathrine Windfeld, skuespilleren Malene Schwartz, maleren Niels Reumert, journalisten og forfatteren Bente Hansen og samfundsdebattøren Niels Meyer.

Nationalbibliotekets erhvervelser (fysiske enheder) 2015

	Pligtaflevering	Køb	Gave	I alt
Bøger	14.549	1.373	6.521	22.443
Seriepublikationer	1.426	180	40	1.646
Andre materialetyper				
Manuskripter		476	2.250	2.726
Trykte musikaler (noder)	269	157	1.846	2.272
AV-dokumenter	1.818	19	197	2.034
Grafiske dokumenter	5.559	266	83.713	89.538
Kartografiske dokumenter	489	7	1.192	1.688
Digitale dokumenter i fysisk form	132	5	9	146
Materiale, som ikke katalogiseres (småtryk)	95.854	0	0	95.854
Erhvervet i alt	120.096	2.483	95.768	218.347
Dokumenter fra internettet				
Nethøstning til Netarkivet (antal objekter)				4.286.577.350

En stor og væsentlig del af årets erhvervelser var i lighed med tidligere år større samlinger af og enkeltbreve fra en lang række personer, der har spillet en betydelig rolle indenfor dansk kulturliv, herunder komponisterne Niels W. Gade og Carl Nielsen, malerne J.F. Willumsen og Oluf Høst, forfatterne Sophus Claussen, Tom Kristensen, William Heinesen, Karen Blixen, Elsa Gress og Finn Søeborg. Blandt de donerede brevsamlinger kan specielt fremhæves 740 breve, der udgør korrespondancen mellem forfatteren Martin Andersen Nexø og hans tredje kone, den tysk fødte Johanna May fra perioden 1926–35, og mere end 300 breve fra den tyske forfatter og oversætter Lutz Volke til Klaus Rifbjerg.

De boghistoriske samlinger

Det Kongelige Bibliotek har som supplement til de danske samlinger erhvervet følgende tre udgivelser:

- Et eksemplar af *Forgjet Mig ikke, Er mit Naffn (...)* trykt hos Henrich Waldkirch i København i 1613. Det drejer sig om en udgave af Baltzer Melchiorssens oversættelse til dansk af Matthæus Schwartz' *Vergiss mein nit ist mein nam*, der første gang udkom på tysk i 1557, mens den danske oversættelse udkom første gang i 1580.
- Et dansk tryk fra 1500-tallet, som kun kendes i to eksemplarer: Jens Nielsøns *Ligprædiken over admiralen Henrik Gyldenstjerne* (1540 – 1592). Dette eksemplar kommer fra det adelige jomfrukloster i Roskilde, hvorfra det i 1930'erne er blevet frasolgt. Det andet eksemplar findes i Karen Brahes Bibliotek.
- Et eksemplar af Anders Sørensen Vedels hundredvisebog fra 1619. Det drejer sig om en variant, som hidtil kun har været kendt i et eksemplar i Uppsala Univer-

sitetsbibliotek. Anders Sørensen Vedel udgav *Hundredvisebogen* som den første trykte samling af folkeviser i 1591 på sit eget trykkeri i Ribe.

Til inkunabelsamlingen er fra en privat-samler erhvervet et eksemplar af et missale, *Missale ad usum romane curie*, trykt i Lyon hos Pierre Mareschal og Barnabé Chaussard, 27. november 1495, der oprindeligt stammer fra Budolfi kirke i Ålborg. Der kendes kun ét andet eksemplar i verden, nemlig på Det Østrigske Nationalbibliotek, så det er en stor sjældenhed. Eksemplaret mangler nogle blade, heriblandt 2 helsides illustrationer og trykkermærket efter kolofonen.

Til samlingen af forlagsbind har Det Kongelige Bibliotek erhvervet *Samtidens Danmark og Norge: rigt illustreret Album med Biografier fra Kunstens, Videnskabens, Handelens og Industriens Verden*. Berlin. Eckstein, ca. 1906. Det er en variantudgave af et album udelukkende omhandlende Danmark, som findes under anden titel i Danske Samlinger. Bogen blev derfor købt som supplement af Danske Samlinger.

Det Kongelige Bibliotek har fra Sankt Andreas Bibliotek erhvervet et eksemplar af Adam af Bremen, *Historia ecclesiastica*. Det Kongelige Bibliotek har i forvejen tre eksemplarer af udgaven. Dette eksemplar er imidlertid indbundet af Christoffer Schrodt, som er en af de få navngivne danske bogbindere fra 1500-tallet. Ud af de 22 Christoffer Schrodt-bind, der kendes, er otte på trykte og håndskrevne bøger i Det Kongelige Biblioteks samlinger. Derudover er der på titelbladet af dette eksemplar skrevet den jesuitiske missions ejermærke, hvilket er en interessant flig af katolicismens historie i Danmark.

Nationalsamlingsafdelingen, Kort- og Billedsamlingen

2015

- 392 gæster på Center for Kort og Billeder
- 88.338 nettotilvækst grafiske dokumenter
- 1.687 nettotilvækst kartografiske dokumenter
- 2.336 bestillinger fra magasin
- 1.103.677 elektroniske lån
- 109.473 Danmark set fra luften, digitaliserede luftfotos
- 18 værker fra Kort- og Billedsamlingen digitaliseret og publiceret
- 687 sider fra Kort- og Billedsamlingen digitaliseret og publiceret

2014

- 330 gæster på Center for Kort og Billeder
- 962.956 nettotilvækst grafiske dokumenter
- 1.610 nettotilvækst kartografiske dokumenter
- 2.500 bestillinger fra magasin
- 1.301.692 elektroniske lån
- 118.383 Danmark set fra luften, digitaliserede luftfotos
- 2.556 værker fra Kort- og Billedsamlingen digitaliseret og publiceret
- 4.275 sider fra Kort- og Billedsamlingen digitaliseret og publiceret

Fra filologen og Holbergforskeren Svend Eegholm-Pedersen har biblioteket modtaget et eksemplar af den tyske teolog og filosof Friedrich Schleiermachers *Über die Religion, Reden an die Gebildeten unter ihren Verächtern* fra 1806, der indeholder en håndskrevet fødselsdagsgavetilskrift fra naturvidenskabsmanden H.C. Ørsted til hans bror juristen og politikerens A.S. Ørsted, dateret den 21. december 1808: ”Modtag, kjære Broder, paa din Fødselsdag, denne Forfatter, som en velkommen Gjest, med hvem man gjerne underholder sig, om den gode Sags Fremgang mod en fælles Fiende.”

Kort- og Billedsamlingerne

Kortsamlingen har i 2015 erhvervet eksemplere på moderne danske glober.

Billedsamlingen har modtaget flere enkeltbilleder af national betydning. Et eksempel er et portræt af forfatter og præst N.F.S. Grundtvig, et såkaldt ambrotypi, optaget af fotografen Christian Adolph Lønborg. Portrættet blev erhvervet sammen med et andet nationalt klenodie, et fotografi af flypioneren Jacob Ellehammers flyvning på Lindholm i 1906.

Det Kongelige Biblioteks Billedsamling modtager samlinger og enkeltbilleder af national betydning. Et eksempel er dette fotografi af teolog, forfatter og digter N.F.S. Grundtvig (1783-1872) modtaget i 2015. Det er et såkaldt ambrotypi, optaget af fotografen Christian Adolph Lønborg. Ambrotypi er en type fotografi, som benyttes ca. 1852-62 og fortrinsvis til portrætter. Det består af et undereksponeret og bleget kollodiumnegativ på glas. Ved at dække negativets bagside med sort lak eller et stykke sort fløjlfremstår ambrotypien som et positivt fotografi. Det skal håndteres meget varsomt.

Det Nationale Fotomuseum, der pt. tæller ca 50.000 værker, suppleres løbende med såvel dansk som internationalt fotografi. I år har museet blandt andet erhvervet historiske værker af den franske portrætfotograf Nadar, de amerikanske fotografer Les Krims og Diane Arbus samt den danske kunstner og fotograf Marinus Jakob Kjeldgaard, som er kendt for sine antinazistiske montager i det franske ugeblad *Marianne* i 1930'erne. Det nyeste

samtidsfotografi er også blevet styrket med værker af navne som Kent Klich, Stense Andrea Lind-Valdan, Linda Hansen, Clementine Schneidermann. En donation fra Ny Carlsbergfondet gjorde det muligt at erhverve fem fotoværker af Astrid Kruse Jensen. Endelig er i forbindelse med udstillingsaktiviteter erhvervet 27 værker af Joakim Eskildsen, som nu er fyldigt og kronologisk bredt repræsenteret i Det Nationale Fotomuseums samling.

Det Nationale Fotomuseum erhvervede i 2015 billedkunstneren Stense Andrea Lind-Valdans værk *Absence Frieze*. Digitale prints, 2015 (detalje). Begær, moderskab, sorg og kærlighed er temaer, som Stense Andrea Lind-Valdan (f. 1985) arbejder med i maleri, tegning og fotografi. I værket *Absence Frieze* fletter hun 171 snapshots fra sin hverdag sammen i en humoristisk, overrullende, men også alvorstung fortælling om hverdagen og kunsten - ofte med sig selv i billedet, som det ses her.

**Nationalsamlings-
afdelingen, Orientalisk
Samling**

2015

- 81 fysiske enheder,
monografier, tilvækst
- 178 katalogiseringer
(poster)
- 1.794 bestillinger fra
magasin

2014

- 256 fysiske enheder,
monografier, tilvækst
- 859 katalogiseringer
(poster)
- 2.263 bestillinger fra
magasin
- 18 værker fra Orientalisk
Samling digitaliseret
og publiceret
- 2.243 sider fra Orientalisk
Samling digitaliseret
og publiceret

**Nationalsamlings-
afdelingen, Musiksamlingen**

2015

- 5.122 fysiske enheder,
tilvækst
- 4.441 bestillinger fra
magasin
- 94 værker fra Musik-
samlingen digitalise-
ret og publiceret
- 5.883 sider fra Musiksam-
lingen digitaliseret
og publiceret

2014

- 2.984 fysiske enheder,
tilvækst
- 3.365 bestillinger fra
magasin
- 690 værker fra Musik-
samlingen digitalise-
ret og publiceret
- 23.038 sider fra Musiksam-
lingen digitaliseret
og publiceret

Bladtegningsamlingerne

Museet for Dansk Bladtegnning har fortsat i 2015 modtaget flere samlinger fra tegnere selv eller deres arvinger, herunder:

- 71 satiriske bladtegninger fra bladtegner Bent Eskestad fra hans tid på *Aktuelt* og *Fagbladet*
- 1000 bladtegninger fra bladtegner Anne-Marie Steen Petersens virke på *Politiken*. Samlingen omfatter hovedsagelig portrætter og artikelillustrationer
- 210 satiriske tegninger af *Politiken*-tegneren Carl Jensen, doneret af Bikuben-fonden
- 9.400 bladtegninger fra bladtegner Jørgen Saabyes 40 år på *Politiken*. Samlingen omfatter artikelillustrationer, portrætter og satiretegninger
- 831 satiretegninger fra bladtegner Claus Seidel fra *BT* i perioden 1985-90
- 200 satiretegninger fra bladtegner Roald Als fra *Weekendavisen* og *Politiken*
- 258 blandede bladtegninger fra bladtegner Pernille Kløvedal Helweg
- ca. 5.000 bladtegninger af bladtegner Kirsten Hoffmann, doneret af datteren Trine Munk-Petersen via Fredensborg Kommune.

Orientaliske Samlinger

Det Kongelige Bibliotek har i 2015 fået foræret en større skriferulle med den danske grundlov oversat til kinesisk. Rullen er oversat og kalligraferet på smukt kinesisk af Zhang Yulin, der bor i Australien. Rullen er 3,2 meter lang og 80 centimeter høj. Rullen er skænket til biblioteket af Zhang Yulins søn, Zhang Zimeng for at ære faderen. Dette er en typisk gestus for en dydig kinesisk søn.

Musiksamlingerne

Blandt de samlinger og enkeltmanuskripter, som Musiksamlingen modtog i 2015, skal her omtales nodeautografer fra komponi-

sterne Ilja Bergh og Pelle Gudmundsen-Holmgreen.

Pianisten og komponisten Ilja Bergh (1927-2015) blev født i Berlin, men kom i mellemkrigsårene til Danmark, hvor han boede resten af sit liv. Bergh havde dog flere adresser i europæiske storbyer og var i høj grad europæer. Denne internationale holdning prægede i særdeleshed hans værker, som var kendetegnet ved åbenhed over for nyt, samtidig med at hans stil og hans solistoprædener ofte afspejlede en bevidsthed om videreførelsen af den store romantiske virtuostradition. Det får man et klart billede af, hvis man kaster et blik i hans noder til soloklaverværkerne. Samtidig med at Bergh plejede sin karriere som komponist og koncertpianist, var han en fremtrædende og særpræget repræsentant for tidens mere eksperimenterede strømninger: fluxus og happenings. Ilja Bergh tilgodeså sit eget instrument, klaveret, i en lang række værker, men skrev også musikdramatisk musik, bl.a. operaen *Manden der ikke ville være død*. Den modtagne samling af autografer afspejler denne usædvanlige og vidtspændende karriere.

Pelle Gudmundsen-Holmgreen (f. 1932) har længe været repræsenteret i Musiksamlingen med et stort antal autografer. I 2015 blev disse suppleret med en større samling af autografer til såvel nyere som ældre værker. Gudmundsen-Holmgreen tilhører sammen med Ib Nørholm og Per Nørgård den gruppe af danske komponister, som satte den musikalske dagsorden i 1960'erne. Alle har de lige siden været aktive, og på samme måde som Nørholm og Nørgård er Gudmundsen-Holmgreen en hyppig gæst på koncertprogrammerne for ny musik. Blandt de nyindkomne autografer er to værker, Gudmundsen-Holmgreen har skrevet til den amerikanske Kronos Quartet, *Andersen 200 Moving still* for baryton og strygekvartet

(2004) og *Last ground*, Strygekvarteret nr. 9 (2006). Værkerne vakte stor opmærksomhed ved fremkomsten, og man kan på Læsesal Vest studere dem i komponistens egenhændige nedskrifter.

Dramatisk Bibliotek

Dramatisk Bibliotek har i 2015 modtaget en lang række meget store og meget vigtige arkiver, som tilsammen spænder over et bredt spektrum af scenekunsten:

Boldhusteatret, Caféteatret, dramatikeren Leif Petersens arkiv, primaballerinaen Elsa Marianne von Rosen og teaterdirektøren Allan Fridericias arkiv, dansearkiv.dk, som samler al information om moderne dans i Danmark, samt hele Odin Teatrets arkiv fra dets 50-årige historie. Overdragelsen af Odin Teatrets arkiv blev fejret med en særdeles farverig performance på Kirkebybroen den 31. august.

Katalogsektionen

Katalogsektionens opgaver består i katalogpleje, retrostregkodning af bøger fra de ældre samlinger og retrokonvertering af kortkartoteker, så de bliver elektronisk søgbare samt i stadig højere grad kontrol af metadata og forberedelse til retrodigitalisering af de fysiske materialer. Dertil kom-

mer ekspedition til Læsesal Vest fra særlige magasinafsnit på Slotsholmen.

Blandt sektionens store projekter i 2015 var forberedelse af retrodigitalisering af Det Kongelige Biblioteks *Illegale Samling* fra perioden 1940-45. Desuden er der gennemført flere mindre projekter i forbindelse med digitalisering af bl.a. præsten og dramatikerens Kaj Munks forfatterskab.

Det største registreringsprojekt i 2015 var indledningen på registrering af *Carl von Linné-samlingen*, den fjerdebedste Linné-samling i verden (efter den svenske botaniker, som levede 1707-1778). Kun samlingerne i London, Uppsala og Pittsburgh er bedre. Bøgerne kan efter projektets afslutning medio 2016 søges i REX og størstedelen tillige i Linnaeus Linkbasen <<http://www.linnaeuslink.org>>.

Af retrokonverteringsprojekter kan nævnes de ældre juridiske værker, en endelig konvertering af filer, som biblioteket fik indtastet tilbage i 1999, men som nu findes i REX. Et andet projekt har været inddatering af kartotekskort over grønlandsforskeren Lauge Kochs Samling, der ligeledes er blevet tilgængelig via REX (se også fokusartiklen om retroprojekterne).

Nationalsamlingsafdelingen, Dramatisk Bibliotek/Teatersamlingen

2015

1.095 fysiske enheder, tilvækst
1.581 bestillinger fra magasin

2014

701 fysiske enheder, tilvækst
1.915 bestillinger fra magasin

Nationalsamlingsafdelingen, Katalogsektionen

2015

11.392 retrokonvertering, katalogposter oplagt
23.751 retrostregkodning (MAFning)
2.692 ekspeditioner fra Danske Samlinger Slotsholmen
5.088 Antal poster tilrettet til digitalisering

2014

14.779 retrokonvertering, katalogposter oplagt
20.324 retrostregkodning (MAFning)
1.072 ekspeditioner fra Danske Samlinger Slotsholmen
5.270 Antal poster tilrettet til digitalisering

FOKUS

**Det Kongelige Bibliotek
- Danmarks Nationale
Musikbibliotek¹***Af direktør Erland Kolding Nielsen*

Det Kongelige Bibliotek er i dag Danmarks Nationalbibliotek og Københavns Universitetsbibliotek. Som nationalbibliotek blev det oprindelig grundlagt af kong Frederik III (1648-1670) kort efter sin tronbestigelse i 1648. Det blev åbnet for offentligheden i 1793 og overgik til statseje som nationalbibliotek efter enevældens afskaffelse i 1848. Det fik tillagt funktionen som Københavns Universitetsbibliotek i 1927, og gennem en række fusioner med andre dele af det i 1482 grundlagte Universitetsbibliotek siden 1990 er Det Kongelige Bibliotek i dag både nationalbibliotek og det største universitetsbibliotek i Danmark og Nordeuropa. Dets bestand omfatter mere end 35 mio. fysiske enheder (ultimo 2014) på knap 200 hyldekilometer. Med den ikoniske nye bygning *Den Sorte Diamant* fra 1999 på Slotsholmen er der samtidig skabt enestående faciliteter for biblioteket som forsknings- og

¹ Artiklen er den danske version af: "The Royal Library – The National Music Library of Denmark", I: The Unknown Carl Nielsen. Danish Songs in English. [Booklet til cd af samme navn] Udg. af Det Kgl. Bibliotek & Dacapo Records, 2015, ss. 17-20. Cd'en var Carl Nielsen Netværkets internationale promoverings-cd til brug for Carl Nielsen Jubilæet 2015 især i udlandet og tryktes i et oplag på 40.000 eksemplarer. For en stærkt udvidet og fuldstændig dokumenteret udgave se: Erland Kolding Nielsen: "Danmarks Nationale Musikbibliotek", Magasin fra Det Kongelige Bibliotek årg. 28:4, 2015, ss. 3-22.

kulturinstitution, som ikke mindst musikopgaverne har gået stor gavn af.

Det Kongelige Bibliotek er gennem sine nationale samlinger og aktiviteter inden for musikvidenskab og musikudøvelse derfor også *Danmarks nationale Musikbibliotek*. Der er i realiteten ikke andre substantielle musiksamlinger eller musikbiblioteker i Danmark. Historisk set har biblioteket i medfør af pligtatleveringslovgivningen siden 1697 opbygget en komplet samling af trykte noder inden for alle genrer og typer (middelalderlig, renaissance, klassisk, moderne, jazz, pop og rock), og det har tillige gennem 125 år suget node- og manuskriptsamlinger op ved institutions-, forenings- og orkesternedlæggelser, fået overdraget komponist-, privat- og forlagsarkiver og selv forestået indsamlingskampagner af manuskripter og andre nedslag af musikværker i nutiden.

Således har biblioteket store samlinger af manuskripter og papirer, herunder breve, efter berømte komponister som f.eks. J.A. Scheibe (1708-1776), J.P.E. Hartmann (1805-1900), Niels W. Gade (1817-1890), Peter Heise (1830-1879), Carl Nielsen (1865-1931), Ruud Langgaard (1893-1952), Knudåge Riisager (1897-1974), Vagn Holmboe (1909-1996), Per Nørgaard (f. 1931), og tillige betydelige samlinger efter bl.a. nordmanden Edvard Grieg (1843-1907), andre norske, svenske og finske komponister, ikke mindst pga. erhvervelsen i 1996 af arkivet efter det fællesnordiske musikforlag Wilhelm Hansen og de ældre samlinger fra Det Kongelige Teater. Samlet set er Det Kongelige Bibliotek Nordeuropas rigeste musikbibliotek i henseende til samlinger.

Ud over bøger og tidsskrifter løber *samlingerne af musikaler* op i mere end 2.500 hyldemeter, i alt ca. 330.000 enheder, hvoraf ca. en tredjedel er manuskripter. Mere end 20.000 heraf er retrodigitaliserede og kan findes via bibliotekets katalog REX og hjemmesiden > www.kb.dk <. Nationalbibliotekets Musik- og Teatersamling udarbejder de relevante dele af nationalbibliografien *Dansk Musikfortegnelse*, der nu dækker alle nodeudgivelser siden 1899, og hovedfagbibliografien *Dansk Musiklitterær Bibliografi* siden 1993, og som RISM-center for Danmark har den stået for bl.a. *Musicat*, fælleskatalogen over nodemanuskripter fra før år 1850 i danske offentlige samlinger inden for det internationale RISM-samarbejde (*Repertoire internationale des sources musicales*).

Kort efter 2. verdenskrig oprettede biblioteket et særligt *Orkesterbibliotek*, der gennem årene har udviklet sig til den største samling af orkester-, kor- og kammermusikværker til praktisk opførelsesbrug i Norden og i dag omfatter ca. 8.000 trykte og ca. 12.000 håndskrevne opførelsesklare brugsnoder og stemmesæt, der alle kan lånes. Det virker som *national overcentral* for musiklivet i Danmark, der benyttes intensivt af musikskoler, musikkonservatorier, professionelle og amatørorkestre og kor landet over.

I 1990-erne tog det nationale musikbiblioteks funktioner som udgivelser- og forskningsinstitution fart, ikke mindst med udgivelsen af den store praktisk-videnskabelige udgave af *Carl Nielsens samlede værker*, der igangsættes gennem et politisk opdrag i 1993

og udkom i 52 bind 1998-2009 under førstebibliotekar for Musik- og Teaterafdelingen, senere professor Niels Krabbes ledelse, efterfulgt af *Carl Nielsen Brevudgaven* (udg. i 12 bind af John Fellow, f. 1947, 2005-2014) og senest den afsluttende tematisk-bibliografiske, digitale værkfortegnelse *Catalogue of Carl Nielsen's Works* (CNW) 2014. Fra slutningen af 1990-erne udbyggedes med en selektiv monumentudgave over *J.P.E. Hartmanns Værker* (ed. in chief Niels Krabbe, 7 bind siden 2002) og flere bind af den igangværende store praktisk-videnskabelige udgave af *Niels W. Gades Værker* (hidtil ca. 20 bind, ed. in chief Finn Egeland Hansen, f. 1938, og Bo Foltmann, f. 1958) samt store brevudgaver over bl.a. *J.P.E. Hartmanns* (4 bind 1999-2002) og *Niels W. Gades* korrespondance (3 bind 2008, begge udgivet af Inger Sørensen, f. 1944). Hertil kommer en lang række monografier og samleværker over enkelte komponister, musiklivets udvikling og musikken i skiftende perioder.

Carl Nielsen Udgaven, der som en særligt organiseret enhed i Nationalbiblioteket omfattede 5-7 ÅV fra 1994, blev i 2009 efterfulgt af *Dansk Center for Musikudgivelse* med bredere opgaver inden for musikfilologi, -udgivelse og -forskning, hvortil oprettedes det første musikvidenskabelige professorat uden for danske universiteter, finansieret af *Lundbeck Fonden*. Den første leder og professor blev Carl Nielsen Udgavens chefredaktør Niels Krabbe (f. 1941). Det er det eneste center af sin art i verden.

Blandt tyngdepunkterne i Det Kongelige Biblioteks praktisk-videnskabelige udgivelsesvirksomhed har stået udgivelsen af de største og mest betydningsfulde danske operaer i internationale, opførelsesklare udgaver. Gennem de sidste 15 år er der således udgivet fire, nemlig Carl Niensens *Maskarade* (1904-1906, parallelle dansk-tysk og dansk-eng. udgaver 1999) og *Saul og David* (1898-1901, parallelle dansk-tysk og dansk-engelsk udgaver 2003), J.P.E. Hartmanns nationalopera *Liden Kirsten* (med libretto af H.C. Andersen på dansk og tysk 1846, udg. 2005), stadig den mest opførte danske opera gennem tiderne, og Peter Heises *Drot og Marsk* (1878, dansk-engelsk udg. 2012-13). Det er en enestående præstation i dansk musikudgivelsehistorie.

I 1999 udvidedes Det Kongelige Bibliotek med en ny bygning, den 3. i det nuværende kompleks på Slotsholmen over for Christiansborgs Slot, der huser Folketinget, Statsministeriet og Højesteret, med det ikoniske tilnavn *Den Sorte Diamant*. Bygningen indeholder bl.a. en koncertsal med 400-500 tilhørerpladser, foredragssale, samt et *Center for Musik og Teater* med en stor referencesamling på ca. 25.000 bind på åbne hylder. Hermed udvidedes det nationale musikbiblioteks mulighed for formidling på musikområdet i et omfang uden sidestykke andetsteds. Efter en kort periode med en strygekvartet in residence grundlagdes i 2004 et særligt kammermusikensemble *Diamantensemblet* med 5 strygere, 5 blæsere og (fra 2014) en pianist, sponsoreret af det store firma *Siemens Danmark* og med støtte fra tre danske fonde. Ensemblet giver 7-9 koncerter årligt i *Dronningesalen*, nationalbibliote-

kets koncertsal. Parallelt med koncertsalen er der indbygget et 12-kanal-system til elektroniske koncerter i Diamantens atrium. Igennem mange år har den danske komponist Fuzzys (f. 1939) store elektroniske musikværk *Katalog* (over Det Kongelige Biblioteks skatte, 2002-3) i 52 korte satser – én til hver uge året rundt – være opført dagligt kl. 13.00. Fra 2015 knytttes komponisten, professor Wayne Siegel (f. 1953) til biblioteket som huskomponist i elektronmusik, finansieret af Musikrådet.

I 2009 dannede Det Kongelige Bibliotek sammen med Odense Bys Museer (bl.a. Carl Nielsen Museet) det danske *Carl Nielsen Netværk*, en sammenslutning af danske institutioner inden for musiklivet, der bl.a. har organiseret en lang række nationale og internationale aktiviteter i forbindelse med 150-året for Carl Niensens fødsel i 1865, og i den forbindelse fra 2014 har skabt den fælles hjemmeside > <http://www.carlnielsen.org/> < med oversigter over aktiviteter, koncerter, udgivelser, adgang til noder etc.

Websider og søgeindgange:

Det Kongelige Bibliotek:
> www.kb.dk <

Nationalbibliotekets Musik- og Teatersamlinger: > <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/> <

Danmarks Digitale Nodebibliotek:
> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/digmus/> <

Dansk Center for Musikudgivelse:
> www.kb.dk/da/nb/dcm/ <

Dansk Musikfortegnelse:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/om/dm/> <

Dansk Musiklitterær Bibliografi:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/om/damuslit.html> <

Carl Nielsen Udgaven:

> www.kb.dk/da/nb/dcm/cnu/ <

Carl Nielsen Netværket:

> www.carlnielsen.org/ <

Catalogue of Carl Nielsen's Works

(CNW): > <http://www.kb.dk/dcm/cnw/preface.xq> <

Musikfokussider og -guides:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/guides/index.html> <

Musikdatabaser i Det Kongelige Bibliotek:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/guides/databaser.html> <

Orkesterbiblioteket:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/noder/ork/> <

RISM (Répertoire Internationale des Sources Musicales):

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/om/international/rism.html> <

Værkfortegnelser for danske komponister:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/guides/vaerk.html> <

FOKUS

Daguerreotypisamlingen

*Af forskningsbibliotekar, cand. mag.
Sarah Giersing og forskningsbibliotekar,
ph.d. Mette Kia Krabbe Meyer, National-
samlingsafdelingen*

Det Kongelige Bibliotek rummer en samling på over 800 af de allertidligste fotografiske billeder, de såkaldte daguerreotypier. Samlingen, der er Nordens største, er i 2015 blevet tilgængelig i den europæiske base *Daguerreobase*. Her deler og formidler institutioner i 13 forskellige lande viden om mange aspekter af daguerreotypiets historie og bevaring.

De første fotografiske billeder

”Men nu at fastholde et Spor, et Præg eller Aftryk af Lys og Skygge, klinger jo for den, som ikke kiender de ved Videnskaben opdagede Lysvirkninger, saa utroligt, at Fabelen neppe har noget mere Vidunderligt”. Sådan skrev den danske fysiker H.C. Ørsted (1777-1851) i februar 1839. I Selskabet til Naturlærens Udbredelse havde han set, hvordan man kunne fastholde et billede af virkeligheden på en forsølvet kobberplade. Metoden og billedet, der blev kaldt et daguerreotypi, var opkaldt efter franskmænd Louis Daguerre (1787-1851), der sammen med Nicéphore Niépce (1765-1833) havde opfundet metoden.

Daguerreotypiet kommer til Danmark

Den franske stat erhvervede opfindelsen og gjorde den samme år tilgængelig for

alle. I efteråret 1839 købte den danske arkæolog Christian Tuxen Falbe (1791-1848) således i Paris et apparat til fremstilling af daguerreotypi til den danske kronprins Christian Frederik (senere Christian VIII) og sendte to daguerreotypier hjem til kronprinsen. Apparatet overgik siden til Den Polytekniske Læreanstalt, der sammen med Den Militære Højskole var den første institution i Danmark, der fremstillede daguerreotypier.

En bred skare af daguerreotypister

Den nye opfindelse vakte interesse i flere kredse, og i 1840'erne anskaffede flere danskere sig apparater eller byggede dem efter Daguerres anvisninger, f.eks. guldsmedene Christian Piil og Mads Alstrup samt urmageren Georg A. Schou, Frederik Ferdinand Petersen, Søren Møller Jørgensen, Johan Emilius Bøgh, Rudolph Striegler og C. Iversen. Desuden kom en række tilrejsende daguerreotypister, f.eks. parisiske Aymard Charles Théodore Neubourg og P. Bouillé samt østrigeren Joseph Weninger.

Portrætter for få og flere

Det var de velstående borgere, der fik taget deres daguerreotypi i dets storhedstid fra 1839 til omkring 1858. Her gik man over til nyere, hurtigere og billigere teknikker som papirprocesser og de første glaspladeteknikker, herunder det meget udbredte ambrotypi, som gjorde portrættet tilgængeligt for endnu flere.

Hjerternes spejlbillede

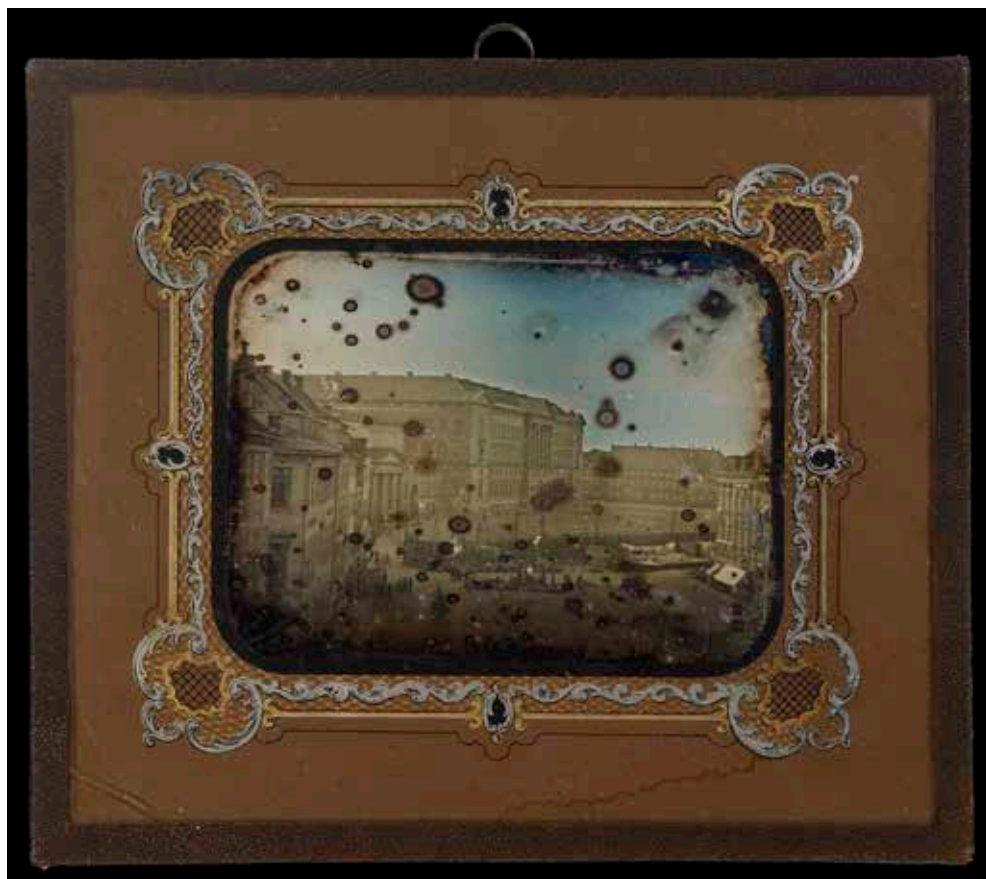
Trods H.C. Ørsteds lyriske beskrivelse af det tidligste fotografi havde han et

meget nøgternt forhold til mediet. Han spekulerede ikke over, om sådan et billede mon kunne fange andet end lysrefleksioner, men det gjorde til gengæld samtidens kunstnere og forfattere, for hvem det at naturen kunne "tegne sit eget Billede" gav anledning til okkult håb og frygt. Forfatteren H.C. Andersen drømte om en dag at kunne gengive "Hjerternes Speilbillede", mens billedhuggeren Bertel Thorvaldsen (1770-1844) gjorde horntegn mod fotografen for at beskytte sig mod kameraets "onde øje".

Det Kongelige Biblioteks daguerreotypisamling

Det første daguerreotypi kom formentlig ind i Det Kongelige Biblioteks samling i 1870' eller 1880'erne, hvor biblioteket erhvervede en del større portrætsamlinger. Da biblioteket grundlagde Det Nationale Fotomuseum i 1996, overgik daguerreotypierne til museets samling. Daguerreotypisamlingen, der i dag tæller over 800 billeder, vokser stadig.

I samlingen finder man bl.a. et daguerreotypi af H.C. Andersen, der var

Johan Emilius Bøghs daguerreotypi med titlen Christiansborg slot set fra Højbro Plads fra 1849. Langt de fleste daguerreotypier er portrætoptagelser, men der er også billeder af steder og genstande. Pletterne i billedet kan være forårsaget af nedbrydningsprodukter fra glassyge i dækglasset. Glassyge opstår i glas, der har en dårlig sammensætning af materialer og / eller ved opbevaring i dårligt klima (høj luftfugtighed). Nedbrydningsprodukterne kan bestå af små højt alkaliske dråber, som kan "springe" over på billedets overflade og derved påvirke billedsølvet. Der kan også være urenheder på kobberpladen under sølvlaget, som ved påvirkning af dårligt klima bryder igennem billedets overflade. Bevaringsafdelingen behandler daguerreotypierne, således at yderligere nedbrydning stoppes. (Det Nationale Fotomuseum, Det Kongelige Bibliotek, inv. nr. 2000-24).

I dag fotografere vi som den naturligste ting i verden. Vi ser motiver overalt, finder telefonen frem og foreviger lynsnart udsigten og poserer for linsen i et utal af selfies. Vi er nærmest groet sammen med kameraet. Det gør det så meget desto mere fascinerende at se på de tidligste fotografier, daguerreotypierne. Her er et gruppeportræt af Julius, Adolf og Nicoline Carlsen taget i 1854. Det er interessant i dets minutøse gengivelse af børnenes ansigter. Hvad gik der gennem deres hoveder? De blev sikkert fotografet for første gang. Julius, Adolf og Nicoline Carlsen, ca. 1854, daguerreotypi, fotograf ukendt (Det Nationale Fotomuseum, Det Kongelige Bibliotek, inv. nr. 1999-6813).

begejstret for den nye teknik, og blev forevigt flere gange. Det Kongelige Bibliotek har også en række portrætter af de tidlige danske daguerreotypister, deriblandt Mads Alstrup og af den tilrejsende pariser P. Bouillé. Topografiske optagelser finder man også i samlingen, f.eks. et billede af Christiansborg Slot set fra Højbro Plads taget af Johan Emilius Bøgh i 1849.

I 2009 begyndte Det Kongelige Bibliotek med finansiering fra Harry Opstrups Fond at digitalisere og registrere Det Nationale Fotomuseums værker, herunder daguerreotypierne til *Kunstindeks Danmark*. I dag kan man derfor søge i den omfattende samling og se thumbnails af daguerreotypierne på <www.kid.dk>.

Daguerreobasen

I 2012 indgik Det Kongelige Bibliotek sammen med 16 partnere fra 13 europæiske lande i projektet *Daguerreobase*. Projektet, der er finansieret delvis af EU, ledes af Fotomuseum Provincie Antwerpen. Det har til formål at stimulere forskningen i daguerreotypier og at gøre de europæiske samlinger tilgængelige for flest muligt. Projektets deltagere deler og formidler viden om mange aspekter af daguerreotypiets historie og bevaring. Samtidig er der inden for projektet skabt en fælles standard for, hvordan et daguerreotypi kan registreres og en database til registrering, som kan anvendes af både offentlige institutioner og private samlere.

I skrivende stund er der over 15.000 daguerreotypier fra 162 samlinger i Daguerreobase, <www.daguerreobase.org>, heraf 810 fra Det Kongelige Bibliotek. De daguerreotypier, der er registreret, bliver samtidigt søgbare via den europæiske kulturarvsportal *Europeana*, <www.europeana.eu>.

Litteraturhenvisninger

Marie-Louise Berner: "Lysavlede fuldtegninger", *Objektiv*, 87. Temanummer. 1999;
Marie-Louise Berner: "Mads Alstrups virksomhed som daguerreotypist 1842-1858", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 40, 2001, ss. 121-166;
Ingrid Fischer Jonge: *Fotografi i Diamanten*. Det Kongelige Bibliotek. 2004. 231 ss.

FOKUS

(Fra: Kulturværdiudvalgets årsberetning for 2015)

Erhvervelse af et hebraisk liturgisk håndskrift fra Fredericia fra 1801-1802

Af forskningsbibliotekar, fil. dr. Eva-Maria Jansson og Kulturværdiudvalgets formand Erland Kolding Nielsen

Hebraisk håndskrift fra Fredericia
Kulturværdiudvalget modtog i november 2014 en udførselsansøgning fra ejeren af et hidtil ukendt hebraisk liturgisk håndskrift "Birkat Kohanim im Seder Pidyon ha-Ben ... Noah ben Meir Segal", Fredericia, Danmark (1802), som ejeren ønskede at sælge på en auktion i New York. Vurderingen af håndskriftets værdi var US\$ 15.000-20.000, svarende til ca. 90.000-120.000 DKr, og lå dermed under værdigrænsen i kulturværdilovens § 2, stk. 1, nr. 2, som senest var reguleret til 164.000 kr. med virkning fra 1. januar 2015.

Efter EU's forordning nr. 116/2009 af 18. december 2008 om udførsel af kulturgoeder må manuskripter uanset deres værdi kun udføres til lande uden for Fællesskabets toldområde mod forelæggelse af udførselstilladelse, jf. artikel 2 og punkt 9 i bilag 1 til forordningen. Der skulle således efter EU-reglerne foreligge en udførselstilladelse, før manuskriptet måtte udføres.

Håndskriftets vurdering lå som nævnt under lovens værdigrænse, men Kulturværdiudvalget indstillede til Kulturministeren, at lovens dispensationsbestem-

melse i henhold til § 2, stk. 4 blev bragt i anvendelse, således at kulturværdilovens bestemmelser ville finde anvendelse. Kulturministeren fulgte Udvalgets indstilling.

Der er tale om et meget sjældent hebraisk miniaturehåndskrift (9 x 7 cm), som stammer fra en af de første danske jødiske menigheder i Fredericia, som fra slutningen af 1600-tallet, grundet særlige privilegier, udgjorde "første stop" for mange immigranter (ikke kun jødiske) til Danmark. Håndskriftet er, som noget ganske særligt, skrevet i Danmark for en person i Danmark, og begge er knyttet til et sted med en lang og interessant jødisk historie. Danske håndskrifter fra den jødiske menighed i Fredericia er meget sjældne. Dette håndskrifts proveniens og kulturhistoriske sammenhæng betød efter sagkyndig vurdering, som Udvalget var enig i, at det ud fra en jødisk- og kulturhistorisk synsvinkel burde forblive i Danmark. Kulturværdiudvalget besluttede derfor at nedlægge forbud mod, at håndskriftet udførtes af Danmark.

Når Kulturværdiudvalget nedlægger udførselsforbud, skal det samtidig fremsætte et købstilbud. Det britiske auktionshus Sotheby's havde, før Udvalget meddelte, at det var indstillet på at nedlægge forbud mod udførsel af håndskriftet, vurderet håndskriftet til mellem 90.000-120.000 kr. Udvalget tog udgangspunkt i denne vurdering og tilbød at købe håndskriftet for gennemsnittet af de nævnte vurderingssummer, altså 105.000 kr., et tilbud, som ejeren tog imod. Det Kongelige Bibliotek finansierede denne erhvervelse, og

**Nationalsamlingsafdelingen,
Judaistisk Samling**
2015

- 6 tilvækst monografier (fysiske enheder)
- 2 katalogiseringer (poster)
- 158 bestillinger fra magasin

2014

- 17 tilvækst monografier (fysiske enheder)
- 17 katalogiseringer (poster)
- 225 bestillinger fra magasin
- 5 værker fra Judaistisk Samling digitaliseret og publiceret
- 891 sider fra Judaistisk Samling digitaliseret og publiceret

håndskriftet er nu indgået i bibliotekets jудаistiske samling.

Historisk kontekst¹

Håndskriftets ”bestiller”, og dermed første ejer, var slagteren Moses Leitzer Katz (også kendt som Moses Lazarus Cohen (1748-1820)). Som kohanit (dvs. af præsteslægt; tilnavnet Katz er et akronym for *Kohen Tsedek*, ”retfærdig præst”) har han formentlig haft officielle opgaver i menigheden i Fredericia, ikke mindst i forbindelse med de to ritualer, som er nævnt først på håndskriftets titelblad: kohaniternes oplæsning af den præstelige velsignelse og indløsningen af de førstefødte sønner. Hvorvidt Moses Leitzer var født i Fredericia, står ikke helt klart, men han ser ud til at have levet der både før og efter 1802, og han er også begravet der.

Yderligere en ejerangivelse ses på fol. 14b, men læsningen er usikker. Den mest nærliggende fortolkning ville være ”Iyek [eller Izik], søn af Moses Katz fra Freder[icia]”, hvad der kunne identificere denne ejer som Moses Leitzers søn Isak, som i folketællingen 1801 benævnes Isach Moses og oplyses at være 13 år gammel.

Håndskriftets skriver var dog formentlig født i Fredericia. Han beskriver sig selv som ”Noa, søn af Meir Segal Schatz”, hvad gør, at han med rimelig sikkerhed

¹ Identificeringen af personerne vanskeliggøres af, at jødiske navneformer i den periode, hvor disse håndskrifter er opstået, varierer meget; dels fordi patronymika bruges i forskelligt omfang, dels fordi stavemåder og transskribering af hebraiske navne varierer i både jødiske og sekulære kilder. De navneformer, som her er brugt, er derfor tentative, omend baserede på de kilder, som har været tilgængelige.

kan identificeres som søn af Meyer Wulff, i folketællingen 1801 benævnt ”forsanger ved synagogen” (Schatz er en akronym for *shaliach zibbur*, hvilket bruges om den, som er forsanger/kantor). Ifølge folketællingen har Meyer Wulff en søn, Noa Meyer, som er 22 år.

Det har indtil nu ikke været muligt at finde oplysninger om, hvad der sker med Noa Meyer efter 1802; han er nævnt i folketællingen 1801, hvor han oplyser sin alder til 22 år, men det har ikke umiddelbart været muligt at finde ham i senere folketællinger.

Andre håndskrifter af samme hånd

På nuværende tidspunkt kendes kun et andet håndskrift af samme hånd: håndskriftet MT d-2 (indgår i Det Jødiske Samfund i Danmarks (Det fhv. Mosaiske Troessamfunds) deponering på Det Kongelige Bibliotek. Det indeholder 11 blade (mål: sider: 85 x 65 mm; bind: 90 x 70 mm) og er skrevet på krideret papir. Det er skrevet for ”Abraham, søn af Moses Cohen”, formentlig Moses Leitzers ældste søn, som i 1801 også var 22 år gammel, og altså på alder med skriveren af det nu opdagede håndskrift. Titelbladet lyder i oversættelse:

Kohaniternes velsignelse med reglerne for indløsningen af den førstefødte søn, som tilhører den dyre og fromme studerende [unge mand] Abraham, søn af Moses Katz, år [5]562 [=1801/1802] her i den hellige menighed Fredericia

Indholdet i dette håndskrift er i grunden det samme, men med færre forklaringer og tillæg; desuden mangler lovsigelsen over den nye måned.

Det Kongelige Bibliotek har erhvervet et hidtil ukendt hebraisk liturgisk miniature-håndskrift, som er blevet til i den jødiske menighed i Fredericia 1802. Her ses opslag med titelbladet, som lyder: Birkat Kohanim im Seder Pidyon ha-Ben ... Noah ben Meir Segal, hvilket oversat til dansk betyder: Kohanitternes velsignelse med reglerne for indløsningen af den førstefødte søn [...] Jeg, skriveren er] Noach, søn af Meir Segal.

Håndskriftets videre historie efter 1802

Isak Moses Katz (Lazarus Cohen) fik fire børn, men videre efterkommere kendes på nuværende tidspunkt ikke. Den nuværende ejer (sælger) har mundtlig givet et par teorier om, hvordan det formodes at være kommet i hendes slægts eje, men det har ikke umiddelbart været muligt at finde et forbindelsesled mellem denne og den familie i Fredericia, til hvem det oprindeligt blev skrevet.

Beskrivelse af håndskriftet

Fysisk beskrivelse:

14 fol. (blade, 28 sider, ikke pagineret), pergament; blade 93 x 76 mm; bind 97 x 82 mm. Kvadratskrift & kursivskrift; enkelte dekorationer (tagin) på bogstaverne.

Indhold:

- fol. 1a: titelblad
- fol. 1b: *Birkat tsitsit*, *birkat tallit* (velsignelser over skuesnore og bedesjal)
- fol. 2b: *Birkat tefillin* (velsignelse over bederemmen)

Tekst på titelsiden:

<p>Øverst: כה תברכו את בני ישראל</p> <p>sammen med dekoration: to hænder (symbol for kohanitter, hvad ses af fingre- nes position)</p>	<p>Sådan skal I velsigne israelitterne. (4. Mos. 6,23)</p>
<p>Titelfelt:</p> <p>ברכת כהנים עם סדר פדיון הבן עם ברכת טלית ותפלין ותפילת החוד'</p> <p>שייכם לה"ה היקר האלוף והקצין כמ"ר משה בן כמ"ר ליזר כ"ץ</p> <p>פה ק"ק פרידריציא תקס"ב לפק</p>	<p>Kohanitternes velsignelse med indløsnin- gen af den førstefødte søn, lovsigel- ser over tallit og tefillin, og bønner for nymån[eden]*</p> <p>som tilhører den dyre, ophøjede, af me- nigheden udnævnte Moses søn af Le(i) zer Katz</p> <p>her i den hellige menighed Fredericia [5]562 [=1801/1802]</p>
<p>Kartouche øverst til højre:</p> <p>ארך ימים בימינה</p>	<p>I dens højre hånd er et langt liv (Ordsp. 3,16a)</p>
<p>Kartouche øverst til venstre:</p> <p>ובשמאל עושר וכבוד</p>	<p>i dens venstre er rigdom og ære (Ordsp. 3,16b)</p>
<p>Kartouche nederst til højre:</p> <p>אני הכותב נח בן לא'</p>	<p>Jeg, skriveren, [er] Noach, søn af</p>
<p>Kartouche nederst til venstre:</p> <p>כ"ה מאיר סגל ש"ץ לפר'</p>	<p>Meir Segal Shatz i Fr[edericia]**</p>

* læsningen baseres på, at den omtalte velsignelse faktisk indgår i håndskriftet

** teksten er meget svær at tyde

fol. 5a: *Birkat kohanim*, med forudgående velsignelser, samt anvisninger og forklaringer
 fol. 10b: *Hilkhot nesi'at kapayim* (regler vedr. fremsigelsen af den kohanittiske velsignelse)
 fol. 11b: *Dine pidyon ha-ben* (regler vedr. indløsningen af den førstefødte søn)
 fol. 12a: *Seder ha-pidyon* (ritualet for indløsningen)
 fol. 13a: *Birkat rosh chodesh* (velsignelse af den nye måned)
 fol. 13b: *Yehi ratzon ... she-kol tipah ve-tipah ...* (lovsigelse over faldende regn)

Så vidt det umiddelbart kan ses ved sammenligning med nutidige trykte udgaver, indeholder håndskriftet en del varianter og tillægstekster.

Skriver:
 Noach Meyer, f. 1779 -?
Skrevet for:
 Moses ben Leitzer Katz (1748-1820)
Anden ejer:
 Isak ben Moses Katz, fol. 14b – se dog ovenfor
Tilblivelsessted og datering:
 Fredericia 5562 (iflg. jødisk tidsregning: = 1801-1802)

Kilder:

Dansk Demografisk Database, Rigsarkivet
 Christensen, Merete N.: *Det jødiske Fredericia 1675-1902, et fristed i Danmark*.
 Fredericia: Lokalhistorisk Forlag/Museerne i Fredericia, 2002.
Dansk Jødisk Genealogisk Base (lukket database)

Fysisk pligtaflevering**2015**

- 1.535 modtagne meter
- 27.654 behandlede monografier
- 35.056 behandlede periodikahæfter
- 1.411 registreringer (fysiske tidsskrifter + årspublikationer)
- 478 registreringer (online tidsskrifter + årspublikationer)

2014

- 1.508 modtagne meter
- 25.692 behandlede monografier
- 36.308 behandlede periodikahæfter
- 1.498 registreringer (fysiske tidsskrifter + årspublikationer)
- 514 registreringer (online tidsskrifter + årspublikationer)

Småtrykssamlingen**2015**

- 127.127 behandlede enheder (småtryk)
- 1.603 modtagne rekvisitioner på småtryk
- 107 lånere på intern læsesal i Småtrykssamlingen
- 276 værker digitaliseret fra Småtrykssamlingen
- 14.230 sider digitaliseret fra Småtrykssamlingen

2014

- 132.440 behandlede enheder (småtryk)
- 1.777 modtagne rekvisitioner på småtryk
- 126 lånere på intern læsesal i Småtrykssamlingen
- 436 værker digitaliseret fra Småtrykssamlingen
- 15.679 sider digitaliseret fra Småtrykssamlingen

Afdelingen for Fysisk Pligtaflevering og Bevaring

Afdelingen for Fysisk Pligtaflevering og Bevaring består af to funktioner, som i foråret 2015 blev lagt sammen til én afdeling under Bevaringschefen, nemlig modtagelse af pligtafleveret materiale og bevaring af Nationalbibliotekets fysiske samlinger. Ved samme lejlighed blev opgaven omkring indsamling af computerspil i forbindelse med pligtaflevering placeret i Afdelingen for Digital Pligtaflevering og Bevaring.

Sektion for Fysisk Pligtaflevering**OPGAVER**

Sektionens opgaver er i medfør af Lov nr. 1439 af 22. december 2004 om pligtaflevering af offentliggjort materiale at sikre en dækkende pligtaflevering af de materialetyper, som Det Kongelige Bibliotek har ansvaret for at indsamle, dvs. trykte udgivelser, noder, kort, computerspil og andre værker, der offentliggøres ved udgivelse i eksemplarform. Værker udgivet i eksemplarform modtages i to eksemplarer, hvorefter sektionen sender det ene til Statsbiblioteket. Sektionen har ansvaret for den nationalbibliografiske fortegnelse *Dansk Periodicafortegnelse*, en fortegnelse over periodica udgivet i eksemplarform i Danmark 1949 ff. og er som dansk ISSN-kontor ansvarlig for tildelingen af ISSN.

I 2015 behandlede Sektionen for Fysisk Pligtaflevering 27.654 monografier, 35.056 periodika og 127.127 stk. småtryk.

Formidling

I udstillingen *Danske Nationalsymboler* i Oktogonen 1. juli-30. september 2015 udstillede Småtrykssamlingen eksempler på brugen af diverse danske nationalsymboler, vikinger, Dannebrog, Den lille Havfrue, Lurblæserne, Hamlet, Holger Danske og lignende.

Bibliotekarerne René Tjørnelund Thomsen og Therese Høeg Jacobsen deltog i det 2. *Nordiske Småtryksmøde* på Nasjonalbiblioteket i Oslo den 21.-22. april 2015, hvor der også var repræsentanter fra småtryksamlingerne i Norge, Sverige, Finland, Grønland og Færøerne.

Informationsspecialist Katrine Schröder deltog i *40th Meeting of Directors of ISSN Centres*, den 13.-16. oktober 2015 i Beograd.

Småtrykssamlingen har leveret materiale til udstillingen *1945 – Niederlage. Befreiung. Neuanfang. Zwölf Länder Europas nach dem Zweiten Weltkrieg* på Deutsches Historisches Museum i Berlin.

Retrodigitalisering i Småtrykssamlingen

Småtrykssamlingen har i 2015 markeret 100-året for kvinders valgret ved at skanne mere end 200 værker omhandlende kvinders valgret i form af love, vedtægter, beretninger, valgplakater og lignende.

Desuden er *Kontorchef Withs Samling af scrapbøger* blevet skannet. I 50 bind har kontorchef ved Københavns Havnevæsen, cand. jur. Jacob Hansen Bang With (1847-1930), dokumenteret både sit professionelle og private liv. Scrapbøgerne indhold strækker sig fra perioden 1857 til 1929 og giver et spændende indblik i, hvordan en mand af det bedre borgerskab levede på den tid.

Sektionen for Fysisk Bevaring

OPGAVER

Bevaringssektionen har ansvar for bevaringen af Det Kongelige Biblioteks nationale samlinger i fysisk form. Det er sektionens ansvar at føre tilsyn med samlingernes opbevaring og deres bevaringstilstand. Sektionen har også ansvar for indbinding, konservering, bevaringsdigitalisering og emballering af kulturarvssamlinger. Samtidig gennemføres der en forebyggende indsats, som retter sig mod genstandenes forhold helt fra modtagelsen i biblioteket, ved håndtering, magasinering, udstilling, digitalisering og udlån, og hvor både fysisk og kemisk nedbrydning skal forhindres eller begrænses i videst muligt omfang. Sektionen er nationalt videnscenter for bevaring af arkiv- og biblioteksmateriale og yder rådgivning herom til andre institutioner og enkeltpersoner.

Konservering

Konserveringsopgaverne i 2015 har for størstedelen rettet sig mod samlinger, der løbende bliver retrodigitaliseret som led i en on-demand service og mod samlinger, hvor der på et tidspunkt ønskes en samlet retrodigitalisering. I den forbindelse blev samlingen af illegale tryk fra perioden 1940–45 gennemgået og behandlet af en konservator, og konservering af skadede inkunabler fortsatte. En særlig opgave var konservering og nyindbinding af en original kopi i folio af Ludwig van Beethovens *Missa Solemnis* (1819–22) med rettelser og notater i komponistens egen hånd.¹ Musikmanu-

¹ Se Niels Krabbe: "Fra Beethovens skrivepult i Wien til magasinerne i København", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 2013:4, s. 3-21.

skriptet har gennemgået en omhyggelig papirkonservering og er blevet genhæftet for at få et godt opluk. Da det gamle bind fra slutningen af 1800-tallet var helt nedslidt, har manuskriptet fået et moderne bind med skindryg og et håndlavet overtrækspapir designet og fremstillet af bogbinder Inger Mønster Marker, som har gennemført hele denne store opgave.

Forberedelse til indflytning i nye magasiner

Nationalbibliotekets samlinger skal om få år flyttes til et nyt fjernmagasin, og det er derfor et prioriteret rammeaftalemål at få forberedt Håndskriftsamlingens mange uordnede arkiver, der har været opmagasineret på Lergravsvej, til opstilling i klimastyret magasin og dermed gjort dem delvis tilgængelige for fremtidig brug. En stor del af de sidste årtiers accession, i alt cirka 2.000 flyttekasser af varierende størrelse fyldt med arkivalier som breve, manuskripter, personalia og tryksager fra en lang række fremtrædende personligheder og institutioner inden for dansk litteratur, kunst, kultur og videnskab, er opstillet på paller, og i februar blev arbejdet med sortering, ompakning og registrering påbegyndt. Derefter blev de klargjorte arkiver sendt til Det Kongelige Biblioteks midlertidige magasiner i Rigsarkivets højlager på Kalvebod Brygge, og de kan nu bestilles i REX. Bevaringssektionens deltagelse i klargøringen er et vigtigt bidrag til, at Nationalbiblioteket kan få dette afgørende arbejde afsluttet.

Bevaringsdigitalisering

En af de mere betydningsfulde opgaver under bevaringsdigitaliseringsprogrammet har i 2015 været digitaliseringen i høj kvalitet af *Müllers Pinakotek* – en meget værdifuld specialsamling af danske historiske portrætter og dansk topografi med mere end 4.000 tryk fra perioden ca. 1500–1795.

Fysisk Bevaring

2015

25.965 æsker produceret
56.389 læg, omslag og
kuverter produceret
3.596 konserverede
bøger, billeder og
arkivenheder
6.107 fotografiske
objekter skannet til
bevaringskopiering

2014

9.064 æsker produceret
15.974 læg, omslag og
kuverter produceret
1.005 konserverede
bøger, billeder og
arkivenheder
19.508 fotografiske
objekter skannet til
bevaringskopiering

Det Kongelige Biblioteks bevaringspolitik omfatter også bevaringsdigitalisering af skrøbelige materialer, hvor man kan risikere, at originalerne går til grunde. I 2015 skete en bevaringsdigitalisering af Müllers Pinakotek, som er en samling på 4.500 kobberstik skabt i 1700-tallet til dokumentation af "Fædrenelandets Historie". Samlingen består af illustrationer af danske bygninger, steder og personer. Fra samlingen ses her Ole Bendtsen. En Bonde fra Siælland. Død i Høie Taastrup 1782 d. 31. Octobris efter Angivelse over 100 Aar gammel. Kobberstikkeren er Georg Mathias Fuchs.

Også værd at fremhæve er bevaringsdigitaliseringen af et 360 graders panoramabillede optaget fra Københavns Rådhus i 1896 af hoffotograf Peter Elfelt. Billedet skulle oprindeligt have bestået af 12 optagelser på fotografiske glasplader (27 x 34 cm), men på grund af sollys direkte ind i kameraet, blev det kun til 11 optagelser. Det Kongelige Bibliotek har 10 af disse plader – en af de midterste (nr. 7) mangler desværre. Derfor vakte det stor glæde, da man i bibliotekets Billedsamling fandt et ældre kontaktaftryk af den manglende plade, og dermed kunne genskabe det samlede panoramabillede digitalt.

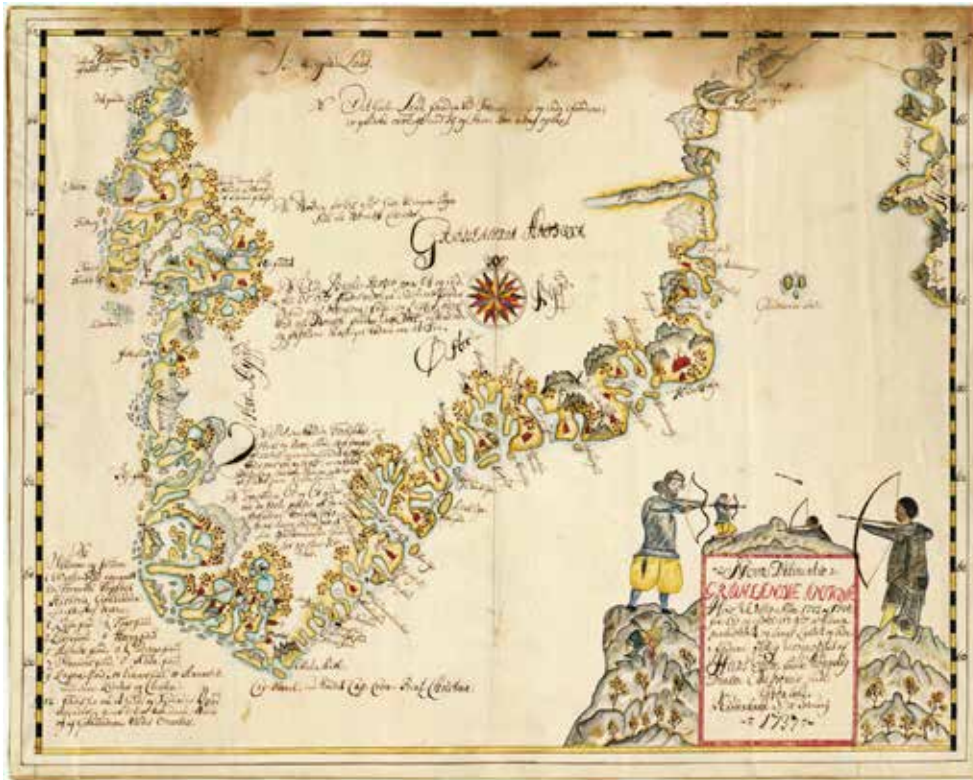
Kulturnatten

Det overordnede tema for Kulturnatten 2015 var *At rejse er at leve*, og H.C. Andersens bog med selvsamme titel kunne ses på Kirkebybroen. Fra bibliotekets samlinger blev der fremvist rejseberetninger bl.a. med opdagelsesrejsendes beretninger om møder med havfruer og eksotiske dyr. Som supplement til de skriftlige beretninger var der lånt et "havfrueskelet" fra Naturhistorisk Museum, der dog er sammensat af menneskekrop og fiskehale. Bevaringssektionen havde også fremstillet reproduktioner fra rejseberetningerne, som de besøgende børn kunne farvelægge. Desuden fremvistes konservering af kort og glober, og publikum havde mulighed for at lave deres egen lille globe af reproducerede globesegmenter. På den modsatte side af Kirkebybroen viste Småtrykssamlingen eksempler på rejsebrochurer fra både fjerne, eksotiske rejsemål og fra den mere hjemlige andedam en lille udstilling og et slideshow med rejsekataloger igennem tiderne. Ved siden af dem havde Bevaringssektionen et kort med berømte opdagelsesrejsendes ruter, hvor publikum selv havde mulighed for at placere en nål på deres seneste rejsemål. Aftenen forløb godt med mere end 5.000 besøgende og god kontakt til publikum.

Lysfølsomme skatte

I anledning af, at biblioteket planlægger en nyopstilling af den permanente udstilling *Skatte i Det Kongelige Bibliotek*, som skal åbne i februar 2016, blev alle de udstillede genstandes lysfølsomhed undersøgt ved hjælp af apparatur til microfading. Microfading er en metode til at vurdere lysets langtidspåvirkning af bl.a. papir. Projektet gav en enestående mulighed for at undersøge mange forskellige farver og blække fremstillet gennem mange århundreder – helt tilbage fra år 600 og til vore dage. En del genstande, og især håndskrifter, skrevet med blæk i 1800-tallet, viste sig at være ekstremt lysfølsomme, mens mange meget ældre og flot farvelagte skrifter til gengæld var meget stabile. Den opsamlede viden om skattens lysfølsomhed har ført til, at den permanente udstilling har kunnet tilrettelægges, så de valgte genstande kan udstilles uden risiko for synlig udblegning og i lang tid til glæde for publikum.

Udstillingen Skatte i Det Kongelige Bibliotek viser et udvalg bibliotekets største sjældenheder. I forbindelse med planlægning af en nyopstilling af udstillingen i 2016 blev udvalgte genstandes lysfølsomhed målt ved "mikrofading" for at sikre, at de kan tåle at være udstillet i længere tid uden risiko for synlig udblegning. En af genstandene er missionæren Hans Egedes Grønlandskort fra 1737, som er den første opmåling af Vestgrønland. Analysen viste, at originalen ikke kan tåle at blive udstillet, og derfor er der fremstillet en faksimile til udstillingen. Herved er originalen sikret for eftertiden, samtidig med at de besøgende kan opleve Hans Egedes korttegnning og beskrivelse af det ukendte land.

Forskningsprojekt om sortsværtning af blyhvidt på fotografier, tryk og tegninger

I Det Kongelige Biblioteks samlinger er jævnligt registreret billeder, hvor den oprindelige hvide farve i dag er sværtet helt eller delvist sort. Sammen med Centre for Art Technological Studies and Conservation (CATS) ved Statens Museum for Kunst har Det Kongelige Bibliotek deltaget i et forskningsprojekt bevilget af Kulturministeriet, hvis formål har været at undersøge omfanget af sværtede billeder i samlingerne

samt at finde kilden til den luftforurening, der forårsager sværtningen. Undersøgelsen har vist, at omkring 200 billeder i samlingerne – og fortrinsvis portrætter fra midten af 1800-tallet – er kraftigt sværtet. Kilden er formentlig svovlbrinte, som er kommet ind i samlingerne fra udemiljøet, men også afgives i indemiljøet fra emballeringsmaterialer og menneskelig metabolisme. Projektet afsluttes i 2016 og vil fremadrettet give anledning til at skabe bedre bevaringsbetingelser for de berørte samlinger.

Hillerød-Frederiksværk Jernbane er et menukort i anledning af privatbanens 100 års jubilæum i 1947. Af menukortet fremgår de deltagende honoratiores, bordplanen og selve menuen, som bestod af snitter, oksefilet og karamelrand med is. DSB og privatbanerne er rigt repræsenteret i Småtrykssamlingen.

FOKUS

Retrokonverteringen af danske småtryk afsluttet

Af bibliotekarerne *Susanne B. Mortensen* og *Therese Høeg Jacobsen*, *Afdelingen for fysisk Pligtaflevering og Bevaring*.

Igennem de senere år er en betydelig mængde tidligere registrerede småtryk blevet retrokonverteret, således at oplysninger i tidligere registranter og trykte kataloger er indtastet som bibliografiske poster i REX, Det Kongelige Biblioteks katalogbase.

Med færdiggørelsen i 2014-2015 af de to store projekter ”Overstregede småtryk” og ”Lokale småtryk” markeres en slags finale for retrokonverteringerne i Småtrykssamlingen.

Den har foruden de ovenstående omfattet projekterne ”Udtaget småtryk”¹, ”Jørgines kasser” og ”Småtrykstidsskrifter 1960-1988”. ”Jørgines kasser” er et ældre kortkartotek over tidsskrifter registreret af daværende biblioteksassistent Marie-Louise Jørgensen med kælenavnet ”Jørgine”. Småtrykstidsskrifterne fra denne katalog er nu også inddateret i REX. ”Småtrykstidsskrifter 1960-1988” var et projekt, der drejede sig om at inddatere ophørte småtrykstidsskrifter, som var registreret på kort i denne periode, men som ikke kunne søges i REX, fordi man besluttede kun at ind-

¹ Se *Therese Høeg Jacobsen*: ”Toldruller og tågesignaler, regnskaber og revyviser”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 19:1, 2006, ss. 23-39. Kan også læses på Småtrykssamlingens hjemmeside.

datere de ”levende” småtrykstidsskrifter, da man i 1988 gik over til den elektroniske fælleskatalog REX.

Det vil sige, at alle tidligere registrerede småtryksperiodika m.m. nu er søg- og bestilbare i REX, og retrokonverteringen på dette område er afsluttet. Det skal understreges, at det registrerede kun udgør en brøkdel af de millioner af småtryk, der er indsamlet i det 20. århundrede og som fylder over syv hyldekilometer i magasinerne. Disse er fortsat uregistrerede og ordnet emnemæssigt efter arkivmæssige principper og kan ikke søges i REX.

Hvert år modtager Det Kongelige Bibliotek som følge af pligtafleveringsloven en stor mængde tryksager.² Det drejer sig bl.a. om firmaer, foreninger og insti-

² En introduktion og samlet guide til Det Kongelige Biblioteks danske småtrykssamlinger blev udgivet i 2010, se *Therese Høeg Jacobsen, Susanne B. Mortensen, Anne-Marie Smith & René Tjørnelund Thomsen*: *Alle tiders tryk. Småtrykssamlingen i Det Kongelige Bibliotek. 2010. 335 s. Ill. Fol. Indføring og vejledning i brug af samlingerne findes ss. 9-19.*

tutioners aktuelle interne publikationer som f.eks. årsberetninger og regnskaber, personaleblade, udstillingskataloger, prislister over varer, foreningers love og vedtægter og meget andet. Dette materiale bevares i Småtrykssamlingen. Samlingen, der blev oprettet i 1902, er hovedsagelig ukatalogiseret, men man har dog fra 1960 registreret de småtryksperiodika, som var levende på dette tidspunkt, samt alle nye i et kortkartotek. Der findes også store mængder småtryk (både periodika og monografier) fra før oprettelsen i 1902. Disse er indført i Danske Afdelings systematiske katalog for 1.-2. Samling (1482-1959) og blev efter 1902 overført til Småtryks-samlingen i to omgange.

Efter 1902 gennemgik man første gang katalogerne, overstregede småtryksindførlerne med blyant og *overførte* materialet til den nye småtryks-samling. Disse overstregede titler er nu alle blevet konverteret til bibliografiske poster i REX.

I 1920'erne gennemgik man atter katalogerne og overførte endnu flere småtryk til Småtryks-samlingen. Disse kaldtes *Udtaget småtryk*, som også er i REX.

Projektet "Overstregede småtryk" består først og fremmest af love og vedtægter fra foreninger og institutioner, men også regnskaber, lommebøger, stambøger over heste, kvæg og hunde, regler, kataloger og meget andet. De overstregede titler er blevet til 18.034 poster i REX.

Langt det meste materiale er fra 1800-tallet, især den sidste halvdel, men der er også enkelte småtryk fra 1700-tallet og efter 1900, hvor registreringen af småtryk ophørte i den systematiske katalog. Da der er en flydende grænse for, hvornår overstregingerne blev gennemført, kan der være flere nyere love og andet materiale fra de samme korporationer, som ikke er en del af de overstregede titler, fordi de er indgået efter, at registreringen i den systematiske katalog ophørte.

Emnerne spænder vidt: der er love fra *Damsholte Ægindsamler-Forening, Kvols Sogns Dandseforening, Stenflækkernes Fagforening for Rønne og Omegn, Hundrede-Kvinde-Foreningen af 3. April 1897* i Middelfart og *Forsikringsforeningen for Uheld paa Fækreaturer i Serritslev Sogn*.

Nu er alt dette i REX, så man lettere kan finde frem til f.eks. *Bestemmelser for offentlige Fruentimmere i Aalborg samt deres Værter, Reglement for Fangerne i Straffeanstalten paa Vridsløselille Mark og Fører i Aarhus ved Juleindkjøbene*.

Bestemmelser for offentlige Fruentimmere i Aalborg samt deres Værter, 1870. Reglerne for prostituerede og deres (bordel)værter er udgivet af Aalborg Politikammer. De offentlige fruentimmere skulle blandt andet to gange om ugen møde til visitation hos stadslægen og overholde politiets regler, for hvor og hvornår de måtte opholde sig på offentlige steder. Børn var på det strengeste forbudt i samme lokale som de prostituerede (Småtryks-samlingen).

Med gennemførelsen af disse retro-projekter er samtlige småtryk i Danske Afdelings systematiske katalog for 1.-2. Samling (1482-1959) konverteret til bibliografiske poster i REX.

Projektet "Lokale småtryk", 1.-3. samling er baseret på den trykte bibliografi i tre bind, som er en fortegnelse over småtryk vedrørende lokaliteter uden for København og Frederiksberg³. Bibliografien udkom i årene 1983-1990 som en del af det store projekt om dækning af Danmark med lokalbibliografier til udbygning af bl.a. *Dansk Historisk Bibliografi*. Den medtager først og fremmest lokale periodika (tidsskrifter, årsberetninger, regnskaber) og jubilæumsskrifter fra perioden 1902-1980'erne. Det drejer sig om over 16.000 bibliografiske poster, der nu kan søges og bestilles i REX.

Emnerne spænder fra broderskaber, skoler, jagt og filantropi til militærvesen, politik, søfart, kunst, teater og afhold, og meget mere. Man kan finde regnskaber fra "A/S Ædruelighedens Fremme for Ølgod og Omegn", fra Bridgeklubben "Ruder Es" i Hvidovre og Rødovre Propforening "R". Jubilæumsskrifter fra Lollands Bagermesterforening, fra Kronprinsesse Ingrid's Feriehjem for Sønderjydske Børn og elevblad for Fru Geide's Danseinstitut i Lyngby.

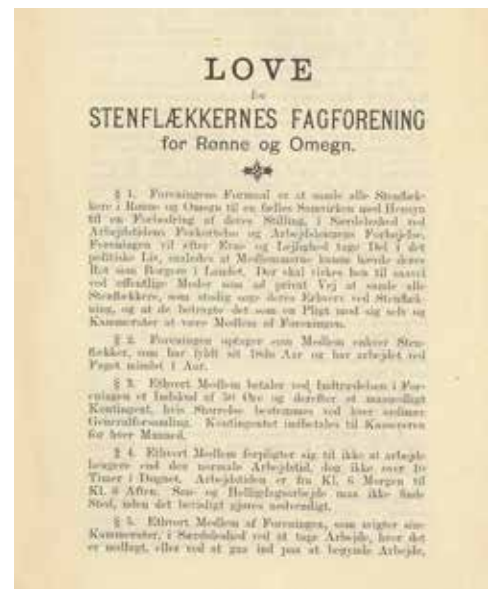
3 Lokale småtryk. Fortegnelse over småtryk vedrørende danske lokaliteter uden for København. Registreret i Småtryks-samlingen i Det Kongelige Biblioteks Danske Afdeling. Bind 1: 1. samling ved Therese Høeg Jacobsen. Roskilde: Dansk Lokalbibliografi. 1983. 479 s.; Bind 2: 2. samling ved Therese Høeg Jacobsen og Eva Rasmussen. Århus: Dansk Lokalbibliografi. 1986. XIV, 376 s.; Bind 3: 3. samling ved Eva Rasmussen. Ballerup: Bibliotekscentralen. 1990. IX, 99 s.

Der resterer endnu en hel del småtryksperiodika, som ikke tidligere har været registreret, hverken på kort eller online i REX, da de er ophørt før 1960, hvor registreringen begyndte. Man kan kun gisne om, hvor mange det drejer sig om, men det er helt sikkert, at der gemmer sig mange spændende og ukendte perler blandt disse.

De mange småtryk er et værdifuldt kildemateriale for alle, der interesserer sig bredt for lokal- og samtidshistorie. Småtryks-samlingen er et spejlbillede af det danske samfund på et givet tidspunkt. De mange småtryk er stort set kun bevaret tilgængelige i deres helhed i Det Kongelige Bibliotek.

Her får man i ubearbejdet og usminket form et indtryk af livet og hverdagen i for eksempel en farvefabrik, en skole eller et teater, hvad rørte der sig, hvad har optaget sindene, hvilke problemer har man dojet med?

Love for Stenflækkernes Fagforening for Rønne og Omegn, 1897. Arbejderne i hver en by organiserede sig i på dette tidspunkt i mange højt specialiserede fagforeninger. Det står i skarp kontrast til vore dages store fagforeningskarteller. Alene på klippeøen Bornholm var der mange faglige foreninger, der organiserede folk, der forarbejdede øens sten. Der findes regler for medlemskab, kontingent og for medlemmernes fælles optræden under forhandlinger og konflikter med arbejdsgiverne (Småtryks-samlingen).

Afdelingen for Digital Pligtaflevering og Bevaring

OPGAVER

Afdelingen for Digital Pligtaflevering og Bevaring varetager en lang række opgaver, som er nødvendige for, at digitalt materiale også kan ses og anvendes i fremtiden. Disse omfatter først og fremmest:

- varetagelse af pligtafleveringsfunktionen på det digitale område, dvs. områderne Netarkivet, computerspil og e-bøger;
- understøttelse af specialsamlingernes indsamling af digitalt født materiale, f.eks. digitale privatarkiver;
- værktøjer til indsamling af den danske del af internettet;
- regler og standarder for, hvilke metadata (data om det digitale materiale) der skal være, for at materialet kan tilgås i fremtiden;
- værktøjer til at udføre bevaringsaktioner som f.eks. migreringer fra et gammelt filformat, der ikke understøttes, til et nyt tidssvarende filformat;
- værktøjer til at sikre, at det digitale materiale ikke ændrer sig, og at det kan tilgås i fremtiden på rette vis;
- dokumentation og regler, som sikrer, at det bevarede materiale kan formidles så tæt på den tilsigtede form som muligt.

Ny afdelingsstruktur og nye opgaver

I foråret 2015 undergik Nationalbiblioteket en større omstrukturering (se også fokusartiklen herom). I den forbindelse overgik ansvaret for pligtaflevering af digitalt materiale fra Nationalsamlingsafdelingen til Afdeling for Digi-

tal Bevaring, som skiftede navn til Afdelingen for Digital Pligtaflevering og Bevaring, som har ansvaret for både indsamling og bevaring af computerspil, e-bøger og internetudgivet materiale til Netarkivet. Tre medarbejdere, der varetager disse opgaver, blev overflyttet fra Nationalsamlingsafdelingen.

Tidligere var ansvaret for bevaring af de digitale samlinger koblet sammen med de fysiske samlinger, mens drifts- og udviklingsopgaver for Netarkivet var placeret i Afdelingen for Digital Bevaring. At lægge opgaverne sammen i én afdeling har betydet, at det nu er muligt at sikre en mere præcis styring, udvikling og opgaveløsning på det digitale område på tværs af bibliotekets samlinger. Direkte dagligt samarbejde mellem kuratorer og udviklere medfører en større fælles forståelse for det samlede opgavekompleks hos alle medarbejdere og herigennem muligheden for en bedre og mere effektiv fælles fremdrift.

Netarkivet – fritekst og fødselsdag

Netarkivet, der varetages af Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket i fællesskab, har haft et travlt og udbytterigt 2015. I anledning af Netarkivets 10 års fødselsdag i juni 2015 åbnede arkivet for en helt ny mulighed for adgang til data i arkivet: *fritekstsøgning*. Netarkivet omfatter den nationale samling af dansk digitalt født materiale, offentliggjort online gennem de seneste 10 år. Hidtil har tekniske begrænsninger medført, at det kun var muligt at fremsøge materiale, hvor webadressen allerede var kendt.

Med det nye søgeindeks, som det har taget mere end et år at udvikle, kan Netarkivets brugere nu via den nye søgegrænseflade søge langt mere præcist i arkivets indhold end hidtil. Man kan søge på helt frie tekststreng, og takket være de avancerede søgemuligheder er det også muligt at filtrere resultaterne

Digital Pligtaflevering og Bevaring (Netarkivet)

2015

23.869.142.894 objekter i Netarkivet i alt
 675 terabytes i Netarkivet i alt
 2.316.011 websites i alt i Netarkivet i alt
 1.212.323 - heraf antal ophørte eller inaktive websites
 1.096.109 websites i årets nethøstning
 149.199 - heraf antal websites på mere end 10 MB

2014

19.582.565.544 objekter i Netarkivet i alt
 541 terabytes i Netarkivet i alt
 2.187.283 websites i alt i Netarkivet i alt
 1.098.146 - heraf antal ophørte eller inaktive websites
 1.081.850 websites i årets nethøstning
 154.305 - heraf antal websites på mere end 10 MB

på f.eks. årstal og dokumenttype. Eksempelvis kan man nu søge på ”Det Kongelige Bibliotek årsberetning i PDF-format fra 2009” og få fremvist det pågældende dokument. I den tidligere grænseflade skulle man enten skrive webadressen fuldstændigt <http://www.kb.dk/export/sites/kb_da/da/kb/aarsberetning/aarsberetninger/2009.pdf> eller skrive <www.kb.dk> og så browse sig frem til resultatet i arkivet.

Fritekstindekset og den nye søgegrænseflade åbner op for langt bedre muligheder for forskning i arkiveret materiale, og Netarkivets tiltag er da også blevet mødt med begejstring fra arkivets brugere.

Bitmagasin version 0

Et *bitmagasin* er en af grundpillerne i indsatsen for bevaring af digitalt materiale for eftertiden. Det Kongelige Bibliotek, Rigsarkivet og Statsbiblioteket arbejder sammen om at udvikle og vedligeholde software til at bitbevare digitale data, se <www.digitalbevaring.dk/det-nationale-bitmagasin>. Det Kongelige Bibliotek har haft den nye bitmagasinsoftware i drift i flere år, men fik 2015 brug for at gå tilbage til dens ældste forgænger, eller *Bitmagasin version 0*.

I anden halvdel af 1990erne begyndte Det Kongelige Bibliotek for alvor at retrodigitalisere tryk, håndskrifter, kort og fotos med henblik på digital formidling. Digitaliseringerne er i god kvalitet og ligger bl.a. til grund for tjenester som *Arkiv for Dansk Litteratur* og *Illustreret Tidende*. Kommende omlægninger i webformidlingen gjorde det nødvendigt at finde originalmateriale frem igen.

For hen imod to årtier siden var den centrale lagringskapacitet på biblioteket meget begrænset. Derfor valgte man dengang at brænde det digitale originalmateriale på cd-rom. For at sikre materialet bedst muligt valgte biblioteket at brænde to kopier af alt materiale. Kopierne blev brændt på to forskellige fabrikater af cd-rom-brændere og på to forskellige mærker af guldbelagte cd-rom'er. Og de blev fysisk bevaret på to forskellige adresser med forskelligt organisatorisk ansvar. Grundidéen var således helt den samme dengang som i nutidens bitmagasin: at det er muligt at minimere risikoen for datatab ved at sikre data gennem redundans i forhold til den tekniske platform, den geografiske placering og ansvarlige organisation.

Det Kongelige Bibliotek anvender flere forskellige medier til langtidsbevaring af digitale data. Under en rutinegennemgang viste det sig, at en cd-rom med data var blevet ødelagt. Her ses den ødelagte cd-rom, hvor belægningen er gået i opløsning, og hvor indholdet ikke længere kan læses. Det er en forventelig udvikling for brændte cd-rom'er, der er ældre end 7-10 år. Denne viden er nu indarbejdet i bibliotekets politik for digital langtidsbevaring.

Levetiden på selvbrændte cd-rom'er anses normalt for meget kort, så i efteråret 2015 blev de knap 1.200 cd-rom'er fra det gamle arkiv stikprøvevist gennemgået. Det viste sig for de fleste cd-rom'ers vedkommende, at det frygtede datatab endnu ikke er forekommet. Men i mindst et tilfælde har bitmagasinet grundidé bevist sit værd: En af de to kopier af "Codheb37", der rummer originalsanningerne af bibliotekets berømte manuskript til Moshe ben Mainons *Moreh nevukhim*, er gået delvist i opløsning. Indholdet er ulæseligt; men heldigvis var backup-kopien stadig i en god og læsbar tilstand.

Nu udestår beslutning om, hvornår data skal flyttes fra dette gamle Bitmagasin version 0 i fysisk form ind til det centrale serverbase-rede digitale lager.

Digitalbevaring.dk – en international succeshistorie

Det Kongelige Bibliotek driver sammen med Rigsarkivet og Statsbiblioteket hjemmesiden <<http://www.digitalbevaring.dk>>, der udgør

et forum for vidensdeling om digitalisering og digital bevaring. Til hjemmesiden har illustratør Jørgen Stamp sammen med hjemmesideredaktionen udarbejdet en lang række letgenkendelige illustrationer, der sammen med artikeltekster belyser forskellige aspekter af arbejdet med digital bevaring. Illustrationerne er publiceret på hjemmesiden, og da de fra starten er tænkt som et led i websites markedsføring, er de udgivet med en *Creative Commons*-licens, der tillader andre at genbruge billedmaterialet med kildehenvisning, <<http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/dk/>>.

Kvaliteten af illustrationsarbejdet viser sig tydeligt i omfanget af genpubliceringer af materialet i forskellige sammenhænge kloden rundt. Det kan med særlig stolthed konstateres, at den internationale organisation for digital bevaring *Digital Preservation Coalition* har valgt at gennemillustrere deres seneste *Digital Preservation Handbook* med illustrationer genbrugt fra <Digitalbevaring.dk> se <<http://www.dpconline.org/advice/preservationhandbook>>

Illustratør Jørgen Stamp har klaret den vanskelige opgave at illustrere digitale begreber på <<http://www.digitalbevaring.dk>>, som er en hjemmeside til vidensdeling om dette emne. Jørgen Stamps streg er den gennemgående signatur på hjemmesiden, som har til formål at dele viden med andre om det komplicerede emne "digital bevaring". I denne ånd er illustrationerne udgivet med *Creative Commons*-licens, således at de frit kan gengives af andre med kildehenvisning.

FOKUS

Collaboration to Clarify the Costs of Curation, et EU-projekt til topkarakter

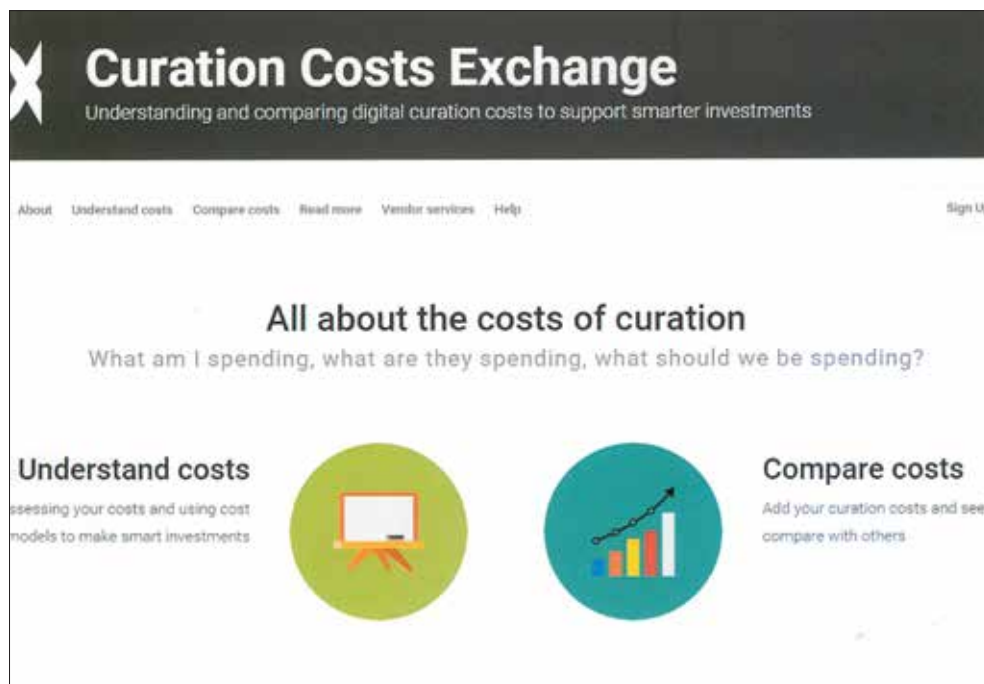
Af forsker, konservator, ph.d. Ulla Bøgvad Kejser, Afdelingen for Fysisk Pligtaflevering og Bevaring

I takt med at samfundet bliver stadig mere digitalt, består den altovervejende del af den kulturarv, som Det Kongelige Bibliotek indsamler og forvalter, også af digital information – blandt andet i form af e-bøger og andre dokumenter, digitale billeder, kort, lyd, video, computerspil, forskningsdata samt hele den danske del af internettet. Og derfor investerer Biblioteket ligesom andre

kultur- og forskningsinstitutioner i disse år betydelige ressourcer i at udvikle og etablere robuste systemer til indsamling, registrering, bevaring og formidling af den digitale kulturarv.

Men hvad koster det at forvalte den digitale kulturarv, og hvilken gavn har brugerne og samfundet som helhed af, at vi investerer i digital samlingsforvaltning? Disse spørgsmål fik i 2013 Det Kongelige Bibliotek til at gå sammen med en række europæiske partnere om at etablere EU-projektet *Collaboration to Clarify the Costs of Curation* (4C). Det overordnede mål med projektet var at belyse omkostninger og værdi af digital samlingsforvaltning og hjælpe institutioner med at investere mere effektivt i forvaltningen af den digitale kulturarv.

Collaboration to Clarify the Costs of Curation. Skærmbillede af startsiden til 4C projektets Curation Costs Exchange's platform (webservice). Projektet blev åbnet i 2014 og samler 13 ekspertgrupper fra hele Europa, herunder Det Kongelige Bibliotek. Det skal støtte organisationer til at investere og forske mere effektivt i digital forvaltning og bevaring ved at skabe overblik over omkostningerne og bidrage til at forstå kompleksiteten i disse opgaver.

4C-projektet blev finansieret af EU's 7. rammeprogram til understøttelse af netværksdannelse og integration af europæiske forsknings- og innovationsaktiviteter. I alt modtog projektet 1,5 mio. €. Det løb over to år – fra februar 2013 til januar 2015 – og bestod af 13 partnere fra 7 europæiske lande. Fra Danmark deltog Det Kongelige Bibliotek og Rigsarkivet i samarbejdet. Partnerne har i alt leveret 200 personmåneder ind i projektet, heraf har Det Kongelige Bibliotek bidraget med 12 personmåneder.

4C-projektet har resulteret i en række produkter, der bidrager til at belyse de økonomiske aspekter af digital forvaltning. Desuden har 4C-projektet etableret et netværk af personer og institutioner for at fremme udveksling af viden og god praksis på området.

Projektets flagskib er platformen *Curation Costs Exchange* < <http://www.curationexchange.org> >, som samler og formidler viden om omkostninger og

værdi af digital samlingsforvaltning, og som giver adgang til projektets produkter i form af rapporter, modeller og værktøjer. Her findes bl.a. et værktøj, der gør det muligt at sammenligne omkostninger til digital samlingsforvaltning på tværs af institutioner, hvilket kan bruges til at vælge de mest smarte måder at gennemføre de nødvendige processer på.

Ved slutevalueringen af projektet¹, som blev gennemført af et ekspertpanel nedsat af EU-kommissionen i foråret 2015, modtog projektet topkarakteren 'Excellent'.

Det Kongelige Bibliotek er nu i gang med at implementere nogle af de produkter, som 4C-projektet har skabt, for på den måde at strømline forvaltningen af den digitale kulturarv og udnytte ressourcerne bedst muligt.

¹ Mere information om 4C-projektet findes på projekts hjemmeside: < 4cproject.eu >.

Kulturafdelingen**2015**

- 69.523 udstillingsgæster
139 omvisninger ved
Kulturafdelingens
medarbejdere
1.958 deltagere i omvis-
ninger
17.783 gæster til koncerter
og foredrag
1.920 medlemmer i
Diamantklubben
9.610 medlemmer i
Students only!
9 publicerede
filmoptagelser fra
arrangementer
(titler)
2 publicerede lydop-
tagelser (podcasts)
fra arrangementer
(titler)

2014

- 64.166 udstillingsgæster
158 omvisninger ved
Kulturafdelingens
medarbejdere
2.123 deltagere i omvis-
ninger
19.873 gæster til koncerter
og foredrag
1.874 medlemmer i
Diamantklubben
9.015 medlemmer i
Students only!
23 publicerede
filmoptagelser fra
arrangementer
(titler)

Kulturafdelingen**OPGAVER**

Kulturafdelingen har ansvaret for Det Kongelige Biblioteks kulturelle aktiviteter, herunder indhold, idéudvikling, formidling og markedsføring af disse. Det drejer sig om følgende områder: koncerter, udstillinger, kulturelle arrangementer, omvisninger, videnskabelige og populære foredrag, foredragsrækker, forfatterscene, debatter m.v.

Afdelingen har desuden ansvaret for drift og udlejning af Dronningesalen og en række mødelokaler til konferencer, møder og kulturarrangementer – samt drift og videreudvikling af velkomst- og informationsområdet Diamantinformati- onen og den service, der knytter sig til denne. Hertil kommer ansvaret for driften og udviklingen af Diamantklub- ben og kulturnetværket Students Only!

Indledning

Med ikke mindst Nationalbibliotekets samlinger og forskning som klangbund har Kulturafdelingen i 2015 udviklet og produceret en bred vifte af aktiviteter inden for udstillinger, koncerter, foredrag og litterære formater. Afdelingen udfolder disse mange- artede kulturarrangementer på Københavns Havnefront i Den Sorte Diamant. Der har også været afstikkere til de gamle biblioteks- lokaler på Slotsholmen i form af udstillinger og læsesalskoncerter.

På de følgende sider vil de mange kulturak- tiviteter i 2015 blive beskrevet. Nogle har været enkeltstående arrangementer, andre har lagt sig op ad serier, temaer eller aktuelle år, der har fortjent en fejring.

Således f.eks. 100-året for kvindernes stemme- og valgret. Kulturafdelingen præsenterede bl.a. en foredragsrække, hvor der blev stillet skarpt på muligheden for at udfolde sig kunstnerisk som kvinde – med udgangspunkt i Virginia Woolfs tekst *A Room of One's Own*. Forfatteren Puk Damsgård, som var aktuel med bogen *Ser du månen, Daniel*, blev et tilløbsstykke. Desuden gæstede et par stærke forfatternavne, hvor køn og identitet løber som en rød tråd i deres forfatterskab, International Forfat- terscene. Der var også uden for foredragene en række kvinder på scenen i programmet 2015: Stjerneviolinisten Nicola Benedetti betog publikum med en alt andet en gængs udgave af Vivaldis *Årstidene*; DiamantEn- semblet fejrede Mozart ved en forårskoncert med artist in residence-pianisten Marianna Shirinyan som solist; i samtaleserien *De Unge og de Tunge* talte forfatteren Asta Olivia Nordenhof med sangerinden Trille; og på Kirkebybroen kunne man opleve fotografen Susanne Mertz' fine fotos af lokale fæl- lesskaber skabt i samarbejde med Dansk Folkemindesamling.

2015 var også året, hvor der var spot på 150- års fødselaren Carl Nielsen, hvis nodema- nuskrifter og tusindvis af breve er bevaret i Nationalbiblioteket (se fokusartiklen herom).

Al god kulturformidling begynder, når man træder ind i huset, og der var et fortsat ønske om at udvikle den velkomst og service, der ydes til vores kulturpublikum. Men det er ikke kun disse gæster, der skal tages ordent- lig imod. Det fysiske møde er mindst lige så væsentligt for biblioteksbrugere, konfe- rencegæster, restaurantgæster eller som- merturister. Alle skal være velkomne i Den Sorte Diamant og Det Kongelige Bibliotek Slotsholmen, derfor blev der fortsat udviklet inden for kundemøde og service i 2015.

Foredragsrækker og international forfatter scene

Forårets foredragsrække *A room of ones's own*

I 2015 fejrede Danmark, at det var 100 år siden, at kvinderne fik valg- og stemmeret. Det Kongelige Bibliotek præsenterede i den anledning en foredragsrække, der med anslag i forfatteren Virginia Woolfs verdensberømte essay fra 1928 *Eget værelse* præsenterede fire nordiske kvinder, der trods alle odds formåede at blive forfattere.

Det Kongelige Biblioteks samlinger rummer meget materiale fra disse forfatteres arbejdsliv, så det var med baggrund i samlingerne, at fire eksperter præsenterede deres analyse af disse kvinders særlige drivkraft. Lektor, ph.d. Louise Zeuthen talte om forfatteren Suzanne Brøgger. Forfatteren, cand. phil. Maria Helleberg og seniorforsker, mag. art. Steffen Heiberg, Det Kongelige Bibliotek, talte om kongedatteren Leonora Christina Ulfeldt, forsker, ph.d. Benedikte Rostbøll blev

interviewet om forfatteren Karen Blixen, og forfatteren, mag. art. Jens Andersen fortalte om børnebogforfatteren Astrid Lindgren.

Sangerinden Nana Jacobi og pianisten Henriette Groth medvirkede i alle arrangementer for at få kommunikationen til at ramme både intellektet og følelserne. Foredragsholderne var derfor blevet bedt om at vælge en sang til indledning og afslutning af aftenen. Afslutningsvis var KVINFOs direktør Nina Groes, Teater Mungo Parks chef-producent Anne Sophie Fogedby og den amerikanske NGO Woman Deliver's direktør Katja Iversen inviteret til en debat om kvindelige kunstneres situation i dag, både i Danmark og i Den 3. Verden.

Efterårets foredragsrække *hed Essays*

I efteråret undersøgte Det Kongelige Bibliotek den særlige debatgenre, essayet, da dette er blevet genoplivet af forfattere og på de mange blogs og miniblogs. Genren fordrer, at afsenderen afprøver forskellige tankeeksperimenter med henblik på at

I anledningen af 100-året for kvindernes stemmeret i Danmark afholdt Det Kongelige Bibliotek en række arrangementer med forfattere, koncerter og kulturpersoner. Overskriften for arrangementerne var *A Room of One's Own*, som er titlen på Virginia Woolfs berømte essay fra 1929 om de vanskelige vilkår for kvindelige forfattere. Blandt arrangementerne var en debat 20. maj 2015 om kvinders muligheder i dag for at skabe kunst og involvere sig i kulturlivet. Deltagerne var (fra venstre til højre): producent ved teatret Mungo Park Anne Sophie Fogedby, CEO for Women Deliver Katja Iversen og KVINFOs direktør Nina Groes.

præsentere en dybere refleksion over svære samfundsrelaterede problemstillinger. Nationalbibliotekets samlinger er et skatkammer af danske og internationale essayisters værker, som blev udforsket undervejs i foredragsrækken.

Litteraturkritikeren, cand. mag. Bjørn Bredal indledte foredragsrækken med at præsentere filosofien David Humes og renaissancehumanisten Michel de Montaignes definition af essaygenren. Derpå fulgte tre centrale kulturhistoriske nedslag i det 20. århundrede: kulturradikalismen ved professor Hans Hertels foredrag om PH's essays; kvindernes kamp for ligestilling ved redaktør, mag.art. Karen Sybergs foredrag om forfatteren Tove Ditlevsens essays og Berlinmurens fald ved universitetslektor, ph.d. Torben Jelsbaks foredrag om forfatteren Klaus Rifbjergs essays om genforeningen. Endelig sluttede sæsonen af med at forfatteren Suzanne Brøgger som en af Danmarks mest loyale formidlere af netop essaygenren. Hun var i samtale med essayisten, redaktør Klaus Rothstein og journalisten Anette Dina Sørensen.

International Forfatterscene

Det Kongelige Biblioteks Internationale Forfatterscene præsenterer, som seriens navn antyder, udelukkende udenlandske forfattere, både inden for skøn- og faglitteratur. I 2015 var forfatterscenen tilrettelagt, så programmet kunne supplere foredragsrækken *Essays*. Idéen var, at de danske essayister fra det 20. århundrede blev sat i internationalt perspektiv af tre udenlandske forfattere, som netop i 2015 havde stor succes med essaygenren. Det var indledningsvis den meget profilerede essayist Horace Engdahl, som var i samtale med litteraturkritikeren, redaktør Bjørn Bredal. Derefter var den ægyptiske forfatter, journalist og meningsdanner Mona Eltahawy på scenen i samtale med journalisten og forfatteren Lone Kühlmann om sit verdensberømte essay: *Why do they hate us*. Essayet omhandler den arabiske verdens kvindesyn og pointerer, at det arabiske forår først og fremmest har resulteret i, at muslimske kvinder er blevet gjort til andenrangs borgere. Den svenske biolog, flueforskeren Frederik Sjöberg var på scenen i samtale med den islandske forfatter Sjórn om

Tidl. chefredaktør Herbert Pundik i samtale med Det Kongelige Biblioteks direktør Erland Kolding Nielsen 30. oktober 2015 om den aktuelle situation i konflikten i Mellemøsten. Herbert Pundik er en af Danmarks mest indsigtfulde Israel-kendere. Igennem hele sit liv har han engageret sig i staten Israels liv og udvikling, fra oprettelsen i 1948 til den dag i dag, hvor han som aktiv kommentator bor i Tel Aviv.

bestseller-essayet *Fluefælden*. Endelig bidrog den franske essayist og modeskaber Nathalie Rykiel til at sætte essaygenren i perspektiv gennem sin samtale med journalisten og forfatteren Stéphanie Surrugue i forbindelse med Det Nationale Fotomuseums udstilling: *Cooper & Gorfer: The Weather Diaries*.

Derudover var den belgiske forfatter Stefan Hertmans inviteret til i samtale med forfatteren Jens Christian Grøndahl at fortælle om sit arbejde med sit store værk om en af 1. verdenskrigs markante soldater. Vinderen af Deutscher Buchpreis 2014 forfatteren Lutz Seiler og chefredaktøren fra *Der Spiegel*, Stefan Aust, debatterede aktuel terrorisme i et Rote Armee-perspektiv. Endvidere var de to afghanske forfattere Manizha Bakhtari og Wasima Badghisy og amerikanske Meg Wolitzer inviteret for at perspektivere 100 året for kvindernes valgret i internationalt lys.

Sæsonen sluttede af med den britiske forfatter Edward St. Aubyn, hvis autofiktive fem romaner om Patrick Melrose er blevet sammenlignet med Proustklassikeren *På sporet af den tabte tid*. Det blev en litterær begivenhed i Danmark.

Scenens program har været tilrettelagt med uvurderlig støtte og bidrag fra en række ambassader, kulturinstitutioner, forlag og NGO-organisationer.

Endelig interviewede Bibliotekets direktør d. 30. oktober en af Danmarks kendteste og mest respekterede internationale journalister, tidl. chefredaktør Herbert Pundik (f. 1927) over temaet "Israel efter de seneste valg. Mod fred eller konflikt? Mod ligestilling for alle eller jødisk dominans?"

De fleste af disse arrangementer kan ses live eller som podcasts på Bibliotekets nye *Mediekanal* (se fokusartiklen herom).

Udstillinger

Det Kongelige Bibliotek har i årets løb vist 4 hovedudstillinger og 14 aktualitetsudstillinger på Slotsholmen. Kulturafdelingen har løftet udstillingsopgaven i fællesskab med bibliotekets øvrige afdelinger samt gennem internationale og nationale partnerskaber.

Et specielt mål med visse af udstillingerne i 2015 var at nå ud til et bredere publikumsegment. Dette gjaldt både den kulturhistoriske udstilling *Klaus Rifbjerg - en digter til tiden* og fotoudstillingen *En verden jeg kan tro på*. Udstillingerne dannede baggrund for talrige publikumsarrangementer, der alle var velbesøgte. Dertil blev der etableret en skoletjeneste og udarbejdet undervisningsmateriale, der også tiltrak en helt ny publikumsgruppe (se fokusartiklen herom).

Det Kongelige Biblioteks arbejde med udstillinger har været genstand for national og international forskning. Siden 2013 har Kulturafdelingen været en del af et nationalt forskningsnetværk, og med støtte fra Kulturstyrelsen resulterede det nationale samarbejde i forskningsprojektet *Spatial Meaning-Making: Exhibition design and embodied experience*. De første resultater af dette projekt blev i november 2015 fremlagt på den internationale forskningskonference *The Future of Museum and Gallery Design* i Hongkong, hvortil Det Kongelige Biblioteks udstillingsarkitekt var inviteret for at fortælle om arbejdet med design og rumlig formidling som en del af Det Kongelige Biblioteks udstillingspraksis. Deltagelsen i konferencen åbnede op for nye internationale forsknings samarbejder.

Udstillingerne spiller fint sammen med de mange øvrige aktiviteter, Kulturafdelingen udvikler og producerer, således at de sætter tanker, ånd og sanser i sving. Eksistens, kunst, politiske bevægelser, humaniora, naturviden-

skab, terror, rettigheder og ja, håb, er nogle af de væsentlige emner og begreber, der blev sat på scenen af Kulturafdelingen i 2015 med ønsket om at være tankevækkende, sanselige og give udsyn.

Årets Pressefoto 2014

7. marts 2015 - 18. april 2015 - Rotunden
(Det Nationale Fotomuseum)

Landets bedste pressefotografier og fotografier kåres hvert år i konkurrencen *Årets Pressefoto*, og for sjette år i træk dannede Det Kongelige Bibliotek rammen om en udstilling af årets ypperste skud. Udstillingen viste foruden vinderbillederne et udvalg af de bedste billeder blandt de mange indsendte. Samtidig fik man indblik i dommerens vurderingsarbejde. Prisen for *Årets Pressefoto 2014* gik til Martin Lehmann, hvis vinderfoto af den døde pige Rose i sin seng omgivet af sin søster og venner greb alle om hjertet.

50 års satire i PEP's streg

9. marts 2015 – 30. maj 2015 – Bladtegnergangen (Museet for Dansk Bladtegning)

I over 50 år leverede bladtegneren Poul Erik Poulsen (1935–2013), også kendt under kunstnernavnet, den daglige satire til *Jyllands-Posten*. Med sin formidable evne til at fortolke den aktuelle, politiske situation – såvel i den hjemlige andedam som i international storpolitik – bidrog han til at gøre *Jyllands-Posten* til en visuel og artistisk oplevelse. Inden sin død skænkede PEP sit livsværk af over 6.000 originaltegninger til Det Kongelige Bibliotek. Et udvalg af tegningerne kunne opleves i udstillingen.

Karen Gamborg: Tegningrække

29. maj 2015 - 30. juni 2015 - Kirkebybroen
(Det Nationale Fotomuseum)

På nysgerrig vis undersøgte udstillingen *Tegningrække* tegningens format, både som fysisk genstand og som mentalt rum. Billed-

kunstneren Karen Gamborg (f. 1978), der har en baggrund som arkitekt, havde bearbejdet tegningerne med bl.a. fotografiske teknikker, skanning og print, og resultatet var helt minimalistiske skulpturer af tegninger med mange lag. Ved at betragte tegningens overflade som både en afbildning og en direkte sanselig oplevelse havde udstillingen for øje at opløse den traditionelle opfattelse af tegningen og dermed åbne op for nye betydninger.

Joakim Eskildsen: En verden jeg kan tro på

22. maj 2015 - 30. januar 2016 - Rotunden
(Det Nationale Fotomuseum)

Med udstillingen *En verden jeg kan tro på* fik Danmark for første gang et indblik i den internationalt anerkendte fotograf Joakim Eskildsens (f. 1971) kunstneriske produktion fra 1990–2015. Rammesætningen for Eskildsens udstilling var hans syv fotografiske bogprojekter, som ud fra en forhåbningssfuld optik portrætterede verdenen

Udstillingsplakat

22. maj 2015 – 30. januar 2016

En Verden jeg kan tro på.
Joakim Eskildsen i Rotunden.
Det Nationale Fotomuseum.

med stor sanselig skønhed. Udstillingen havde bogen i fokus. Gennem kontaktark, skitsematerialer og store forstørrelser gjorde udstillingen det muligt at følge med i fotografens arbejdsproces fra første skud til det færdige værk. Udstillingen viste en barsk virkelighed i blandt andet *American Realities* og *Cuba* til en mere rendyrket idyllisk *Home Works*, hvor udstillingen belyste en verden, der på trods af grusomheder stadig indeholder håb og glæde ved eksistensen. Det fik Informations kunstanmelder Rune Gade til begejstret at udnævne Eskildsen til "Håbets fotograf". Udstillingen blev Det Kongelige Biblioteks tredje mest besøgte særudstilling, og den fik massiv omtale fra både danske og internationale medier, heriblandt fra *New York Times*. Udstillingen blev besøgt af mere end 9.000, herunder mere end 1.000 elever ved ungdomsuddannelser, der for første gang også fik tilbudt undervisningsmateriale om fotografi.

Årets Bedste Bogarbejde 2015

15. juni 2015 - 27. august 2015 – Kirkebybroen
 Med *Årets Bedste Bogarbejde 2015* præmierede Forening for Boghaandværk de mest fremragende og innovative bud på nutidigt dansk bogdesign fra det forgangne år. Formålet med *Årets Bedste Bogarbejde* er dels at hædre fagets udøvere, dels at skabe opmærksomhed om den danskproducerede bog, dens design, æstetik og tekniske kvaliteter.

Klaus Rifbjerg – en digter til tiden

20. juni 2015 - 5. marts 2016 - Rotunden 02
Klaus Rifbjerg – en digter til tiden var en hyldest til et af de mest markante og omdiskuterede danske forfatterskaber i sidste halvdel af det 20. århundrede. I en bredtfaavnende skildring af Klaus Rifbjergs (1931–2015) virke og plads i kultur- og litteraturhistorien var udstillingens udgangspunkt det meget store og enestående arkiv, som Rifbjerg løbende har afleveret til Det Kongelige

Udstilling

15. juni – 27. august 2015
 Årets Bedste Bogarbejde 2015 på Kirkebybroen. På udstillingen hædrede Forening for Boghaandværk i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek de mest fremragende og innovative bud på nutidigt dansk bogdesign fra det forgangne år. Ved udstillingsåbningen 15. juni 2015 uddeltes Forening for Boghaandværks hæderspriser og F. Hendriksen-Medaljen i Dronningesalen. På billedet ses deltagere i udstillingsåbningen, som på Kirkebybroen havde mulighed for at se nærmere på de bøger, der var med i opløbet ved valget af Årets Bedste Bogarbejde.

Det Kongelige Bibliotek viste 20. juni 2015 - 5. marts 2016 en stor retrospektiv udstilling Klaus Rifbjerg – en digter til tiden om hans liv og samfundsendagerede forfatterskab. Klaus Rifbjerg døde kort før udstillingens åbning og nåede således ikke at opleve udstillingen. Forskningsbibliotekar Bruno Svindborg var redaktør af udstillingen og havde samarbejdet med Klaus Rifbjerg. Bruno Svindborg ses her under en rundvisning, hvor han fortæller om arbejdet med udstillingen og om, hvorledes Rifbjergs store arkiv med manuskripter, dagbøger, fotografier og breve løbende er blevet afleveret. Udstillingen gav mulighed for at følge Rifbjergs tanker og idéer gennem et markant forfatterliv.

Bibliotek. De talrige manuskripter, dagbøger, fotografier og breve gav beskueren mulighed for at følge Rifbjergs tanker og idéer – fra barndommen i 1930'erne på Amager og frem til hans død. Arkivmaterialet kunne opleves i en række 60'er-modernistiske rum, og var suppleret med installationer, hvor udstillingens emner blev remedieret i lyd og billeder. Udstillingen understregede betydningen af den samfundsmæssige og kulturelle kontekst, som har omgivet og inspireret Klaus Rifbjergs forfatterskab, og som han selv i betydelig grad bidrog til at forme.

forskelligheder – og nødvendigheden af en stærkere, gensidig forståelse og respekt for denne mangfoldighed.

Equal in diversity

9. juni 2015 - 29. august 2015 - Bladtegnergangen (Museet for Dansk Bladtegning) Niels Bugge Cartoon Award var det første danske initiativ til en international konkurrence blandt verdens bladtegnere. Årets tema for konkurrencen var *Equal in diversity*, hvor udstillingen på Det Kongelige Bibliotek med samme navn viste et udvalg af tegningerne fra de 600 deltagende konkurrenter. *Equal in diversity* tog udgangspunkt i tidens standende konfrontation mellem vores indbyrdes

Udstillingsplakat
9. juni – 29. august 2015
Equal in diversity, Museet for Dansk Bladtegning på Bladtegnergangen.

magthavere og skrankepaver. Hovedparten af tegningerne har han foræret til Museet for Dansk Bladtegning, hvor et udvalg af samlingen kunne opleves i *Det jyske smil*.

Pessoas Træ

9. oktober 2015 – 2. januar 2016 – Oktogonen (Det Nationale Fotomuseum)

Forfatteren og billedkunstneren Christian Yde Frostholt (f. 1963) stod bag denne forgrenede og fabulerende installation om et træ i Lissabon og den kendte digter Fernando Pessoa. Udstillingen var udviklet specielt til Oktogonmontren i forhallen i Holms gamle bygning og indeholdt fotografier, lyd, tekstfragmenter og dufte.

Lokale fællesskaber. Fotografier af Susanne Mertz

23. oktober 2015 - 5. december 2015 - Kirkebybroen

I samarbejde med Dansk Folkemindesamling undersøgte fotografen Susanne Mertz

Udstillingsplakat

9. september – 28. november 2015

Det Jyske Smil – Bladtegneren Jens Julius Hansen f. 1950, Museet for Dansk Bladtegning på Bladtegnergangen

Vejen til den tyske genforening

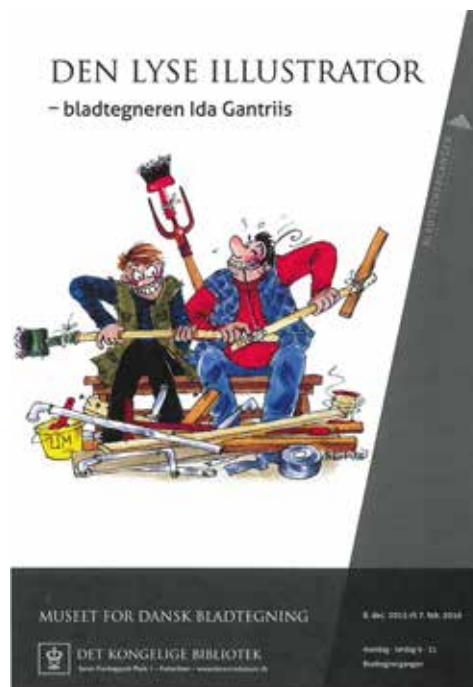
5. september 2015 - 30. september 2015 - Kirkebybroen

Udstillingen *Vejen til den tyske genforening* markerede 25-året for Tysklands genforening i 1990. Denne historiske milepæl i Europas efterkrigshistorie skildredes gennem ord og billeder, og udstillingen, der var produceret af Det Tyske Udenrigsministerium, stillede skarpt på tiden fra murens fald i november 1989 til den 3. oktober 1990, hvor den tyske genforening blev en realitet.

Det jyske smil - Jens Julius Hansen

8. september 2015 - 28. november 2015 – Bladtegnergangen (Museet for Dansk Bladtegning)

Igennem 40 år har Jens Julius Hansen (f. 1950) tegnet for *Horsens Folkeblad* og samtidig leveret Dagens Tegning til 14 danske aviser. Her har han med runde og muntre tegninger skildret livet i lille Dannevang med satirisk skarphed og et bid i haserne på

Udstillingsplakat

8. december 2015 – 7. februar 2016 – 29. august

Den Lyse Illustrator – bladtegneren Ida Gantriis, Museet for Dansk Bladtegning på Bladtegnergangen.

Pessoas træ. På en plads midt i Lissabon står der et træ. Engang var træet et bibliotek. Folk sad under dets krone i skyggen og læste de bøger, som de havde lånt fra bogskabet, som en bibliotekar vogtede over under trækronen. Christian Yde Frostholt, dansk forfatter og billedkunstner, havde fremstillet en forgrenet og fabulerende installation til udstillingsmontren i Oktagonen. Udstillingen blev vist 9. oktober 2015 – 2. januar 2016 og handlede om den portugisiske digter Fernando Pessoa, om biblioteker under åben himmel og om træerne i byen.

(f. 1946) en række moderne fællesskaber. Udstillingen illustrerede betydningen af tilhørsforhold, hverdagslivets møder mellem mennesker og ikke mindst tilknytningen til lokalsamfundet.

Den lyse illustratør

8. december 2015 - 7. februar 2016 – *Bladtegnergangen (Museet for Dansk Bladtegning)*

Med sin lyse og lette streg har Ida Gantriis (f. 1948) i over 30 år leveret tusindvis af fine, fortællende tegninger til ugebladet *Hjemmet*. Elegant og sikkert har hun trofast ført sine læsere igennem det hyggelige ugeblad med sine illustrationer af Lægens Brevkasse, noveller og de uundværlige madopskrifter. Udstillingen *Den lyse illustratør* viste et bredt udsnit af Gantriis' muntre og gennearbejdede illustrationer fra blandt andre *Alt for Damerne*, *Hjemmet* og egne billedbogudgivelser.

Musik i Diamanten og DiamantEnsemblet

Musikåret 2015 i har været præget af det store komponistjubilæum, Carl Nielsens 150-års fødselsdag. Fejringen forløb fornemt på tværs af de søjler, som Det Kongelige Biblioteks musikprogram er bygget op af: DiamantEnsemblets koncertsæson, Fyraftenskoncerter og koncertserien *Pianister i Diamanten* og øvrige koncerter med stjerner fra den klassiske musikhimmel. Dertil kommer koncerter i relation til festivaler eller andre begivenheder i dansk musikliv.

Som en del af den store nationale fejring af komponisten var biblioteket en del af programmet bl.a. med et helt nyt samarbejde med DR og Det Kgl. Danske Musikkonservatorium om den første *Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence for strykekvartet og blæserkvintet*. 2. runde af

konkurrencen fandt sted i Dronningesalen i efterårsferien, hvor i alt 12 ensembler dystede om at komme i finalen (se også fokusartiklen herom).

DiamantEnsemblet

DiamantEnsemblet åbnede sin 2015-sæson, som traditionen byder, med en velbesøgt nytårs koncert, hvor temaet var *Rejs med Diamant-Ensemblet til de varme lande*, og skuespilleren *Henrik Koføed* guidede og bragte publikum til Argentina og Spanien, hvor guitaristen *Jakob Fischer* (f. 1967) og akkordeonisten *Bjarke Mogensen* (f. 1985) tog godt imod med tango og manouche. Fra februar til november fyldte DiamantEnsemblet Dronningesalen med seks enestående og meget velbesøgte koncerter under overskriften *Limelight*, hvor der blev sat særligt fokus på et udvalgt ensemble-medlem. I 2015 var fokus rettet mod pianisten *Marianna Shirinyan* (f. 1978), der er tilknyttet ensemblet som artist in residence i perioden 2014-2016. Koncerten *Mozart, Mozart* med et udvidet strygerkorps blev et tilløbsstykke, og Dronningesalen var udsolgt, ligesom *Students Only!*-arrangementet dagen før var det. Mozart er stadig en

af de mest populære komponister, så hvem sagde, at klassisk musik er uddøende? I april blev fejringen af 100-året for danske kvinders stemme- og valgret markeret med koncerten *Kvindestemmer*, hvor ensemblet blev forstærket med pianisten *Charlotte Thaning* (f. 1971) og sopranen *Signe Asmussen* (f. 1970), og programmet bestod udelukkende af kvindelige komponisters musik.

Markeringen af Carl Nielsens jubilæum fandt sted i september med koncerten *Nordisk Buket*, hvor Carl Nielsens samtidige nordiske kollegaer Edvard Grieg (1843-1907) og Jean Sibelius (1865-1957) fyldte programmet sammen med jubilaren. Også Jean Sibelius fyldte 150 år i 2015, og koncerten blev således også en markering af denne store komponist. En udvidet strygerbesætning sikrede, at Audun Halvorsen i oktober kunne brillere i Antonio Vivaldis fagotkoncert *La Notte*, og sæsonen sluttede i november med *Symfonisk Univers*, hvor hovedværket, Dmitrij Sjostakovitjs *15. symfoni* (her i en udgave for klavertrio og slagtojs-duo) blev fremført af artist in residence, pianisten Marianna Shirinyan og DiamantEnsemblet,

DiamantEnsemblet åbnede 15. september 2015 efterårs-sæsonen med fejring af Carl Nielsen, der i 2015 ville være fyldt 150 år. Det skete med en koncert med titlen *Nordisk Buket*, hvor Carl Nielsen blev fejret sammen med finske Jean Sibelius og norske Edvard Grieg for dermed at skabe en nordisk stemning i Dronningesalen. På billedet ses pianisten Marianna Shirinyan og fire strygere fra Diamantensemblet. Koncerten sluttede med Carl Nielsens *Blæserkvintet*.

der til lejligheden blev forstærket med den formidable tysk-schweiziske Eardrum-percussion-duo, *Johannes Fischer* (f. 1981) og *Domenico Melchiorre* (f. 1982).

Fyraftenskoncerter

Traditionen med fyraftenskoncerter blev videreført i 2015 med to forårskoncerter, der stod i folkemusikkens navn. I april stod kvar-tetten Big Basco på scenen i et smittende program med keltisk og nordisk folkemusik og i maj Lelo Nika Trio med fyrig og swingende hurtig balkansk sigøjnermusik. Idéen er, at koncerterne begynder kl. 17 og har en varighed på max. 1 time, så man kan nå at høre en koncert, inden turen går hjem til familien.

Pianister i Diamanten og andre stjernekoncerter

En af tidens største klaverstjerner, fransk-canadiske *Marc-André Hamelin* (f. 1961) gæstede Dronningesalen i maj i et program med værker af kendte komponister som Liszt, Debussy og Haydn samt irske John Field og polakken Leopold Godowsky, der sjældent høres herhjemme. I november ventede den næste pianist, franske *Alexandre Tharaud* (f. 1968), i en supertrio med violinisten *Daniel Hope* (f. 1973) og klarinet-tisten *Sabine Meyer* (f. 1959). Desværre måtte Tharaud aflyse, og koncerten blev gennem-ført med pianisten *Sebastian Knauer* (f. 1971) i stedet. Også fremragende strygere gæstede Den Sorte Diamant i 2015. I februar opførte den skotske stjerne *Nicola Benedetti* (f. 1987) Vivaldis *De Fire Årstider* med de italienske barokspecialister *La Cetra* ledet af *Andrea Marcon* (f. 1963). Senere på forårssæsonen kunne man høre det store danske talent, cellisten *Andreas Brantelid* (f. 1987), der med norske pianist *Christian Ihle Hadland* (f. 1983) præsenterede et program med bl.a. Griegs cellosonate, om hvilken Andreas Brandelid udtalte: "Hvis det havde været et maleri,

havde det været et maleri af en utrolig smuk blond skandinavisk pige med blå øjne, der sidder nede i skærgården."

Festivaler og andre store begivenheder

De to store jazzfestivaler i København, *Vinterjazz* og *Copenhagen Jazz Festival*, er en vigtig del af Det Kongelige Biblioteks musikprofil. I februar var det Vinterjazz-tid, og to koncerter i Den Sorte Diamant var en del af festivalen, den unikke koncert *Graphicology* med *Brussels Jazz Orchestra*, hvor tegneseriestriben indgik i koncerten, og musikken fungerede som et soundtrack til grafiske fortællinger. Dernæst *Sinne Eeg* (f. 1977) med trio på scenen i et delikat jazzmøde. Copenhagen Jazz Festival bød på tre koncerter, startende med den elegante duo benineren *Lionel Loueke* (f. 1973) og den norske jazzsangerinde og saxofonist *Sissel Vera Pettersen* (f. 1977) for dagen efter at fylde scenen ud med det ekstra store bigband, *Blood, Sweat, Drum+Bass*, der havde *Palle Mikkelborg* (f. 1941) og den amerikanske saxofonist *David Liebman* (f. 1946) med sig. Sidste koncert blev et festfyrværkeri med *Cuban Funk Machine* under ledelse af den cubanske jazzmusiker *Eliel Lazo* (f. 1983).

Rued Langgaard Festivalen gæstede huset i juni med tre koncerter samt forelæsninger om komponisten Rued Langgaard (1893-1952) som opvarmning til festivalen i Ribe senere på året. Koncertindholdet bar præg af festivalens ønske om at konfrontere Carl Nielsen med Rued Langgaard under overskriften *Antikrist*. I forbindelse med afholdelse af *Hanns Eisler-konferencen* i København stod koncerten *Musik og Kultur-radikalisme* på programmet i Dronningesalen, bygget op omkring to ikoniske værker fra 1930'erne, som fik premiere i København. Det ene var Bertolt Brechts skuespil *Rundhoder* og *Spidshoder*, det andet Bernhard Chri-

stensens (1906–2004) musik til Poul Henningsens *Danmarksfilm* fra 1935. Koncerten blev spillet af *The Orchestra* og *Figura* og blev transmitteret i Danmarks Radio. *Nordiske Musik Dage* havde én af sine hovedkoncertdage på Det Kongelige Bibliotek. Koncertdagen bar titlen *Jouissance* og bestod af i alt 29 koncerter af varigheder fra 5 til 35 minutter fordelt i Dronningesalen, Atriet, Kirkebybroen, mødelokalerne Holberg A og B samt Blixensalen.

Den engelske komponist *Thomas Adès* (f. 1971) var modtager af Sonningprisen 2015, og som en del af fejringen gav *Athelas Sinfonietta* i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek en portrætkoncert af Adès. I november var Det Kongelige Bibliotek i Den Sorte Diamant vært ved uddelingen af Carl Niel-

sen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat, som blev givet til hhv. cellisten *Andreas Brantelid*, der kvitterede med en opførelse af Haydns koncert i C-dur akkompagneret af *Danmarks Underholdningsorkester* og komponisterne, englænderen *Juliana Hodkinson* (f. 1971) og *John Frandsen* (f. 1956).

Nyt flygel og huskomponist

2015 blev også året, hvor Det Kongelige Bibliotek erhvervede et nyt koncertflygel, udvalgt i november hos Steinway & Sons i Hamborg af pianisterne Marianna Shirinyan og Jens Elvekjær. Flygelet er doneret af Beckett-Fonden. Statens Kunstfond har muliggjort et nyt og unikt samarbejde med komponisten, professor Wayne Siegel (f. 1953) som huskomponist 2015–17 (se også fokusartiklen herom).

Beckett-Fonden donerede i 2015 et nyt koncertflygel til Dronningesalen. Pianisterne Jens Elvekjær og Marianna Shirinyan medvirkede ved udvælgelsen. Sidstnævnte ses her hos firmaet Steinways & Sons i Hamborg 5. november, mens hun afprøver de mange flygler.

Students Only!

Kulturnetværket *Students Only!* arbejdede i 2015 videre med en række stærke arrangementsformater, der er populære blandt studenterne. I efteråret afholdtes et Town Hall Meeting med den franske ambassadør og menneskerettighedsforkæmper *François Zimeray*. I samarbejde med DR2 vistest en række aktuelle dokumentarer under titlen *Dokumania LIVE*, og i Læsesal Nord afholdtes to aftenarrangementer under titlen *Lyt&Skriv i Den Gamle Læsesal*. Her kunne de studerende til livemusik af den anerkendte italienske bandoneonist *Paolo Russo* (f. 1970) nyde den sjældne fornøjelse at skrive et brev i hånden på Svensk Arkivpapir leveret af Det Kongelige Biblioteks Bevaringsafdeling. Herudover afholdtes en af de traditionsrige og populære *Students Only!*-koncerter med *DiamantEnsemblet*. Der var som sædvanligt fuldt hus til koncerten, hvor ensemblets artist in residence, pianisten *Marianna Shirinyan*, også var på scenen. I 2015 steg medlemstallet fra 9.000 til ca. 9.600 ved årets udgang.

Bookingen

Det Kongelige Biblioteks Booking har haft et godt år i 2015 med sammenlagt over 620 arrangementer fordelt over møder, konferencer og omvisninger.

Der er skabt gode relationer og resultater i forhold til antallet af udenlandske forespørgsler og bookede arrangementer, og medlemskabet af *MeetingPlaces*, som er en del af *Wonderful Copenhagen*, har vist sig at være en god beslutning. Yderligere er der god kontakt til øvrige kulturinstitutioner i København, og der er lagt op til et samarbejde institutionerne imellem omkring markedsføring.

Bookingen har besøgt møde- og eventmesser i Danmark og udlandet og har selv delta-

get med en messestand på Danske Konferencernes første mødemesse.

Af prominente arrangementer i 2015 kan nævnes gæsternes middag ved det hollandske kongepars statsbesøg i marts måned, som dels viste, hvad bookingen og restaurant *Søren K* formår, dels var med til at markedsføre Det Kongelige Bibliotek og Den Sorte Diamant nationalt og internationalt. Desuden har *Dronningesal* og *Atrium* været lejet ud til bl.a. prestigefulde prisoverrækkelser på internationalt niveau.

Som noget nyt blev der afholdt et kultur- og arkitekturløb *Urban Trail* med ca. 2.000 løbere gennem den gamle biblioteksbygning på Slotsholmen og Den Sorte Diamant en søndag i september. En ny og anderledes måde at få eksponeret bibliotekets bygninger på, som bliver gentaget i 2016. Desuden har *Bookingen* traditionen tro været med til at skabe rammerne for det årlige motionsløb *Christiansborg Rundt*, der har start- og målområde på *Søren Kierkegaards Plads*.

Det Kongelige Biblioteks udlejningsvirksomhed har i 2015 haft en samlet omsætning på 4,07 mio. kr.

Kommunikation, service & formidling

I efteråret 2015 samledes en håndfuld af Kulturafdelingens medarbejdere i et nyt team med navnet *Kommunikation, service & formidling*. I teamet sidder de af afdelingens medarbejdere, der kommunikerer med omverdenen og har direkte kontakt til gæsterne – gennem pressearbejde, kommunikation, markedsføring, *Diamantklubben* og *Diamantinformatiønen*.

Online oplevede bibliotekets arrangementer en fin interesse: Besøgstallet på hjemmesiden steg 10% fra 111.265 i 2014 til

122.539 i 2015, og antal afspilninger af arrangements-optagelser på YouTube steg fra 148.250 i 2014 til 156.985 i 2015. På de sociale medier lykkedes det at nå bredere ud end året før, afdelingens nyhedsbreve fik også flere abonnenter, og et nyt nyhedsbrev til medlemmerne af Diamantklubben viste sig populært blandt modtagerne. Klubbens nyhedsbrev giver desuden Kulturafdelingen mulighed for hurtigt at nå ud med særlige tilbud til en meget engageret målgruppe. Diamantklubben fik også implementeret et nyt grafisk design og tilbød en ny særarrangementsserie: *Kuratorens time*, der tager udgangspunkt i udvalgte udstillinger i Dronningsalsmontrerne.

Kulturafdelingen lever af samarbejde – med et væld af medarbejdere fra Det Kongelige Bibliotek og med en række eksterne nationale og internationale partnere. Partnerskaber og samarbejder skaber muligheder, i særlige tilfælde af enestående karakter. Samarbejdet er med til at inspirere og holde afdelingen ajour med, hvad der rør sig i formidlingen af kulturarv, den litterære scene, design af udstillinger, formatering af koncerter, markedsføring på de sociale medier og ny teknologi inden for lys og visuelle medier. Men uden støtte og tilskud fra en bred vifte af offentlige og private fonde og sponsorer ville aktivitets- og kvalitetsniveauet, som Kulturafdelingen står for, ikke være mulig.

FOKUS

**En skoletjeneste på
Det Kongelige Bibliotek**

– om formidlingen af Klaus Rifbjerg-udstillingen til skoleelever

Af udstillingskoordinator, arkitekt Christina Back og stud.mag. Astrid Ørnholt Møldrup, Kulturafdelingen

Som et nyt tiltag udviklede Det Kongelige Bibliotek i 2015 et undervisningsforløb til den store litteratur- og kulturhistoriske udstilling *Klaus Rifbjerg – en digter til tiden* målrettet folkeskolens ældste klasser og de gymnasiale uddannelser. Udstillingen løb over perioden fra d. 20. juni 2015 til 5. marts 2016, i alt godt 8½ måned, og fik omfattende og meget fine anmeldelser i presse og litteratur.¹

Undervisningsforløbet, der kunne benyttes i perioden 31. august 2015 – 4. marts 2016, blev udviklet i samarbejde med den pædagogiske serviceinstitution, Skoletjenesten, der administreres af Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsafdeling. Målet med den er at tilbyde unge under uddannelse et personligt møde med historie, kultur, natur og kunst faciliteret gennem pædagogisk tilrettelagte undervisningsforløb og herigennem både at styrke elevernes dannelse og faglige viden og give eleverne indsigt i kulturarven.

¹ Se udstillingens landing page på > <http://www.kb.dk/da/dia/udstillinger/rifbjerg.html> <; om skoletjenesten, se > <http://www.kb.dk/da/dia/udstillinger/skoletjeneste/rifbjerg.html> <

Det Kongelige Bibliotek har – i modsætning til museerne – ikke tidligere etableret en skoletjeneste, idet det hverken som national- eller universitetsbibliotek normalt er dets opgave og formål at betjene børn og unge under de videregående uddannelsesniveauer. Men med forfatteren Klaus Rifbjerg (1931-2015) som en fast del af pensum i de gymnasiale uddannelser syntes det oplagt forsøgsvis at vise denne store kulturhistoriske udstilling til folkeskolens ældste klasser og de gymnasiale uddannelser og at tilbyde et undervisningsforløb i relation til dens genstand. Ønsket var at give eleverne mulighed for at stifte bekendtskab med Rifbjergs liv og forfatterskab, samtidig med at de blev introduceret til Det Kongelige Bibliotek som en vægtig kultur- og bevaringsinstitution.

Selve forløbet blev didaktisk tilrettelagt ud fra den norske lærings- og klasserumsforsker Olga Dysthes princip om *dialogbaseret undervisning* samt med skarpt øje på danskfagets læringsmål: dels de faglige mål med at placere Rifbjergs forfatterskab i en samfundskritisk og kulturhistorisk kontekst, dels de dannelsesmæssige og studieforberedende mål.

Undervisningsdesignet havde til formål at åbne for mange forskellige fortolkningsmuligheder, hvilket blev muliggjort af udstillingens rumlige udformning, kombineret med en dialogbaseret undervisningstilgang. Elevernes aktive deltagelse var således kendetegnende for samtlige besøgende klasser.

Siden september 2015 havde Det Kongelige Bibliotek tilknyttet fem

udstillingsformidlere til at varetage skoletjeneste opgaven. Fire af udstillingsformidlerne studerede faget dansk ved Københavns Universitet, og en var kandidat i materiel kulturdidaktik fra Danmarks Pædagogiske Universitet. Underviserne stod for 39 undervisningsforløb med næsten 1.000 elever fra skoler primært beliggende i København og omegn. Dertil kommer tre gymnasieklasser fra Fyn. Undervisningsforløbene fordelte sig som følger: 19 folkeskoleklasser, 17 gymnasieklasser og 6 klasser fra erhvervsskolen SOPU Amagers grundforløb.

Et undervisningsforløb med en udstillingsformidler skulle bookes på forhånd, varede 1 time og 15 minutter og kostede 480 kr. pr. klasse, men udstillingen kunne også besøges på egen hånd med lærer til ordinær billetpris og gratis adgang for eleverne i følgeskab med læreren. Læreren kunne downloade opgavemateriale udviklet i samarbejde med Skoletjenesten, som eleverne løste i udstillingen. Dette tilbud har i alt 16 klasser benyttet sig af (8 fra folkeskolen, 6 fra gymnasiet og 2 andre).

Antal elever undervist af bibliotekets egne udstillingsformidlere har ud-

gjort 25% af det samlede besøgstal i udstillingen, og målet om at nå ud til det yngre publikum må siges at være lykkedes. Dertil kommer de 16 klasser, som har besøgt udstillingen på egen hånd (svarende til 368 elever, hvis man i gennemsnit sætter en klasse til at være 23 elever).

Tilbagemeldingen fra lærerne på selve undervisningsforløbet har været yderst positiv, såvel hvad angår udstillingens tilrettelæggelse som måden, forfatter-skabet blev introduceret til eleverne. Ud over at videreformidle viden med afsæt i Det Kongelige Biblioteks samlinger har undervisningsforløbet givet mulighed for at skabe et møde mellem de unge og Det Kongelige Bibliotek som studiemiljø, forskningsinstitution og videnindsamler.

Undervisningsforløbet blev gennemført som et pilotprojekt med støtte fra Knud Højgaards Fond samt i tæt samarbejde med projektkonsulenter fra Københavns Skoletjeneste, hvor Det Kongelige Bibliotek har kunnet trække på dennes store erfaring med at gennemføre undervisningstilbud på museer og kulturinstitutioner.

FOKUS

Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence for strygekvartet og blæserkvintet*Af kulturchef Bette Thomas*

Musiklivet blomstrer med fødselsdagsfejring. De giver nemlig anledning til i løbet af et år at sætte et øget og især nyt fokus på væsentlige komponister. En af de helt store af slagsen set med danske øjne oprandt i 2015, hvor det var tid til at fejre 150-året for komponisten Carl Niensens (1865-1931) fødsel nationalt og internationalt. Et vægtigt netværk sørgede for at koordinere og markedsføre de mange aktiviteter, året skulle byde på, og jo, der var hundredvis af koncerter med alt fra symfoniske opførelser til syng-med-koncerter. *Carl Nielsen 150* – som var overskriften på året – præsenterede også flere nyskabelser, bl.a. *Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence for strygekvartet og blæserkvintet*.

Inden for Carl Niensens kammermusik udgør strygekvartetterne og blæserkvintetten grundstammen – med den sidste som en helt central del af det internationale kernerepertoire for blæserkvintet. Det var derfor det oplagte valg at koncentrere sig om komponistens strygekvartetter og blæserkvintet, da tre af Danmarks store kulturinstitutioner, DR, Det Kongelige Bibliotek og Det Kongelige Danske Musikkonservatorium for nogle år siden fik idéen til en international kammermusikkonkurrence med Carl Nielsen som omdrejningspunkt.

Målet var både at fejre komponisten, at få hans kammermusik ud i verden til en endnu større kreds og at lade den fortolke af unge, talentfulde musikere fra hele verden.

Takket været generøs støtte fra seks danske fonde¹ blev det i 2013 klart, at *The Carl Nielsen International Chamber Music Competition for String Quartet and Wind Quintet* ville kunne realiseres i 2015. En jury bestående af førende kammermusikere fra den internationale musikscene blev samlet under dirigenten Michael Schönwandts formandskab.

Markedsføringen af konkurrencen tog i 2014 fart på musikkonservatorier, sociale medier, web og via et væld af personlige kontakter. Ved deadline for tilmelding 1. maj 2015 kunne organisationen bag konkurrencen glæde sig: Budskabet om den nye internationale kammermusikkonkurrence var lykkedes, og præ-juryen kunne udvælge de ensembler, der skulle stille op i første runde af konkurrencen.

Da første runde blev afviklet d. 12.-14. oktober 2015 i koncertsalen på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, blev der præsenteret i alt 20 ensembler fra hele verden. Som konkurrencereglerne foreskrev, var alle deltagerne under 35 år. Der var lagt et meget kompakt program og repertoire, som hvert ensemble skulle præsentere sig med.

¹ A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Augustinus Fonden, Beckett-Fonden, Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsen Legat, Knud Højgaards Fond og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond.

Publikum kunne naturligvis følge konkurrencen og den sitrende nervøsitet hos de unge musikere i salen, men også på nettet var der mulighed for at komme tæt på både musikerne, konkurrencen på scenen og *back stage* under hele forløbet gennem *live streaming*. Disse mange timers optagelser var kommet i stand takket være en øremærket bevilling fra en af fondene.

I anden runde, som fandt sted i Dronningesalen i Det Kongelige Bibliotek d. 15. og 16. oktober, var deltagerfeltet indskrænket til henholdsvis seks strygekvartetter og seks blæserkvintetter. Der tegnede sig nogle konturer i løbet af de to dage for udfaldet af konkurrencen, men intet var naturligvis afgjort, og hos publikum var der livlig diskus-

sion. Flere drøftede, om man nu kunne fortolke Nielsen på den eller den måde? Men det var netop et af konkurrencens mål at få unge musikere, der ikke nødvendigvis er vokset op i en dansk Nielsen-tradition, til at give *deres* bud på, hvordan Carl Nielsen anno 2015 også kan lyde!

Finalen fandt sted over to dage i DR Koncerthuset d. 17. og 18. oktober i arkitekten Jean Nouvels store koncertsal med tre blæserkvintetter på scenen om lørdagen: *Atéa Wind Quintet* (Storbritannien), *Veits Quintet* (Tyskland) og *Carl Nielsen-Kvintetten* (Danmark), og tre strygekvartetter om søndagen: *Quartet Berlin-Tokyo* (Tyskland), *Cosmos Quartet* (Spanien) og *Quatuor Arod* (Frankrig).

Prisvinderne af førsteprisen for strygekvartetter ved Den Internationale Carl Nielsen Kammermusikkonkurrence var den franske kvartet Quatuor Arod. Kvartetten er et ungt ensemble, etableret i 2013 af fire engagerede musikere fra Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Paris. Den består af Jordan Victoria, violin, Alexandre Vu, violin, Corentin Apparailly, bratsch og Samy Rachid, cello. (Foto: Verena Chen).

Prisvinderne af førsteprisen for blæserkvintetter var den danske Carl Nielsen-Kvintetten. Carl Nielsen-Kvintetten startede samarbejdet i 2006 og er i dag en af landets førende blæserkvintetter. Her ses de fem kunstnere (fra venstre): Christian Vinther, horn, Daniel Bogorad, obo, Nicolai Eghorst, klarinet, Kenny Aaberg Larsen, fløjte og Magnus Koch Jensen, fagot.

Den sidstnævnte strygekvartet *Quatuor Arod*, bestående af fire ganske unge franskmænd, som spillede Nielsen og Franz Schubert, så der blev helt stille på publikumspadserne i salen, vandt førsteprisen for strygekvartetter og en delt pris for bedste Nielsen-fortolkning søndag. Dagen før stod den danske *Carl Nielsen-Kvintetten* suverænt og med en helt igennem gennemført og energisk fortolkning af et af de værker, der var omdrejningspunktet for konkurrencen, nemlig *Carl Niensens Blæserkvintet op. 43*. De fem danskere vandt førsteprisen for blæserkvintetter og en delt pris for bedste Nielsen-fortolkning.

Carl Nielsen Kammermusikkonkurrencen var (i al beskedenhed) et forbilledligt samarbejde mellem tre store nationale musik- og kulturinstitutioner og gav takket være omfattende fondsstøtte mulighed for over syv dage at høre unge ensembler give mange og forskellige bud på Carl Niensens kammermusikværker, de nu har på repertoire og kan tage med hjem til deres hjemlandes koncertsale. Det var i sandhed med til at gøre konkurrencen international. En ekstra glæde har det været at konstatere, at flere af vinderensemblerne allerede fylder godt på danske scener og sommerfestivaler i 2016.

Fakta

20 ensembler fra hele verden deltog i konkurrencen i dagene fra 12. til 18. oktober 2015. Der blev dystet om priser for over 500.000 kr.

1. runde fandt sted i Koncertsalen i Det Kgl. Danske Musikkonservatorium
 2. runde fandt sted i Dronningesalen i Det Kongelige Bibliotek, Slotsholmen
 Finalerne fandt sted i DR Koncertsalen i Koncerthuset

- 1. pris: Carl Nielsen-Kvintetten (DK)
- 2. pris: Veits Quintet (DE)
- 3. pris: Atéa Wind Quintet (GB)

- 1. pris: Quatuor Arod (FR)
- 2. pris: Quartet Berlin-Tokyo (DE)
- 3. pris: Cosmos Quartet (ES)

Jury

Michael Schönwandt, dirigent, København (formand)
 Clive Greensmith, cello, *Tokyo Kvartetten*, professor, *Culbourn School*, Los Ange-

les, & *the Steinhardt School's Department of Music and Performing Arts Professions*, New York University

Michael Hasel, solofløjtenist, professor, *Berliner Filharmonikerne* og *Philharmonic Wind Quintet*

Heime Müller, violin, tidl. *Artemis Kvartetten*, professor, *Hochschule für Musik*, Lübeck, & *Escuela Superior de Música Reina Sofía*, Madrid

Bjørn Carl Nielsen, tidl. solooboist, *DR Symfoniorkestret*, København, & *Den Danske Blæserkvintet*, tidl. docent, *Det Kongelige Danske Musikkonservatorium*

Andreas Sundén, soloklarinetist, *Sveriges Radios Symfoniorkester*, Stockholm, Troels Svane, cello, professor, *Hochschule für Musik*, Lübeck

Projektleder og administrator: Marie Rørbech med reference til kulturchef Bette Thomas og konkurrencens styregruppe.

Læs mere på
 <www.carlnielseninternational.dk>

FOKUS

**”Den ukendte Carl Nielsen”.
International markedsføring af
Carl Nielsen i jubilæumsåret 2015¹**

Af direktør Erland Kolding Nielsen

I november 2014 indgav jeg et forslag til Kulturministeriet om en international markedsføring af Carl Nielsen i form af en udgivelse af en cd med et udvalg af Carl Niensens sange *på engelsk* til distribution i CN-året 2015 i et *meget stort oplag*. Ideen havde jeg fået under en diskussion med kolleger på Det Kongelige Dansk Musikkonservatorium d. 15. november efter årsfestkoncerten. Allerede før jul forelå tilsagn om støtte på kr. 150.000 ud af et samlet budget, der i løbet af vinteren blev fastlagt til ca. 325.000. Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat, Oticon Fonden og Det Kongelige Bibliotek bevilgede resten.

¹ The Unknown Carl Nielsen. Danish Songs in English. Artists: *Dénise Beck*, sopran & *Clemens Hund-Göschel*, piano (8); *Johan Reuter*, baryton & *Jan Philip Schulze*, piano (8); *Ars Nova Copenhagen* & *Michael Bojesen*, dirigent (10 sange). Texts: *Niels Krabbe*: "Nielsen and the Danish Singing Tradition", Booklet, pp. 4-16; *Erland Kolding Nielsen*: "The Royal Library – The National Music Library of Denmark", pp. 17-20; "The Performers", pp. 21-23 & 38; "Carl Nielsen on *Dacapo Records*", pp. 24-25; Song texts, translated by *Holger Scheibel* with *Stuart Henney*, pp. 26-37. Publ. by The Royal Library in cooperation with *Dacapo*, Copenhagen, April 2015. (Serien: Danmarks Nationale Musikantologi). Oplag: 40.000 stk.

Optaget i Dronningesalen, Det Kongelige Bibliotek d. 3.-4. marts (*Dénise Bech*), d. 23. marts (*Johan Reuter*) og i Garnisons Kirke (*Ars Nova*) d. 19.-20. marts 2015.

Baggrund: danske sange i engelsk oversættelse

I den store praktisk-videnskabelige *Carl Nielsen Udgave* (*Carl Nielsen Works*), Serie III *Vokalmusik*, bind 4-7: *Sange / Songs* (udg. 2009), er der i bind 7, ss. 183-305 (register over titler på engelsk ss. 299-305) den hidtil største udgivne *antologi* af salmer og sange af danske digtere gennem flere århundreder oversat til *engelsk*, dvs. alle de 296 værker (nogle i flere versioner, derfor i alt 431), Carl Nielsen har sat melodier til, således at disse nu kan synges på engelsk. Oversættelserne er foretaget af cand. mag. *Holger Scheibel* og *Stuart Henney*. A. P. Møller og Hustru *Chastine Mc-Kinney Møllers* Fond til almen Formaal bekostede i sin tid sangbindene, Fyns Amt oversættelserne.

Carl Nielsen er *i udlandet* – i hvert fald indtil 2015 – udelukkende kendt for sine store orkesterværker, dvs. de 5 symfonier, de 3 solokoncerter, nogle af klaverværkerne og blæserkvintetten. I 2015 gik Det Kongelige Bibliotek, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og DR sammen om at arrangere den første internationale Carl Nielsen kammermusikkonkurrence for strygekvartetter og blæserkvintetter, som internationalt satte fokus på hans værker inden for disse to kammermusikensemblytyper. Konkurrencen blev finansieret af en række fonde og de 3 institutioner (se fokusartiklen herom).

Idé

I forbindelse med overvejelser over en samlet indspilning af alle sangene *på dansk*, som *Carl Nielsen Udgaven* og det statslige pladeselskab *Dacapo* tidligere har haft, men som ikke har kunnet lade sig

realisere endnu, undfangedes den idé at få indspillet/indsunget *et udvalg* af sangene *på engelsk* i et omfang, der kunne være på 1 cd, bestående af både korsange og solomelodier med klaverledsagelse.

En sådan cd skulle produceres i et *usædvanligt* stort antal eksemplarer og distribueres i forbindelse med alle de andre udenlandske – og nationale – tiltag, der realiseredes af *Carl Nielsen Netværket*, som blev oprettet i 2009, og dets institutioner i årets løb. Det stod mig klart, at man ikke kunne basere projektet på salg ved sådanne lejligheder eller i almindelighed, idet administrationsomkostningerne langt vil overgå salgssindtægten. Men som markedsføring over for det Carl Nielsen-interesserede, herunder *nye* publikum i jubilæumsåret, ville det være lige i øjet! Ingen, bortset fra en snæver gruppe af forskere og musikere, ved, at disse værker kan opføres og – ved indspilning – høres og forstås på engelsk. Og en indspilning på dansk har næppe noget stort marked i udlandet.

Aktørerne

Udvalget af 26 sange fordelt med 10 korsange og 16 for solostemme med klaverledsagelse blev foretaget af professor emer. *Niels Krabbe*, hovedredaktør af Carl Nielsen Udgaven 1997-2009 og leder af Dansk Center for Musikudgivelse 1909-2013. Som kunstnere valgtes den unge sopran *Dénise Beck* og barytonen *Johan Reuter* (f. 1969) og de tyske pianister henholdsvis *Clemens Hund-Göschel* (f. 1983) og professor *Jan Philip Schulze*, der i marts måned hver indspillede 8 sange Dronningesalen, mens det i 1979 grundlagte kor *Ars Nova* dirigeret af *Michael Bojesen* (f. 1960) indsang 10

korsange i Garnisons Kirke. I alt rummer cd'en 26 sange eller omkring 8 % af Carl Niensens sangproduktion.

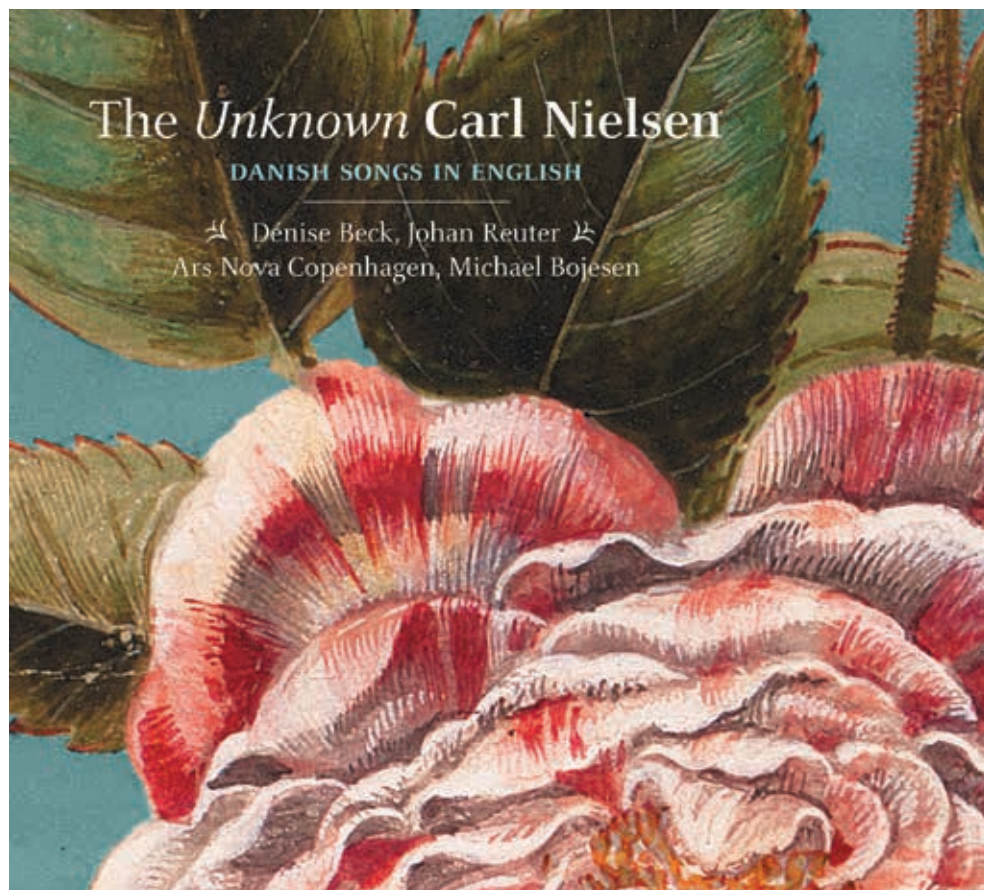
Det Kongelige Bibliotek står som udgiver i samarbejde med *Dacapo* som producent og distributør gennem sine kanaler. Følgbogen, kaldet *Booklet'en*, udsendes alene på engelsk og indeholdt (1) en hovedtekst om Carl Niensens sange og den danske sangtradition, skrevet af Niels Krabbe,² (2) en tekst skrevet af undertegnede om Det Kongelige Bibliotek som nationalt musikbibliotek,³ der bl.a. omtaler musiksamlingerne, Carl Nielsen-Arkivet, Nodeudgaven, Brevudgaven og Dansk Center for Musikudgivelse, Orkesterbiblioteket m.v. samt (3) tekster om solister, kor og dirigent, (4) en oversigt over cd-indspilninger på Dacapo af Carl Niensens værker samt (5) teksterne på engelsk til de indsungne sange.

Cd'en blev distribueret gennem medlemmer af Carl Nielsen-netværket ved stort set alle de store koncertbegivenheder i Stockholm, London, New York og Berlin, gennem Det Danske Kulturinstituts institutter i udlandet, bl.a. Baltikum og Rusland, via søsterinstitutioner som Det Kongelige Teater, DR og Dacapo, gennem Udenrigsministeriet og Danmarks ambassadører til koncerter i England, Egypten, Tyrkiet m.fl., til konservatorier i England og USA, ved

² Se også: *Niels Krabbe: "Carl Niensens sange"*, Magasin fra Det Kongelige Bibliotek, 28:2, 2015, s. 19-33.

³ Trykt som Appendix i nærværende årsberetning samt i en udvidet, dokumenteret version: "Danmarks Nationale Musikbibliotek", Magasin fra Det Kongelige Bibliotek, 28:4, 2015, s. 3-22.

Cd'en *The Unknown Carl Nielsen. Danish Songs in English* er et eksempel på, hvorledes Det Kongelige Bibliotek som nationalt musikbibliotek udbreder kendskabet til dansk musik til et internationalt publikum.

Odense Bys Museers vandreudstillinger, via kammermusikkonkurrencen og naturligvis ved andre hovedbegivenheder i Danmark, ved internationale møder og konferencer i både musikvidenskabeligt, biblioteks- og DR-regi, til repræsentation bl.a. via Siemens, samt til adskillige journalistdelegationer fra udlandet og i udlandet. Med et oplag på 40.000 er det den "største" udgivelse fra Det Kongelige Bibliotek og Dacapo nogensinde.

Som vi skrev på bagsiden af omslaget: "Denmark's national composer **Carl**

Nielsen (1865-1931) is world famous for his vivid and innovative instrumental music. But in his native country, Nielsen is known and loved also for his beautiful solo and choral songs which every Dane encounters in school, at home or in community singing.

With this CD gift The Royal Library and Dacapo Records wish to invite audiences abroad into the song treasury of Carl Nielsen with world premiere recordings of selected songs in new English translations."

FOKUS

Wayne Siegel, huskomponist ved Det Kongelige Bibliotek 2015-2017

Af musikproducent Jesper Egelund, Kulturafdelingen

Det Kongelige Bibliotek har som Danmarks nationale musikbibliotek¹ i perioden 1. januar 2015 - 30. juni 2017 komponisten Wayne Siegel (f. 1953), professor ved Det Jyske Musikkonservatorium, tilknyttet som huskomponist. Statens Kunstfonds Legatudvalg har gjort dette muligt, og man har siden 24. april 2015 kunne høre første del af resultatet dagligt i *Skåret* (Den Sorte Diamants atrium). Men samarbejdet mellem Wayne Siegel og Det Kongelige Bibliotek er meget bredere, da aftalen også omfatter:

- Ny musik til Det Kongelige Biblioteks husensemble, *DiamantEnsemblet*.
- Kuratering af Fyraftenskoncerter i efteråret 2016.
- Formidling af huskomponistens tidligere virke ved inddragelse af Wayne Siegel i Det Kongelige Biblioteks udadrettede aktiviteter som *Students Only!*, *Diamantklubben* og *Kulturnatten*.

Formand for Statens Kunstfonds Legatudvalg for musik, komponisten Peter Bruun, er begejstret for initiativet og håber, at aftalen kan blive en inspiration for andre kulturinstitutioner til at søge

¹ Se herom Erland Kolding Nielsen: "Danmarks Nationale Musikbibliotek", Magasin fra Det Kongelige Bibliotek, årg. 28:4, 2015, ss. 3-22.

samarbejde med musikskabere: "Der er tale om en yderst veletableret komponist og en nærmest monumental statslig institution. Sammen har de fundet på en ny og spændende måde at formidle og skabe musik på. I bibliotekets rammer kommer musikken i nærkontakt med mange kulturinteresserede mennesker, der har deres gang på biblioteket. De får nu en enestående mulighed for at lære en komponist og hans virke nærmere at kende."

I april 2015 blev aftalens første værk, *Outside-In*, uropført. Værket er komponeret til 12-kanals-anlægget i atriet og afspilles hver dag kl. 13 samt lørdage kl. 10 og 13. Musikken er computer-genereret, og nye kombinationer af værkets mange bestanddele opstår ved hver afspilning, så sandsynligheden for, at man vil høre det samme igen, er forsvindende lille. Det Kongelige Biblioteks brugere og publikum kunne i begyndelsen af 2015 selv bidrage med råmateriale til værket i form af lyde, hvor særligt temaerne "natur" og "byrum" var efterspurgt af komponisten. Så *Outside-In* består til dels af publikums indsendte optagelser, som efterfølgende er blevet bearbejdet af Wayne Siegel.

Kulturarven

Når en kulturarvsinstitution som Det Kongelige Bibliotek indgår en aftale som denne, er det meget bevidst og med en hensigt om at supplere og samtidigt opgradere musikformidlingen. Næppe nogen nulevende komponist med daglige uropførelser i Den Sorte Diamant kunne gøre kulturarven mere levende og vedkommende, og med en komponist som Wayne Siegel har Det

Kongelige Bibliotek samtidig fået en af de mest erfarne på sit felt. Som en del af aftalen mellem Wayne Siegel og Det Kongelige Bibliotek er der foretaget en opgradering af det system, der leverer lyden til 12-kanals-anlægget, hvilket betyder, at der er gjort klart til, at den ny generation af komponister kan rykke ind og benytte dette.

Den nyeste kompositionsmusik har den fordel, at den kan komme til orde ganske håndgribeligt i og med, at komponisterne lever! Så der er hermed gjort klar til de kommende generationers plads i kulturarven.

Wayne Siegel og Skåret

Siegel er til daglig professor i elektronisk komposition på Det Jyske Musik-konservatorium, og det er da også i den genre, tyngdepunktet for huskom-

ponistaftalen ligger. Det Kongelige Bibliotek har siden 2002 haft den daglige glæde at kunne afspille et stykke tre minutter langt musik i Skåret. Først var musikværket *KATALOG* komponeret af Fuzzy, og fra april 2015 har der altså været tale om Siegels natur og byrumsinspirerede *Outside-In*.² I april 2016 vil man kunne høre endnu en uropførelse i Skåret, nemlig *Ritual*. Der er ikke tale om en komposition til daglig afspilning, men et "koncertværk", der uropføres i forbindelse med Rued Langgaard minifestivalen *Sfærenes Musik*.

² Alle musikværkerne i Skåret afspilles via en permanent installation i form af et computerstyret 12-kanals "højtalerorkester", hvor hver enkelt højtaler kan programmeres med hver sin "orkesterstemme". Der er installeret fire højtalere i lofterne på hver af de tre balkonetaer.

24. april 2015 var der uropførelse på et nyt værk *Outside-In*, komponeret af professor på Det Jyske Musikkonservatorium Wayne Siegel. Værket afspilles på 12-kanals-anlægget i Atriet i Den Sorte Diamant hver dag kl. 13 samt lørdage kl. 10 og 13. Ved uropførelsen fortalte Wayne Siegel, hvordan han med inspiration fra publikum havde skabt det nye værk. Komponisten Fuzzy havde som den første i 2002 komponeret værket *KATALOG*, som er blevet spillet i Atriet, og som nu afløses af Wayne Siegels nye værk. Fuzzy var til stede ved uropførelsen og på billedet ses de to komponister i samtale. Det er Wayne Siegel til højre.

Et godt samarbejde betyder, at man får lyst til at fortsætte og udvide det, og her skorter det ikke på idéer. Det Kongelige Bibliotek og Wayne Siegel ønsker at udvikle koncertformer til Skåret i de kommende *The Space Series*. Det er koncerter, der præsenterer unge komponister som Filip Johan Arne-
stad og Sebastian Edin samt etablerede navne som f.eks. Panayiotis Kokoras, Michel Koenders, Ludger Brümmer og Robert Normandeau.

Minimalisme, Wayne Siegel og DiamantEnsemblet

Ud over den daglige afspilning af *Outside-In* i Skåret har arbejdet som huskomponist endnu ikke været hørbart for publikum i 2015. Det betyder dog ikke, at samarbejdet har ligget stille: Der er blevet planlagt, arbejdet og komponeret, så huskomponistaftalen for

alvor kan folde sig ud i 2016. Bl.a. skal Wayne Siegel kuratere tre koncerter med ensembler, der har specialiseret sig i at fortolke den stilart, der ligger Wayne Siegel nær, *minimalismen*.

Wayne Siegels opvækst i USA i en tid, hvor minimalismen havde sin fødsel i musikken, med komponister som Terry Riley, Steve Reich og Philip Glass, efterlod en stærk indflydelse på den unge Wayne Siegel, og det vil man kunne høre afspejlet i efterårets koncertserie.

En huskomponist på Det Kongelige Bibliotek er ikke en huskomponist, hvis ikke man har skrevet musik til *Diamant-Ensemblet!* Og det vil man kunne høre resultatet af d. 21. februar 2017. Med sig har Wayne Siegel guitarlisten Jakob Bangsø, et ungt stortalent, der skal være solist i Wayne Siegels guitarconcert.

Forskningsafdelingen

OPGAVER

Forskningsafdelingen varetager den løbende forvaltning af Det Kongelige Biblioteks forskningsaktiviteter. Som forskningsinstitution er det bibliotekets opgave at udføre forsknings- og udviklingsarbejde inden for bibliotekets fag- og funktionsområder. Forskningsområderne er principielt universelle, men bibliotekets forskningsindsats rettes overvejende mod de humanistiske fag samt biblioteks-, dokumentations- og informationsvidenskab, og i mindre grad mod de samfunds-, natur- og sundhedsvidenskabelige fag. Bog-, biblioteks- og videnskabshistoriske studier er særligt prioriterede områder. Afdelingen forestår udarbejdelsen af *Dansk Historisk Bibliografi* og *Bibliografi om Danmark 1940-45*. Afdelingen varetager tillige en række forskningsformidlende opgaver; dels produktionen af institutionens formidlingstidsskrift, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, dels afviklingen af bibliotekets deltagelse i det årlige *Bogforum* samt ikke mindst de forsknings- og samlingsrelaterede udstillinger i Dronningesalsmontrerne.

Forskningsafdelingen har siden den store omorganisering af Nationalbiblioteket i 2013 bestået af en stab på en håndfuld personer tilknyttet forskningschefen samt alle de domicilerede forskere. Staben varetager den centrale *forskningsadministration* (også for de fastansatte forskere i bibliotekets andre afdelinger) og ikke mindst *forskningsformidling*. Således producerer afdelingen også såvel udstillinger som videnskabelige og formidlende udgivelser.

Forskningsudvalg

Det Kongelige Biblioteks rådgivende forskningsudvalg blev nybeskikket i 2013, og udvalget består nu af:

- Lektor, dr.phil. Charlotte Appel, tidl. Roskilde Universitet nu Aarhus Universitet
- Professor, dr. phil. Michael Harbsmeier, Roskilde Universitet
- Lektor, cand.phil. Charlotte Rørdam Larsen, Aarhus Universitet
- Seniorforsker, dr.phil. Jens Henrik Koudal, Det Kongelige Bibliotek.
- Forskningsbibliotekar, mag.art., ph.d. Anders Toftgaard, Det Kongelige Bibliotek (formand for udvalget).
- Tilforordnet udvalget er forskningschef, dr.phil. John T. Lauridsen, Det Kongelige Bibliotek
- Sekretær for udvalget er forskningsbibliotekar, cand.mag. Lene Eklund-Jürgensen, Det Kongelige Bibliotek

Forskningsformidling

Musik som identitet. Temadag 9. marts 2015

Musik synes i vor tid at være vigtig for flere mennesker end nogensinde. Musikaktiviteter og musikvaner er tæt knyttet til og har betydning i livsforløbet. Musik forbindes med minder om mennesker og begivenheder og er herunder også sammenvævet med milepæle og skarpe brud i tilværelsen. På den måde opbygger man sin identitet og personlige historie blandt andet ved hjælp af musik. Mennesker har evnen til at identificere sig med forskellige grupper og fænomener livet igennem; dette kommer meget klart til udtryk gennem aktiv musiceren, altså at synge, spille og lytte til musik sammen med andre. På temadagen, der var arrangeret af Dansk Folkemindesamling, præsenterede fem forskere deres forskning i emnet på basis af både historisk og nutidigt materiale. Programmet var følgende:

- Lars Ole Bonde, professor, Aalborg Universitet: *"Det man hører, er man selv" – musik og identitet set gennem musikforskningens briller*
- Ansa Lønstrup, lektor, Aarhus Universitet: *Lytning i fællesskaber – et identitets-skabende korrektiv til fikseringen på den individuelle biografi?*
- Jens Henrik Koudal, seniorforsker, Det Kongelige Bibliotek: *Klassisk musik som identitet hos to amatørmusikere*
- Peder Kaj Pedersen, lektor emer., Aalborg Universitet: *Celestin/Floridor eller Leonard? Komponisten, kirkemusikeren og musikpædagogen Bernhard Christensen i slutningen af 1920'erne set i et musikalsk identitetsperspektiv.*
- Charlotte Rørdam Larsen, lektor Aarhus Universitet: *"Fortidens længsler i fortidens sange" – 1960'erne genoplevet gennem musik*

Seminaret var arrangeret af seniorforsker Jens Henrik Koudal, Dansk Folkemindesamling, og havde deltagelse af ca. 90 personer.

Mozart-konference 24. marts 2015

I samarbejde med Dansk Mozartselskab og Internationale Stiftung Mozarteum, Salzburg, arrangerede Dansk Center for Musikudgivelse et seminar med titlen *Om aspekter af nutidens og fremtidens Mozart-udgivelser*. Seminaret fandt sted den 24. marts 2015 på Det Kongelige Bibliotek og programmet var følgende:

- Velkomst ved Erland Kolding Nielsen, direktør, Det Kongelige Bibliotek, og Inger Sørensen, formand for *Dansk Mozartselskab*
- Dr. Ulrich Leisinger, forskningsleder, Internationale Stiftung Mozarteum: *Introduktion til forskningen på Mozart-Institut og den nye udgave af Chronologisch-thematisches Verzeichnis sämtlicher*

Tonwerke Wolfgang Amadé Mozarts (*"Köchelfortegnelsen"*), der forventes at udkomme digitalt og i bogform i 2016.

- Christoph Großpietsch, Internationale Stiftung Mozarteum: *"Hvordan så Mozart ud?"*
- Franz Kelnreiter, Internationale Stiftung Mozarteum: *Digitale Mozart-Edition*
- Axel Teich Geertinger, centerleder, Dansk Center for Musikudgivelser: Præsentation af DCM's digitale udgave af *Carl Nielsen Udgaven* og af *Carl Nielsen Works*.

Operaseminar om "Saul & David" 15. april 2015
I 2015 opsattes Carl Niensens opera *Saul & David* på nationalscenen i anledning af 150-året for komponistens fødsel. I den anledning arrangerede Dansk Center for Musikudgivelse 15. april 2015 et seminar om musikalske, teologiske og dramaturgiske sider af operaen. Programmet var følgende:

- Bodil Ejrnæs, fhv. lektor, Københavns Universitet: *Einar Christiansens libretto og Det gamle Testamente*
- Michael Schönwandt, kapelmester: *At dirigere 'Saul og David'*
- Peter Hauge og Niels Bo Foltmann, begge seniorforskere, Det Kongelige Bibliotek: *Filologiske overvejelser omkring udgivelsen af operaen*
- Nila Parly, adjunkt, Københavns Universitet: *Saul og David - Dramaturgiske udfordringer*
- Niels Krabbe, forskningsprofessor emer.: *Saul og David, tilblivelse og reception*
- Anne Marie Reynolds, Associate Professor, New York: *Saul and David – musical structure*

Food and Life-Span in Europe, 1800–2000, konference 28.-30. september 2015

Over tre dage mødtes en række forskere fra forskellige discipliner, heriblandt historie, sociologi, antropologi, biologi og ernærings-

videnskab, for at kaste lys over forholdet mellem fødevarer og levetid i et historisk perspektiv. Konferencen fandt sted 28.-30. september 2015 på hhv. Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet med mere end 30 internationale deltagere og programmet var:

Mandag d. 28. september

- Dual Keynote: Anne Løkke (Saxo Institute, University of Copenhagen) and Peter J. Atkins (Durham University): *Infant feeding and infant mortality in the late nineteenth and early twentieth centuries. Denmark and Britain.*

Session 1: Food and Children I, Chair: Sylvie Vabre

- Karl-Peter Ellerbrock: *In the Beginning Was Kindermehl. Henri Nestlé and the Beginnings of the Industrial Production of Infant Food*
- Alain Drouard: *Children's diets at the turn of the 20th Century: the «puériculture» of Adolphe Pinard*
- Barbara A. Revuelta-Eugercios: *Surviving the bottle: feeding practices and foundlings health in 20th century Madrid*
- Eric Schneider: *The influence of infant feeding and nutrition on mortality and health outcomes in infancy and childhood: Evidence from the London Foundling Hospital, 1892-1919*
- Anne Katrine Kleberg Hansen: *Substituting Mother's Milk. Infant foods in Denmark, 1865-1980*

Session 2: Food and Children II, Chair: Alain Drouard

- Caroline Nyvang: *Cooking with kids. Danish cookbooks for children 1847-1975*
- Martin Franc: *Socialism and yeast cakes with vanilla cream. School canteens in Czechoslovakia in the 1950s to 1970s*
- Derek Oddy: *Nutrition and Health of Schoolchildren in Britain, 1902-1980*

Tirsdag d. 29. september

- Keynote: Ulrike Thoms: *Food for the elderly, Germany 1850-1950*

Session 3: Food for the Elderly, Chair: Peter Scholliers

- Karen Klitgaard Povlsen: *Recipes for Old Age: Women's Magazines and Blogs: 1920-2015*
- Pernille Friis Jensen: *Historical developments of food service for Copenhagen's elderly 1950-2014*
- Tenna Jensen: *Food and health in old age. Changing perceptions of food for older people, Denmark 1930-1960.*

Session 4: Food, Aging and Nutritional Science, Chair: Tenna Jensen

- Peter Scholliers: *Little Adults: Children's Diets around 1850.*
- Kari Tove Elvbakken: *A Norwegian case on the history of nutrition science*
- Kaija Rautavirta, Kirsti Parkkinen, Antti Ahlström: *From productivity to employee welfare - work site food services and nutrition counselling of working people in the 20th century in Finland*

Onsdag d. 30. september

Session 5: Food and Gender, Chair: Jenny Lee

- Jonatan Leer: *What's Cooking, Boys? The Cooking Boy in Danish Cookbooks for Children Since 1975*
- Faustine Regnier: *Life-span recommendations for an healthy diet and an ideal body: women's press and home economics in France and in the US (1934-2010)*

Session 6: Food and warfare, Chair: Derek Oddy

- Rachel Duffett: *One hundred years of rations: food in the British army, 1914-2014*
- John Martin: *Better fed and living longer: the impact of the state directed food production and rationing system in Britain in the Second World War. (Skype presentation)*

*Session 7: Food Consumption and Life Span,
Chair: Caroline Nyvang*

- Maja Godina Golija: *From Hunger to Obesity: Food and life-span in Slovenia from 1900 to 2000*
- Ritva Kylli: *Dropping Proteins: The Modernizing Diet of Northern Europe's Indigenous People*
- Sabine Merta: *"The art is how to lengthen the human life" (Die Kunst, das menschliche Leben zu verlängern). Diet theories seeking to extend human life span in late 19th and early 20th century Germany.*
- Jenny Lee: *Improvements in variety and quality of the European diet in the 19th and 20th centuries*

Konferencen var organiseret af forsker, ph.d. Caroline Nyvang, Det Kongelige Bibliotek, og postdoc Tenna Jensen, Københavns Universitet.

Boghistorisk seminar 30. oktober 2015

For særligt interesserede og andre forskere blev det årlige Bogseminar, det 21. i rækken, afholdt 30. oktober 2015, hvor fem

forskere præsenterede igangværende eller afsluttede projekter på området. Programmet var følgende:

- Tue Andersen Nexø, lektor, ph.d., Københavns Universitet: *"En labyrint af utællelige fiktioner". Den trykte offentligheds former i England efter den engelske borgerkrig*
- Jesper Jakobsen, ph.d.-stipendiat, Københavns Universitet: *Bogtrykkervirk-somhed og statslig censur i København, ca. 1730-1770*
- Christian Benne, professor (MSO), dr.phil., Københavns Universitet: *Manuskriptets 'opfindelse' og bogens fremtid*
- Thomas Hvid Kromann, forsker, ph.d., Det Kongelige Bibliotek: *Montager, matricepap og mediearkæologi. Nye perspektiver på Asger Jorn og Guy Debords kunstnerbog Fin de Copenhague*
- Birgitte Beck Pristed, adjunkt, ph.d., Aarhus Universitet: *Den nye russiske bog. En grafisk kulturhistorie fra de sovjetiske statsforlag til et frit/beskidt bogmarked*

I lighed med tidligere år var Det Kongelige Bibliotek i 2015 repræsenteret på Bogforum, bogmessen i Bella Centret, hvor de besøgende fik mulighed for at få et indtryk af Det Kongelige Biblioteks aktiviteter, funktioner og bogudgivelser. Dette blev kombineret med præsentationer af udvalgte emner. I baggrunden foran skærmen venter publikum på en præsentation af Det Kongelige Biblioteks udgivelser eller samlinger.

Seminar, der var arrangeret af forskningschef John T. Lauridsen og forskningsbibliotekarerne Lene Eklund-Jürgensen og Jakob K. Meile, havde deltagelse af ca. 40 personer.

Udstillingsvirksomhed

I 2015 har der i udstillingsmontrerne ved Dronningesalen været en række særudstillinger. Udstillingerne er af bevaringsmæssige hensyn oftest af kortere varighed og omhandler samlingsmateriale og aktiviteter, herunder forskning. I 2015 har der været udstillinger om udgivelser, der er udkommet fra eller i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek; koncerter og andre arrangementer, som har været afholdt i Dronningesalen; samt et par jubilæumsudstillinger (kuratorer er nævnt i parentes):

- *Carl Nielsen*. (Claus Røllum-Larsen og Lene Eklund-Jürgensen), 8.1.-26.2.2015.
- *Ord giver magt*. (Lene Eklund-Jürgensen, Jytte Hilden & Inger Dalsgaard), 26.2.-16.4.2015.
- *Mazarinader. Politiske pamfletter fra de tre musketerers tid*. (Anders Toftgaard og Lene Eklund-Jürgensen), 16.4.-21.5.2015.
- *Daguerreotypi. Det fotografiske gennembrud*. (Lene Eklund-Jürgensen og Britta Lorckmann), 21.5.-2.6.2015.
- *Skynd dig langsomt! Den venetianske forlægger Aldus Manutius*. (Karen Skovgaard-Petersen, Anders Toftgaard, Lene Eklund-Jürgensen og Susanne Budde), 2.6.-31.7.2015.
- *Begreb skabt. Danske begrebsordbøger før og nu*. (Lene Eklund-Jürgensen med Sanni Nimb & Simon Boeck, begge Det Danske Sprog- og Litteraturselskab), 31.7.-27.8.2015.
- *Den Nordiske Koncert: Sibelius, Grieg og Nielsen*. (Claus Røllum-Larsen, Lene Eklund-Jürgensen og Nikolaj Strands), 27.8.-16.9.2015.
- *Kulturradikalismens musik*. (Claus Røllum-Larsen, Lene Eklund-Jürgensen og Nikolaj Strands), 16.9.-8.10.2015.
- *Prins Peter og de tibetanske skatte*. (Bent Lerbæk Pedersen og Lene Eklund-Jürgensen), 8.10.-19.11.2015.
- *The Universal Library of Count Otto Thott (1703-1785)*. (Anders Toftgaard og Lene Eklund-Jürgensen), 19.11.2015-7.1.2016.

Endelig har en række forskere i 2015 været redaktører på følgende eksterne udstillinger:

- Elisabeth Fabritius: *Solskin. Anna Ancher og lyset*. Skagens Kunstmuseer, Michael og Anna Anchers Hus og Saxilds Gaard.
- Vibeke P. Gether: *Cool Moderne – Art Deco i dansk Billedkunst 1910-40*. Gl. Holtegaard.
- Sanne Krogh Groth: *Fluid Sounds – en konference med kunstperformances*. Københavns Universitet Amager og Urbanplanen.
- Thomas Hvid Kromann (med Cecilia Westerberg): *Hybrider. Grænseområdet mellem litteraturen og kunstnerbogen*. Danmarks Kunstbibliotek, 5.1.-28.1.2015.

Domicilerede forskere

Det Kongelige Bibliotek har en lang tradition for domicilering af forskningsprojekter, og der er specifikt afsat kontorfaciliteter, it-udstyr og administrative ressourcer til formålet. Biblioteket huser som hovedregel kun eksterne forskningsprojekter, som ligger inden for den givne forskningsplans prioriterede forskningsområder. Det har i flere tilfælde medført, at der er givet afslag på at huse projekter. De domicilerede projekter falder i to næsten lige store grupper:

Den ene gruppe af domicilerede projekter er kommet til biblioteket efter *eksternt ønske* eller *på opfordring*, idet de er blevet bedømt både relevante for Det Kongelige Biblioteks prioriterede forskningsprofil og som en be-

rigelse af forskningsmiljøet. På den konto er især den domicilerede musikvidenskabelige forskning kommet til.

I den anden gruppe er forskere, der selv har henvendt sig til Det Kongelige Bibliotek med ønske om at indgå i forskningsmiljøet. Denne gruppe er mere varieret, men der er i hvert tilfælde som det første taget stilling til relevansen i forhold til bibliotekets forskningsplan. For det andet er der lagt vægt på, at udnyttelsen af Det Kongelige Biblioteks samlinger er væsentlig for realisering af forskningsprojektet, ligesom det kan være relevant at se på projektets kvalitet, hvis ikke et råd eller en fond i forvejen har taget stilling dertil. Dertil kommer, at alle domicilerede forventes at bidrage til Det Kongelige Biblioteks publikationer eller anden forskningsformidlingsvirksomhed. Endelig er det naturligvis et spørgsmål om kapacitet. Antallet af interne forskerpladser er begrænset. Er alle pladser optaget, henvises ansøgere til læsesalene. I 2015 har der kun i kortere perioder været en enkelt forskerplads ledig.

Ansøgning om domicilering behandles af forskningschefen, der afgiver indstilling til direktøren. Alle domicilerede underskriver en kontrakt for domicileringsperioden, hvoraf det fremgår hvilke rettigheder og forpligtelser, der er forbundet dermed. Det forventes bl.a., at de domicilerede aktivt indgår i forskningsmiljøet, møder op til møder, på opfordring holder foredrag i faglige sammenhænge og bidrager til institutionens publikationer. Standardkontrakten findes gengivet på Forskningsafdelingens hjemmeside.

De *projektansatte* forskere var i 2015: Hanne Abildgaard, Lisbeth Ahlgren Jensen, Marianne Alenius, Dan H. Andersen, Anne Burchardi (ny), Maja Gro Gundersen, Sanne Krogh Groth (ny), Lene Halskov Hansen, Anna Lund Nielsen, Eleonora Mattia,

Hannibal Munk (ny), Morten Møller, Anja Irmeli Perho (ny), Lars Christian Kofoed Rømer (ny), Claus Seidel (ny), Anders Toftgaard, Ole Ugilt Jensen, Marina Vidas, Bendt Viinholt Nielsen.

De *domicilerede* forskere var i 2015: Niels Barfoed, Marianne Bech, Poul Behrendt, Bent Boel, Lisbeth Bonde, Niels W. Bruun, Hartmut Büscher, Karsten Christensen, Michael Cotta-Schönberg (ny), Kirsten Dreyer, Jesper Düring Jørgensen, Elisabeth Fabritius, Vibeke P. Gether, Christian Graugaard, Steffen Heiberg, Ole Kongsted, Jørn Lund, Knud Michelsen, Johan Møhlenfeldt Jensen, Stig T. Rasmussen, Benedikte Fogh Rostbøll, Jan Stubbe Østergaard (ny), Jesper Thestrup Henriksen (ny) og Lotte Thrane (ny). Udover var Palle O. Christiansen domicileret i Dansk Folkemindesamling.

Dansk Center for Musikudgivelse, som i sin helhed er organiseret som en specialenhed under Forskningsafdelingen, og som omfatter både projektansatte og domicilerede forskere og udgivere, bestod i 2015 af: Christine Canals-Frau (ny), Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Eva Hvidt, Niels Krabbe, Toke Lund Christiansen, Bjarke Moe, Birthe Skou og Inger Sørensen.

Forskningsmiljø og forskernetværk

Forskerne på Det Kongelige Bibliotek er i faglig forstand noget spredt og for de fastansattes vedkommende endvidere også spredt med hensyn til placering, såvel organisatorisk som i kontorlandskabet. Dog er der over årene opstået et egentligt forskningsmiljø i form af "Diamantkollegiet" (se *Forskningsårsberetningen* for 2013), dvs. i fællesskabet mellem de projektansatte og domicilerede forskere på "Forskergangen" i Diamanten. Udover den naturlige kontakt i det daglige afholder gruppen egne frokostseminarer om den igangværende forskning, ligesom der

arrangeres udflugter med fagligt indhold, enten i mindre grupper eller for alle bibliotekets forskere, også de fastansatte.

Alligevel må de fleste af forskerne også rette opmærksomheden udad, når der skal etableres mere snævert faglige sammenhænge, og det gøres uden undtagelse. Adskillige deltager i etablerede faglige netværk, og alle tilskyndes dertil. Det er en tendens i tydelig vækst; for hvert år ses flere og flere relationer mellem bibliotekets forskere og forskellige inden- og udenlandske forskernetværk.

En samlet oversigt følger her:

- *Anthropology and the Environment*: Lars Christian Kofoed Rømer
- *The BioHistory Group*: Caroline Nyvang
- *Centre for Renaissance Studies*: Peter Hauge (medlem af styrekomiteen), Marianne Alenius, Steffen Heiberg, Eleonora Mattia, Bjarke Moe, Johan Møhlenfeldt Jensen, Erik Petersen, Karen Skovgaard-Petersen, Anders Toftgaard, Marina Vidas
- *Collaboration to Clarify the Cost of Curation (4C) (EU forskningsprojekt)*: Ulla Bøgvad Kejser
- *Comité Internationale de Paléographie Latine*: Erik Petersen
- *Dansk Koldkrigsforskning*: Bent Boel, John T. Lauridsen, Morten Møller
- *Dansk Komité for Byhistorie*: John T. Lauridsen (medlem af bestyrelsen)
- *Dansk Medicinsk-historisk Selskab*: Niels W. Bruun
- *Dansk Musikforskning Online*: Claus Røllum-Larsen (medlem af udgiverkomiteen), Anne Ørbæk Jensen (medlem af udgiverkomiteen)
- *Dansk Selskab for 1700-talsstudier*: Lisbeth Ahlgren Jensen, Peter Hauge
- *Dansk Selskab for Musikforskning*: Sanne Krogh Groth (medlem af bestyrelsen), Peter Hauge (medlem af bestyrelsen), Jens Henrik Koudal, Bjarke Moe, Anne Ørbæk Jensen
- *Dansk Selskab for Oldtid og Middelalder (DSOM)*: Johan Møhlenfeldt Jensen
- *Das Buch als erweiterter Kunst- und Kommunikationsraum*: Thomas Hvid Kromann
- *Emotions & Public Affairs Network*: Caroline Nyvang
- *European Anthropological Studies Association (EASA)*: Marianne Holm Pedersen
- *The European Network for Avant-Garde and Modernism Studies (EAM)*: Vibeke P. Gether
- *Fiktionalitets-netværket/Unnatural Narratology*: Poul Behrendt
- *Foreningen for Tidlig Musik i Danmark*: Jens Henrik Koudal
- *Forskergruppen i Forfatter- og Fortællestudier*: Poul Behrendt (forskningsleder)
- *Forskningsgruppe for Erindring og Historiebrug (IKH, RUC)*: Hannibal Munk
- *Forum for Islamforskning (FIFO)*: Marianne Holm Pedersen
- *Forum for Renæssancestudier*: Karen Skovgaard-Petersen (medlem af styrekomiteen), Marianne Alenius
- *HISKis Netværk*: Stig Svenningsen (formand)
- *Hvem forsker i hvad vedr. Første Verdenskrig*: Jesper Düring Jørgensen
- *International Association of neo-Latin Studies*: Niels W. Bruun
- *International Society for Ethnology and Folklore (SIEF)*: Marianne Holm Pedersen
- *Konfrontation, kollaboration og flugt i Europa 1933-45*: John T. Lauridsen, Jakob Kyril Meile, Morten Møller
- *Landskab & Forsk*: Stig Svenningsen
- *Lærde kvinder i renaissance*: Marina Vidas
- *Militærhistorisk Kommission*: Stig Svenningsen
- *Music Encoding Initiative (MEI)*: Axel Teich Geertinger (bestyrelsesmedlem)

- *NETLAB (Infrastructure Project for the Study of Internet Materials)*: Henrik Smith-Sivertsen
- *Netværk for lyd kunsthistorisk forskning*: Sanne Krogh Groth
- *Network of Nordic and Baltic Tradition Archives*: Lene Vinther Andersen
- *New Nordic Network of Renaissance Studies*: Steffen Heiberg, Anders Toftgaard, Marina Vidas
- *Norden-gruppen (netværk for antropologer med Norden som arbejdsfelt)*: Marianne Holm Pedersen
- *Nordic Avant-Garde Network*: Hanne Abildgaard
- *Nordic Connections (vedr. skandinaviske aspekter af kolonihistorien)*: Mette Kia Krabbe Meyer
- *Nordic Musical Heritage Network*: Niels Bo Foltmann, Axel Teich Geertinger, Peter Hauge, Bjarke Moe
- *Nordisk forskernetværk for vokal folkemusik*: Lene Halskov Hansen
- *Nordisk Forum for Boghistorie*: Ivan Bose-rup, Karsten Christensen, Thomas Hvid Kromann, John T. Lauridsen, Anders Toftgaard
- *Nordisk Forum for Folkemusikforskning og -dokumentation*: Jens Henrik Koudal
- *Nordisk Netværk for Editionsfilologer*: Lisbeth Ahlgren Jensen, Niels W. Bruun
- *Nordisk selskab for romantikforskning*: Lotte Thrane
- *RAMUND – A Century of Radio and Music in Denmark*: Henrik Smith-Sivertsen
- *Renaissance Society of America*: Anders Toftgaard
- *Research Infrastructure for the Study of Archived Web Materials (RESAW)*: Thomas Hvid Kromann
- *Research Network for Studies in the Curatorial*: Caroline Nyvang
- *Royal Musical Association*: Peter Hauge
- *Samtidskunstgruppen*: Lisbeth Bonde

- *Scandinavian Institute of North African Studies (SINAS)*: Dan H. Andersen
- *Skandinavisk forskningsnetværk for studiet af islam som levet religion*: Marianne Holm Pedersen
- *Società internazionale di Storia della Miniatura*: Eleonora Mattia
- *Societas Latina Danicae*: Niels W. Bruun
- *Society for the History of Authorship, Reading and Publishing (SHARP)*: Anders Toftgaard
- *Tobias Norlind Samfundet (Sverige)*: Lisbeth Ahlgren Jensen
- *Videnskabshistorisk Selskab*: Niels W. Bruun

Autorisationslister

Seniorforsker, mag.art., ph.d. Claus Røllum-Larsen har igennem 2014 fortsat arbejdet i musikfaggruppen nedsat af Forskningsstyrelsen efter indstilling fra SEDIRK med henblik på udarbejdelsen af autoritetslister for videnskabelige tidsskrifter og videnskabelige forlag (se årsberetningen 2008). Der har i 2014 fortsat været tale om en justeringsfase, idet etableringen af forskningsevaluerings-systemet lader vente på sig. Arbejdet ligger uden for Kulturministeriets område, men det vil givetvis også få virkning her. Derfor bliver arbejdet fulgt af alle forskere og forskningsinvolverede på arkiver, biblioteker og museer (ABM-institutionerne).

Udarbejdelse af fagbibliografier

I Forskningsafdelingens regi udarbejdes følgende fagbibliografier:

Dansk Historisk Bibliografi 1990ff. En online-bibliografi. Redigeret af Lene Eklund-Jürgensen & Jakob K. Meile. Desuden medvirker Anna Lund Nielsen og Kasper Nissen. I 2015 er der oplært en ny student og bibliografiens tidsskriftsliste er blevet revideret. Der er i 2015 indlagt 1.388 nye poster, så basen nu er på 62.944 poster.

Besættelsesbibliografien (egtl.: *Samarbejde og modstand. Danmark under den tyske besættelse 1940-45. En bibliografi*). Redigeret af John T. Lauridsen. Bibliografien rummer bøger, artikler, film, plader, bånd m.m. udsendt siden maj 1945 om Danmark under den tyske besættelse. Det gælder også skønlitteratur og fiktionsfilm om besættelsestiden. Bibliografien udarbejdes i tilknytning til *Dansk Historisk Bibliografi 1990ff.* Der er i 2015 indlagt 516 nye poster, så basen nu er på 13.490 poster. Bibliografien, der oprindeligt forelå som bog 2002 med flere tillæg (i *Fund og Forskning*, 42, 2003 og 46, 2007), blev i 2013 konverteret til en database i Det Kongelige Biblioteks online-katalog, REX. Efter en korrekturfase er den fra 2014 til rådighed for alle bibliotekets brugere.

I Dansk Center for Musikudgivelse udarbejdes en anoteret bibliografi inden for områderne *tekst- og musikfilologi, nodesats og notation*. Basen indeholder ved udgangen af 2015 563 poster. Bibliografien redigeres af Peter Hauge og er opdelt i fem dele: A. Filologi og tekstkritisk metode generelt; B. Musikfilologi; C. Enkeltværker og kompositioner; D. Nodesats og notation; og E. Diverse. Hver post er forsynet med emneord, og til mange af posterne er knyttet et abstract. I enkelte poster findes yderligere et link til fuldtekstversionen på internettet.

Afsluttede og igangværende forskningsprojekter

Følgende projekter er i gang eller afsluttet i 2015, opstillet i alfabetisk orden efter forsker inden for hvert af de strategiske satsningsområder i Det Kongelige Biblioteks forskningsplan 2012-2015. Fortegnelsen rummer bibliotekets *forskning* som helhed. For en fuldstændig fortegnelse over publicerede arbejder, herunder mere formidende værker af institutionens medarbejdere, henvises til årsberetningens afsluttende

oversigt over udgivelser af institutionen og alle dens medarbejdere.

Bog-, biblioteks-, litteratur- og lærdomshistorie

Marianne Alenius: *Feminae Doctae. Nordens internationale, intellektuelle kvinder 1500-1800* (2012-15).

Marianne Bech: *I cavalli di San Marco* (2012-16).

Poul Behrendt: 1) *Vintereventyrets status hos Firmaet Dinesen & Blixen* (2010-20); 2) *Fra skyggerne af det vi ved. Ved selvfremskillingens grænse* (2014-16); 3) *Thorkild Hansens dagbøger fra Paris 1947-52* (2015-16).

Niels W. Bruun: 1) *Udgivelse af Thomas Bartholin den ældres brevveksling med engelsk oversættelse* (2010-15); 2) *Nye oplysninger vedr. Adrian Coclicos ophold ved det mecklenburgske hof i 1555* (2011-15); 3) *Omkring Steno-Fallots tetralogi* (2013-15, afsluttet).

Anne Burchardi: *COMDC vol. 6.3: Tibetanske tekster* (2015-16).

Hartmut Büscher: *Katalogisering og beskrivelse af Pandit-samlingen* (2014-16).

Karsten Christensen: 1) *Herluf Trolle og Birgitte Gøyes bøger* (katalog) (2008-16); 2) *Danske bogbind i 1500-tallet* (fra 2008); 3) *Udgivelse af Peder Syvs auktionskatalog* (fra 2008).

Michael Cotta-Schönberg: 1) *Enea Silvio Piccolominis taler* (udgivelse af latinsk tekst med engelsk oversættelse, introduktion og noter) (2015-17); 2) *Autoritetsbegrebet i Enea Silvio Piccolominis værker* (2016-17).

Kirsten Dreyer: *Kamma Rahbek og livet på Bakkehuset* (2009-15).

Christian Graugaard: ”En saadan Kjæmpemagt i Naturen” – aspekter af seksualitetens medicinhistorie (2008-16).

Steffen Heiberg: Europas kulturhistorie ca. 1350-1700 (2010-16).

Thomas Hvid Kromann: 1) Udgivelse og kommentering af Georges Perecs socio-logisk-litterære tekster (2014-15); 2) Asger Jorn og Guy Debords samarbejdsværker 1957-1961 i feltet mellem kunst og politik. En kunst- og boghistorisk undersøgelse (2014-16); 3) Kunstnerbogen som bærbar udstilling vs. kunstnerbogen udstillet i den hvide kube (2015-16); 4) Det digitale og analoge forfatterarkiv som diskursiv praksis (2015-17); 5) Stig Brøggers kunstnerbøger (i 2015); 6) Arkivering af det simultane. Forskydninger og udvidelser af det litterære felt i en digital sam- og eftertid (i 2016).

Jørn Lund: 1) Truede ord; om ord på vej ud af det danske sprog (2012-16); 2) Trap Danmark, 6. udg. (2015-20).

Eleonora Mattia: 1) En undersøgelse af Plutarchs ”De Parallele Liv” i Det Kongelige Bibliotek, GkS 2145 (2014-15, afsluttet); 2) Italienske illuminerede fragmenter i Det Kongelige Bibliotek: To nyfundne blade fra Leonello d’Estes Breviarium (2014-15).

Knud Michelsen: I videnskabens navn. Knud Rasmussen belyst gennem breve og andre kilder, 1910-1921 (2014-16).

Johan Møhlenfeldt Jensen: Christiern Pedersen – en dansk intellektuel mellem middelalder og reformation (2013-15).

Anja Irmeli Perho: COMDC vol. 8.2.: Persiske manuskripter (2015-16).

Erik Petersen: 1) Autografe Erasmus af Rotterdam-manuskripter (2010-16); 2) Erasmus af Rotterdam-biografi (2010-17); 3) Gudiana Hauniensia (2013-16).

Stig T. Rasmussen: 1) COMDC (med Merete Pedersen og Bent Lerbæk Pedersen), vol. 10.1: Japanske manuskripter og sjældne bøger; og vol. 10.2: Koreanske manuskripter og sjældne bøger (2011-14, begge afsluttet); 2) Orientalisk Samling. Guide. Historisk oversigt med en indføring i samlingsopbygning og bestand (2011-15, afsluttet); 3) Catalogue of Oriental Manuscripts in Danish Collections, vol. 11: Supplementsbind [p.t. i bero] (2012-14); 4) Catalogue of Oriental Manuscripts in Danish Collections, vol. 6.3: Tibetan Texts, Initiation Cards, Prayer Flags, and Mandalas in The Royal Library and The National Museum (2013-15); 5) Klassisk arabisk litteratur i dansk oversættelse siden år 1800 (2014-16).

Benedikte Fogh Rostbøll: Karen Coffee Company Ltd. En brevveksling mellem Karen Blixen, Aage Westenholz og andre 1914-1931 (2014-16).

Torsten Schlichtkrull: Universitetsbibliotekets samlingshistorie (2013-15, afsluttet).

Karen Skovgaard-Petersen: 1) Bidrag til engelsksproget antologi om Ludvig Holberg, red. Knud Haakonsen (i 2015); 2) Bidrag til dansksproget antologi om Ludvig Holberg, red. Søren Peter Hansen (i 2015); 3) Bidrag til Dansk Editions-historie, red. Johnny Kon-drup (i 2015).

Jan Stubbe Østergaard: Polykromi i antik skulptur (2015-17).

Lotte Thrane: 1) Die Asta – et Gesamtkunstwerk (2016-17); 2) Drømmen om Italien (2015-17).

Anders Toftgaard: 1) Emblem books at The Royal Library, Copenhagen (2014-15); 2) La collection de Mazarinades de la Bibliothèque Royale, Copenhagen (2014-15, afsluttet); 3) Plejadedigterne, kongemagten og den franske stat (2014-15).

Marina Vidas: Reading Jewish Bodies in Fourteenth-Century English Illuminated Manuscripts for Christian Noblewomen (2014-16).

Musik- og teatervidenskab

Lisbeth Ahlgren Jensen: En upåagtet pionér. Hortense Panums indsats i dansk musikvidenskab (2014-16).

Christine Canals-Frau: DCM-udgivelser (2015).

Sanne Krogh Groth: Skaberen på scenen. Komponistens død og genkomst i samtidens kompositionsmusik (2015-16).

Eva Hvidt: Kommenteret udgivelse af Paul von Klenaus erindringer (2010-16).

Ole Kongsted: 1) Udgivelse af det ikke hidtil udgivne fra Flensborg-samlingen i Stadtbibliothek, Flensburg (fra 1990); 2) Katalog over musiktryk og musikmanuskripter fra 1500-tallet i Universitätsbibliothek Rostock (m. incipits) (fra 1991); 3) Den danske hofmusiks historie ca. 1515 – ca. 1611 (fra 1994); 4) Udgivelse af Gregorius Trehous værker i Biblioteca Apostolica Vaticana (fra 2000); 5) Udgivelse af Abraham Praetorius 25 Davids Psalmer, Greifswald 1592 (fra 2001).

Niels Krabbe: Hartmann-udgaven; Paul von Klenau (2012-16).

Toe Lund Christiansen: Udgivelse af ældre (især fløjte-)musik (2013-16).

Bjarke Moe: Udgivelse af Niels W. Gades værker for kor (2014-18).

Claus Røllum-Larsen: 1) Træk af dansk Bach-reception indtil 1950 (2012-15, afsluttet); 2) Louis Glass. En glemt dansk komponist (bogprojekt) (2016-18); 3) Udvalgte musikalske miljøer i Roskilde (artikelprojekt) (2018-19); 4) Dansk musikalsk impressionisme (artikelprojekt) (i 2016).

Alette Scavenius: 1) Mapping Theatre Building: A Response to the Public's Cry for Culture and the Mayor's Cry for Self-Glorification? (2014-15); 2) Not for Pleasure Alone. The Dramatic Societies and the Theatre Craze 1770-1850 (2014-15); 3) Teatret i fællesskabets tjeneste – Esbjerg Teater som socialiseringsfaktor i en nybyggertid (2015-16); 4) Historiografisk indledning til "Magiens Huse" (2015-16); 5) Dramaturgisk læsning af Det Kongelige Teaters Gamle Scenes arkitektur og udsmykning (2015-16).

Birthe Skou: Incipits til værkfortegnelsen om J.P.E. Hartmanns (1805-1900) værker (2014-16).

Henrik Smith-Sivertsen: 1) Music Charts in/and DR from early 1960s to mid-1990s (2013-17); 2) Sangoversættelse – klangens betydning i populærmusikalske sangtekster (2013-17); 3) Populærmusik i Netarkivet (2014-15, afsluttet).

Inger Sørensen: 1) Udarbejdelse af tematisk-bibliografisk fortegnelse over J.P.E. Hartmanns værker (2011-16); 2) Tematisk-bibliografisk fortegnelse over Niels W. Gades værker (2014-17).

Bendt Viinholt Nielsen: Rued Langgaards klaver- og orgelmusik – kritisk udgave efter principperne for Rued Langgaard Udgaven (2014-17).

Dansk historie

Hanne Abildgaard: 1) Nørrebro Chagall. En biografi om ”Barbermaleren” John Christensen (2013-15, afsluttet); 2) Kvindelige modernisters strategier og muligheder i Danmark 1910-1940 (2015-17).

Dan H. Andersen: Store Nordiske Krig 1709-20 (2014-16).

Niels Barfoed: 1) Erik Scavenius og Israel (2013-15); 2) Jolande. Emil Noldes anden hustru (2013-15).

Bent Boel: 1) Western Support for Dissidents in the Soviet Bloc, 1968-1989 (2012-17); 2) Reporting from Beyond the Iron Curtain. Western journalists and Soviet Bloc Dissidents during the Cold War (2014-17).

Lisbeth Bonde: Følelsen er alt – en biografi om maleren Preben Fjederholt (2013-15).

Jesper Düring Jørgensen: 1) Biografi over presseattaché Gustav Meissner og presseattaché Karl Frielitz (2011-16); 2) Tysk kulturpropaganda i Danmark mellem 1914 og 8. april 1940 (2014-18).

Elisabeth Fabritius: 1) Karl Madsens erindringer fra Frankrig (2008-16); 2) Udgivelse af Anna og Michael Anchers breve (2009-15); 3) Skagensmaleren Oscar Björck (2015-16); 4) Michael Anchers monografi, del 3: 1890-1927 (i 2016); 5) Anna Anchers monografi (i 2016).

Vibeke P. Gether: Gunnar Aagaard Andersens kunstpraksis og billedkunstens udviklede felt, fra værk til projekt, nationalt og internationalt. Fra 1940'erne og frem til i dag (2006-16).

John T. Lauridsen: 1) Udgivelse af trafikminister Gunnar Larsens dagbog 1941-43 (sammen med lektor, ph.d. Joachim Lund) (2003-15, afsluttet); 2) Hagekors over Danmark. Dansk nazisme og tysk besættelsespolitik (2003-16); 3) Vilhelm Bergstrøms dagbøger 1939-45 i samlet digital udgave (2005-16); 4) Studier i tysk besættelsespolitik i Danmark 1940-45 (2006-19); 5) Redaktion af og bidrag til ”Hitlers mænd i Danmark” (2009-17); 6) Tyske stemningsbetretninger fra Danmark 1941-42 (2010-16, afsluttet); 7) Udgivelse af Søren Kams erindringer (sammen med adjunkt, ph.d. Mikkel Kirkebæk) (2011-15, afsluttet); 8) Tyske akter vedrørende kommunist- og modstandsbevægelse i Danmark 1941-42 (2012-17); 9) Ny udg. af Marseliskonsortiet med kildeudgave (2013-17); 10) Regeringen Scavenius. Kildesamling (incl. Valdemar Holbølls dagbog) (2015-16); 11) Tillægsbind til Werner Bests korrespondance (2015-17).

Hannibal Munk: Dansk satiretegning 1920-2010 (2015-18).

Morten Møller: Helvedes forgård – danskere i Den Spanske Borgerkrig 1936-39 (2014-16).

Claus Seidel: Dansk bladtegnings historie (2015-18).

Jesper Thestrup Henriksen: Vanskeligt venskab. Dansk-vesttysk sikkerhedssamarbejde 1945-1964 (i 2015).

Dansk fotohistorie og kartografi

Mette Kia Krabbe Meyer: 1) Krigserfaring formidlet i fotografier fra Første Verdenskrig i Det Kongelige Biblioteks Billedsamling (2013-15, afsluttet); 2) Postkort fra Paradis. Det tidligere Dansk Vestindien i visualitetshistorisk perspektiv (2016-18).

Kulturstudier

Lene Vinther Andersen: Iscenesættelse af fortiden – om folkemindesamleren og forfatteren Helene Stranges liv og forfatterskab (2012–18).

Palle O. Christiansen: En københavnsk embedsmands private verden 1865–1948 (2014–16).

Maja Gro Gundersen: Spatial Meaning-Making: Exhibition design and embodied experience (2014–15, afsluttet).

Lene Halskov Hansen: På godt og ondt – humor og skæmt hos den danske almue i 1800-tallet (2014–15).

Jens Henrik Koudal: 1) Musikkultur på en større sjællandsk gård 1880–1960 (2012–15, afsluttet); 2) Musikkens betydning i danske selvbiografier fra det 19. og 20. århundrede (2012–17); 3) Redigering og genudgivelse på engelsk af doktordisputatsen ”For borgere og bønder. Stadsmusikantvæsenet i Danmark” (2014–17).

Caroline Nyvang: 1) Børnekegøber (2014–16); 2) Mindekultur i nettet. En undersøgelse af danske virtuelle sorgpraksisser 2005–15 (i 2016).

Marianne Holm Pedersen: 1) Hverdagens tro og magi i Skandinavien (2015–16); 2) Religion and Childhood (2015–16); 3) Rituals of Migration (2015–16).

Lars Christian Kofoed Rømer: Subterranean and the Temperaments of a Landscape on Bornholm. An Anthropological Analysis of Time, History and Place on a Danish Island (2015–18).

Bevaring af fysiske og digitale samlinger

Ulla Bøgvad Kejser: Collaboration to Clarify the Cost of Curation (4C) (2013–15).

Birgit Vinther Hansen: En sort fremtid? En undersøgelse af mekanismer for eftermørkning af blyhvidholdige farver på grafiske værker (2015–16).

I Det Kongelige Biblioteks samlinger findes billeder, hvor den oprindelige hvide blyholdige farve, anvendt til forstærkning af højlys på motivet, i dag er sværtet helt eller delvis sort. På dette billede ses denne sortsværtning som sorte misfarvninger på mændenes hvide skjorter og på kvindens hvide ærme. Det Kongelige Bibliotek deltager i internationalt forskningsprojekt, hvis formål er at undersøge omfanget af sværte- de billeder i samlingerne samt finde kilden til den luftforurening, der forårsager sværtningen. Undersøgelsen har vist, at især billeder fra midten af 1800-tallet er kraftigt sværtet. Kilden er formentlig svovlbrinte. Projektet afsluttes i 2016 og medfører bl.a. bedre bevaringsbetingelser for de berørte samlinger (Billedsamlingen Fot. Hist. Bl. 4°, 266.)

FOKUS

Dansk Center for Musikudgivelse

Af seniorforskerne, ph.d. Peter Hauge og mag. art. Niels Bo Foltmann, Dansk Center for Musikudgivelse

Dansk Center for Musikudgivelse (DCM) har i 2015 især markeret sig med to udgivelser: dels samtlige Niels W. Gades værker for klaver udgivet i to bind for den samlede udgave af Niels W. Gades værker (i *Niels W. Gade-Udgaven*), dels en antologi af værker fra årene ca. 1770-1800, som har været brugt i Brødremenigheden i Christiansfeld.

Samlet udgave af Niels W. Gades klaverværker

I efteråret 2015 udgav DCM to bind med Niels W. Gades samlede klaverværker redigeret af Niels Bo Foltmann. Der er tale om et samarbejde mellem Fonden til Udgivelse af Niels W. Gades Værker og DCM, idet Gade-Udgaven har stået for trykning og distribution, mens DCM har leveret det videnskabelige arbejde inden for rammerne af Gade-Udgavens redaktionelle principper.

Gades musik for soloklaver udgør en ganske omfattende og den måske mest komplekse værkkategori i hans oeuvre. Samtidig spænder klaverværkerne over hele Gades løbebane som komponist, idet de tidligste klaverstykker stammer fra 1837, mens det sidste – en lille lejlighedskomposition for firhændigt klaver – blev til i 1889, året før hans død. De fleste værker blev trykt allerede i Gades samtid, men en ikke uvæsentlig

del er kun overleveret i manuskript og er først nu blevet tilgængelige for et større publikum.

Værkernes omfang og karakter rækker fra stort anlagte virtuoskompositioner som f.eks. e-mol-sonaten op. 28 til små karakterstykker, f.eks. *Føraarstoner* op. 2B og *Akvareller* op. 19. Det var i høj grad gennem sidstnævnte – de uprætenttøse og teknisk mindre krævende karakterstykker – at Gade sikrede sig en plads som en af sin samtids mest yndede klaverkomponister. Især samlingen *Akvareller* op. 19 nød en enestående popularitet. Den udkom i komponistens levetid således på musikforlag i både Skandinavien, Tyskland, Frankrig, England og USA.

Det er planen, at den nye udgave af Gades klaverværker skal danne grundlag for en samlet cd-indspilning med pianisten Marianna Shirinyan og udgives på pladeselskabet Dacapo.

Musik fra Brødremenigheden i Christiansfeld

Brødremenighedens musiksamling i Christiansfeld er i dag en af de største private danske samlinger med værker, der går til helt tilbage til byens grundlæggelse i 1773. I slutningen af 1700-tallet var Christiansfeld, som Brødremenigheden byggede i løbet af ganske få år, berømt for at være et sted, hvor musik både i og uden for kirken var af høj kvalitet og opførelserne ligeså. Man valfartede ligefrem til byen – ikke kun for at shoppe i butikkerne, men også for at høre koncerter, overvære gudstjenester med salmesang og motetter og få en rundvisning i fælleshusene

Dansk Center for Musikudgivelse udgav i 2015 en samling med 22 forskellige kirkelige motetter eller korte kantater fra Brødremenighedens Musiksamling i Christiansfeld. Det er i dag en af de største private danske nodesamlinger. Den går helt tilbage til byens oprettelse i 1773 og er aldrig før blevet udgivet. Illustrationen viser første side af orgelstemmen til Ach widerholt mir Jesu Leiden, en duet for to sopranner, strygere og orgel. Værket er baseret på en af Pierre Malderes sinfoniaer, arrangeret af Christian Gregor. (Originalmanuskripterne befinder sig i Brødremenigheden i Christiansfelds Musiksamling, R7).

af byens turistguider. En lang række af oplysningstidens intellektuelle besøgte byen for at lære ikke bare om menighedens særlige tilgang til handel og industri, men især om hvordan man forholdt sig til uddannelse og musik.

I sommeren 2015 kom Christiansfeld på UNESCOs verdensarvsliste, som har til formål at beskytte verdens uerstattelige kultur- og naturarv, hvilket indebærer et ansvar for at sikre området for eftertiden. I den forbindelse har Dansk Center for Musikudgivelse udgivet en samling med 22 meget

forskellige kirkelige motetter eller korte kantater, som aldrig før er blevet udgivet. Værkerne viser ikke bare det forholdsvis høje niveau, byens ensembler havde, men afslører også, at mange af byens omkring 700 indbyggere – både kvinder og mænd – må have deltaget i musikudøvelsen. De udvalgte værker, som er repræsentative for hele samlingen, rækker fra større dobbeltkorlige motetter til arier for vokalsolist og orkester. Foruden strygere og orgel (og cembalo) bestod ensemblet af trompeter, naturhorn, oboer, traversfløjter og fagotter; selv harper havde man. Man kunne således sammensætte et orkester på utallige måder. Mange af komponisterne er i dag forholdsvis ukendte: Johann Ludwig Freydt (1748–1807), Johann Christian Geisler (1729–1815), Christian Gregor (1723–1801), Johann Gottfried Weber (1740–1797), men udvalget indeholder også værker af lidt mere kendte komponister som f.eks. Daniel Gottlob Türk (1756–1813) og Johann Heinrich Rolle (1716–1785).

Værkerne giver ikke kun et godt indblik i Brødremenighedens musikudførelse, men også en større forståelse for, hvorfor samtiden var så fascineret af menighedens resultater, og ikke mindst hvordan man i Christiansfeld kunne opretholde en musikalsk aktivitet på højde med hovedstaden med dens omkring 90.000 indbyggere.

Digitaliseringsafdelingen

OPGAVER

Digitaliseringsafdelingen har til opgave at retrodigitalisere materiale fra Det Kongelige Biblioteks samlinger til brug ved online publicering på bibliotekets digitale platforme. Afdelingen udfører desuden reprofotografering fra Det Kongelige Biblioteks samlinger i høj kvalitet på bestilling fra den danske medie- og forlagsbranche. Arbejdet udføres på forskellige skannere og reprostande og foregår både i faste workflows og på projektbasis. Afdelingens fotografer udfører tillige fotoopgaver i forbindelse med kulturarrangementer, der afvikles i Det Kongelige Bibliotek.

Afdelingen løser endvidere opgaver for andre danske kulturinstitutioner, ligesom afdelingen virker som nationalt kompetencecenter for retrodigitalisering af bøger, håndskrifter og fotografier.

Digitaliseringsafdelingen har i løbet af 2015 gennemført en række interne og eksterne projekter. Med støtte fra A.P. Møllers Fond blev Det Kongelige Biblioteks samling af illegale tryk fra perioden 1940-1945 på næsten 100.000 sider digitaliseret. Luftfoto-digitaliseringsprojektet for Kort- og Billedsamlingen fortsatte for fuld styrke i 2015, hvor projektet med billeder fra Vestjylland blev digitaliseret færdigt. I efteråret 2015 påbegyndtes så næste landsdel: Sjælland og ca.

100.000 ud af godt en million negativer blev digitaliseret. Projektet fortsætter i 2016-2017 samt efter planen også i de følgende år.

Også eksterne kulturinstitutioner som Nationalmuseet, Statens Arkiver og en række mindre arkiver efter bestilling har fået udført dokument- og fotoskanninger på afdelingens omfattende maskinpark.

De faste workflows og services, der indgår som en del af Digitaliseringsafdelingens arbejdsopgaver, nåede nye mål bl.a. med over 500.000 digitaliserede DOD (*Digital on demand*) e-bogssider siden projektets start. Dette brugergenererede projekt har dermed bevist sin berettigelse og overgik fra at være et projekt til en fast service fra årsskiftet 2015-16. *Tidsskrift.dk* blev forøget med nye retrodigitaliserede magasiner og tidsskrifter, og Håndskriftsamlingen fik skannet en større samling middelalderfragmenter.

Midt under de mange projekter blev afdelingens aktiviteter desuden samlet på en ny fysisk lokalitet, der er blevet indrettet i Det Kongelige Biblioteks lokaler på Lergravsvej (se også fokusartikel herom). Den logistiske udfordring med at flytte en afdeling i fuld produktion blev afviklet på en sådan måde, at skanningsproduktionen kun blev minimalt berørt.

Også organisatorisk skete der forandringer, idet Digitaliseringsafdelingen organisatorisk blev flyttet fra området Digital Infrastruktur og Service (DIS) for at blive en selvstændig afdeling i Nationalbiblioteket (se fokusartiklen om ændret IT-organisation).

FOKUS

Ny afdeling for retrodigitalisering på Lergravsvej

*Af digitaliseringschef, afdelingsleder
Peter Thiesen*

I erkendelse af, at retrodigitaliseringsområdet efterhånden havde fået for trange kår i Det Kongelige Biblioteks bygninger på Slotsholmen, blev det i 2014 besluttet, at en ny samlet afdeling for retrodigitalisering skulle etableres på Lergravsvej på Amager. Arbejdet med at etablere de nye fysiske faciliteter blev varetaget af Det Kongelige Biblioteks Administrativ-Tekniske Område (ATO). Under byggeprocessen måtte gulvet på en hel etage brydes op, ligesom en total ombygning af etagen

var nødvendig, da afdelingen også skulle rumme eget serverrum, garderober, køkken- og toiletfaciliteter. Samtidig er alle rum indrettet så både fotomas-
sedigitalisering, fotorepro og skanning med kamera- og arkfødeskantere kan virke under samme tag. Arbejdet med at etablere afdelingen forløb efter planen, og indflytningen af de forskellige digitaliseringsområder kunne afsluttes i oktober 2015.

Den nye afdeling på Lergravsvej varetager i dag en række digitaliseringsopgaver primært for Det Kongelige Bibliotek. Det store Luftfotoprojekt *Danmark set fra luften — før Google*¹

¹ Se fokusartiklen af Erland Kolding Nielsen, Søren Clausen & Henrik Dupont: "Danmark set fra luften – før Google. Luftfotoportalen Danmark set fra kluffen – før Google åbnet", Årsberetning 2012, ss. 65-71.

Digitaliseringsafdelingen har samlet alle sine aktiviteter i nyindrettede lokaler på Lergravsvej. Blandt aktiviteterne i 2015-2016 er retrodigitaliseringen af ca. 900.000 luftfotos fra Sjælland og omliggende øer til hjemmesiden Danmark set fra luften – før Google. Det er nødvendigt med parasoller, for at undgå reflekser i filmbasen fra loftsbelysningen.

startede f.eks. i 2011 i andre lokaler på Lergravsvej, og dette projekt har nu fået optimale rammer i den nyindrettede Digitaliseringsafdeling, idet produktionen på årsbasis skal mere end tredobles. Alene i 2016 er det planlagt, at 500.000 luftfotonegativer digitaliseres og sendes videre til oplægning og formidling i Kort- og Billedsamlingen gennem luftfotoportalen.

En anden større opgave, der startede som et projekt, men nu fungerer som en fast service i den nye digitaliseringsafdeling, er den såkaldte *Digitalisering on demand*, forkortet DOD. Med denne nye publikumstjeneste er det muligt for lånere at bestille læsesalsklausulerede danske monografier fra Nationalsamlingen, trykt i perioden 1701-1914, som gratis PDF.²

Også Det Kongelige Biblioteks fotoreprosektion er fysisk blevet flyttet til Digitaliseringsafdelingen. Ud over reproarbejde i høj teknisk kvalitet for bl.a. den danske forlags- og mediebranche har denne sektion varetaget grafiske opgaver og printarbejde internt på Det Kongelige Bibliotek, ligesom de tilknyt-

² Se fokusartiklerne af Eva-Maria Jansson: "Danske bøger 1701-1900 kan nu søges som søgbare PDF-filer - en gratis service, tilgængelig for alle", Årsberetning 2012, ss. 81f, og "Digitalisering on demand af danske bøger - fra projekt til drift, Årsberetning 2014, s. 43f.

tede fotografer har varetaget fotoopgaver i forbindelse med bibliotekets mange forsknings- og kulturaktiviteter. Disse opgaver fortsættes som en del af Digitaliseringsafdelingen, hvor både medarbejderne og det tekniske udstyr kan "genbruges" ved varetagelsen af Digitaliseringsafdelingens øvrige aktiviteter.

Endnu en aktivitet, der er blevet flyttet til Digitaliseringsafdelingen, er *Tidsskrift.dk*-projektet. Digitaliseringsafdelingens bidrag til projektet består i at retrodigitalisere faglige og videnskabelige tidsskrifter, der efter digitaliseringen opmærkes med OCR-teknologi, så der kan søges fritextsøges i de ældre årgange af disse tidsskrifter, der efterfølgende lægges op på projektets hjemmeside <www.tidsskrift.dk>.

De nye lokaler danner også rammen om anden digitalisering fra Det Kongelige Biblioteks samlinger samt eksterne retrodigitaliseringsprojekter for især andre statsinstitutioner. Digitalisering kan omfatte alle typer materiale — fra kort over billeder til noder og bøger — og vil på denne måde komme til at udnytte alle tilgængelige digitaliseringsteknologier i Digitaliseringsafdelingen. Netop muligheden for at anvende den optimale teknologi alt efter hvilken type materiale, der skal digitaliseres, er en af de afgørende fordele ved at samle alle retrodigitaliseringsaktiviteter i én afdeling.

Nationalbibliografi

OPGAVER

Under ”Tjenester” på <kb.dk> findes en beskrivelse af hele den danske nationalbibliografi, dens enkelte dele og deres udgivelsesformer gennem tiderne. Det Kongelige Bibliotek udarbejder følgende dele af Nationalbibliografien:

- *Dansk Kortfortegnelse*
- *Dansk Musikfortegnelse*
- *Dansk Periodicafortegnelse*
- *Dansk Kulturarv Digitaliseret. Det digitaliserede Danmark* (tidligere: Kultur-Perler)

Det Kongelige Bibliotek bidrager desuden til følgende internationale bibliografier og baser:

- *Index Translationum*
- *ISMN (International Standard Music Number)*
- *ISSN (International Standard Serial Number)*

Dansk Kortfortegnelse

Dansk Kortfortegnelse er den danske nationalbibliografi for kartografisk materiale. Den udarbejdes af Det Kongelige Biblioteks Kortsamling på grundlag af Kortsamlingens registreringer til REX. I *Dansk Kortfortegnelse*, der tilstræber fuldstændighed, optages geografiske og tematiske atlas og kort – både enkeltudgivelser og kortserier – udgivet i Danmark og indgået i Kortsamlingen i løbet af året. Fortegnelsen registrerer også kartografisk materiale udgivet på andre medier. Materialet modtages hovedsagelig via pligt-afl levering til Det Kongelige Bibliotek. Den indkomne mængde af kartografisk materiale

har i 2015 været på 449 fysiske enheder. Til opgaven er i 2015 anvendt 120 løntimer.

Dansk Kortfortegnelse er tilgængelig via REX, Danbib og bibliotek.dk.

Dansk Musikfortegnelse

Dansk Musikfortegnelse udarbejdes af Det Kongelige Biblioteks Musiksamling og er den danske nationalbibliografi for musikaler (noder). Fortegnelsen registrerer alle musikaler, der er udgivet i Danmark, samt så vidt muligt udenlandske musikaler, som på en eller anden måde har relation til Danmark. Registreringen af udgivelserne sker dels på grundlag af Dansk BiblioteksCenters poster, dels med udgangspunkt i trykkeriernes og udgiverens pligt-afl levering samt Musiksamlingens udenlandske accession. I 2015 blev der registreret 269 titler. Til opgaven er i 2015 anvendt 200 løntimer.

Dansk Musikfortegnelse er tilgængelig via REX, Danbib og bibliotek.dk.

Dansk Periodicafortegnelse

Dansk Periodicafortegnelse (DPF) er den danske nationalbibliografi for periodika, dvs. tidsskrifter, aviser og årspublikationer. Den udarbejdes af Afdelingen for Fysisk Pligt-afl levering og Bevaring, dels på grundlag af materiale modtaget via pligt-afl levering til Det Kongelige Bibliotek, dels i forbindelse med anmodning om ISSN (*International Standard Serial Number*) til nye tidsskrifter. Desuden modtager Det Kongelige Bibliotek materiale fra Dansk BiblioteksCenter til registrering i DPF. Fortegnelsen registrerer nye og ophørte periodika uanset medium udgivet i Danmark.

Registreringen til DPF, ISSN og til Det Kongelige Biblioteks egen base REX sker i én arbejdsgang, således at der oprettes én bibliografisk post til alle tre formål. Der er

fælles optagelseskriterier til DPF og ISSN, dvs. at alle periodika, der optages i DPF, også får tildelt ISSN.

I 2015 blev der registreret 406 nye titler og 504 ophørte. Nye og ophørte poster til DPF offentliggøres ugentligt i periodicafortegnelse på Dansk BiblioteksCenters hjemmeside, se under ”Nationale opgaver” / ”Nationalbibliografi” på <www.dbc.dk>

Udarbejdelsen af DPF omfatter også opdatering af løbende titler, når der sker større ændringer som f.eks. tilføjelse af varianttitler eller nye udgivere. Dansk BiblioteksCenter indsender ugentligt periodika, der skal opdateres – resten opdateres under behandling af de pligtafleverede tidsskrifter. I 2015 blev der opdateret 940 titler. Der blev i 2015 i alt brugt 1.700 løntimer til *Dansk Periodicafortegnelse*, til ISSN og til REX.

Dansk Periodicafortegnelse er tilgængelig via REX, Danbib og bibliotek.dk.

Index Translationum

Index Translationum er en international bibliografi over alle oversættelser, uanset sprog og emne, baseret på indberetninger fra de enkelte lande af oversættelser, som er udgivet i det pågældende land. Bibliografien er gratis tilgængelig online på <portal.unesco.org/culture/en> (søg på ”index translationum”).

Det Kongelige Bibliotek har via sin pligtafleveringsfunktion ansvaret for at indberette den litteratur, som er oversat fra et sprog til et andet sprog og udkommet i Danmark. I 2015 blev 3.530 titler registreret, hovedparten af Dansk BiblioteksCenter som led i en samarbejdsaftale om registrering af pligtafleverede monografier både til *Dansk Bogfortegnelse* og til REX.

Da der betales en fast pris pr. enhed, hvori registrering til *Index Translationum* indgår, kan antal løntimer brugt til denne opgave ikke opgøres.

*Index Translationum*s danske del er tilgængelig via REX, Danbib og bibliotek.dk.

ISMN

ISMN (*International Standard Music Number*) tildeles som entydig universel identifikation alle trykte noder, uanset om de er til salg, til leje eller til gratis distribution, og uanset om det drejer sig om et partitur, en stemme eller en del af et multimediesæt. Mens det centrale Internationale Agentur (Berlin) er ansvarlig for vedligeholdelsen af ISMN-systemet, sørger de nationale centre for tildelingen af numre, der identificerer de enkelte forlag. Sidstnævnte administrerer – som regel selv – titelnumrene ud fra de tildelte kvoter.

Det danske ISMN-kontor er på Det Kongelige Bibliotek tilknyttet Musiksamlingen, som i forvejen har ansvaret for *Dansk Musikfortegnelse*. Ca. 88 danske forlag er tilsluttet ordningen, og der er i 2015 tildelt i alt 70 ISMN. Arbejdet med tildeling af danske ISMN-numre har beslaglagt i alt ca. 4 løntimer.

De danske ISMN-poster er tilgængelige (hvis man bruger søgefeltet ”ISBN-nummer”) via REX, Danbib og bibliotek.dk.

ISSN

ISSN (*International Standard Serial Number*) tildeles periodika (tidsskrifter, aviser og årspublikationer) uanset medium og tjener til entydig identifikation af periodikatitler via en international base over alle de titler, der har fået ISSN. Regler for tildeling og katalogisering af titler, der får ISSN, fastsættes af ISSN Network, som er et internatio-

nalt center i Paris med ansvar for den fælles database, *ISSN Register*, samt regionale og nationale centre, der hver især er ansvarlige for registrering af periodika udgivet i deres område. Det nationale center i Danmark, ISSN Danmark, er på Det Kongelige Bibliotek tilknyttet Afdelingen for Fysisk Pligtaflevering og Bevaring.

Centret tildeler ISSN til danske periodika og registrerer disse i Det Kongelige Biblioteks database, REX. Tildelingen af ISSN sker enten efter anmodning fra udgiveren inden udgivelsen af første nummer eller på baggrund af materiale modtaget via pligtaflevering til Det Kongelige Bibliotek. Anmodninger om ISSN ekspederes fra dag til dag, således at ISSN kan medtages i førstenummer af periodikummet. Hovedparten af materialet udgives stadig i papirform, men der registreres også udgivelser i andre medier, herunder internettet, som får stadig større betydning på periodikaområdet. I

2015 blev der i alt registreret 458 nye titler og foretaget 935 opdateringer.

ISSN-centerarbejde inkl. selektion, registrering, klassifikation og ledelse indgår i de løntimer, der blev brugt til nationalbibliografisk periodikaregistrering i Afdelingen for Fysisk Pligtaflevering og Bevaring (se under *Dansk Periodicafortegnelse*).

De danske ISSN-poster er tilgængelige via REX, Danbib, bibliotek.dk og ISSN Register.

Hele den internationale database, *ISSN Register*, er online tilgængelig i Danbib og bliver opdateret hver måned. Desuden kan man mod betaling få adgang til *ISSN Register* via *ISSN Portal* på internettet. Der er en forventning om, at forholdet mellem fysisk udgivne tidsskrifter og online-tidsskrifter vil forskydes fremover. I 2012–2015 var fordelingen af registreringer således som det fremgår af tabellen med statistik for tidsskrifter.

Statistik for tidsskrifter – trykte vs. digitale

	2015	2014	2013	2012
Nye				
Nye (fysiske)	294	398	373	423
Nye (digitale)	246	255	245	272
Nye i alt	540	653	618	695
– heraf nye, som er både trykte og digitale	73	93	79	89
Ophørte				
Ophørt helt (fysiske)	734	583	431	890
Ophørt helt (digitale)	96	151	113	176
Ophørt fysisk, men fortsat digitalt	30	51	25	51

Dansk Kulturarv Digitaliseret. Det digitaliserede Danmark

KulturPerler <kulturperler.kb.dk>, der ved årsskiftet skiftede navn til det mere præcise *Dansk Kulturarv Digitaliseret. Det digitaliserede Danmark* (DKD) er en onlinefortegnelse over den retrodigitaliserede kulturarv i Danmark. Den lanceredes af Det Kongelige Bibliotek i april 2009 – udsprunget af det forberedende arbejde med Kulturministeriets rapport, *Digitalisering af kulturarven* – med det formål at give et overblik over digitaliseringssituationen i Danmark.

I DKD optages retrodigitaliserede samlinger, dvs. samlinger af fysiske materialer (arkivalier, bøger, tidsskrifter, håndskrifter, noder, billeder, kort, lyd- og filmedier m.m.), som er blevet gjort tilgængelige på nettet. Digitaliserede samlinger fra danske hjemmesider samt udenlandske med væsentligt dansk indhold kan optages. Udgiverne er såvel offentlige institutioner som private foreninger eller personer.

Siden lanceringen har DKD været en interaktiv tjeneste baseret på indberetninger fra udgiverne. Samlingsbeskrivelser udarbejdes af Det Kongelige Bibliotek på basis af de modtagne oplysninger. Samlinger med løbende tilvækst opdateres mindst en gang årligt, ligesom det generelt tilstræbes, at alle samlingsbeskrivelser er opdaterede.

Ved udgangen af 2015 indeholdt DKD 313 samlingsbeskrivelser, hvoraf 15 er kommet til i løbet af året. Et mindre antal samlings-

beskrivelser er i årets løb udgået, enten fordi samlingen er blevet fjernet fra nettet eller lagt sammen med andre.

Mere end halvdelen af de registrerede samlinger i DKD er under løbende eller lejlighedsvis digitalisering. Den primære tilvækst af digitaliserede enheder ligger derfor i de allerede registrerede samlinger. Antallet af digitaliserede enheder fremgår af oplysningerne under hver enkelt samlingsbeskrivelse.

Foruden Det Kongelige Bibliotek har blandt andre følgende institutioner bidraget med nye samlinger i årets løb: Danmarks Kunstmuseum, Danmarks Statistik, Det Danske Filminstitut, Nationalmuseet, Statsbiblioteket, *Flensborg Avis*, Museum of Danish America, og forskellige arkiver.

Alt i alt har DKD registreret digitale samlinger fra 102 udgivere, som fordeler sig således: 8 biblioteker, 12 museer, 27 arkiver, 11 andre offentlige institutioner, 12 universitetsinstitutter og 32 private institutioner/foreninger/personer.

Alle samlingsbeskrivelser er i årets løb blevet opdateret med aktuelle oplysninger om vækst samt om eventuelle andre ændringer.

DKD har i løbet af 2015 publiceret 2 nyhedsbreve. Der er i løbet af året blevet anvendt ca. 220 løntimer på opgaven. DKDer tilgængelig online på adressen <kulturperler.kb.dk> samt via REX, Danbib og bibliotek.dk.

KUB - Tilvækst, bestand og benyttelse**2015**

- 7.437.621 elektroniske lån fra KUBs elektroniske ressourcer
- 258.004 bestillinger fra magasin (KUB samlinger)
- 10.467 deltagere til undervisning
- 13.648 trykte bøger accessioneret
- 66.149 digitale bøger accessioneret
- 599 tidsskriftabonnementer (fysiske)
- 41.286 tidsskriftabonnementer (elektroniske)

2014

- 6.670.737 elektroniske lån fra KUBs elektroniske ressourcer
- 277.640 bestillinger fra magasin (KUB samlinger)
- 10.047 deltagere til undervisning
- 19.004 trykte bøger accessioneret
- 44.468 digitale bøger accessioneret
- 647 tidsskriftabonnementer (fysiske)
- 40.094 tidsskriftabonnementer (elektroniske)

KØBENHAVNS UNIVERSITETS BIBLIOTEK**OPGAVER**

Københavns Universitetsbiblioteks (KUB) hovedopgave er at yde biblioteksbetjening til Københavns Universitet i almindelighed og til de enkelte fakulteter i særdeleshed.

Herudover betjener KUB som offentligt forskningsbibliotek alle interesserede over 18 år.

Universitetsbiblioteksfunktionen ved Det Kongelige Bibliotek indgår i Københavns Universitetsbibliotek, der er den fælles organisation på tværs af Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet af alle biblioteker, der betjener Københavns Universitet. KUB drives i henhold til aftalen mellem Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet af 20. december 2012.

Københavns Universitetsbibliotek består af biblioteksenheder, der er ejet af både Det Kongelige Bibliotek og af Københavns Universitet, heriblandt KUB Frederiksberg.

Navnet på den organisation, som varetog universitetsbiblioteksfunktionen, blev tidligere benævnt Københavns Universitets Biblioteksservice (KUBIS), men navnesituationen var ret kompleks, fordi der på organisatorisk plan både blev anvendt navnet Københavns Universitetsbibliotek (KUB) og KUBIS, ligesom der på fakultetsplan blev anvendt både campusnavn og fakultetsnavn (og i nogle tilfælde andre navne) for samme bibliotek.

Derfor blev denne situation drøftet med repræsentanter for brugerne og fakulteterne på København Universitets Biblioteksudvalgs møde den 9. december 2014, hvor man konkluderede følgende:

”Biblioteksudvalget opfordrede til, at KUB/KUBIS samlede navnesituation tages op til revision og så vidt muligt forenkling, ud fra det grundsynspunkt, at brugerne ikke forventes at kunne forstå den komplicerede institutionelle og organisatoriske struktur under biblioteksfunktionen for KU, og at de anvendte biblioteksnavne bør være umiddelbart forståelige for brugerne og entydige.”

På deres årlige møde den 19. december 2014 om universitetsbiblioteket drøftede Københavns Universitets rektor og Det Kongelige Biblioteks direktør efterfølgende Biblioteksudvalgets ønske. Det blev besluttet, at anmode universitetsbibliotekaren om at udarbejde et notat om fordele og ulemper ved at videreføre biblioteksorganisationen enten under navnet Københavns Universitetsbibliotek (KUB) eller under navnet Københavns Universitetsbiblioteksservice (KUBIS), samt for fakultetsbibliotekernes vedkommende om fordele og ulemper ved videreførelse under campusnavnene eller fakultetsnavnene. Det blev i denne sammenhæng understreget, at der med en forenkling af navnestrukturen ikke tages sigte på organisatoriske og ledelsesmæssige forhold på biblioteksområdet.

Universitetsbibliotekarens notat om de alternative navne af 28. marts 2015 blev med enstemmig tilslutning behandlet i Personaleforum, Ledelsesgruppe og Biblioteksudvalg.

På denne baggrund besluttede rektor og direktør den 29. maj 2015 følgende: Som det fremtidige formelle navn for biblioteksorganisationen ved KU foretrækkes navnet *Københavns Universitetsbibliotek* (KUB),

medens navnet Københavns Universitets Biblioteksservice (KUBIS) udfases. I den daglige profilering over for KU anvendes den allerede etablerede korte form *Universitetsbiblioteket* (se fokusartiklen herom).

Service

Nedenstående tal omfatter både Universitetsbiblioteket under Det Kongelige Bibliotek og de universitetsjede biblioteker. Tal for Universitetsbiblioteket under Det Kongelige Bibliotek alene fremgår af nøgletallene og tabellerne med årsstatistikken.

Det samlede udlån af trykte materialer (inkl. fra Nationalbiblioteket) androg 585.881 enheder, et fald på 8% i forhold til 2014.

Den samlede benyttelse af digitale materialer fra Universitetsbiblioteket (ekskl. Nationalbiblioteket) androg 13.778.526 enheder, en stigning på 8,3% i forhold til 2014. Heraf udgjorde benyttelsen af e-tidsskriftartikler 5.953.969 enheder, en stigning på 8% i forhold til 2014.

Benyttelsen af e-bøger androg 1.344.380 kapitelenheder, en stigning på 14,7% i forhold

til 2014. Denne androg 2.209.609 enheder, en stigning på 1,8% i forhold til 2014.

Vedrørende Universitetsbibliotekets øvrige serviceformer kan følgende tal nævnes:

Personlig service androg 187.538 kontakter, et fald på 13% i forhold til 2014.

Antal besøgende androg 1.350.212, et fald på 6,5% i forhold til 2014.

Benyttelsen af KUBs hjemmeside på Københavns Universitets web androg 176.997 sidevisninger, et fald på 5,9% i forhold til 2014.

Benyttelsen af KUBs fagsider, androg 290.489 hits, en stigning på 61,5% i forhold til 2014.

Antal deltagere i brugerkurser androg 12.777, en stigning på 0,3% i forhold til 2014.

Antal deltagere i outreach-aktiviteter androg 5.717 (inkl. Students Only!), et fald på 6% i forhold til 2014.

Økonomi og personale

De samlede udgifter til biblioteksbetjeningen af Københavns Universitet androg i 2015 296,8 mio.kr., heraf 189,6 mio.kr. ved Universitetsbiblioteket under Det Kongelige Bibliotek og 107,2 mio.kr. ved de universitetsjede biblioteker. De direkte udgifter beløb sig til 143,2 mio.kr. og de indirekte til 153,6 mio.kr. Af de direkte udgifter gik 64 mio.kr. til anskaffelse af videnressourcer i digital og trykt form, henholdsvis 58,3 mio. kr. og 5,7 mio.kr. Det samlede fald i universitetsbiblioteksudgiften er 3,6 % i forhold til 2014.

Det samlede antal årsværk til driften af universitetsbiblioteket androg 164,42 årsværk, fordelt med 99,7 til Det Kongelige Bibliotek og 64,7 til Københavns Universitet, hvilket

1. august 2015 tiltrådte Kira Stine Hansen stillingen som universitetsbibliotekar og vice-direktør. Kira Stine Hansen er uddannet bibliotekar og kom fra stillingen som souschef for Københavns Universitetsbibliotek. Hun har gennemgået ledelses- og lederudviklingsprogrammer inden for staten og universitetsbibliotekssektoren og har gennemført LIBER Leadership Programme i biblioteksledelse.

er et samlet fald på 3,8 årsværk eller 2,3 % i forhold til 2014.

Organisatoriske ændringer

Som led i tilpasning af bibliotekets udgifter til de faldende bevillinger blev det i 2015 besluttet at nedlægge Digital Infrastruktur og Service (DIS) som selvstændigt område, og fordele områdets opgaver og personale mellem de øvrige tre områder. I den anledning forankredes ansvaret for det samlede bibliotekssystemkompleks samt kørende DEFF-projekter med DIS-involvering i Københavns Universitetsbibliotek (se fokusartiklen herom).

DIS opgaver og personale knyttet til bibliotekssystemkomplekset, herunder bibliotekssystemer til håndtering af trykte og elektroniske ressourcer, REX-søgesystem samt Det Kongelige Biblioteks brugerbase, overgik i praksis pr. 1. december 2015 til Københavns Universitetsbiblioteks Afdeling for Informationsressourcer (AIR), som i forvejen varetager dele af bibliotekssystemdriften. DIS-personale tilknyttet kørende DEFF-projekter overgik ligeledes pr. 1. december 2015 til Københavns Universitetsbiblioteks Stab, hvorfra Det Kongelige Biblioteks projektinvolvering koordineres. Konsolidering af personale og opgaver omkring bibliotekssystemkomplekset har på kort tid vist sig nyttigt og frugtbart for hele institutionen, for samspillet mellem de tekniske kompetencer og de faglige hensyn og for bibliotekssystemkomplekssets udvikling som hele.

Udvikling

Af Universitetsbibliotekets udviklingsaktiviteter og projekter for 2015 skal særskilt nævnes de følgende:

e-bøger

For universitetsbiblioteket er det af højeste prioritet at få en samlet systematisk dækning af e-bogsporteføljerne fra gruppen af

store forlag. Tilbageførslen af en tidligere udmeldt besparelse til bibliotekets budget i 2015 gjorde det muligt at indgå aftaler med hele gruppen af store forlag om systematisk anskaffelse af deres e-bogsporteføljer som samlede pakker eller i form af brugerstyrede anskaffelsesordninger.

Dette omfatter en aftale med et af de store aggregatorsystemer EBL/Proquest, der er specialiseret i formidling af litteratur fra mange forskellige forlag, samt aftaler med et antal mindre forlag.

Labs/beriget studiemiljø

Særlig fokus har der været på udvikling af moderne biblioteksbaseerede studiemiljøer og laboratorier ("labs") med fokus på informationsteknologiske og teknologiske nydannelser, der stilles til brugernes rådighed inden for særlige fysiske rammer med state-of-the-art it-udstyr og programmel til understøttelse af de studerendes fælles læringsaktiviteter og gruppearbejdet som studieform.

Som del af projektet indrettes seks "labs" ved tre fakultetsbiblioteker (Det Humanistiske Fakultetsbibliotek, Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek og Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek) med fokus på temaerne innovation (makerspace, fablab), dataanalyse og -visualisering, nye læringsformer (active learning, peer to peer learning) og digital humaniora (se fokusartiklen herom).

Bibliometrisk service

Gratis levering af årlige bibliometriske analyser, udviklet i samspil med fakulteter og institutter, samt levering af bibliometriske analyser mod betaling, til centre og enkeltforskere, f.eks. i forbindelse med ansættelser. Herudover vil fakultetsbibliotekerne i 2015 integrere bibliometrisk analyse i bibliotekernes ph.d.-undervisning, samt tilbyde vejled-

ning i personlig bibliometrisk analyse som del af i det generelle forskerservicetilbud.

Udover udvikling af bibliometriske tjenester har Københavns Universitetsbibliotek i 2015 arbejdet med brug af data fra Københavns Universitets forskningsregistreringssystem CURIS. Her har forskerne direkte adgang til deres CURIS-data og bedre værktøjer til visuel præsentation af deres forskningsproduktioner.

Forskerservice – markedsføring

Universitetsbiblioteket producerede i 2015 tre videospots for henholdsvis Bibliometrisk Service, Copyright-Service samt Open Access-service. Formålet var at styrke formidlingen af disse tilbud til forskere og

ph.d.-studerende på Københavns Universitet. Videoerne er baseret på interviews med de ansvarlige bibliotekskoordinatorer på de tre serviceområder suppleret med udvalgte klip fra undervisnings- og vejledningssessioner.

Videospottene er indlejret i relevante Københavns Universitetsbiblioteks hjemmesider samt tilgængelige på Det Kongelige Biblioteks nye *Mediekanal* på www.kb.dk < og på YouTube:

Bibliometrisk Service:

<<http://y2u.be/tq6RUPz2vps>>

Copyright Service:

<<http://y2u.be/M51XQ7A6qWI>>

Open Access Service:

<<http://y2u.be/TaD9xgkogHU>>

FOKUS

Universitetsbibliotekets navneudvikling

Af bibliotekskonsulent Torsten Schlichtkrull, Forskningsafdelingen

Universitetsbiblioteket blev grundlagt i 1482, men fik først et egentligt navn i instruksen for bibliotekaren i 1797. I de første mere end 300 år af sin eksistens blev det omtalt som Universitetets Bibliotek eller måske blot Biblioteket, hvilket er en funktionsbetegnelse snarere end et egennavn.

Universitetets bibliotek

Indtil biblioteket brændte i Københavns første store ildebrand i 1728, bestod det af flere adskilte samlinger med hver deres navne og på forskellige adresser, såsom Bibliotheca regia (Christian IV's gave, 1605) og Bibliotheca Lymviciana (Anders Lemvigs gave, 1603). Universitetsfundatsen af 1732 bekræfter, at biblioteket ikke blev opfattet som én enhed: "Da alle Universitetets Bibliotheqver ved sidste store Ildebrand ere lagte i Aske, vil det være nødvendigt, at et Bibliotheqve, som er u-misteligt for Universitetet, saa snart mueligt, igjen samles." (§ 80).

Det genskabte bibliotek blev holdt samlet med samme benævnelse: Universitetets Bibliotek (eller varianter heraf) – også i fundatsen af 1788. Først i instruksen for bibliotekaren af 5. maj 1797 dukkede et egentligt navn op: bibliotekaren skulle stemple de nyindkøbte bøger med Universitets-

Bibliothekets Stempel. Herefter blev navnet efterhånden enerådende med eller uden bindestreg.

Universitetsbibliotheket og det dermed forenede Classenske Bibliothek

I 1867 fusionerede Universitetsbiblioteket med hovedparten af Det Classenske Bibliotek. Navnet var herefter *Universitetsbibliotheket og det dermed forenede Classenske Bibliothek*, som biblioteket hed til sin deling i 1938. Bibliotekets beretning skrev: "Ved Delingen af Universitetsbiblioteket blev der efter Undervisningsministeriets Bestemmelse tillagt den i den nye Bygning anbragte Del Betegnelsen '2. Afdeling: Natur- og lægevidenskabeligt Bibliotek', medens den i Bygningen i Fiolstræde tilbageblevne Del skulde føre Betegnelsen '1. Afdeling: Humanistisk Bibliotek og Avisbibliotek'". I praksis blev det til *Universitetsbibliotekets 1. og 2. Afdeling*, forkortet *UB1 og UB2*.

Universitetsbibliotekets 1. og 2. afdeling indtil 1989 / 2005

UB1 i Fiolstræde fik i 1978 en filial i Universitetsbyggeriet på Amager, Filial Amager, forkortet UBA. I 1989 blev UB1 og UBA inkorporeret i Det Kongelige Bibliotek, og dermed erstattedes navnene af funktionsbeskrivelsen Universitetsbibliotekerne på Amager og i Fiolstræde. Ligeledes i 1989 skiftede UB2 navn til *Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek*, forkortet DNLB, som i 2005 fusionerede med Det Kongelige Bibliotek, hvorved Universitetsbiblioteket blev samlet igen

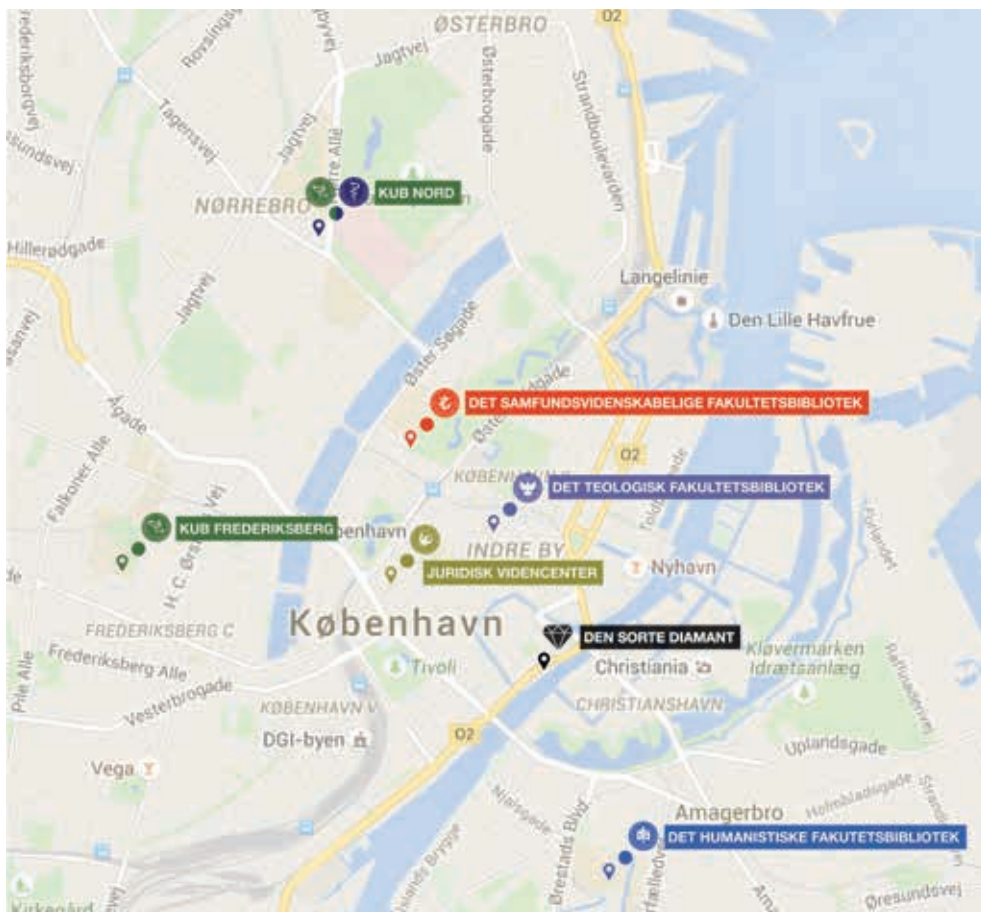
efter knap 70 års deling.¹ Ved fusionen fik den nye organisation navnet *Det Kongelige Bibliotek, Danmarks Nationalbibliotek og Københavns Universitetsbibliotek*. Universitetsbibliotekets afdelinger, fakultetsbibliotekerne, fik i forbindelse med fusionen separate navne: Fakultetsbibliotek for Humaniora (Amager), Fakultetsbibliotek for Samfundsvidenskab og Jura (Fiolstræde) og Fakultetsbibliotek for Naturvidenskab og Sundheds-

¹ Se Det Kongelige Biblioteks Årsberetning 2005, bl.a. indledning og s. 27f.

videnskab (Nørre Allé), men fik senere i 2006 navne efter deres campusser, Københavns Universitetsbibliotek Nord, Syd og City.

Københavns Universitets Biblioteks- og Informationservice, KUBIS

I 2007 blev Den kgl. danske Veterinær- og Landbohøjskole og Danmarks Farmaceutiske Universitet begge fusioneret med Københavns Universitet med nye udfordringer på biblioteksområdet til følge. Nu skulle der etableres en fælles

Fakultetsbiblioteker og betjeningssteder ved Københavns Universitetsbibliotek er placeret i nær forbindelse med de fakulteter ved Københavns Universitet, som de betjener. Udover fakultetsbibliotekerne består universitetsbiblioteket også af en række institutbiblioteker. Samlet set varetager bibliotekerne betjeningen af ansatte og studerende ved Københavns Universitet, ligesom flere også er åbne for offentligheden.

organisation af biblioteker ejet af to forskellige store institutioner under hvert sit ministerium. Der blev indgået en midlertidig aftale om den fælles biblioteksbetjening under navnet *Københavns Universitets Biblioteks- og Informationservice, KUBIS*.² Ud over fakultetsbibliotekerne omfattede aftalen også universitetets institutbiblioteker. En del af dem har universitetet efterfølgende valgt at nedlægge som selvstændige biblioteker. Institutbibliotekernes navne er fortsat knyttet til institutterne, ikke til universitetsbiblioteket. Aftalen fastlagde ikke principper for fakultetsbibliotekernes navne, og i en periode skiftede navnene så hyppigt, at man internt gjorde sig

² Se bl.a. Michael Cotta-Schönberg: "KUBIS, Københavns Universitets Biblioteks- og Informations-service", Årsberetning 2007, ss. 96-100.

lystig over det ved festlige lejligheder. Principperne skiftede, så til tider fulgte man de fakulteter, det enkelte bibliotek dækkede, til andre tider den campus, biblioteket var placeret på.

Københavns Universitetsbibliotek, KUB

Med indgåelsen af den permanente aftale mellem Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek i 2015 er det overordnede navn nu: *Københavns Universitetsbibliotek, KUB*, med fakultetsbibliotekerne Københavns Universitetsbibliotek Nord (KUB Nord), Københavns Universitetsbibliotek City (med Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek) og Københavns Universitetsbibliotek Syd (med Det Humanistiske Fakultetsbibliotek og Juridisk Videncenter).

FOKUS

Backfiles. Om benyttelsen af og permanent adgang til retrospektive, eksterne videnskabelige tidsskrifter

*Af chefkonsulent Ingrid Butina,
Afdelingen for Informationsressourcer*

De første licensaftaler om adgang til udenlandske elektroniske ressourcer, dvs. altovervejende *digitalt fødte videnskabelige tidsskrifter*, blev indgået i 1996. Disse aftaler indebar permanent online adgang til de årgange, som bibliotekerne fra aftaleindgåelsen løbende har tilkøbt i digital form, men ikke til dem, der efterfølgende er blevet retrodigitaliseret i kommerciel sammenhæng.

Backfiles

Siden midten af 1990'erne og frem til i dag har Det Kongelige Bibliotek sideløbende med ny e-accession anskaffet såkaldte backfiles (ældre årgange af løbende tidsskrifter forud for digitaliseringsovergangen) til digitalt fødte tidsskrifter, dvs. arkiver over tidligere årgange, som de enkelte forlag efterfølgende har digitaliseret, og som således hverken er dækket af de løbende licensaftaler eller permanent online adgang. Backfiles anskaffes typisk i samlinger og medvirker til gradvis forøgelse af den digitale dækning af den videnskabelige litteratur inden for de enkelte fagområder bagud i tid.

De seneste tre år har Det Kongelige Bibliotek anskaffet 20 backfile-arkiver, heriblandt en række meget store fra for-

lagene *Nature*, *Cambridge University Press*, *SAGE* og *JSTOR*¹. Anskaffelserne dækker såvel fagspecifikke arkivsamlinger som tværfaglige samlinger inden for alle fagområder ved Københavns Universitet.

Backfiles indgik i abonnementerne for flere af de aftaler, Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitetsbibliotek indgik i 1990'erne, herunder aftalerne med de mindre videnskabelige selskaber. Flere af disse er i mellemtiden opkøbt af større kommercielle forlag med efterfølgende krav om betaling for fortsat adgang til backfiles. Samtidig digitaliserer flere forlag i stigende grad deres ældre årgange, ligeledes som tilkøbsoption.

Der har været og vil fortsat være et stort ønske om adgang til backfiles fra forlag som f.eks. *American Society for Nutrition*, *InformaHealthCare* og *National Security Archive*. Anskaffelse af disse samt behov for anskaffelse af andre backfiles, vurderes konkret og løbende inden for Universitetsbibliotekets økonomiske rammer.

Den øgede dækning, som anskaffelserne af backfiles giver, har stor betydning for videnskabeligt ansatte brugere såvel som for bibliotekets medarbejdere.

¹ *JSTOR* (en forkortelse for *Journal Storage*) er et non-for-profit digitalt bibliotek grundlagt i 1995 med støtte fra Mellon Fonden, der oprindeligt indeholdt ældre digitaliserede fagtidsskrifter, fortrinsvis inden for humaniora og samfundsvidenskaber, men som nu også omfatter bøger og nye tidsskrifter. Det giver adgang til fuldttekstsøgning i næsten 2.000 tidsskrifter. Mere end 8.000 institutioner i mere end 160 lande har i dag adgang til *JSTOR*; adgangen foregår via abonnementsbetaling, men ældre public domain-indhold er i et vist omfang frit tilgængeligt for alle.

Brugerne, dvs. dem, der er tilknyttet institutioner, der er omfattet af licensaftalerne, har umiddelbar fjernadgang til online tilgængelige ressourcer, hvor download på basis af backfiles i 2015 udgjorde 1.309 artikler pr. dag, eller mere end 10% af Københavns Universitetsbiblioteks totale download af digitale tidsskriftsartikler. Uden backfile-adgangen skulle disse artikler leveres som skannede pdf-filer fra de trykte eksemplarer i tidsskifter med stor

forsinkelse for brugeren og et betydeligt ressourceforbrug for biblioteket som følge, idet benyttelsesomfanget andrager ca. 2.200 pdf-filer pr. arbejdsdag. Anskaffelserne betyder således en betydelig rationalisering af den fysiske håndtering, ligesom overflødige magasinseksemplarer af de fysiske tidsskrifter kan kasseres.

Benyttelsen fremgår af nedenstående tabel:

Udbyder	Antal download
APS Journal Legacy Content	5.405
Annual Review	12.931
Cambridge University Press	6.698
Cell Press Backfiles	2.016
Elsevier Backfiles packages	65.455
Institute of Physics (IOP)	4.548
JSTOR	290.011
Nature	21.168
Royal Society of Chemistry	2.974
SAGE	14.438
Springer	34.725
Wiley	17.476
I alt	477.845
Download i alt af materiale indkøbt via DEFF	4.677.092
Download i alt af materiale via DEFF arkiv (backfiles)	477.845
Arkiv download udgør i %	10,22%
Download fra digitalt arkiv pr. dag	1.309
Levering af skannet pdf'er fra trykt materiale pr. dag i stedet for de anskaffede backfiles	2.172

Permanent adgang

Forlagene såvel som bibliotekerne har stort fokus på sikring af arkivmateriale fra de løbende abonnementer i tilfælde af konkurser og opsigelse af løbende licensaftaler.

Hvor forlagene tidligere sikrede adgangen via egne platforme, indgår de nu i stigende grad aftaler med leverandører af it-løsninger i skyen, hvor der ligger en kopi af forlagenes egne data og hvortil kun licensbetalere har adgang, de såkaldte *Dark Archives*-løsninger, som mod løbende betaling påtager sig ansvaret for opbevaring af arkiver og data for såvel forlag som biblioteker i særligt indrettede it-løsninger.

For biblioteksverdenen er de amerikanske non-for-profit-samarbejdspartnere

Portico og *LOCKSS* de mest anerkendte leverandører af Dark Archives-løsninger. På den baggrund deltog Det Kongelige Bibliotek i 2015 i et projekt under Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) om "Kortlægning af Permanent adgang", der undersøgte området med udgangspunkt i LOCKSS-løsningen. Projektet er nu afsluttet med indstilling om en fase 2 og kortlægning af ressourceforbrug og finansiering.

Københavns Universitetsbibliotek kan ikke sikre sig permanent adgang uden en Dark Archives-aftale, en aftale, Det Kongelige Bibliotek gerne ser indgået på nationalt niveau eller i bredere skandinaviske eller europæiske regi. Se tabel med listen over backfiles.

Liste over backfiles

Backfiles	Periode	Indkøbt
APS Journal legacy content / American Physiological Society	1898-1998	Indkøbt juni 2013
Annual Reviews		
Annual Reviews Electronic Back Volume Collection 1932 to 2009	1932-2009	Indkøbt i 2005
Cambridge University Press		
Journal of fluid mechanics	1956-1996	Indkøbt november 2015
Medicine package	vol. 1 -> 2013	Indkøbt i 2014
Politics package	vol. 1 -> 2013	Indkøbt i 2014
Cell Press Backfiles	Vol. 1 -> 1994 inkl.	Indkøbt i juni 2013
Elsevier Backfiles packages:		
Agricultural and Biological Sciences	<-1994	Indkøbt december 2003
Agricultural and Biological Sciences Supplement I	<-1994	Indkøbt 2007
Biochemistry, Genetics and Molecular Biology	<-1994	Indkøbt december 2003
Biochemistry, Genetics and Molecular Biology Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Chemical Engineering	<-1994	Indkøbt 2007

Backfiles	Periode	Indkøbt
Chemical Engineering Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Computer Science	<-1994	Indkøbt december 2003
Computer Science Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Earth and Planetary Sciences	<-1994	Indkøbt december 2003
Earth and Planetary Sciences Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Economics, Econometrics and Finance	<-1994	Indkøbt december 2006
Economics, Econometrics and Finance Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Environmental Science	<-1994	Indkøbt december 2003
Environmental Science Supplement I	<-1994	Indkøbt 2007
High Energy/Enuclear Physics and Astronomy	<-1994	Indkøbt december 2003
High Energy/Enuclear Physics and Astronomy Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Immunology and Microbiology	<-1994	Indkøbt december 2003
Immunology and Microbiology Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Inorganic Chemistry	<-1994	Indkøbt december 2003
Inorganic Chemistry Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
The Lancet	1823-1994	Indkøbt december 2003
Mathematics	<-1994	Indkøbt december 2003
Mathematics Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Medical package:	<-1994	Indkøbt januar 2003
Medicine and Dentistry	<-1994	
Medicine and Dentistry Supplement I	<-1994	
Neuroscience	<-1994	Indkøbt december 2003
Neuroscience Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Nursing and Health Professions	<-1994	Indkøbt 2007
Organic Chemistry	<-1994	Indkøbt december 2003
Organic Chemistry Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics	<-1994	Indkøbt december 2003
Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Physical and Analytical Chemistry	<-1994	Indkøbt december 2003
Physical and Analytical Chemistry Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Physics General	<-1994	Indkøbt december 2003
Physics General Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Psychology	<-1994	Indkøbt december 2003
Psychology Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Social Science Supplement I	<-1994	Indkøbt december 2004
Social Sciences	<-1994	Indkøbt december 2006
Veterinary Science and Veterinary Medicine	<-1994	Indkøbt 2007
Endocrine Legacy content / The Endocrine Society	Fra Vol. 1->1996	Indkøbt december 2013
The European Society of Endocrinology archives	<-1997	Indkøbt november 2015
Institute of Physics (IOP)		
1874-1994 / Publications within the historic full-text archive	1874-1995	Indkøbt februar 2005
1995-2004 / Publications within the recent 10 year full-text archive	1995-2004	Indkøbt februar 2005

Backfiles	Periode	Indkøbt
JSTOR		
19th Century British Pamphlets		Løbende licens
Arts & Sciences I Collection		Løbende licens
Arts & Sciences II Collection		Løbende licens
Arts & Sciences III Collection		Løbende licens
Arts & Sciences IV Collection		Løbende licens
Arts & Sciences V Collection		Løbende licens
Arts & Sciences VI Collection		Løbende licens
Arts & Sciences VII Collection		Løbende licens
Arts & Sciences VIII Collection		Løbende licens
Arts & Sciences IX Collection		Løbende licens
Arts & Sciences X Collection		Løbende licens
Arts & Sciences XI Collection		Løbende licens
Arts & Sciences XII Collection		Løbende licens
Arts & Sciences XIII Collection		Løbende licens
Arts & Sciences XIV Collection		Løbende licens
Business II Collection		Løbende licens
Life Sciences Collection		Løbende licens
Nature		
Nature 1869-1949 archive		Indkøbt december 2014
Nature 1950-1986 archive		Indkøbt december 2014
Nature 1987-1996 archive		Indkøbt i 2006
Royal Society of Chemistry		
	1841-2004	Indkøbt november 2008
SAGE		
Royal Society of Medicine / RSM package collection backfile	1809-1998	Indkøbt december 2014
SAGE deep backfile 2013	1879-1998	Indkøbt december 2012
SAGE deep backfile upgrade 2014	1904-1998	Indkøbt december 2014
SAGE deep backfile upgrade 2015	1925-1998	Indkøbt december 2014
SAGE deep backfile upgrade 2016	<-primært 1998	Indkøbt december 2015
The Society of Endocrinology archives		
	<-1997	Indkøbt november 2015
Springer		
Online Journal Archive	<-1996	Indkøbt januar 2006
Online Journal Archive	<-1996	Indkøbt nov. 2010
Wiley		
Analytical Sciences backfiles	1968-1998	Indkøbt 2005
Biotechnology, Biochemistry and Biophysics backfiles	1882-1998	Indkøbt 2005
Cell and Developmental Biology backfiles (13 titler)	1887-1999	Indkøbt 2005
Chemistry backfiles	1834-198	Indkøbt 2005
Earth and Environmental Sciences	1922-1996	Indkøbt

Backfiles	Periode	Indkøbt
General Medicine	1986-1995	Indkøbt
Genetics and Evolution backfiles	1904-1996	Indkøbt 2005
Neurology, Neurosurgery & Pain Medicine	1977-1998	Indkøbt
Neuroscience backfiles	1891-1995	Indkøbt 2005
Oncology	1969-1995	Indkøbt 2009
Pharmacology and Toxicology	1981-1995	Indkøbt
Veterinary Medicine	1972-1996	Indkøbt
American Geophysical Union (AGU) Backfiles	1896-1996	Indkøbt februar 2015

Københavns Universitetsbibliotek Syd

Københavns Universitetsbibliotek Syd (KUB Syd) ligger på Søndre Campus, også kendt som Københavns Universitet Amager (KUA). I Københavns Universitetsbibliotek Syd indgår:

- Det Humanistiske Fakultetsbibliotek, som ligger midt på campus
- Juridisk Videncenter, med adresse i Studiestræde. Centeret flytter til KUA 3 på Søndre Campus i slutningen af 2016
- IT-Biblioteket, som ligger på IT-Universitetet, sydøst for Søndre Campus
- Institutbibliotekerne ved Det Humanistiske Fakultet, som ligger i KUA 1 og KUA 2 på Søndre Campus
- Det Informationsvidenskabelige Akademis bibliotek, som efter planerne flytter til KUA 3 i 2017.

Blandt de mange varierede studiemiljøer er der i Det Humanistiske Fakultetsbibliotek indrettet en "Studyhub" i stueetagen. Her er der mulighed for at læse alene eller i grupper, at modtage vejledning eller deltage i undervisning og workshops.

**Det Humanistiske
Fakultetsbibliotek (Amager)****2015**

578 studiepladser
62 ugentlige åbningstimer
70.237 udlån
200.196 besøgende
24.976 personlige henvendelser (fremmøde)

2014

578 studiepladser
62 ugentlige åbningstimer
75.405 udlån
217.804 besøgende
32.120 personlige henvendelser (fremmøde)

**Juridisk Videnscenter
(Stuiestræde)****2015**

386 studiepladser
80 ugentlige åbningstimer
19.047 udlån
167.785 besøgende
23.729 personlige henvendelser (fremmøde)

2014

386 studiepladser
82 ugentlige åbningstimer
17.669 udlån
154.344 besøgende
27.816 personlige henvendelser (fremmøde)

**Det Humanistiske
Fakultetsbibliotek**

Følgende aktiviteter i 2015 skal fremhæves for Det Humanistiske Fakultetsbibliotek.

Beriget studiemiljø

I 2015 etableredes to nye studiemiljøer på Det Humanistiske Fakultetsbibliotek: *studyhubben* samt *specialestudiepladserne*. Begge er etableret i områder, som tidligere husede hjemlånssamlinger på åbne hylder. Samlingerne er nu flyttet til lukkede magasiner i overensstemmelse med universitetsbibliotekets samlingspolitik.

Studyhubben i atriets på stueetagen er omkranset af reoler samt væggen med Studenternes Galleri. Her kan de studerende benytte eget udstyr til samarbejde om og formidling af studieprojekter, ligesom bibliotekets personale her afholder vejledning, undervisning, workshops, seminarer m.m.

Specialestudiepladserne ligger i atriets på 2. sal og består af særlige individuelle læsepladser med tilhørende skabe. Pladserne kan de studerende booke og benytte på den sidste del af studiet og i specialekrivningsperioden.

liT.house

Bibliotekets fagligt-kulturelle outreach-virk-somhed bød i 2015 på stor variation både emne- og formatmæssigt: Golden Days-arrangementet og det religiøse dialogmøde trak mere end fulde huse; de intime Drejers Klub-arrangementer, hvor tilhørerne er meget tæt på de medvirkende samt efter-årets "performance reading" i klubstemning med flerfarvede loftslamper, teaterlamper og levende musik. Netop muligheden for at kunne tilpasse rammerne arrangementernes art giver en betydelig merværdi, som tilhørerne har kvitteret positivt for.

I 2015 indgik biblioteket samarbejde med Akademiet for Talentfulde Unge, som er et mentorprogram for begavede gymnasie-elever. Gennem samarbejdet har eleverne deltaget i nogle af arrangementerne og har herigennem fået et helt særligt indblik i livet på humaniora.

Juridisk Videnscenter

I 2015 intensiveredes arbejdet med tilpasningen af samlingerne forud for Det Juridiske Fakultets flytning til Søndre Campus i slutningen af 2016.

Ligeledes i 2015 styrkedes integrationen mellem biblioteksservice og Det Juridiske Fakultets formidlingsservice med Studieinformationens og studievejledernes indflytning i bibliotekets lokaler. Studieinformation hjælper her de studerende med at finde relevant information om deres uddannelser, mens studievejlederne hjælper med studieplanlægning, overblik over valgmuligheder, vejledning i regler, dispensationsmuligheder, klager m.v.

For at understrege det øgede antal funktioner og services, forankret i bibliotekets lokaler, ændrede biblioteket i 2015 navn fra Det Juridiske Fakultetsbibliotek til Juridisk Videnscenter.

Screening

I slutningen af 2015 oprettede Juridisk Videnscenter en screeningfunktion for fakultetets ph.d.-afhandlinger. Screeningen sker ved hjælp af et program til kontrol for plagiater, *iThenticate*, som kortlægger hvor meget tekst i afhandlingerne, der er identisk med tekst publiceret på nettet og i større tidsskriftsdata-baser.

I Det Humanistiske Fakultetsbibliotek har specialestuderende nu mulighed for, mod fremvisning af specialekontrakt, at lægge beslag på en af de 22 nye særlige specialearbejdspladser på 2. sal.

Nordisk Juridisk Biblioteksmøde

Juridisk Videncenter deltog i juni 2015 i Nordisk Juridisk Biblioteksmøde i Bergen, hvor temaet var *Rett, demokrati og teknologi* med fokus på globaliseringens og digitaliseringens påvirkning af juraen. I konferen-

cen, der afholdes hvert tredje år, deltager advokatfirmabiblioteker, domstolsbiblioteker, parlamentsbiblioteker og akademiske biblioteker. Juridisk Videncenter og Århus Universitetsbibliotek bidrog til landerapporten for Danmark.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek (Gothersgade)

2015

263 studiepladser
82 ugentlige åbningstimer
49.307 udlån
164.940 besøgende
24.375 personlige henvendelser (fremmøde)

2014

263 studiepladser
82 ugentlige åbningstimer
59.487 udlån
193.885 besøgende
32.855 personlige henvendelser (fremmøde)

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek

Københavns Universitetsbibliotek City (KUB City) ligger på Københavns Universitet City Campus, også kendt som Center for Sundhed og Samfund (CSS). I Københavns Universitetsbibliotek City indgår Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek, som ligger i det gamle Botaniske Laboratoriums bygning Gothersgade 40 samt CCS Studiebibliotek, som ligger midt på campus.

Følgende aktiviteter i 2015 skal fremhæves for Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek.

Bibliometrisk service

Biblioteket har i 2015 udført forskellige bibliometriske opgaver for fakultetet både på institutniveau og på individniveau. Den helt store opgave var den bibliometriske analyse, der blev foretaget i forbindelse med fakultetets forskningsevaluering og gennemført på alle fem samfundsvidenskabelige insti-

tutter. Analysen var koncentreret omkring to hovedområder: antallet af publikationer fordelt på publikationstype og publikationsår samt gennemslagskraften af tidsskrifter og forlag, de enkelte institutter har publiceret på, herunder publikationernes gennemslagskraft fordelt på institutter.

Bibliotekarisk assistance til større forskningsprojekter

Biblioteket har i 2015 haft et pilotprojekt på faget Antropologi, hvor en informationspecialist deltog direkte i opstartsfasen på et større EU-støttet forskningsprojekt og bl.a. bistod med litteratursøgningsprocessen, forskningsafdækningen for området samt en mindre bibliometrisk analyse. Der er bred enighed hos parterne om værdien af samarbejdet og fordelene ved mere direkte indlejring af informationspecialistens kompetencer i forskningsprocessen. Den endelige evaluering af pilotprojektet udestår og skal blandt andet vurdere, om servicen skal opretholdes som en permanent betalingservice.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek i Gothersgade er udstyret med et stort udbud af studiepladser for de studerende. Her ses arbejde på en stillelæsesal. (Fotograf: Rune Kurdah).

Udvikling af Digital Social Science Lab

Biblioteket har i 2015 arbejdet intenst med etableringen af et såkaldt 'beriget studiemiljø' i form af Digital Social Science Lab, DSSL, som en dataservice for fakultetets studerende og ansatte, men også som et mobilt og inspirerende læringsmiljø. De fysiske rammer for Digital Social Science Lab vil kunne rumme godt 50 personer og er indrettet mobilt, så det kan danne rammen om forskellige typer aktiviteter, herunder almindelig undervisning, forskellige typer events, gruppearbejder og soloaktiviteter (se fokusartiklen herom).

CURIS-karavanen

CURIS (Copenhagen University Research Information System) er Københavns Universitets it-system til registrering af forskningspublikationer og andet output fra forskere og undervisere. Biblioteket har en støttefunktion heri, da det varetager valideringen af de indkomne publikationer i CURIS.

I 2015 blev CURIS-karavanen etableret som en forsøgsordning til understøttelse af fakultetets CURIS-arbejde. Karavanens primære opgaver er:

1. Synliggørelse af CURIS-assistancen på de enkelte institutter, på VIP-møder og i andre fora;
2. Helpdesk-funktion for både skriftlige og telefoniske CURIS-relaterede spørgsmål. Her har den enkelte forsker eller underviser også mulighed for at aftale et personligt møde om CURIS-arbejdet.

Initiativet er blevet godt modtaget og flittigt benyttet og det sættes derfor i drift i 2016.

Kvalitativ undersøgelse af forskere og underviseres service- og informationsbehov

I 2014 gennemførte Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek en undersøgelse af

forskernes informationsadfærd ved et kvalitativt interviewstudie (se fokusartiklen i *Årsberetning 2014*). Undersøgelsen gav en række interessante resultater, og det blev besluttet i 2015 at gennemføre en tilsvarende undersøgelse af de studerendes informationsadfærd.

Undersøgelsens kvalitative interviewdel blev gennemført i 2015 med interviews af 30 studerende fra Det Samfundsvidenskabelige Fakultet fordelt på fag, niveau og køn og ud fra nogenlunde samme interviewmetode som i undersøgelsen fra 2014 af forskerne.

Resultaterne af undersøgelsen er fortsat under behandling og vil give et værdifuldt indblik i de studerendes informationsadfærd og ikke mindst deres forhold til og brug af e-litteratur.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek i Gothersgade er indrettet i en bygning fra 1888-90 tegnet af arkitekt J.D. Herholdt. Bygningen var oprindeligt planlagt til at rumme Botanisk Laboratorium med professorboliger og et auditorium. Efter en renovering åbnede bygningen som fakultetsbibliotek i 2009 og er nu rammen om et varieret studiemiljø til glæde for de besøgende. (Fotograf: Rune Kurdahl).

FOKUS

Data Labs og Digital Social Science Lab ved Københavns Universitetsbibliotek

Af fakultetsbibliotekar Christian Ulrich Lauersen, Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek

Københavns Universitetsbibliotek påbegyndte i starten af 2015 arbejdet med etableringen af tre såkaldte *Data Labs* ved henholdsvis Det Humanistiske Fakultetsbibliotek, Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek og Københavns Universitetsbibliotek Nord (KUB Nord). Baggrunden var et øget fokus på håndtering og analyse af data blandt ansatte og studerende ved Københavns Universitet igennem de senere år.

Universitetsbibliotekerne verden over er i den digitale tidsalder i konstant udvikling, herunder på nye områder. Flere store amerikanske universitetsbib-

lioteker tilbyder dataservices til deres moderinstitutioner – tjenester som på forskellig vis understøtter arbejdet med data i forbindelse med forskning og studier. Disse datatjenester eller ”data labs” etableres som regel i det fysiske biblioteksrum, efterhånden som bibliotekerne overgår til digitale samlinger, og den nødvendige plads frigives. Det er i stor udstrækning denne model, Københavns Universitetsbibliotek arbejder på at implementere.

Formålet med *KUB Data Labs* er at understøtte studier og forskning med relevant vejledning og kurser samt funktionelle rammer og værktøjer til forskere og studerendes arbejde med data. I den sammenhæng har *KUB Data Labs* to primære opgaver:

- Vejledning og undervisning i digitale metoder til datahåndtering og dataanalyse – et område, hvor bibliotekets informationsspecialister har opbygget ekspertviden.

Digital Social Science Lab er placeret på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek. Det danner ramme for en lang række kurser, workshops og events med vejledning og undervisning i værktøjer til datahåndtering og dataanalyse med fokus på digitale metoder inden for samfundsvidenskaberne.

Digital Social Science Lab fungerer i hverdagen som et åbent og indbydende studiemiljø.

- Facilitering og profilering over for relevante studerende og forskere, så de i højere grad benytter KUB Data Labs til formidling af viden inden for relevante områder.

I starten af 2016 åbner *Digital Social Science Lab*, forkortet DSSL, på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek som bibliotekets bud på en datatjeneste til både fakultet og universitet. DSSL placeres i fakultetsbibliotekets kælder, som frem til starten af 2015 rummede bibliotekets største fysiske bogsamling, og de historiske rammer vil således fremover huse en hel anden

form for videnproduktion end den, der er forankret i den fysiske bogsamling. DSSL er etableret i tæt samspil med fakultetets faglige miljøer og har tre hovedfunktioner:

- *Vejledning og undervisning* i værktøjer til datahåndtering og dataanalyse, herunder NVivo til kvalitativ dataanalyse og SPSS til kvantitativ dataanalyse.
- *Facilitering* af arrangementer og events med fokus på samfundsvidenskabelige data. 25 arrangementer er planlagt for første halvår 2016.
- *Understøttelse* af et mobilt og funktionelt læringsmiljø omkring disse aktiviteter.

KUB NORD (Nørre Allé)**2015**

489 studiepladser
76 ugentlige åbningstimer
23.727 udlån
349.605 besøgende
22.297 personlige henvendelser (fremmøde)

2014

489 studiepladser
76 ugentlige åbningstimer
28.476 udlån
385.225 besøgende
28.599 personlige henvendelser (fremmøde)

**Københavns
Universitetsbibliotek Nord
(KUB Nord)**

KUB Nord ligger på Nørre Campus, hvor store dele af Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet har til huse. Biblioteksbetjeningen af de natur- og sundhedsvidenskabelige fakulteter sker i et tæt samarbejde mellem Københavns Universitetsbibliotek Nord og KUB Frederiksberg, samt institutbibliotekerne ved Matematisk Institut, Niels Bohr Institutet og Institut for Idræt og Ernæring.

Københavns Universitetsbibliotek Nord, Nørre Allé 49 består derudover af Det Farmaceutiske Bibliotek, Universitetsparken 4.

2015 har været et travlt og begivenhedsrigt år for KUB Nord, hvor både bygningen og omgivelserne har undergået forskellige forandringer: Haven foran bibliotekets hovedbygning blev omlagt og cykelparkeeringsforholdene forbedret for de mange brugere af biblioteket, ligesom reparationen af hovedbygningens kobbertag - beskadiget af orkanen Allan i 2013 - blev endeligt afsluttet.

Med fokus på forbedring af studiemiljøet gennemgik bibliotekets informations- og udlånsområde i 2015 en større renovering, hvor modtagelsen af bibliotekets brugere nu sker i et imødekommende, lyst og luftigt lokale suppleret med et afslappende område til snak eller avislæsning. Afhentning af bestilt materiale er gjort mere overskuelig, ligesom

Infosalen på KUB Nord har i lighed med de fleste andre rum haft skiftende funktioner siden bygningen åbnede i 1938. Infosalen er nu indrettet med et fleksibelt studiemiljø for de studerende og åbner også mulighed for gruppearbejde. De studerende kan arbejde i Infosalen under maleren Andreas Friis' vægudsmykninger, som er en hyldest til naturvidenskaben og til Danmarks førende naturvidenskabsfolk.

bedre skiltning lettere leder brugere videre ind til bibliotekets andre tilbud.

Følgende 2015 aktiviteter fremhæves for KUB Nord.

Innovation Lab

En af årets største nyskabelser er bibliotekets *Innovation Lab*, eller "KUB-Nord" i daglig tale. *Innovation Lab* er etableret som del af Københavns Universitetsbiblioteks datalab satsning til understøttelse af kreative, innovative og skabende miljøer, hvor også Det Humanistiske og Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek i 2015 og 2016 etablerer lignende labs.

Inden for de natur- og sundhedsvidenskabelige fagområder skal datalabs som *Innovation Lab* stimulere innovation og produktudvikling ved Københavns Universitet ved at stille tekniske faciliteter som 3D-printere,

3D-skannere, software til 3D modulering, Arduino og RaspberryPi til rådighed for brugerne.

KUB Nord afholdt i 2015 en breakout session under den internationale konference *European Teacher Education Network* om "Experiential Learning" med to oplæg i *Innovation Lab*. Oplæggene affødte stor interesse for de faciliteter, labbet stiller til rådighed for brugerne.

Forskerservice

Et af universitetsbibliotekets hovedmål er at supportere universitetet og forskerne bedst muligt, bl.a. gennem indsatsområdet forskerservice. Som led heri påtog KUB Nord sig i 2015 en vigtig og retningsættende opgave for Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Opgaven omfatter både registrering og validering af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets forskningspublikationer i CURIS

Hvordan bruges natur- og sundhedsvidenskabelig forskning i samfundet? 29. april 2015 blev der afholdt et foredrag på KUB Nord med titlen "Efterforskerne - Sådan fælder de Danmarks drabsmænd", hvor tidligere chef for Rejseholdet, politiinspektør Bent Isager-Nielsen, professor i retsanthropologi Niels Lynnerup og professor i retsmedicin Hans Petter Hougen fortalte om, hvordan man efterforsker drab i Danmark. Foredraget var baseret på Bent Isager-Nielsens bog *Efterforskerne*. De tre eksperter fortalte om, hvordan forskning kombineret med politieforsknings har ført til opklaringen af nogle af Danmarks mest spektakulære drabssager. Omkring 120 personer havde lagt vejen forbi KUB Nord.

**KUB, Diamanten
(Slotsholmen)****2015**

- 461 studiepladser
(Læsesal Øst
+ Læsesal Nord
+ Infosal)
- 72 ugentlige åbningstimer
- 34.279 udlån
- 32.413 personlige henvendelser (fremmøde)

2014

- 461 studiepladser
(Læsesal Øst
+ Læsesal Nord
+ Infosal)
- 72 ugentlige åbningstimer
- 38.752 udlån
- 32.876 personlige henvendelser (fremmøde)

og indebærer, at biblioteket fra og med 2015 skal udarbejde bibliometriske analyser for fakultetet og dets institutter.

Outreachaktiviteter

KUB Nord har i 2015 haft stort fokus på arrangementer og outreachaktiviteter rettet mod universitetet, fagområder og studerende: To gange i 2015 har Infosal på Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek således dannet rammerne om de meget populære *Library Candle Light Dinners*, hvor universitetets internationale studerende får mulighed for at møde hinanden på tværs af studieretninger og fakulteter.

Infosalen blev også benyttet til to foredrag under den fælles overskrift *Hvordan bruges natur- og sundhedsvidenskabelig forskning i samfundet?* Hvor det første berettede om, hvordan forskning kombineret med politieforskning har ført til opklaringen af nogle af Danmarks mest spektakulære drabssager, debatterede det andet foredrag jagten på at opnå det 'perfekte' liv i et samfund, hvor sundhed er blevet vor tids erstatningsreligion.

KUB Nord lagde i 2015 lokaler til en række yderligere arrangementer fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet for Forskning og Innovation, over livestreaming af Nobelprisen i medicin, til arrangementer i regi af Folkeuniversitetet.

Det Farmaceutiske Bibliotek udvidede outreach aktiviteterne i samarbejde med den lokale studenterorganisation. Der har i den forbindelse været afholdt tre 'faglige seminarer', hvor forskere fra uddannelsesretningen PharmaSchool præsenterede deres arbejde for de studerende. Et af arrangementerne blev afholdt på samme tidspunkt som uddelingen af årets Nobelpris i medicin, hvoraf den ene halvdel gik til farmaceuten Youyou Tu.

I efteråret blev bibliotekets bøger og tidsskrifter i såvel lukket magasin som på åbne hylder flyttet til bogmagasinet på Nørre Allé. De frigjorte arealer i biblioteksrummet blev nyindrettet, med flere læsepladser og hyggekroge til de studerende.

Afdelingen for Informationsressourcer

Afdelingen for Informationsressourcer (AIR) rummer alle de interne procesfunktioner for Københavns Universitetsbibliotek, herunder anskaffelse, fremskaffelse, forvaltning og tilgængeliggørelse af trykte såvel som elektroniske informationsressourcer, samt administration og vedligehold af systemerne bag disse.

AIR er organiseret i fem sektioner. De fem sektioner varetager driften af ALEPH bibliotekssystemet for hele Det Kongelige Bibliotek såvel som for eksterne kunder, anskaffelse og administration af licenser til elektroniske ressourcer, anskaffelse og registrering af trykt materiale, indlån fra andre biblioteker, samt magasinforvaltning og logistikhåndtering.

Afdelingen har i 2015 fortsat arbejdet med integration og optimering af de interne arbejdsgange. Specifikt har der været fokus på integration af workflow i de sektioner, der håndterer fysisk materiale og indlån fra andre biblioteker. En arbejdsgruppe bestående af spydspidser blandt personalet og de pågældende sektioners ledere har planlagt og implementeret forløbet, der også har involveret en fysisk integration af de to sektioner.

Derudover har der i 2015 været øget fokus på tværgående vidensdeling og kompetenceudvikling i hele afdelingen. Som led heri besøgte to af afdelingens enheder, Elektronisk materiale og KB-Fællesfunktion, i november 2015 The University of Manchester Library

og fik her et værdifuldt indblik i bibliotekets arbejde med elektroniske ressourcer og dets implementering af en ny bibliotekssystemplatform til understøttelse af dette.

AIR er fagligt bredt funderet med mange interessenter og samarbejdspartnere. For at styrke afdelingens kommunikation med interessenter og aftagere af afdelingens services gennemførte afdelingen i 2015 en række dialogmøder med Københavns Universitetsbiblioteks fakultetsbiblioteker. Formålet med dialogmøderne var at drøfte og optimere praksis for kommunikation og vidensdeling mellem AIR, de relevante direkte brugerservices samt områderne med direkte brugerkontakt.

I 2015 gennemførte AIR et EU-udbud på levering af trykte bøger og indgik i den forbindelse aftaler med leverandørerne *Delbanco* og *Scanvik*, som træder i kraft 1. januar 2016.

Afdelingens ledelsesgruppe gennemførte i 2015 et kompetenceudviklingsforløb, som udover at styrke ledelsens samspil og dynamik fokuserede på forandringsledelse og ikke mindst lederens roller og ansvar i en forandringsorganisation.

Afdelingen har desuden i 2015 deltaget i to projekter finansieret af Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF).

FOKUS

Massive Open Online Course (MOOC) Academic Information Seeking

Af informationspecialist Birgitte Munk, Københavns Universitetsbibliotek

Det Kongelige Bibliotek kan nu ved Københavns Universitetsbibliotek tilbyde universitetsstuderende et omfattende online kursus i akademisk informationssøgning med titlen *Academic Information Seeking*.

Kurset, der er på engelsk, introducerer de studerende for basiselementerne i akademisk informationssøgning, fra definerings af en søgestrategi til evaluering og dokumentation af søgeresultaterne.

Kurset *Academic Information Seeking* tilbydes on demand som *Massive Open Online Course (MOOC)* og er sammensat af 21 online tilgængelige videoer, som deltagerne kan se efter eget valg inden for en periode på tre uger. Kurset er målrettet bachelor-studerende og studerende, der skal i gang med større akademiske opgaver, og det har i skrivende stund mere end 4.000 registrerede kursister fra hele verden.

Kurset er et delprojekt under Danmarks Elektroniske Fag og Forskningsbiblioteks (DEFF) projekt "E-læring, informationskompetencer og biblioteksservices", og det er blevet til i et samarbejde mellem Danmarks Tekniske Universitet og Københavns Universitetsbibliotek.

MOOC er en kursusform rettet mod et ubegrænset antal deltagere og med åben adgang til internettet. Fænomenet opstod i 2008 med kurset "Connectivism and Connective Knowledge", hvor 25 betalende studerende fra University of Manitoba fik selskab af 2.200 gratis onlinekursister fra den brede offentlighed. MOOC-kursusformen vandt siden global udbredelse som fjernundervisningsform, med understøttelse af online materialer, videopræsentationer og interaktive brugerfora.

Kurset kan findes på > <http://kub.ku.dk/nyheder/academicinformationseking/> <, hvor det introduceres således:

"Academic Information Seeking

Bliv introduceret til de grundlæggende elementer i akademisk informationssøgning. Bliv guidet igennem relevante søgestrategier og teknikker. Evaluér dine resultater, dokumentér processen og citér kilder korrekt i din opgave.

Meld dig til online-kurset "Academic Information Seeking", som nu er tilgængelig on demand på Coursera.

Kurset består af 21 videoer, der kan tages på 1 gang eller over 3 uger. Kurset er målrettet bachelor-studerende eller til dig, der skal i gang med en større akademisk opgave.

I uge 1 vil du få ideer til at generere søgetermer ud fra din problemformulering eller dit emne. Du vil også blive introduceret til forskellige former for litteraturtyper og værktøjer til professionel informationssøgning.

I uge 2 vil du lære at søge efter og finde litteratur. Du vil lære at udforme en søgestra-

tegi, og du vil blive introduceret til forskellige søgemetoder og søgeteknikker.

I uge 3 vil du lære at vurdere, anvende og dokumentere dine søgninger. Du vil få tips til, hvordan til du kritisk vurderer dine kilder, og du vil blive introduceret til regler om-

kring copyright og plagiering, samt hvordan du citerer korrekt og indsætter bibliografier i din opgave.

*Tag kurset og naviger kompetent i informationsjunglen.
God fornøjelse”*

FÆLLESOMRÅDET

ADMINISTRATIONSAFDELINGEN

Opgaver

Administrationsafdelingen varetager den overordnede administrative, organisatoriske, økonomiske og personalemæssige forvaltning af Det Kongelige Bibliotek.

Økonomi

Årets driftsresultat

Det Kongelige Biblioteks årsregnskab for 2015 fremgår af nedenstående oversigt.

Indtægter

Biblioteket havde en bevilling på årets finanslov og tillægsbevillingslov på 341,5 mio. kr. Hertil kunne der efter aflæggelsen af regnskabet 2014 lægges en overført opsparing på 0,1 mio. kr. I løbet af regnskabsåret havde biblioteket endvidere supplerende indtægter på 29,4 mio. kr. Samlet set havde biblioteket derfor et disponibelt beløb i 2015 på 394,0 mio. kr.

Omkostninger

Bibliotekets samlede omkostninger i 2015 var på i alt 394,0 mio. kr. Heraf vedrørte

181,4 mio. kr. lønninger og 212,6 mio. kr. øvrige omkostninger. Af de samlede omkostninger på 394,0 mio. kr. kunne ca. 120 mio. kr. svarende til 30% henføres til bibliotekets bygninger.

Opsparing til 2016

Opsparingen til videreførsel til 2016 udgør sammenlagt 0,0 mio. kr., men er sammensat af en negativ opsparing under den ordinære virksomhed på -1,7 mio. kr., som opvejes af, at opsparingen under indtægtsdækket virksomhed er positiv med 1,7 mio. kr. ved udgangen af året.

Tilskudsfinansierede aktiviteter

I regnskabet er bibliotekets virksomhed inden for aktiviteterne tilskudsfinansieret forskning og andre tilskudsfinansierede aktiviteter resultatmæssigt neutral.

Omsætningen på de to aktivitetsformer var i 2015 på ca. 15,8 mio. kr. Der var tale om omkostninger, som alle blev dækket gennem tilskud fortrinsvis fra private donatorer som fonde, legater og lignende.

Revision

Revisionen af årsregnskabet 2014 var anmærkningsfri.

Regnskab 2015 (mio. kr.)	Ordinær virksomhed	Indtægtsdækket virksomhed	Tilskudsfinansierede aktiviteter	I alt
Opsparing fra 2014	-1,1	1,2	-	0,1
Indtægtsført bevilling	341,5	-	-	341,5
Indtægter 2015	29,4	7,3	15,8	52,5
Til rådighed 2015 i alt	369,8	8,4	15,8	394,0
Løn	166,0	4,9	10,6	181,4
Øvrige omkostninger	205,6	1,8	5,2	212,6
Omkostninger 2015 i alt	371,5	6,7	15,8	394,0
Opsparing ultimo 2015	-1,7	1,7	0,0	0,0

Personale

Medarbejderstaben i årsværk

Medarbejderstaben omfatter medarbejdere ansat under ordinær virksomhed (finanslovsbevillingen), indtægtsdækket virksomhed, tilskudsfinansieret forskning og andre tilskudsfinansierede aktiviteter. Ordinær virksomhed omfatter desuden andre indtægter, bl.a. indtægter i relation til kulturproduktionen og tjenesteydelser leveret til Københavns Universitet samt refusionsfinansierede årsværk i relation til ansatte på særlige vilkår.

I 2015 har der samlet set været ansat medarbejdere svarende til 417,7 årsværk. Årsvær-

kene fordeler sig således inden for ordinær virksomhed, indtægtsdækket virksomhed, tilskudsfinansieret forskning og andre tilskudsfinansierede aktiviteter:

Ordinær virksomhed	380,2 årsværk
Indtægtsdækket virksomhed	13,7 årsværk
Tilskudsfinansieret forskning	13,6 årsværk
Andre tilskudsfinansierede aktiviteter	10,2 årsværk
I alt	417,7 årsværk

Udviklingen målt i årsværk inden for de fire finansieringsformer i perioden 2011-2015 ser således ud:

Årsværk fordelt på bevillingsform	2011	2012	2013	2014	2015
Ordinær virksomhed (OV)	399,7	403,2	395,2	383,4	380,2
heraf finanslovsfinansierede årsværk	339,7	340,0	331,8	322,4	323,1
heraf finansieret af indtægter under OV	36,0	36,0	39,0	42,0	43,0
heraf ansatte på særlige vilkår	24,0	27,2	24,4	19,1	14,1
Indtægtsdækket virksomhed	9,2	9,8	23,2	19,5	13,7
Tilskudsfinansieret forskning	13,0	10,8	12,0	12,0	13,6
Andre tilskudsfinansierede aktiviteter	8,1	5,4	7,1	9,9	10,2
I alt	430,0	429,2	437,5	424,8	417,7

Faldet i antal årsværk i 2015 målt i forhold til 2014 ligger dels inden for ordinær virksomhed, hvor det er et udtryk for tilpasning af lønudgifterne til stadigt faldende bevillinger, dels inden for indtægtsdækket virksomhed, hvor det skyldes lavere omsætning.

Af de 380,2 årsværk, der er medgået inden for ordinær virksomhed, er kun ca. 323

finansieret af finanslovsbevillingen, men den øvrige aktivitet skyldes bibliotekets salg af ydelser og deltagelse i beskæftigelsen af ansatte på særlige vilkår.

De 417,7 årsværks fordeling på faggrupper fremgår af nedenstående tabel, hvor også udviklingen i årene 2011 – 2015 ses:

Antal årsværk	2011	2012	2013	2014	2015
Chefer/afdelingsledere	26,9	27,1	25,6	20,7	23,5
Akademikere	101,9	109,7	108,8	108,2	102,5
Bibliotekarer og cand.scient.bibl.	85,2	79,2	76,2	72,9	74,6
Bogbindere/konserveringsteknikere	16,6	17,2	18,8	16,4	16,7
Betjente	46,8	46	44,6	43,8	44,1
Fotografer	3,6	6	7,8	6,3	5,0
Kontorfunktionærer/biblioteksassistenter	98,3	89,7	88,8	85,0	82,8
IT-medarbejdere (Prosa)	15,1	14,6	13,8	14,9	16,1
Teknisk-administrative tjenestemænd	1,8	1	1	0,5	0,0
Studenter	20,3	22,3	32,5	36,5	33,6
Elever	3,1	5,8	6,1	5,7	6,6
Specialister og andre	10,7	10,7	13,5	14,0	12,1
I alt	430,1	429	437,5	424,8	417,7

Medarbejderstaben i personer

De 417,7 årsværk svarer til, at der i 2015 var ansat 664 personer på biblioteket. I nedenstående tabel ses de 664 personers fordelingen inden for faggrupper, ligesom udviklingen i årene 2011 – 2015 er gengivet:

Antallet af ansatte er stort set uændret i 2015 målt i forhold til 2014-niveauet. Da antallet af årsværk er faldet i samme periode, indebærer det, at der har været lidt flere korttids- og/eller deltidsansatte i 2015 end i 2014.

Antal personer	2011	2012	2013	2014	2015
Chefer/afdelingsledere	28	28	27	21	26
Akademikere	129	139	132	146	132
Bibliotekarer og cand.scient.bibl.	101	91	85	80	82
Bogbindere/konserveringsteknikere	19	19	22	20	21
Betjente	49	51	47	46	44
Fotografer	5	7	9	7	8
Kontorfunktionærer/biblioteksassistenter	115	103	106	100	94
IT-medarbejdere (Prosa)	17	13	15	16	19
Teknisk-administrative tjenestemænd	2	1	1	1	0
Studenter	110	141	187	206	211
Elever	5	7	7	9	9
Specialister og andre	11	12	18	16	18
I alt	591	611	656	668	664

Til- og fratrådte

I alt 139 medarbejdere er fratrådt, og 125 medarbejdere tiltrådt i 2015. En væsentlig del af af- og tilgangen er sket inden for gruppen af korttidsansatte medarbejdere som studenter, projektansatte og lignende. Hertil kommer en vis af- og tilgang blandt de fastansatte. Biblioteket har ikke haft problemer med at håndtere udskiftningen i personalestaben.

Organisation

Biblioteket tog i 2015 hul på en videreudvikling af bibliotekets organisation, der især skal ses i lyset af besparelserne på finansloven for 2016ff. Biblioteket besluttede således i november at nedlægge området *Digital Udvikling og Infrastruktur (DIS)*. Områdets opgaver og funktioner blev ud fra deres karakter fordelt på de øvrige områder (se også fokusartiklen herom). Ud over besparelser i navnlig bibliotekets ledelseslag er det målet organisatorisk at integrere bibliotekets digitale sider overalt i institutionen, hvor det funktionelt og opgavemæssigt er relevant. Under det Administrativt-Tekniske Område blev der oprettet en IT-afdeling, som omtalt i årsberetningens afsnit om denne afdeling.

Kompetenceudvikling

Ved hjælp af midler fra Kompetencesekretariatet har bibliotekets bogbindere deltaget i et kompetenceudviklingsforløb: *Strategisk kompetenceudvikling af bogbindere på Det Kongelige Bibliotek til internationalt niveau indenfor moderne bogbind og dekorationsteknik*. Selve kursusdelen blev afholdt i april måned på engelsk, idet de to undervisere var fra henholdsvis Frankrig og Spanien. De øvrige medarbejdere i Bevaringsafdelingen kunne følge, hvad der foregik på kurset undervejs,

da det blev holdt i egne lokaler, hvilket var meget givtigt for alle.

Kompetencesekretariatet havde nedenstående bemærkninger til forløbet:

”Formålet med indsatsen var at sikre at bibliotekets bogbindere lever op til den internationale udvikling inden for moderne bogbind og dekorkunst ved at udvide det faglige repertoire og skabe internationale kontakter og berøringsflader. Resultaterne af projektet, viser, at de mål, I satte jer, er nået.

Sekretariatet har specielt bemærket:

- *At uddannelsen er blevet prioriteret af både ledelse og medarbejdere og er blevet tilrettelagt på en måde, så såvel de primære deltagere som Bevaringssektionens øvrige ansatte har fået udbytte af projektet.*
- *At de konkrete teknikker er implementeret i arbejdet med indbinding af moderne bøger til Det Kongelige Biblioteks samlinger.*
- *At arbejdet med nye indgangsvinkler for designprocessen var så inspirerende, at det fremadrettet vil give nye muligheder for designudvikling.*
- *At uddannelsesaktiviteten har givet bogbinderne et vigtigt kompetenceløft, som muliggør at Det Kongelige Bibliotek som nationalbibliotek kan fastholde et højt internationalt niveau inden for feltet og dermed også bidrage til fagets internationale udvikling bl.a. via deltagelse i udstillinger, konkurrencer og faglige fora.*

Sekretariatet noterer med tilfredshed, at erfaringerne fra projektet er videreformidlet i de vedhæftede artikler fra HK Stats blad, nr. 3/2015 og HK Privats blad nr. 6/2015.”

FOKUS

**Ændring af bibliotekets
IT-organisation pr. 1. januar 2016**

*Af administrationschef, vicedirektør
Bodil Henriksen*

Som led i tilpasningen af bibliotekets udgifter til de faldende bevillinger blev det i november 2015 besluttet at indskrænke antallet af hovedområder fra fire til tre ved, at Digital Udvikling og Infrastruktur (DIS) blev nedlagt som selvstændigt område.

DIS' opgaver og medarbejdere blev tilført de tre tilbageværende hovedområder: Nationalbiblioteket (NB), Københavns Universitetsbiblioteket (KUB) og Administrativt-Teknisk Område (ATO) ud fra opgavernes karakter.

Ændringen trådte i praksis i kraft i forbindelse med udmeldingen af den til medarbejderne i DIS og i alle skriftlige styringsdokumenter pr. 1. januar 2016.

Beslutningen om at nedlægge DIS som selvstændigt område er i overensstemmelse med strategien fra rammeaftalen for 2015-2018, hvor det fremgår:

"Det Kongelige Bibliotek er i dag på alle afgørende områder et digitalt national- og universitetsbibliotek. De fysiske aspekter vil altid spille en væsentlig – og i nogle henseender en dominerende – rolle for Det Kongelige Bibliotek, men vægtforskydningen imellem de fysiske elementer og komponenter og de digitale er på de centrale felter forskudt igennem de seneste fem år. Det afgørende er

ikke, at alt skal være eller fremtræde digitalt – Det Kongelige Bibliotek får aldrig digitaliseret alt i sine fysiske samlinger – men, at den digitale tilgang er den primære, den dominerende, overvejende eller eneste tilgang.

Ved det digitale bibliotek i Det Kongelige Biblioteks forstand forstås et bibliotek, der overordnet, principielt og i alle afgørende henseender styres, forvaltes og formidles digitalt, hvor indgangene eller adgangene er digitale, hvor informationerne og den personafhængige formidling om biblioteket, dets opgaver, indhold og funktioner i tilstrækkeligt og/eller udtømmende forstand er digitale, hvor kommunikationskanalerne til brugere, myndigheder og hinanden er digitale og i juridisk forstand som sådanne forpligtende og bindende, og endelig at væsentlige dele af indholdet kan findes digitalt.

Strategiens indsatsområder afspejler, at Det Kongelige Biblioteks vigtigste digitale opgaver i disse år er: (1) at sikre adgang til den størst mulige mængde digitalt født eller digitaliseret materiale, f.o.f. tidsskrifter, monografier og databaser med henblik på universitetsbrugernes forskning og undervisning; (2) at retrodigitalisere den størst mulig mængde fysisk materiale med henblik på stigende digital adgang til væsentlige og relevante dele af de nationale samlinger for forskere, andre brugere og borgere med relevante interesser for disse; (3) at muliggøre og udbygge modtagelse, forvaltning og formidling af digitalt født materiale via både pligtaflevering og privat aflevering; og (4) at sikre bevaringen af digitalt skabt eller født materiale." (Se bilag: Rammeaftale 2015-2018 s. 239).

Med nedlæggelsen af DIS er der sket et afgørende organisatorisk paradigmeskift på biblioteket fra, at de digitale og

it-mæssige sider af bibliotek har været samlet i een søjle, til at bibliotekets digitale sider integreres overalt i biblioteket. Samtidig sker der et afgørende ledelsesmæssigt paradigmeskift *fra*, at de digitale aspekter af biblioteket ledes af en chef med en særlig fagfaglighed inden for området *til*, at opgaverne ledes af generalister med relevant indsigt i kerneopgaverne og biblioteket som helhed.

Når it indgår overalt i institutionen, er det helt afgørende, at der findes en velfungerende samarbejdskultur med løbende dialog og tillid til, at den enkelte gør sit til, at den samlede opgave løses. Direktionen vil fremover gøre sit bedste for at prioritere i fællesskab, når der er der flere hensyn, der for medarbejderne er lige væsentlige.

Fordelingen af opgaverne

De opgaver, som DIS udførte, videreføres og videreudvikles i overensstemmelse med bibliotekets fremadrettede behov og økonomi samt udviklingen i de teknologiske løsninger, markedsudviklingen og de rammevilkår, der sættes af den til enhver tid siddende regering og underliggende ministerier f.eks. vedrørende arbejdsdeling på indkøb og drift.

I forbindelse med organisationsændringen placeredes opgaverne således i de tre tilbageværende områder:

Til Nationalbiblioteket overførtes:

- *Digitaliseringsafdelingen* blev overført med de nuværende opgaver og nuværende medarbejdere som afdeling til Nationalbiblioteket (NB). Digitaliseringschefen blev medlem af Nationalbibliotekschefens ledelsesgruppe.

NB er hovedbruger af Digitaliseringsafdelingen og koordineringen mellem hovedbruger og afdelingen vil fremover ske inden for området, hvilket er en forenkling.

- Fra *Digital Udvikling og Formidling* overførtes en række udviklingsopgaver for hele institutionen, herunder NBs infrastrukturprojekt *Chronos*, webben og tilhørende mobile grænseflader. De medarbejdere, der er beskæftiget med disse opgaver, overførtes sammen med opgaverne til Nationalbiblioteks-samlingen, NSA 2, som for tiden ledes af Nationalbibliotekschefen. Den ledige stilling som afdelingsleder for NSA 2 opslås i 2016.

NB er hovedbruger af *Chronos*, og koordineringen mellem hovedbrugeren og udviklerne vil fremover ske inden for området, hvilket er en forenkling.

I forhold til webben og de tilhørende mobile grænseflader er NB det område, der har den mest facetterede anvendelse, og derfor placeres opgaven i NB, hvorfra den udføres for hele institutionen.

Til Københavns

Universitetsbibliotek overførtes:

- Fra *Digital Udvikling og Formidling* overførtes en række udviklingsopgaver for hele institutionen, herunder bibliotekssystemet og brugerbasen. De medarbejdere, der er beskæftiget med disse opgaver, overførtes sammen med opgaverne til Københavns Universitetsbibliotek (KUB), hvor hovedparten af medarbejderne placeredes i

Afdelingen for Informationsressourcer (AIR), mens de resterende medarbejdere placeredes i Universitetsbibliotekarens stab.

Indtil 1. december 2015 lededes AIR af Universitetsbibliotekschefen. Den 1. december 2015 overgik ledelsen af AIR efter delegation til den nytiltrådte chef for AIR, som vil få til opgave at justere AIR-organisationen til at også at rumme de nytilkomne opgaver.

AIR driver allerede dele af det samlede bibliotekssystem, og AIR er største bruger af bibliotekssystemet og brugerbasen, og derfor placeredes disse opgaver for institutionen som helhed i KUB.

Til Administrativ-Teknisk Område overførtes:

- *Drift og Supportsektionen* overførtes med de nuværende opgaver og nuværende medarbejdere som enhed til Administrativ-Teknisk Område (ATO).
- Endvidere overførtes den Prosa-medarbejder, der var placeret i *DIS' stab*, med årsværk til ATO. Medarbejderen udførte bl.a. opgaver i relation til Administrationsafdelingens mange eksterne applikationer og budget- og regnskabsopgaver i relation til vicedirektøren for DIS.
- Endelig tilførtes Administrationschefen *en række af vicedirektørens opgaver og den tidligere IT-chefs opgaver*. Det drejer sig bl.a. om opgaverne med – i samarbejde med de øvrige områdechefer – at tilvejebringe grundlaget

for Direktionens arbejde med it-politik, it-strategi, it-investeringsplan og it-sikkerhed. Endvidere drejer det sig om en række opgaver i relation til bibliotekets opfyldelse af myndighedernes krav i relation til varetagelse af it-opgaverne.

Bibliotekets IT-afdeling genetableredes, og driften af ovenstående opgaver placeredes samlet i denne afdeling.

Den ledige stilling som IT-chef opslås i 2016 med et indhold, der modsvarer ovennævnte opgaver.

Den kommende IT-chef refererer til Administrationschefen og bliver medlem af administrationschefens ledelsesgruppe.

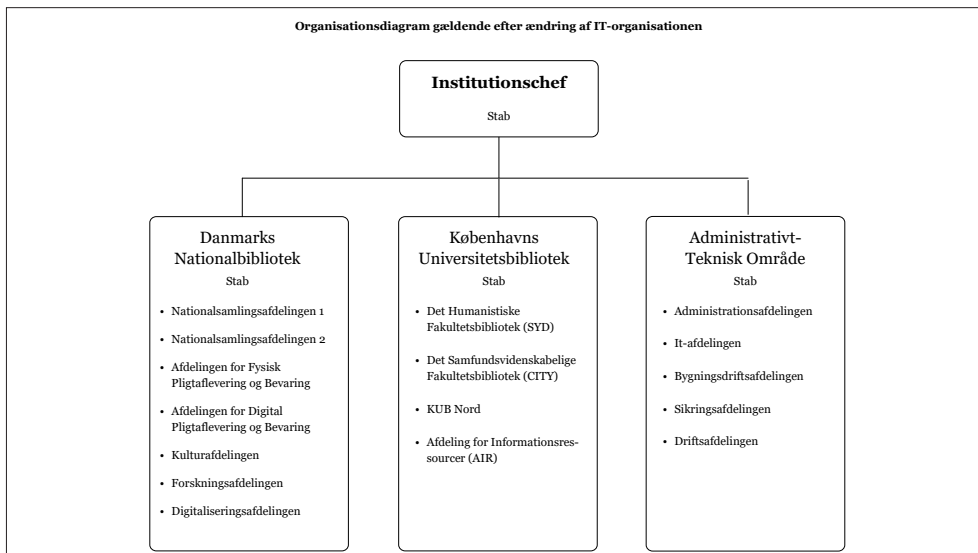
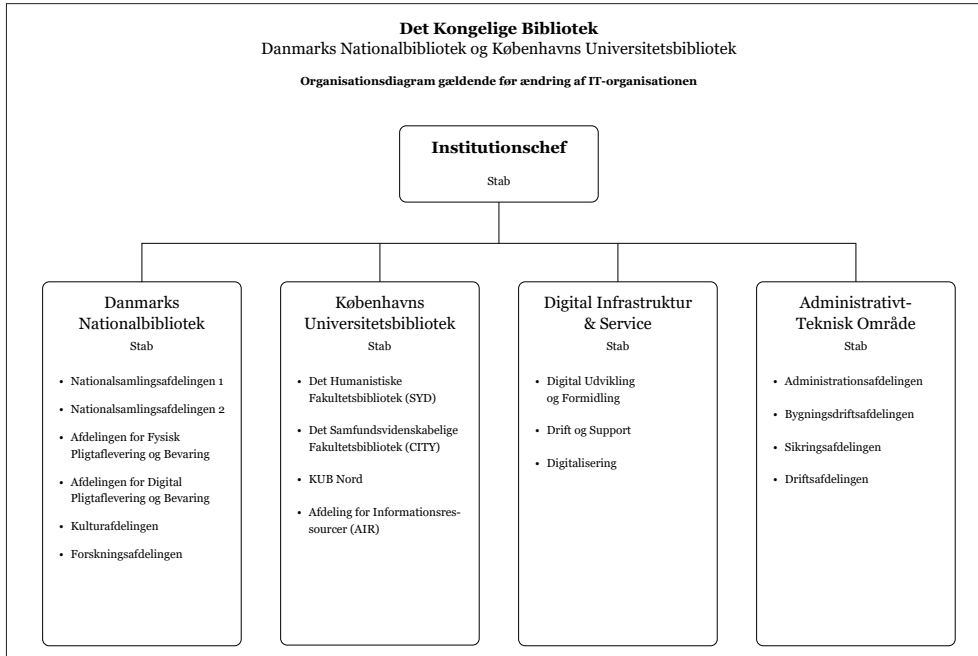
Indtil den kommende IT-chef tiltræder, er Administrationschefen fungerende IT-chef, og sektionslederen i Drift og Support refererer til Administrationschefen.

De dele af DIS, som er overført til ATO, er kendetegnet ved at levere drift og service til hele Det Kongelige Bibliotek, hvilket også kendetegner de opgaver, som ATO i øvrigt udfører inden for bl.a. økonomi, personale, intern service, bygninger og sikring. Der er allerede et tæt samarbejde og en del koordinering mellem det nuværende ATO og de dele af DIS, der nu overføres til ATO. Denne koordinering vil fremover kunne ske inden for ATO, hvilket vil være en forenkling.

Denne nyorganisering af ovenstående opgaver svarer stort til den måde,

som andre store institutioner inden for ministerområdet har valgt at organisere disse opgaver på.

Se nedenfor: ”Organisationsdiagram gældende før ændring af IT-organisationen” og ”Organisationsdiagram gældende efter ændring af IT-organisationen”.

IT-ydelser**2015**

98% opetid på REX med tilfredsstillende svartid

933.742 indlogninger til fjernbrugeradgang via password

915 pc'er, der understøttes (publikumspc'er og personalepc'er)

2014

97% opetid på REX med tilfredsstillende svartid

696.386 indlogninger til fjernbrugeradgang via password

888 pc'er, der understøttes (publikumspc'er og personalepc'er)

IT-afdelingen**OPGAVER**

IT-afdelingen har som sin primære opgave at sikre en stabil drift af bibliotekets digitale infrastruktur omfattende bl.a. drift af flere it-miljøer, netværk, servere, lager, medarbejder- og publikumsmaskiner.

2015 har været præget af en række større opgaver med etablering af nye løsninger og omlægning af bestående løsninger. I forbindelse med nedlæggelsen af området Digital Infrastruktur og Service (DIS) pr. 1. januar 2015 er it-driftsopgaverne blev samlet i en IT-afdeling, hvis fokus er drift, vedligehold og fornyelse af bibliotekets samlede digitale infrastruktur (se fokusartiklen herom).

Serverrum og lagerplads

I 2015 er der etableret et nyt serverrum på Lergravsvej som supplement til de serverrum, som findes på bibliotekets øvrige adresser. Rummet skal dels forsyne de aktiviteter, der er placeret på Lergravsvej, dels løse opgaver i relation til andre af bibliotekets digitale løsninger.

Rummet er opført i et samarbejde mellem Bygningsdriftsafdelingen, der har stået for byggesagen, og IT-afdelingen, der har stået for kravspecifikationen på den it-mæssige side.

Skift fra fysiske til virtuelle servere

Der er udskiftet en del af Det Kongelige Biblioteks fysiske servere, som i stedet er migreret til et virtuelt miljø for at spare på strøm, serviceaftaler og administrative ressourcer.

REX-Primo på <rex.kb.dk> har i perioder været ustabil, og efter dialog med producen-

ten blev det besluttet at fordoble systemets kapacitet med ekstra serverkapacitet, hvorved opetiden steg fra 97,38% til 99,95%.

Styrkelse af dokumentationen og planlægning

For at have en stabil drift kræver det, at alle systemer er veldokumenterede, sådan at fejlretning og vedligehold kan udføres tilfredsstillende.

I 2015 er der udført betydelige forbedringer af dokumentationen af Det Kongelige Biblioteks it-systemer, herunder beskrivelse af driftmiljøer og serverstamblade. Der er udarbejdet skriftlige retningslinjer for dokumentation af applikationssystemer, der sikrer en ensretning af dokumentationen samt giver mulighed for hurtig fremsøgning af relevante oplysninger.

I bestræbelserne på at få så smidig og problemfri en afvikling af opgraderinger og fejlretninger har IT-afdelingen endvidere indført en ny kalenderbaseret proces til planlægning og udførelse af ændringer i infrastrukturen.

Processen sikrer varsling af de berørte brugere, tilstedeværelse af de rette kompetencer og planmæssig udførelse af ændringerne. Omvendt bruges processen også til at fejlfinde, hvis noget efterfølgende går galt, da det er muligt at se, hvilke ændringer der er foretaget, og om der evt. skal tilbagerulles til forrige tilstand af systemerne.

Servicedesk

Servicedesk modtager og behandler alle fejlmeldinger, forespørgsler og bestillinger, som rettes til IT-afdelingen. Servicedesk visiterer henvendelserne til udførelse hos de ansvarlige for pågældende løsning eller ydelse. I 2015 blev der modtaget 8.254 sager, hvilket svarer til gennemsnitligt 33 sager pr. arbejdsdag i året.

Servicedesk har endvidere ansvaret for at overvåge alle it-systemerne. Dette sker ved hjælp af overvågningssystemet *Nagios*, som er videreudviklet i 2015 på bl.a. disse felter:

- Indførelse af en teknik, som gør overvågningen bedre;
- Konsolidering med indførelse af øget masseovervågning af systemer;
- Udvikling af en række skræddersyede moduler, der præcist viser, hvor et givet problem ligger og notificerer de relevante personer.

Servicedesk har derudover hjulpet til med implementeringen af software til andre dele af Det Kongelige Bibliotek, bl.a. *Autostore* og nyt software til telefonomstillingen.

Anvendelse af *Autostore* ved levering af digitale kopier fra magasinerne

Autostore er et system, som procesoptimerer skanningsprocessen i forbindelse med

ekspeditionen af ”bestilt kopi”. Indførelsen af *Autostore* har forbedret arbejdsgangen for medarbejderne på magasinerne, der står for digital dokumentlevering af videnskabelige og trykte tidsskrifter.

Skanningsmetoder, maillevering og statistikker styres nu igennem *Autostore*. For medarbejderne er det nu muligt at få sikkerhed for, at indholdet er korrekt, og at bestillingen er sendt. Endelig har indførelsen af *Autostore* medført færre tastetryk for medarbejderne i forbindelse med løsning af opgaven.

Nyt software til telefonomstillingen

Overgangen fra fastnettelefon til mobiltelefon for et par år siden omfattede også bibliotekets omstillingsbord. Den leverandør, som biblioteket i henhold til den af Statens Indkøb indgående aftale var forpligtet til at benytte, leverede en softwareløsning til omstillingsopgaven, som har været ramt af betydelige driftsudfald.

Det Kongelige Biblioteks serverrum. I forgrunden til højre ses det virtuelle servermiljø (VMware) der for tiden holder 366 servere kørende. Til venstre ses en del af det digitale lagermiljø, som rummer omkring en million gigabyte.

Efter gentagne reklamationer blev der i 2015 indgået aftale mellem leverandøren og biblioteket om, at der blev installeret en anden type software, som skulle være velfungerende. Løsningen blev taget i brug i slutningen af 2015, og den viste sig allerede fra ibrugtagningen at være mere stabil. Der kan nu gives en bedre telefonservice til publikum og ansatte, bl.a. fordi løsningen også integrerer telefonbordet og andre systemer, såsom Outlook-kalenderen, hvorved telefonisten kan give en hurtigere og mere præcis betjening.

Informationsikkerhed

Også i 2015 har biblioteket arbejdet systematisk med informationsikkerheden i overensstemmelse med ISO 27001-standarden, som er implementeret. Den årlige risikovurdering blev afsluttet i anden halvdel af 2015. Leverandørstyring har været udvalgt som særligt tema. Der er gennemført kortlægning af samtlige leverandører af varer og tjenesteydelser til bibliotekets it-infrastruktur, og dermed er der etableret et grundlag for det videre arbejde med den foreskrevne leverandørstyring.

Set i lyset af trusselsbilledet for ”cyberangreb” mod Det Kongelige Biblioteks it-infrastruktur har IT-afdelingen intensiveret

indsatsen for at reducere sandsynligheden af succesfulde angreb mod institutionen.

Særlig fokus har været på den eksplosive forøgelse af ransomwareangreb, der typisk inficerer medarbejder-pc’er via falske mails eller medarbejders besøg på websider med inficerede bannerreklamer (f.eks. netaviser).

Som led i en forbedring af it-sikkerheden er der implementeret et software, som sikrer en meget høj filtrering af web-trafik til og fra angrebswebsteder.

Dette beskytter i væsentligt omfang også mod funktionsdygtige infektioner modtaget via mails, idet den initiale ransomware-infektion kræver kommunikation med angriberens servere for at blive fuldt funktionsdygtig.

Endvidere er der udarbejdet en positivliste over godkendte programmer for at forhindre kørsel af ondsindet eller uønsket software. Installationen af software på medarbejder pc’er er derfor centralt styret fra it-afdelingen, hvilket øger sikkerhedsniveauet.

Endelig er der arbejdet med at begrænse omfanget af tildelte systemrettigheder.

Teknikområdet

Teknikområdet består af Bygningsdriftsafdelingen, Sikringsafdelingen og Driftsafdelingen.

2015 har været præget af en række arbejder i relation til det kommende fællesmagasin, mange renoveringssager og overdragelsen af vedligehold til Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

Bygningsdriftsafdelingen

Bygningsdriftsafdelingens opgave er at forvalte, drive, vedligeholde og tilpasse bibliotekets bygningsmasse, således at bibliotekets funktioner altid kan opretholdes bedst muligt. Til dette råder afdelingen over 7,85 årsværk, men anvender naturligvis også en lang række eksterne samarbejdspartnere til løsning af de mangeartede opgaver, der spænder lige fra rensning af toiletter til gennemførelse af voldgiftssager.

Foruden afdelingens egentlige kerneopgaver og det naturlige samarbejde med Teknikområdets øvrige afdelinger er der et meget tæt samarbejde med Kulturafdelingen om især udstillingsopbygninger og afvikling af større enkeltstående arrangementer. Afdelingen har også et tæt samarbejde med Bevaringsafdelingen om sikring af de rette opbevaringsforhold for bibliotekets samlinger.

Endelig samarbejder Bygningsdriftsafdelingen med eksterne organisationer såvel indenfor museums- og kulturverdenen som inden for bygningsdrift og -vedligehold, med vindensdeling og erfaringsudveksling.

Årets større projekter

Overdragelse af vedligehold til Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme

Årets ubetinget mest betydende opgave i Bygningsdriftsafdelingen har været overdra-

Belysningen til bogreolerne på læsesalene i Den Sorte Diamant skete tidligere ved uplight mod loftet, hvor lyset reflekteres mod loftet. Denne form for belysning afgav desværre en stor mængde varme, hvilket gav problemer med indeklimaet på læsesalene om sommeren. Bygningsdriftsafdelingen har i 2014-1015 gennemført en renovering, hvor belysningsanlægget er udskiftet med moderne LED-belysning. Den nye belysning giver en højere lyskvalitet og meget mindre varme. Derved er det lykkedes at finde en løsning, som forbedrer indeklimaet og samtidig respekterer læsesalenes særlige arkitektoniske udtryk, som er en del af Den Sorte Diamants kvalitet.

gelse af en række vedligeholdelsesopgaver til Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme (SLKE). I forbindelse med regeringsdannelsen i 2011 blev det besluttet at samle drift og vedligehold af slotte og slotshaver (der tidligere blev varetaget af Slots- og Ejendomsstyrelsen) og statens kulturejendomme i en nydannet styrelse.

Som konsekvens heraf skulle store dele af drift og vedligehold af disse kulturejendomme overdrages til styrelsen, således at kulturinstitutionerne fremadrettet alene skulle varetage indvendigt vedligehold og institutionsspecifikke anlæg (som eksempelvis Dronningesalen).

Da drift og vedligeholdelse af Det Kongelige Biblioteks bygninger i meget høj grad udføres af fremmede tjenesteydere, blev løsningen for Det Kongelige Biblioteks vedkommende, at SLKE trådte ind i en række drifts- og vedligeholdelsesaftaler, og at Bygningsdriftsafdelingen medarbejdere forblev ansat på Det Kongelige Bibliotek, som udfører opgaver både for SLKE og Det Kongelige Bibliotek.

For Bygningsdriftsafdelingen har det betydet en række ændringer i rutiner og procedurer, ikke mindst i økonomistyringen. For øvrige medarbejdere på Det Kongelige Bibliotek er den eneste synlige forskel, at biblioteket har fået en ny fejlmeldebase (der er fælles for alle ejendomme, som vedligeholdes helt eller delvist af SLKE). Opgaver indmeldes fortsat til Teknikområdet og løses af de samme medarbejdere, som har løst dem hidtil.

Ny belysning i læsesale i Diamanten

Bygningsdriftsafdelingen havde i 2014 gennemført en mindre renovering af Læsesal Vest, hvor belysningsanlægget blev udskiftet til moderne LED-belysning. Resultatet var

særdeles vellykket, og i 2015 er der gennemført tilsvarende ombygninger af de øvrige læsesale i Diamanten.

Udskiftningen til LED betyder mindre vedligeholdelsesudgifter, lavere energiforbrug og mindsket varmeoverskud, der ellers kan være et problem i læsesalene om sommeren. Oven i alle disse forbedringer betyder den nye belysning også en højere lyskvalitet end den hidtidige belysning.

Facadearbejder på Holm-bygningen

Holm-bygningens facade er medtaget af vind og vejr, samtidig med at der gennem årene er opstået en del sætningsskader. På den ældste del af bygningen, Galejhuset, var der tillige udbredte problemer med frostsprængte sten.

Der har i 2015 været gennemført murværksreparationer af Holm-bygningens østfacade. Murværket på denne facade var, i lighed med de øvrige facader, stærkt medtaget af tidens tand. Et stort antal mursten er udskiftet, og store dele af facaden er omfugget, så facaden igen fremstår i god stand. En særlig udfordring var frontispicen ved Læsesal Nord, hvor mange sten er specialfremstillet, men sagens dygtige murere har været i stand til at fremstille disse, så de mange fine detaljer i murværket fortsat består.

Ny varemottagelse på Nørre Allé 49

I forbindelse med omlægning af en række af bibliotekets interne transportere har der vist sig et behov for både en udvidelse og en omindretning af varemottagelsen på Nørre Allé 49. Udvidelsen er sket ved at inddrage et nabokontor og i den forbindelse nedlægge en væg. Samtidig er der etableret en ny og bredere dør med tilhørende automatik mellem varemottagelsen og resten af hovedbygningen.

Ny cykelparkering på Nørre Allé 49

Det har igennem mange år været en stor udfordring på Nørre Allé 49, at der ikke er cykelstativer nok til den meget store mængde studerende, der anvender faciliteterne. Der har tidligere været foretaget mindre tilpasninger, hvor der er udvidet i parkeringsarealet til cykler ved at etablere en belægning med slotsgrus på dele af græsplænen foran hovedbygningen, men løsningen har ikke været tilstrækkelig.

I 2015 er der etableret 80 nye cykelstativer i kanten af haven langs Nørre Allé og Tagensvej. Samtidigt er der foretaget en gennemgang af haven, og der er i den forbindelse skiftet et antal træer, dels som følge af misvækst, dels for at give haven et mere harmonisk udtryk. Samlet set er der ikke reduceret i antallet af træer. Gennemgangen af haven har også betydet opsætning af mere belysning, så haven fremstår både smukkere og mere tryghedsskabende efter mørkets frembrud. Den nye belysning er af moderne energibesparende LED-type, og i forbindelse med projektet er øvrige lave udendørslamper skiftet til samme type.

Nyt skanningscenter på Lergravsvej

Den i 2014 igangsatte ombygning af en etage på Lergravsvej 55 til skanningscenter er i 2015 blevet fuldført. Lokalerne blev taget i brug efter sommerferien, og i løbet af efteråret har der pågået en række småtilpasninger af varme og ventilation.

I forbindelse med skanningscenteret er der desuden etableret et nyt serverrum, der kan sikre håndteringen af de store mængder data, der produceres i forbindelse med retrodigitalisering.

Med den gennemførte ombygning har Det Kongelige Bibliotek fået store, velindrettede og tidssvarende faciliteter til retrodigitalisering af biblioteksmaterialer (se fokusartiklen herom).

Renovering af varmecentralen i Diamanten

På trods af, at Diamanten kun er 16 år gammel, har det været relevant at foretage en renovering af varmecentralen. Det har igennem alle årene været en udfordring, at varmecentralen har udnyttet fjernvarmen dårligt, ligesom den var opbygget således, at det var nødvendigt at have den i drift året rundt af hensyn til produktionen af varmt vand.

Nu er varmecentralen ombygget, således at varmtvandsforsyningen af Diamanten og Fiskeriet sker direkte med fjernvarme til to varmtvandsbeholdere, og således at varmecentralen kan lukkes i sommermånederne. Det letter vedligeholdelsesarbejdet og mindsker varmetabet betydeligt.

Varmevekslerne er samtidigt skiftet til en langt mere effektiv type end de oprindelige, og energien i fjernvarmen kan nu udnyttes betydeligt mere effektivt.

At Danmark er cyklisternes land mærkes også ved Universitetsbibliotekets betjeningssteder, hvor der er et stadigt voksende behov for plads til cykler. På KUB Nord blev der etableret øget cykelparkering for brugerne i hele havens længde ud mod såvel Tagensvej som Nørre Allé.

Arbejdet er i øvrigt udført parallelt med, at HOFOR (tidl. Københavns Energi) har om-
lagt fjernvarmeforsyningen til Diamanten.
Denne var oprindelig udført via en såkaldt
hybridstation, der var et nødvendigt, men
besværligt mellemlid mellem fjernvarmenet-
tet og bibliotekets varmecentral. Nu leveres
fjernvarme direkte fra hovedforsyningsnettet
til bibliotekets opgraderede varmecentral,
hvilket sikrer bedst mulig driftsøkonomi og
højest mulig driftssikkerhed.

Solfilm på Diamanten

For et par år siden blev glasfacaderne på
Njalsgade 112 beklædt med solfilm for at
dæmpe den voldsomme solpåvirkning, der
medfører for høje indetemperaturer i som-
merhalvåret. Solfilmen var en succes, og i
2015 er der påført tilsvarende solfilm på
Diamantens øst-, syd- og vestfacader, for at
opnå en tilsvarende virkning her.

Solfilmen har ikke i 2015 haft mulighed for
at vise sit fulde potentiale, da den først er
påført i 2. halvår, men der er en klar forvent-
ning om, at den vil give mærkbare indekli-
maforbedringer, særlig i kontorområderne.

Fundamenter i Galejhuset

Ikke alle store projekter er synlige for ret
mange, men de kan alligevel være af stor be-
tydning. Holm-bygningen fra 1906 er delvist
opført på resterne af et galejhus fra 1604, og
bl.a. er en del af Holm-bygningens funda-
menter således over 400 år gamle. Arealet har
oprindeligt været krigshavn, men er opfyldt
ad flere omgange, og der er derfor meget
store vandmængder i fundamenternes omgi-
velser. Konsekvensen heraf er, at murværket
opsuger fugt, som det afgiver til omgivel-
serne i kælderen, og i den proces transpor-
teres store mængder salte ud af murværket,
hvilket svækker murværket betydeligt.

For at standse denne salttransport påføres
murværket en såkaldt offerpuds. Dette er
populært sagt et lag diffusionsåben puds, der
tillader fugten at passere, men forhindrer
saltet i at trænge igennem. I stedet afgiver
offerpudsen salte og nedbrydes med tiden,
mens selve murværket bibeholder sin styrke.

I 2014 og 2015 er der gennemført en
omfattende gennemgang af fundamenterne
i Galejhuset og påført nyt offerpuds. Ved
samme lejlighed er der foretaget en omfat-
tende sanering af tekniske installationer i det
berørte kælderafsnit.

Holms lofter

Et andet usynligt projekt har været en gen-
nemgående rengøring af lofterne på Holm-
bygningen. Holmbygningen har en meget
stor tagkonstruktion udført efter datidens
byggeskik som en særdeles kraftig tømmer-
konstruktion med belægning af tegl. Denne
type tagkonstruktion er særdeles holdbar,
men i tilfælde af brand også en stor risiko.
Brande opstår imidlertid kun sjældent i selve
konstruktionen, men typisk i oplag eller
simpelthen i støv og snavs. Det er flere år
siden, at biblioteket fik bortskaffet de sidste
oplag på loftet, bortset fra et mindre lager
af (ubrændbare) teglsten, men der har ikke
været gjort rent i en menneskealder.

2015 blev året, hvor dette skete og hånd-
værkerne har fjernet ikke mindre end 8 tons
affald og støv fra lofterne. En ikke ubetydeligt
del af dette var sod, som formentlig stammer
fra dengang, Holm-bygningen havde egen
kulfyret varmecentral. Denne varmecentral
blev nedlagt i 1924, da bygningen blev tilkob-
let den centrale varmecentral på Slotsholmen!

Det kommende fællesmagasin

Opførelsen af et nyt, klimastyret maga-
sin med optimale opbevaringsforhold for
Nationalbibliotekets fysiske materialer er

afgørende for, at biblioteket kan opfylde det strategiske mål om at forlænge de fysiske samlingers levetid for kommende generationer. Foruden Det Kongelige Bibliotek skal det kommende magasinbyggeri anvendes af Nationalmuseet og Københavns Universitet (Statens Naturhistoriske Museum og Medicinsk Museion).

Den Offentlig-Privat-Partnerskabsanalyse af byggesagens organisation, som blev iværksat medio 2014, blev afsluttet af departementet februar 2015 med oversendelsen af resultatet til Finansministeriet med Kulturministeriets departements anbefaling af, at byggesagen organiseres efter hovedentreprisemodellen. Den 20. maj 2015 meddelte ministeriet, at der nu forelå godkendelse fra Finansministeriet af, at fællesmagasinet kunne opføres i hovedentreprise med Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme som bygherre, samt at styrelsen havde tilladelse til at igangsætte arbejdet med grunderhvervelse og projektering. Anden halvdel af 2015 er af styrelsen anvendt til udbud af bygherrerådgiveropgaven, hvor der er kontraheret med rådgivningsfirmaet *Sweco* januar 2016.

Det Kongelige Bibliotek har gennem hele 2015 leveret de ønskede bidrag til sagen og deltaget i alle berammede aktiviteter, ligesom biblioteket har medvirket under udbuddet af bygherrerådgiveropgaven.

Sikringsafdelingen

Sikringsafdelingen har ansvaret for det daglige sikringsmæssige beredskab, herunder især at forebygge brand, tyveri og øvrige trusler mod bibliotekets samlinger. Opgaven løses af afdelingens medarbejdere i tæt samarbejde med institutionens øvrige medarbejdere og relevante myndigheder, primært brandvæsen og politi.

Sikringsafdelingens overvågning og betjening af de sikringstekniske installationer i alle bibliotekets bygninger, som primært fokuserer på detektering af brand, tyveri, adgangforhold, tryghedsalarmer og tv-overvågning, sker på Det Kongelige Biblioteks kontrolcentral, som er bemannet døgnet rundt, alle årets dage.

Sikringsafdelingens aktiviteter i 2015 har især været koncentreret omkring projekter omhandlende sikringstekniske opgraderinger og udvikling af de vigtigste sikringssystemer, primært det automatiske brandalarmeringsanlæg, tyverisikringsanlæggene, adgangskontrolsystemet og tv-overvågningen, idet kravet til ethvert af Sikringsafdelingens tekniske systemer er, at driftssikkerheden og oppeholdet er meget nær 100%.

Som for alle andre it-systemer sker der en hurtig udvikling på de it-baserede sikringsplatforme og tilhørende systemer. For Sikringsafdelingens vedkommende var grænsen efterhånden nået for den installerede soft- og hardwarens kapacitet og forventede levetid både i forhold til driftssikkerhed og opgraderingsmuligheder.

På denne baggrund var det planlagt at omlægge afdelingens servermiljø, hvor et antal udtjente servere blev afløst af nyVM-ware (virtuelt softwaremiljø), således at alle de vigtigste systemer herefter kan afvikles i dette nye miljø med dertil hørende afviklingskapacitet og driftssikkerhed.

Opgaverne i denne forbindelse har ikke været særlig spektakulære eller synlige for bibliotekets medarbejdere og brugere. Ikke desto mindre var der tale om mange omfattende og udfordrende opgaver for både Sikringsafdelingens medarbejdere, bibliotekets IT-afdeling og – ikke mindst – leverandørerne af sikringssystemerne, idet systemerne, netværket

Torsdag d. 10. december blev gennemført en evakueringsøvelse i Det Kongelige Biblioteks Holmbygning på Slotsholmen. Mindre end fire minutter tog det for omkring 200 personer at forlade bygningen i en god ro og orden. Ved evakueringsøvelsen skulle brugerne ikke forlade bygningskomplekset, men blev samlet på Kirkebybroen, da de var i sikkerhed dér og nemt kunne evakueres til en anden bygningsdel, hvis det skulle blive aktuelt. Sikringsafdelingen havde fyldt røg i et lille rum på Læsesal Nord. Herfra væltede røgen ud af vinduet. Tre minutter efter brandalarmen ankom brandvæsnet. De mange mennesker i den evakuerede bygning viste forståelse for situationen og fulgte de anvisninger, de fik. Øverste billede viser evakuerede brugere, samlet på Kirkebybroen. Nederste billede viser redningsmandskab fra Københavns Brandvæsen og Det Kongelige Biblioteks Sikringsafdeling uden for Læsesal Nord.

Særlige hændelser og indsatser i årets løb	2015
Indsats i forbindelse med brand og brandtilløb	6
Førstehjælpsindsats i forbindelse med større uheld og ulykker	8
Indsats i forbindelse med ordenshåndhævelse og bortvisninger	45
Indsats og assistance i forbindelse med større arrangementer og fremvisninger	20
Indsats i forbindelse med større vandskader, stormskader, rørbrud og lignende	3
Indsats i forbindelse med, eller forsøg på, tyverier og indbrud (bibliotekets ejendom)	3

og den nye hardware skulle være gennemtestet i det fremtidige miljø, inden omlægningen kunne foretages. Ligeledes var det et operativt krav, at omlægningen til de nye lagringsmedier og softwareudgaver kunne ske med en meget kort nedetid for systemerne.

Som forventet opstod der problemer og udfordringer undervejs i denne proces, men disse blev klareret ved en løbende, målrettet indsats af alle involverede parter og ved årets slutning var de sidste småfejl rettet og alle systemer i normal drift.

I en naturlig forlængelse af systemopgraderingerne og omlægningen af servermiljøet blev også adgangskontrolsystemet sikringsmæssigt opgraderet til en ny version, hvorved alle bibliotekets id-kort og kortlæsere nu er udskiftet. Selve den fysiske udskiftning af kortlæsere og id-kort skete ved en velforberedt aktion på mindre end tre uger i december måned. Efter enkelte fejlrettelser viste systemet sig at fungere til stor tilfredshed for alle id-kortholdere, som betragter systemet som en væsentlig forbedring i dagligdagen.

Som altid blev der også i 2015 afviklet en del større arrangementer i Den Sorte Diamant. Af disse blev Hollands kongepars returnmiddag i forbindelse med statsbesøget i marts på alle måder et af de største, også for Sikringsafdelingen, da såvel forberedelserne som afviklingen krævede et tæt og massivt samarbejde på tværs af næsten alle bibliotekets afdelinger. For Sikringsafdelingen

vedkommende medførte især forberedelserne naturligvis et omfattende samarbejde med flere afdelinger i politiet samt en stor mandskabsmæssig indsats før og under selve arrangementet. Arrangementet forløb særdeles godt og viste endnu engang Det Kongelige Biblioteks evne til, på tværs af alle organisatoriske tilhørsforhold, ønsker, regler og hensyn, at levere et arrangement, som til fulde lever op til værternes ønsker.

I årets løb afsluttede Bygningsdriftsafdelingen arbejdet med de første bygningsmæssige foranstaltninger til forebyggelse af større skader i forbindelse med skybruds- og stormflodssituationer, idet der i et udsat kælderområde etableredes vandafledningskanaler til tre opsamlingsområder forsynet med automatiske pumper, som med stor kapacitet kan pumpe vandet op til det fri eller til kloak.

Også i 2015 gennemførtes rutinemæssigt brand- og evakueringsøvelser i Det Kongelige Biblioteks bygninger, oftest med deltagelse af udrykningshold fra Københavns Brandvæsen samt, naturligvis, deltagelse af alle disponible hjælperøgdykkere fra Sikringsafdelingen.

Alle øvelser gav et godt udbytte og viste, at bibliotekets medarbejdere og brugere generelt reagerer hensigtsmæssigt og hurtigt i forbindelse med varslingssignalet til evakuering og i de fleste tilfælde også benytter de nærmeste og mest hensigtsmæssige flugtveje.

Evalueringen af disse øvelser viste endnu engang vigtigheden af at øve den almene parathed og evne til at bringe sig selv og andre i sikkerhed i en situation, hvor en hurtig evakuering af en bygning er altafgørende for en persons sikkerhed.

Driftsafdelingen

Driftsafdelingen består af en transportsektion og et driftssekretariat, som sammen varetager en del af de tværgående funktioner i forbindelse med Det Kongelige Biblioteks praktiske drift, herunder indkøbsfunktion, kørsel, postforsendelse, intern transport, rengøring m.v.

Opgaverne skal udføres til den fastsatte tid, i den fastsatte kvalitet og inden for rammerne af det fastlagte budget.

Transportsektionens primære kørselsopgaver i 2015 har været fire daglige rundture mellem bibliotekets egne adresser samt leveringer og afhentning på Københavns Universitets institutter og centre. I alt har transportsektionen tilbagelagt 78.902 km i bibliotekets tjenestevogne.

Transportsektionens andre opgaver i 2015 har bl.a. bestået i affaldshåndtering, både i

forbindelse med den daglige udskillelse og kildesortering og ved større oprydningsopgaver og flytninger for andre afdelinger.

Bibliotekets postforsendelse sendte i årets løb biblioteksmaterialer for kr. 460.153 via den nationale kørselsordning. I alt er der i 2015 blevet sendt breve og pakker med Post Danmark for kr. 1.711.460 samt sendt bure med materiale fra Pligtafløringen til Statsbiblioteket i Århus for kr. 43.726.

Driftssekretariatet har i 2015 gennemført 528 indkøb, hvoraf 346 har kunnet foretages via Moderniseringsstyrelsens forpligtende indkøbsaftaler, primært indenfor kategorierne inventar, kontorartikler og tonere.

Til salg i Diamantinformationen på Den Sorte Diamant har Driftsafdelingen leveret 8.940 stk. postkort, hvilket er en stigning i forhold til sidste år. Så postkortet lever stadig videre i vor elektroniske tidsalder.

Det Kongelige Bibliotek har også i 2015 været en populær *location* til alt fra bryllupsbilleder og reklamefilm, musikvideoer og udenlandske turistfilm om Danmark.

FOKUS

Det Kongelige Biblioteks Pensionistnetværk

Af chefkonsulent, cand. mag. Steen Bille Larsen, fhv. nationalbibliotekar

Det Kongelige Bibliotek besluttede i 2014 at oprette et netværk af pensionister, kaldet *KBs Pensionistnetværk*. Netværket består af pensionerede medarbejdere, som har givet udtryk for, at de ønsker at bevare en tilknytning til deres tidligere arbejdsplads, også efter at det formelle arbejdsliv er slut.

Baggrunden har været, at mange medarbejdere på vej mod pensionering undervejs har givet udtryk for, at det efter et langt arbejdsliv kan være vemodigt at skulle tage afsked med sin arbejdsplads og de kolleger, som man har arbejdet sammen med i mange sammenhænge. Det førte i efteråret 2014 frem til ideen om at skabe en mere formel ramme med et pensionistnetværk, som interesserede pensionerede medarbejdere af alle kategorier kunne deltage i. Netværket omfatter pensionerede medarbejdere i Det Kongelige Bibliotek i dets nuværende form, dvs. også pensionister fra de tidligere institutioner Universitetsbibliotekets 1. afd., Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek (Universitetsbibliotekets 2. afd.), Danmarks Institut for International Udveksling (IDE) og Dansk Folkemindesamling.

Pensionistnetværket mødes 2-3 gange om året under hyggelige former, hvor mødedeltagerne også får mulighed for

at hilse på hinanden. Møderne bliver forestået af Det Kongelige Biblioteks direktør Erland Kolding Nielsen og forløber således, at han indleder med at gøre status over bibliotekets aktiviteter, særlige initiativer og begivenheder samt give et overblik over bibliotekets overordnede udvikling. Dernæst følger faglige indslag, hvor nogle medarbejdere præsenterer nye faglige initiativer, som enten er realiseret eller er under udførelse. Vigtigt er det også, at der er afsat tid på møderne til det sociale samvær.

Pensionistnetværket lagde ud med et møde i september 2014, hvor det faglige emne var *Projektet om Digitalisering on Demand af danske bøger 1701-1900*. Siden er fulgt emner som *Danmark set fra Luften – for Google, Danmarks Breve – et digitaliserings- og formidlingsprojekt* og *Blæksprutten 125 år og Museet om Dansk Bladtegning*. Sidst har der været oplæg med titlen *Fakta eller fusk? Kontrakttegningen fra Napoli-dokumenterne og Det Kongelige Biblioteks Nueva corónica under lup*. Møderne har været tilrettelagt således, at der har været tid til spørgsmål og diskussion. På denne måde har pensionistnetværket også fungere som en slags fokusgruppe, hvor deltagerne på baggrund af deres erfaring kunne give kvalificeret feedback til mødernes emner. Ud over møderne har pensionistnetværket også været inviteret til udvalgte udstillingsåbninger, koncerter og specialarrangementer.

Pensionistnetværket var et forsøg, og det har vist sig at være et vellykket forsøg. Det er blevet mødt med stor interesse. Al kommunikation foregår pr.

Fra Blæksprutten gennem 100 år. En af tegningerne i Blæksprutten er Alfred Schmidts berømte karikatur fra 1903 "Jensen er valgt", hvor redaktøren af partiavisen Frederik Borgbjerg fra balkonen på Københavns Rådhus forkyndte, at formanden for De samvirkende Fagforbund, malersvend Jens Jensen som den første socialdemokrat var valgt til at beklæde byens vigtigste politiske embede som finansborgmester.

mail, og forudsætningen for at deltage er, at man har en mailadresse. Det har hidtil været således, at al kontakt med den gamle arbejdsplads sluttede ved ophør på arbejdspladsen. Det nye er, at der i pensionistnetværket arbejdes på at opretholde kontakten til pensionerede medarbejdere, hvoraf nogle fortsat arbejder frivilligt med visse opgaver. Et stort arbejde i begyndelsen bestod i at opbygge en liste over private mailadresser ved at kontakte tidligere medarbejdere ad forskellige veje. Det har været en stor hjælp, at mange pensionerede medarbejdere stadig opretholder kontakten indbyrdes, så kontaktlisten ad denne vej kunne opbygges, og nyheden om det nye netværk spredtes.

Deltagerkredsen omfatter næsten 100 personer, og aktiviteten er stor. Op mod halvdelen af medlemmerne deltager i møderne. Afbud meldes ofte med beklagelse og med begrundelser, hvor det er tydeligt, at pensionisterne lever et aktivt liv, hvad enten det er udlandsrejser eller andre aftaler. Engagementet omkring Pensionistnetværket afspejler, at initiativet har imødekommet et behov. På denne måde følger KBs Pensionistnetværk sig til en række initiativer, som i disse år ses mange steder i samfundet, hvor skellet mellem arbejdsliv og privatliv ændrer sig og hvor skellet mellem det aktive arbejdsliv og pensionisttilværelsen er under forandring.

Samlet regnskab for materialeanskaffelser

Regnskab for anskaffelser i 2015, dvs. regnskabet for køb af bøger, tidsskrifter og andre materialetyper i fysisk og elektronisk form samt indbinding var i alt 48,4 mio. kr. Af beløbet anvendtes 4,6 mio. kr. til nationalbiblioteksopgaven og 43,9 mio. kr. til universitetsbiblioteksopgaven.

En stor del af anskaffelserne til nationalbiblioteksopgaven afspejles ikke i regnskabstallene, idet den overvejende del af materialet erhverves via pligtaflevering og gaver. Især skal fremhæves, at der via pligtafleveringen erhverves digitale dokumenter i eksempelvis cd-rom m.m.) og digitale værker, som publiceres på internettet. Dette sker via nethøstning. Til centrene (fagdelte

Regnskab for anskaffelser og indbinding 2015

(Bøger, tidsskrifter, digitale dokumenter m.m.)

	Monografier, manuskripter og øvrige dokumenter	Tidsskrifter og serier ¹	Digitale dokumenter	Indbinding og bevaring	I alt
Nationalbiblioteksopgaven	2.434.519	58.709	602.690	1.472.135	4.568.053
Danske Samlinger	368.326			967.213	1.335.539
Danske Samlinger (Udenlandske Danica)	28.858	2.084			30.942
Håndskriftsamlingen og Boghistorie	582.399				582.399
Kort- og Billedsamlingen	98.240				98.240
Det Nationale Fotomuseum	393.781				393.781
Musik- og Teatersamlingen	215.012				215.012
Orientalisk og judaistisk samling	228.949				228.949
Dansk folkemindesamling	53.220				53.220
Håndbøger mm. til centre og læsesale	418.346	56.625			474.971
Fagdelte anskaffelser	47.388				47.388
E-tidsskrifter; bøger; databaser			602.690		602.690
Bevaringsaktiviteter; fælles				504.922	504.922
Universitetsbiblioteksopgaven	2.527.206	238.270	40.888.715	38.730	43.692.921
Humaniora	1.074.571	136.624			1.211.195
Fælles (Dansk litteratur)	193.201	0			193.201
Samfundsvidenskab	778.022	33.711			811.733
Jura	309.337	56.623			365.960
Teologi	74.300	1.993			76.292
Naturvidenskab	58.532	7.913			66.445
Sundhedsvidenskab	39.244	1.406			40.650
E-tidsskrifter; bøger; databaser ²			40.888.715		40.888.715
Indbinding fælles				38.730	38.730

1. Nationalbiblioteksopgaven: Regnskabstal for tidsskrifter i specialsamlingerne er inkluderet i Monografier. Universitetsbiblioteksopgaven: Aviser/Bibliografi er fordelt ligeligt mellem Humaniora og Samfundsvidenskab; Bibliografi/Biblioteksvæsen er fordelt ligeligt på Natur- og Sundhedsvidenskab.

2. Heri bl.a. licenser.

anskaffelser) er der anskaffet håndbøger og referenceværker for 47.400 kr. Til anskaffelse af de særlige materialetyper – manuskripter, arkivalier, billeder, kort, noder, nodemanuskripter, immateriel kulturarv (Dansk Folkemindesamling), orientalia og judaica – er anvendt 1.571.600 kr. Bevaringsafdelingen har til indbindingsmaterialer og bedre bevaringsforhold anvendt 504.000 kr., som bruges i henhold til aftalte kvoter. I alt blev der til nationalbiblioteksopgaven anvendt 4,7 mio. kr.

Regnskabet for universitetsbiblioteksopgaven er for de trykte dokumenters vedkommende opdelt på fagkonti, som modsvarer de fagområder ved Københavns Universitet, som Det Kongelige Bibliotek betjener. I alt blev der til universitetsbiblioteksopgaven anvendt kr. 43,9 mio., hvor langt den største post udgøres af udgiften til digitale dokumenter, nemlig kr. 40.889.000 kr. Udgiften til digitale dokumenter udgør nu ca. 94% af de samlede udgifter, mens udgiften til trykte dokumenter inkl. udgift til indbinding udgør ca. 6%.

Som det ses, satser Det Kongelige Bibliotek fortsat stærkt på opbygning af digitale samlinger og adgang til digital information. Ud af det samlede regnskab for såvel nationalbiblioteksopgaven som universitetsbiblioteksopgaven udgør udgiften til digitale dokumenter nu 86%.

Personalia

Irene Crone-Langkjær er udnævnt til sektionsleder i Drift og Support den 1. februar 2015.

Marianne Holm Pedersen er udnævnt til sektionsleder i Dansk Folkemindesamling den 1. april 2015.

IT-chef Peter Mathiesen er fratruddet den 30. juni 2015.

Gitte Andersen er ansat som sektionsleder i Pligtafleveringssektionen den 1. august 2015.

Peter Thiesen er ansat som digitaliseringschef den 1. august 2015.

Kira Stine Hansen er ansat som vicedirektør/ universitetsbibliotekar den 1. august 2015.

Vicedirektør/universitetsbibliotekar Michael Cotta-Schönberg er fratruddet den 31. august 2015.

Vicenationalsamlingschef Lone Stefansen er fratruddet den 31. august 2015.

Vicedirektør Birte Christensen-Dalsgaard er fratruddet den 30. november 2015.

Anne Sandfær er ansat som chef for AIR den 1. december 2015.

MEDARBEJDERFORENINGER

Kunstforeningen

Af formanden for Kunstforeningen Sten Tulinius

Formanden bød velkommen til den 36. generalforsamling og mindedes Birgit Berg og Jytte Raaskou-Nielsen, der døde 16. april og 18. august 2015 og tilføjede, at Birgit Berg havde været medstifter af foreningen og skrevet dens vedtægter samt været medlem af bestyrelsen i mange år. Begge havde været meget aktive i foreningen.

Allerede 14. og 15. november besøgte vi Teater Republique med forestillingen *Dunque*, som var en kombination af dans, teater, cirkus og billedkunst. En stor oplevelse for de 45 tilmeldte.

17. december arrangerede vi vort julebesøg på Louisiana med udstillingen Paula Modersohn-Becker. En udmærket guide førte os rundt til udvalgte billeder af denne glimrende ekspressionistiske kunstner. De 30 tilmeldte ønskede hinanden Glædelig Jul i Restaurant Bolettes Gæstebud, og vi takkede Jette Mazanti for arrangementet.

28. februar tog vi med Kunstforeningen til Arken for at se billeder af Michael Ancher og P. S. Krøyer. Udstillingen hed *Venner og rivaler*. Vi så fine billeder fra livet på Skagen og fik også et indblik i de to maleres kampe og diskussioner, men alligevel ubrydelige venskab. Der var stort fremmøde til denne gode udstilling, og vi sluttede af i Arkens smukke restaurant med udsigt over Køge Bugt. Tak til Lene Kjellesbjerg og Henrik Tang.

2. marts var vi inviteret til kunstudstilling på Det Humanistiske Fakultetsbibliotek, hvor billedkunstneren Helene Sandegård udstillede 15 collager inspireret af Inger Christensens digtsamling *Sommerfugledalen*.

Kirsten Thomsen fik kontakt med Helene på en bestyrelsestur til Møn, hvor vi besøgte kunstnerens galleri.

Vi blev 17. marts inviteret til kunstnergalleriet i Tietgensgade det gl. Rudolf Bergs Hospital. 20 tilmeldte fik mulighed for at se ung dansk kunst. Dette giver os chancen for at få udstillere for de kommende sæsoner. Det er 3. gang vi har besøgt kunstsammenslutninger i København og omegn.

18. april tog vi til Ordrupgård med omvisning på udstillingen med Fritz Syberg *Kunsten og kærligheden*. Interessant at se familiebilderne og ikke mindst hustruen Anna Sybergs blomsterbilleder.

21. juni skulle 18 medlemmer til Portugal. En herlig rejse arrangeret af Lene Kjellesbjerg. I dejligt sommervejr så vi byen fra en sporvogn, den berømte nr. 28. Vi kørte op og ned ad snævre gader og stræder og fik et fint indtryk af alle de seværdigheder, vi skulle se. Det blev også til en dag i byen Sintra med det berømte National Palads. Turen bød også på koncerter, ballet, portvinssmagsprøver og naturligvis spiste vi nationalretten klipfisk en aften.

17. september arrangerede vi et besøg på Glyptoteket med omvisning på Man Ray udstillingen. 22 havde meldt sig, og med en fantastisk guide fik de en stor oplevelse ved mødet med denne alsidige kunstner. Udstillingen hed *Algebraiske drømmebilleder*. En fin orientering om en kunstner, der især er kendt for sine fotografier, men også for malerier og skulpturer, som dadaist og surrealist.

1. oktober nåede vi endnu en fernisering på Det Humanistiske Fakultetsbibliotek med udstillingen *Iliaden*. Maleren Jo Møller havde sammen med andre internationale kunstnere bidraget med original grafik til en ny fransk udgave af Iliaden. Bogen kunne ses

Kunstforeningens primære udstillingssted er personalekantin i Den Sorte Diamant, hvor bl.a. fotografen Louise Saugmann udstillede. Her ses et af de udstillede værker med titlen 12 frames infinite # 5.
© Louise Saugmann.

på udstillingen, mens Jo Møllers illustrationer var hængt op på bibliotekets store væg. Efter åbningen var der en litterær samtale om Iliaden mellem professor Charles Lock og lektor Christian Dahl. Arrangementet var fint arrangeret af Kirsten Thomsen.

Vort primære udstillingssted er kantine i Diamanten. Her har vi haft udstillinger af malerne Preben Stelvig, Pernille Caspersen, Jorge Monras og Mike Brüsch samt fotografen Louise Saugermann.

Alle arrangementer er klaret på syv bestyrelsesmøder plus hårdt arbejde for at få det hele op at stå. Stor tak til bestyrelsen for denne sæson.

Her skal også gå en stor tak til Tove Krag for ti veltilrettelagte gallerivandringer. Vi mødes den første torsdag i måneden og føres rundt i det indre København med dens mange gallerier. Nu er der også penge til at købe kunst for.

Vi er medlem af Corner, Galleri Egelunds Kunstforening og Dansk Raderforening.

Til slut takkede formanden Det Kongelige Biblioteks ledelse, driftschef Leo Poulsen, transportchef Flemming Havre og resten af Driftsafdelingen samt restauratør Jens Heding fra Søren K. Endelig en tak til Personaleforeningen for et godt samarbejde.

Personaleforeningen

Af formanden for Personaleforeningen Heidi Justesen Nielsen

Årets første arrangement var et besøg hos KVINFO. Her fik vi et spændende foredrag, som gjorde os klogere på institutionens arbejde og emnet ligestilling generelt, bl.a. med fokus på stemmeret, i anledning af 100-året for kvinders stemmeret.

Generalforsamlingen i februar forløb planmæssigt, og der blev foretaget enkelte udskiftninger i bestyrelsen. Efter selve generalforsamlingen var overstået, underholdt Mette Colding Dahl med foredraget om *Luftfotografiets vej til succes – fra væggen i stadsstuen – til onlineformidling og crowdsourcing*. Her hørte vi bl.a. om luftfotografiets historie samt bibliotekets luftfotosamling og digitaliserings- og crowdsourcingprojektet *Danmark set fra luften – før Google*. Efterfølgende var der fællesspisning med sandwiches, lidt vin og hyggeligt samvær.

Vores næste arrangementet var forårsbowl og efterfølgende spisning. Vi samlede en munter flok og havde nogle fornøjelige timer i DGI-byen. Efter dysten og de fysiske strabadser var der medaljeuddeling og hyggelig spisning på Café Vivaldi.

I juni måned havde vi traditionen tro en *Den Hemmelige KB-tur* med Det Kongelige Biblioteks driftschef Leo Poulsen som guide. Han viste rundt på dele af Diamanten, Hansen- og Holm-bygningerne, hvor vi fik lov til at se dele af biblioteket, der ikke normalt er adgang til, krydret med gode historier og højt humør. Vi får lov at se nye/gamle kroge og hjørner af biblioteket hver gang, vi har fornøjelsen af denne tur. Arrangementet sluttede af med en lille aperitif på taget af Diamanten,

hvor vi kunne nyde den smukke udsigt i højt solskin.

Personaleforeningens årlige skovtur gik til Møns Klint. Under transporten havde bestyrelsesmedlem Eske Morthensen forberedt et spændende foredrag om falke, da Møns Klint er et af de få ynglesteder for vandrefalke i Danmark. På Møns Klint fik vi en guidet rundvisning på Geocenter Møn. Rundvisningen bød på en tidsrejse over de sidste 70 millioner år fyldt med fossiler og en mulighed for at se tilblivelsen af Møns Klint fra kridttiden til i dag. Efter frokost på cafeen var der mulighed for selv at opleve omgivelserne omkring Møns Klint. Her valgte de fleste at tage turen ned af de 497 trin til strandkanten, hvor Eske Morthensen på vejen ned kunne berige medlemmerne med et sjældent kig til et ynglende par vandrefalke med unger. Der var også tid til at nyde lidt kolde drikkevarer eller en is på cafeens terrasse, inden turen gik hjemad. Turen forløb som de foregående års skovture i strålende solskin.

I efteråret var vi på Crime Tour-byvandring i Indre By med Torben Frandsen fra Weirwalks. Han underholdt med sjove skrøner og mystiske, skumle beretninger om, hvad der er foregået bag facader og mure. Det var en spændende tur, der bød på både morsomme historier og fæle beretninger om, hvad der er foregået af ting og sager længe før vores tid.

I november var vi til lakridsforedrag og prøvesmagning hos Johan Bülow. Vi fik en rundvisning i produktionen og hørte baggrundshistorien for virksomheden og ikke mindst en detaljeret historie om deres lækre lakridser. Hele selskabet gik meget mætte derfra.

Foreningens julearrangement blev i år afholdt på Amadeus, hvor vi fik en god

julebuffet. Årets præmier var naturligvis lakridspakker fra Johan Bülow, som vakte stor glæde hos de heldige vindere. Medlemmerne mødte talstærkt op – mange også med ledsager – og vi havde en festlig aften.

Medlemmer

Personaleforeningen havde ved udgangen af 2015 167 medlemmer, heraf 30 eksterne. Der har været en tilgang på 8 nye medlemmer og 5 udmeldelser (alle udmeldelser var eksterne eller stoppet på KB).

Bestyrelsen har i 2015 haft følgende sammensætning:

Heidi Justesen Nielsen (formand)
 Gitte Steenberg (næstformand)
 Line Fagerlind (kasserer)
 Eske Morthensen
 Sarah Ditlev
 Ditte Christoffersen
 Elzbieta Blazejowski
 Marie-Christine Levassor
 Signe Strecker (ekstern)

Traditionen tro havde Personaleforeningen også i 2015 en årlig skovtur, som denne gang gik til Møns Klint. Ud over en guided rundvisning på Geocenter Møn kunne man opleve Møns Klint. På fotografiet ses deltagerne på egen hånd som små prikker langs stranden i det storslåede landskab. Møns Klint er kendt som et af de få ynglesteder for vandrefalke. Takket være et af foreningens medlemmer blev der mulighed for et sjældent kig til et ynglende vandrefalkepar med unger. (Foto: Ditte Christoffersen).

PUBLIKUMSBETJENINGEN
ALMENE TJENESTER

Åbningstider (timer pr. uge)			
Nørre Allé.....		76	76
Slotsholmen/Diamantinformationen		74	77
Amager		62	62
Gothersgade		82	82
Stu-di-stræ-de.....	1)	80	82
Besøgende på betjeningsstederne (antal personer)			
Nørre Allé.....		349.605	385.225
Slotsholmen		369.410	336.497
Amager		200.196	217.804
Gothersgade		164.940	193.885
Stu-di-stræ-de.....	1)	167.785	154.344
Besøgende i alt.....		1.251.936	1.287.755
Bestand af bibliografiske data			
Bibliotekets egne bibliografiske poster i bibliotekssystemet REX.....			
	2)	4.080.819	3.958.607
Bibliotekets egne bibliografiske poster fra digitale samlinger.....			
	3)	648.260	***)
Eksterne biblioteker i REX.....			
	4)	3.735.119	3.661.797
Poster i online-bibliografier i REX.....			
		430.056	425.656
REX-Web			
	5)	228.967	358.042
Bibliografiske data i alt.....		9.123.221	8.404.102
REX, vært for eksterne biblioteker.....			
	4)	33	37
Benyttelse af bibliotekets website			
Antal besøg.....			
		4.443,197	4.687.386
Antal sider vist.....			
		43.254,533	35.751.597

Statistikken omfatter Det Kongelige Bibliotek, Danmarks Nationalbibliotek og Københavns Universitetsbibliotek.

Anmærkning: Det Kongelige Biblioteks statistik følger retningslinjerne i Danmarks Statistiks Vejledning om indberetning af statistik for forskningsbiblioteker

Følgende symboler er anvendt i skemaerne:

*) Tal kan i sagens natur ikke forekomme

**) Tal haves ikke, da opgørelsesmetoden er ændret

***)) Oplysninger foreligger ikke

1) Det Juridiske Fakultetsbibliotek i Studiestræde er først fra 2013 et fakultetsbibliotek under Det Kongelige Biblioteks universitetsbiblioteksfunktion.

2) Faldet i antal bibliografiske poster i 2014 hænger sammen med konsolidering (samkøring) af poster fra forskellige samlinger til én post med flere eksemplarer.

3) Digitale samlinger omfatter Danmark set fra luften, COP (Cumulus Object Publishing) og tidsskrift.dk.

4) Eksterne biblioteker omfatter Københavns Universitets institutbiblioteker samt de biblioteker, som Det Kongelige Bibliotek er vært for via hostingaftaler.

5) Faldet i antal poster i 2015 skyldes migreringer til COP (Cumulus Object Publishing) og REX. Aleph-poster migreres ikke til COP, men oprettes (evt. ved maskinel hjælp) i Cumulus, og metadata kan efterfølgende høstes i REX, hvis ønskeligt.

2013

2012

Notes

The statistics comprise The Royal Library, National Library and University of Copenhagen Library.

Annotation: The Royal Library's statistics follows the guidelines in Statistics Denmark's publication Vejledning om indberetning af statistik for forskningsbiblioteker 2015 (Guidelines for the reporting of statistics for research libraries)

The following symbols are used:

*) Figures cannot in the nature of things occur

**) Figures not available as the method of counting has been altered

***) No information available

1) In 2013 the Faculty of Law Library in Studiestræde became a faculty library under The Royal Library's University Library function

2) The reduction in the number of records in 2014 is due to consolidation of records from separate collections.

3) Digital collections include Danmark set fra luften (Denmark Seen From the Air), COP (Cumulus Object Publishing) and tidsskrift.dk.

4) External libraries include Copenhagen University's department libraries and the libraries, which the Royal Library hosts (via hosting agreements).

5) The decrease in the number of entries in 2015 is the result of migrations to COP (Cumulus Object Publishing) and REX. Aleph entries are not migrated to COP, but created (if necessary, by mechanical means) in Cumulus, and metadata can then be harvested in REX, if required.

USER SERVICES

GENERAL SERVICE

2013	2012	Notes	
			Opening hours (hours per week)
76	76	 Nørre Allé
77	79	 Slotsholmen/Diamantinformatiøen
62	62	 Amager
82	82	 Gothersgade
84	*)	 Studiestræde
			Visitors at the locations (number of people)
410.859	452.859	 Nørre Allé
350.471	397.240	 Slotsholmen
251.092	226.292	 Amager
209.560	228.701	 Gothersgade
149.080	*)	1) Studiestræde
1.371.062	1.305.092	 Total number of visitors
			Number of bibliographic records
4.090.382	4.025.271	2) The library's own bibliographic records in REX
***))	***))	3) The library's own bibliographic records, digital collections
3.670.259	3.752.601	4) External libraries in REX
413.906	389.070	 Records in online bibliographies in REX
358.042	358.042	5) REX-Web
8.532.589	8.524.984	 Total number of bibliographic records
40	40	4) REX, host to external libraries
			Usage of the library's website
4.624.325	4.357.779	 Number of visits
38.206.138	23.626.330	 Number of pages shown

PUBLIKUMSBETJENINGEN

DOKUMENTLEVERING

Brugere og brugeraktivitet		
Aktive lånerne i REX i indeværende år.....	32.196	32.881
Aktive brugere i brugerbasen	78.663	77.334
Indlogninger via Fjernadgang	933.742	696.386
Crowdsourcing i Danmark set fra Luften (antal metadatarrettelser)	352.348	301.801
Behandling af rekvisitioner i magasiner (antal rekvisitioner)		
Rekvisitioner til ekspedition i samlingerne.....	321.877	342.060
Bestillinger på danske bøger, som biblioteket ikke havde.....	6	5
Beholdningsregistrering i REX		
Antal værker beholdningsregistreret i REX inden udlån.....	38.791	31.243
Søgninger i webbaser (medregnes ikke som udlån)		
Søgninger i bibliografiske webdatabaser på biblioteket	2.216.606	1.864.499
Søgninger i fakta-webdatabaser på biblioteket	3.761.950	3.665.521
Søgninger i webbaser på biblioteket i alt	5.978.556	5.530.020
Udlån, fordelt på udleveringsfunktioner (antal fysiske enheder)		
Hjemlån, direkte til låner.....	167.175	189.112
Udlån effektueret som kopi, selvkopiering og bestilte kopier.....	42.299	66.658
Elektroniske udlån, direkte til låner		
- af bibliotekets egne digitaliserede materialer	1) 3.658.925	4.103.352
- af licensressourcer	7.248.028	6.683.039
Institutionslån, direkte lån		
- institutter under Københavns Universitet	27.397	31.290
- andre forskningsinstitutioner	2.631	2.891
Indlån, direkte til låner.....	35.070	37.871
Interurbane udlån	68.569	65.720
Udlån effektueret som kopi via interurbanlån.....	6.650	7.834
Læsesalslån	79.683	81.103
Læsesalslån effektueret som kopi, inkl. selvkopiering.....	29.896	26.253
Udlån i alt, eksklusive fornyelser	11.366.323	11.295.123
- heraf postforsendte direkte lån.....	135	206
Indlån fra andre biblioteker (antal fysiske enheder)		
Indlån fra danske biblioteker	24.106	26.062
- heraf fra danske folkebiblioteker	3.105	3.025
- heraf fra danske forskningsbiblioteker	21.001	23.037
Indlån fra nordiske biblioteker	3.142	3.217
Indlån fra øvrige udenlandske biblioteker.....	7.283	8.099
Indlån fra kilder, der ikke er biblioteker	539	493
Indlån i alt	35.070	37.871
Fotokopier på papir (antal ark)		
Fremstillet i udlånsskranker/læsesale m.v. eller ved selvkopiering	619.234	784.927
Fremstillet i forbindelse med interurbanlån.....	61.515	70.523
Fotokopier i alt	680.749	855.450

1) Faldet i antal elektroniske udlån af bibliotekets egne digitaliserede materialer skyldes bl.a. migrering af ressourcer til COP og REX, udfasning af ældre teknologiske visningsplatforme samt løbende arbejde med forbedring af optællingsmetoden.

2013

2012

Notes

1) The decrease in the number of loans of the Library's own digitised materials is partly the result of the migration of resources to COP and REX, the phasing out of older technological viewing platforms and on-going work to improve the method of counting.

USER SERVICES
DOCUMENT DELIVERY

	2013	2012	
			Users and user activity
	33.965	33.681 Active borrowers in REX current year
	56.567	***) Number of active users in user base
	796.834	803.088 Number of log-ins via remote access
	228.447	35.920 Crowdsourcing in <i>Denmark Seen from the Air</i>
			Handling requests from stacks (number of requests)
	348.752	338.245 Requests for materials from the collections
	5	8 Requests for Danish books not available in the library
			Bar-coding in REX
	27.898	29.089 Number of documents bar-coded in REX before loans
			Searches in web bases (not counted as loans)
	2.379.454	1.918.698 Searches in bibliographic web databases in the library
	3.445.130	2.715.618 Searches in fact web databases in the library
	5.824.584	4.634.316 Total number of searches in web bases in the library
			Loans, distributed on issuing functions (number of physical units)
	195.997	182.197 Loans, direct lending for use outside the library
	68.523	64.829 Loans effected as copy, self copying and requested copies
			Electronic loans, direct lending
	3.346.549	2.611.825	1) - of the library's own digitised materials
	5.937.440	4.777.704 - of license resources
			Direct loans to institutions
	32.211	29.011 - institutes under the University of Copenhagen
	4.095	5.245 - other research institutions
	39.427	36.789 Loans from other libraries, directly to borrower
	68.247	66.248 Interlibrary loans
	8.368	7.543 Loans effected as copy via interlibrary loans
	81.142	95.160 Reading room loans
	27.289	32.538 Reading room loans effected as copy, incl. self copying
	9.809.288	7.909.089 Total number of loans, excl. renewals
	265	370 - of which loans sent by post
			Interlibrary loans from other libraries (number of physical units and copies)
	27.265	25.166 Loans from Danish libraries
	3.036	2.686 - of which from Danish public libraries
	24.229	22.480 - of which from Danish research libraries
	3.741	3.779 Loans from Nordic libraries
	7.841	7.320 Loans from other foreign libraries
	580	524 Loans from non-library sources
	39.427	36.789 Total number of loans
			Photocopies on paper (number of sheets)
	799.981	823.296	Produced at circulation desks/reading rooms etc. or by self-copying
	77.846	72.875 Produced in connection with interlibrary loans
	877.827	896.171 Total number of photocopies

PUBLIKUMSBETJENINGEN
INFORMATION- OG DOKUMENTATIONSYDELSER

Samling på åbne hylder (antal hyldemeter)		9.067	9.339
Antal tidsskrifttitler på åbne hylder		325	337
Antal læse- og studiepladser			
- på Nørre Allé		489	489
- på Slotsholmen, Læsesal Vest		165	165
- på Slotsholmen, Læsesal Øst og Nord og E Vest		314	314
- i Centerlæsesale og på læsepladser i samlingerne		58	58
- på Slotsholmen, øvrige		176	176
- på Amager		578	578
- i Gothersgade		263	263
- i Studiestræde		386	386
I alt pladser på læsesale og i centre		2.429	2.429
Antal læsesalgæster i Nationalbiblioteket på Slotsholmen (læsesale, centre og afdelinger)			
- på Læsesal Vest		17.533	17.128
- i Centerlæsesale og på læsepladser i samlingerne	1)	3.428	3.351
I alt gæster på Nationalbibliotekets læsesale, i centre og samlinger		20.961	20.479
Antal besøg i Læsesal Øst og Læsesal Nord	2)	308.341	301.055
Informations- og dokumentationsopgaver			
Antal mundtlige forespørgsler inkl. e-mail/telefon		240.140	265.288
Antal besvarede referenceopgaver		3.901	3.662
Brugerundervisning			
Antal lektioner	3)	718	827
Antal deltagere		10.887	10.667

1) Besøg på Læsesal E Vest opgøres ikke.

2) Besøg på Læsesal Øst og Læsesal Nord opgøres ikke i antal gæster, men som besøg ved elektronisk dørtæller.

3) Til og med 2012 er tallet opgjort i timer. Fra og med 2013 er tallet opgjort i lektioner à 45 min.

1) Number of visits in Reading Room E West is not available.

2) Number of visits in Reading Room East and North is calculated as visits, not visitors, by using an electronic door counter.

3) In 2012 the figure corresponds to number of hours. In 2013 and the following years the figure is calculated by counting lessons of 45 min.

USER SERVICES

INFORMATION AND DOCUMENTATION SERVICES

11.081	10.935	Collection on open shelves (number of shelf metres)
680	722	Number of periodical titles on open shelves
			Number of reading room seats and study seats
489	489	 - at Nørre Allé
165	165	 - at Slotsholmen, Reading Room West
314	314	 - at Slotsholmen, Reading Room East and North and E West
58	56		... - in Centre reading rooms and study seats in the collections
176	176	 - at Slotsholmen, others
578	554	 - at Amager
267	252	 - at Gothersgade
441	*)	 - at Studiestræde
2.488	2.006		... Total number of seats in reading rooms and in centres
			Number of reading room guests in The National Library at Slotsholmen (reading rooms, centres and departments)
19.026	20.717	in Reading Room West
3.663	3.238	1)	...in Centre reading rooms and at study seats in the collections
22.689	23.955		Total number of guests in The National Library's
		reading rooms, in centres and collections
303.259	256.463	2) Number of visits in Reading Room East and North
			Information and documentation requests
257.825	194.147	Number of orbal enquiries incl. e-mail/phone
6.591	4.644	 Number of reference requests answered
			User instruction
635	528	3)Number of lessons
6.919	6.563	Number of participants

KONVENTIONELLE MATERIALETYPER

BESTAND OG TILVÆKST – FORDELT PÅ MATERIALEKATEGORIER

Bestand i fysiske enheder			
Bøger og serierpublicationer		6.392.137	6.358.449
Manuskripter og arkiver	1)	187.698	179.618
Musikaler		315.674	312.988
Mikroformer	2)	192.456	192.423
AV-dokumenter		103.189	86.615
Grafiske dokumenter		20.023.320	19.916.082
Kartografiske dokumenter		331.581	329.896
Digitale dokumenter i fysisk form		13.820	13.674
Andre biblioteksmaterialer		679	679
Fysiske enheder i alt, katalogiserede materialer		27.560.554	27.390.424
Materiale, som ikke katalogiseres		7.856.520	7.760.666
Fysiske enheder i alt		35.417.074	35.151.090
Bestand i hylde meter			
Bøger og serierpublicationer		161.347	160.519
Manuskripter og arkiver		9.207	9.458
Musikaler	3)	1.868	2.325
Mikroformer		1.060	1.615
AV-dokumenter og digitale dokumenter i fysisk form		1.494	887
Grafiske og kartografiske dokumenter		15.805	15.716
Andre biblioteksmaterialer		11	11
Hylde meter i alt, katalogiserede materialer		190.792	190.531
Materiale, som ikke katalogiseres		7.730	7.643
Hylde meter i alt	4)	198.522	198.174
Bruttoanskaffelse (antal fysiske enheder)			
Bøger og serierpublicationer		32.203	39.807
Manuskripter og arkiver		2.726	1.193
Musikaler	5)	2.272	1.054
Mikroformer		0	30
AV-dokumenter		2.034	2.255
Grafiske dokumenter	6)	89.538	962.958
Kartografiske dokumenter		1.688	1.646
Digitale dokumenter		146	115
Andre biblioteksmaterialer		0	0
Fysiske enheder i alt, registrerede materialer		130.607	1.009.058
Materiale, som ikke katalogiseres		95.854	103.455
Tilvækst, fysiske enheder i alt		226.461	1.112.513

1) Stigning i antallet manuskripter og arkiver i 2015 skyldes først og fremmest optælling i forbindelse med ompakning og klargøring til magasiner af ikke tilgængelige arkiver samt optælling af Dansk Folkemindesamlings manuskriptsamling.

2) Differencen i antal mikroformer 2013-2014 skyldes en nyoptælling af mikroformer i Nationalbibliotekets samlinger.

3) Faldet i antal hylde meter i 2013 og 2014 skyldes nyopmåling af Musiksamlingen. Faldet i 2015 skyldes en revision af kategoriseringen af Dansk Folkemindesamlings materialer.

4) Faldet i antal hylde meter i 2013 skyldes nyopmålinger i Nationalbibliotekets samlinger.

5) Bruttoanskaffelser af musikaler afspejler tilvækst i pligtaflevering (269), køb (157) og gaver (1.846) af trykte musikaler i 2015.

6) Stigningen i antal grafiske dokumenter i 2013 skyldes væsentligst modtagelsen af 417.578 luftfotonegativer fra Cowi/Geoplan. Stigningen i 2014 skyldes hovedsageligt modtagelsen af modtaget fire store fotografisamlinger: Preben Sørensens sportsfotografier og Marianne Grøndahls, Thorkild Hansens og Keld Helmer-Petersens fotografier.

2013

2012

Notes

CONVENTIONAL MATERIAL TYPES

STOCK AND ADDITIONS – DISTRIBUTED ON PHYSICAL CATEGORIES

1) The increase in the number of manuscripts and archives in 2015 is primarily the result of the counting involved in the repackaging and preparation for storage of inaccessible archives and the counting of the manuscripts on the Danish Folklore Collection.

2) The reduction in the number of microforms in 2013-2014 is due to a new inventory in The National Library Collections.

3) The decrease in the number of shelf metres in 2013 and 2014 is due to a new survey of The Music Collection. The decrease in 2015 is due to a revised categorisation of the Danish Folklore Collection.

4) The decrease in the number of shelf metres in 2013 is due to a new survey of the National Library Collections.

5) Gross acquisitions of musical items reflect the increase in legal deposit (269), purchases (157) and donations (1,846) of printed musical items in 2015.

6) The increase in the number of graphic documents in 2013 is mainly a result of the receipt of 417,578 aerial photographic negatives from Cowi/Geoplan. The increase in 2014 is mainly the result of the acquisition of four major photographic collections: Preben Sørensen's sports photographs and photographs by Marianne Grøndahl, Thorkild Hansen and Keld Helmer-Petersen.

6.278.949	6.118.047			Stock in physical units
178.428	175.808	1)	Books and serial publications
311.934	310.930		Manuscripts and archives
205.620	205.590	2)	Music
81.571	81.184		Microforms
18.953.125	18.527.015		AV-documents
328.286	326.223		Graphic documents
13.568	13.200		Cartographic documents
679	679		Digital documents in physical form
26.352.160	25.758.676		Other library documents
7.657.211	7.550.795		Physical units in total, catalogued documents
34.009.371	33.309.471		Documents that are not to be catalogued
			Physical unities in total
				Stock in shelf metres
158.879	159.052		Books and serial publications
9.115	8.725		Manuscripts and archives
2.529	3.720	3)	Music
1.442	1.845		Microforms
912	828		AV-documents and digital documents in physical form
15.435	15.055		Graphic and cartographic documents
11	11		Other library documents
188.323	189.235		 Shelf metres in total, catalogued documents
7.549	6.982		Documents that are not to be catalogued
195.872	196.217	4)	 Shelf metres in total
				Gross acquisition (number of physical units)
44.345	52.508		Books and serial publications
2.620	2.593		Manuscripts and archives
984	636	5)	Music
32	41		Microforms
456	3.423		AV-documents
426.120	216.660	6)	Graphic documents
2.063	625		Cartographic documents
381	212		Digital documents in physical form
0	625		Other library documents
477.001	277.323		 Physical units in total, registered materials
106.416	102.272		Documents that are not to be catalogued
583.417	379.595		 Additions, physical units in total

ELEKTRONISKE VÆRKER

BESTAND – FORDELT PÅ MATERIALEKATEGORIER

		2015	2014
Pligtafleveringsserveren (antal titler)			
Elektroniske serierpublicationer		1.497	1.497
Digitale tekstdokumenter		9.460	9.460
Pligtafleveringsserveren i alt		10.957	10.957
Bibliotekets egne digitaliserede værker (antal titler)			
Elektroniske serierpublicationer	1)	45	54
Digitale tekstdokumenter, e-bøger.....	2)	21.547	17.738
Digitale tekstdokumenter, e-småtryk.....	3)	4.712	4.272
Digitale tekstdokumenter, e-manuskripter i codex-form		1.148	1.148
Digitale tekstdokumenter, e-manuskripter, breve og fragmenter		20.574	17.924
Digitale tekstdokumenter, e-noder		20.148	20.096
Digitale tekstdokumenter, e-nodemanuskripter		11.241	1.199
Digitale AV-dokumenter, e-fotos og e-billeder (portrætter, andre billeder).....	2)	204.550	204.302
Digitale AV-dokumenter, e-luftfotos		474.762	365.289
Digitale AV-dokumenter, e-kortmateriale.....		30.389	29.702
Digitale AV-dokumenter, e-film.....		93	84
Digitale AV-dokumenter, lyd.....		42	33
Bibliotekets egne digitaliserede værker i alt.....	4)	789.251	661.841
Bibliografiske baser, bibliotekets egne ressourcer	5)	4	7
Licensressourcer (antal titler)			
Elektroniske serierpublicationer		41.286	40.094
Digitale tekstdokumenter		713.851	656.881
Bibliografiske baser og faktabaser	6)	1.236	1.474
Licensressourcer i alt		756.373	698.449
Bestand af elektroniske værker i alt (antal titler)		1.556.585	1.371.254

1) Omfatter: tidsskrift.dk (22 titler), Det Virtuelle Musikbibliotek (18 titler) samt fem enkelttidsskrifttitler oplagt på bibliotekets egne servere.

2) Differentieringen i materiale typer er først for alvor gennemført fra 2013. Tallet for e-bøger rummer i 2012 også de andre typer af digitale tekstdokumenter (e-noder og tildels e-småtryk, e-manuskripter (codex og brevelfragmenter). Tallet for e-fotos rummer i 2012 også tallene for de andre digitale AV-dokumenter (e-luftfotos, e-kortmateriale).

3) Antallet af e-småtryk i 2015 er revideret, idet 930 titler fra filantropiprojektet (afsluttet i 2014) er talt med i antallet af e-bøger. Antal af e-småtryk i 2015 dækker således kun titler registreret i bibliotekssystemet.

4) Tallene for bibliotekets egne digitaliserede værker i 2014-2012 er revideret.

5) Der var i 2015 fire baser på Det Kongelige Biblioteks servere: Dansk Juridisk Bibliografi 1988-98 og 1999-2005., Dansk Musikfortegnelse 1899-1930, Dansk Sociologisk Bibliografi 1987-1995 og 1996-2004 samt Håndskriftafdelingens brevbaser. Dansk Historisk Bibliografi og Håndskrifterhvervelser er blevet migreret i REX, mens Manju-samling, der tidligere var blevet talt som database, rettere er en digital kopi af en håndskreven liste.

6) Faldet i antallet af bibliografiske baser og faktabaser i 2015 skyldes, at en række baser af leverandørerne nu henføres under elektroniske serierpublicationer.

1) Includes: tidsskrift.dk (22 titles), The Virtual Music Library (18 titles) and five single journal titles stored on the Library's own servers.

2) The differentiation of types of materials was only really implemented from 2013. Up to, and including 2012, the number of e-books also includes the other types of digital text documents (e-notes and partly e-pamphlets, e-manuscripts (codex and letters/fragments). Up to, and including 2012, the number of e-photos also includes the figures for the other digital AV documents (e-aerial photos, e-map material).

3) In 2015, the number of digitised ephemera was revised. 930 titles from the Philanthropy Project (completed in 2014) were included in the number of e-books. So, in 2015, the number of digitised ephemera only covers titles registered in the Library's system.

4) The figures for the Library's own digitised works in 2014-2012 have been revised.

5) In 2015 there were four bases on the Royal Library's servers: Bibliography of Danish Law 1988-98 and 1999-2005, the Danish Music Index 1899-1930, the Danish Sociological Bibliography 1987-1995 and 1996-2004 and the Manuscript Department's letter database. The Danish Historical Bibliography and the Manuscript Acquisitions have been migrated to REX, while the Manju Collection, which had also been regarded as a database, is no longer included.

6) The decrease in the number of bibliographic databases and fact bases in 2015 is the result of the fact that a number of databases now are counted as electronic serial publications by the providers.

DIGITAL WORKS
STOCK – DISTRIBUTED ON MATERIAL CATEGORIES

2013	2012	Notes	
			Legal deposit server (number of titles)
1.497	1.497	Electronic serial publications
9.460	9.460	Digital text documents
10.957	10.957	 Legal deposit server in total
			The library's in-house digitisation (number of titles)
54	42	1)Electronic serial publications
14.749	20.669	2) Digital text documents, e-books
3.837	3.402	3) Digital text documents, ephemera
450	13.538	 Digital text documents, e-manuscripts in codex form
17.208	***)	 Digital text documents, e-manuscripts, letters and fragments
19.436	***)	 Digital text documents, e-music
1.172	***)	 Digital text documents, e-music manuscripts
183.614	353.871	2)	Digital AV-documents, e-photos, e-pictures (portraits, other pictures)
246.906	***)	 Digital AV-documents, e-aerial photos
28.273	***)	 Digital AV-documents, e-maps
0	***)	 Digital AV-documents, e-film (moving pictures)
27	27	 Digital AV-documents, sound
515.726	391.549	4) The library's in-house digitised documents in total
		5)	Bibliographical databases, the library's own resources
			License resources (number of titles)
38.308	35.321	Electronic serial publications
526.567	449.851	Digital text documents
1.513	1.419	6) Bibliographical databases and facts bases
566.388	486.591	License resources in total
1.093.078	889.104	Stock of electronic documents in total (no. of titles)

ELEKTRONISKE VÆRKER

BESTAND – FORDELT PÅ MATERIALEKATEGORIER

Bestand på egne servere (antal terabytes)			
Pligtafleveringsserveren		0,1	0,1
Bibliotekets andre servere		116,3	97,5
Bestand af elektroniske værker i alt (terabytes)		116,4	97,6
- heraf samlinger til langtidsbevaring.....		33,2	25,9
- heraf igen langtidsbevaringssamlinger, der er lagret korrekt....		21,5	16,7
- korrekt lagrede langtidsbevaringssamlinger i pct.		65%	64%
Netarkivet			
Bestand, antal objekter	23.869.142.894		19.582.565.544
Bestand, antal terabytes.....	675		541
Bestand, antal websites i alt.....	2.316.011		2.187.283
- heraf antal ophørte og inaktive websites	1.212.323		1.098.146
Antal aktive websites i årets nethøstning.....	1.096.109		1.081.850
- heraf antal websites på mere end 10 megabytes.....	149.199		154.305

SERIETITLER

(KONVENTIONELLE OG ELEKTRONISKE SERIETITLER)

Bestand serietitler			
Tidsskrifter.....		58.430	58.008
Aviser		27	366
Serietitler i alt		58.457	58.374
- heraf bestand af fysiske tidsskrifter		17.144	17.914
- heraf bestand af elektroniske tidsskrifter.....		41.286	40.094

2013

2012

Notes

DIGITAL WORKS

STOCK – DISTRIBUTED ON MATERIAL CATEGORIES

			Stock on the library's own servers (number of terabytes)
0,1	0,1	Legal deposit server
71,0	65,7	The library's other servers
71,1	65,8	 Stock of digital documents in total (terabytes)
23,4	21,0	- of which collections for long-term preservation (gigabytes)
14,2	11,7	- of which again long-term pres. collections, stored correctly
60%	56%	 - correctly stored long-term pres. collections in pct.
			Danish Internet Archive
14.629.557.656	10.752.009.217	 Total number of objects
434	318	 Total size in terabytes
2.040.194	1.741.235	 Total number of websites
964.637	741.838	 - of which no. of dead or inactive websites
1.069.331	992.822	 Web harvesting present year, number of active websites
163.308	149.141	 - of which no. of websites more than 10 megabytes (MB)

SERIAL TITLES:

(CONVENTIONAL AND ELECTRONIC SERIAL TITLES)

			Stock serial titles
57.581	54.417	 Periodicals
370	362	 Newspapers
57.951	54.779	 Serial titles in total
19.273	19.096	 - of which stock of conventional periodicals
38.308	35.321	 - of which stock of electronic periodicals

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

STATISTIK OVER BIBLIOTEKETS YDELSER

Noter

2015
2014
BIBLIOGRAFISKE YDELSER

REGISTRERING TIL KATALOGER (antal bibliografiske poster/enheder)

Registrering til andre bibliotekers kataloger			
Institutsamlinger v/ Københavns Universitet.....	1)	9.011	6.595
Antal institutbiblioteker v/Københavns Universitet, hvor Det Kongelige Bibliotek udfører registrering.....		6	9

BIBLIOGRAFISKE YDELSER

REGISTRERING TIL NATIONAL-, FAG- OG SPECIALBIBLIOGRAFIER

(antal bibliografiske poster/enheder)

Nationalbibliografisk registrering			
Dansk Periodicafortegnelse		406	486
Dansk Kortfortegnelse (fysiske enheder)		449	268
Dansk Musikfortegnelse		269	436
ISSN		458	531
Index Translationum		3.530	3.451
Dansk Periodicafortegnelse II (småtryk).....		485	527
ISMN		70	32
Dansk Kulturarv Digitaliseret (samlinger)	2)	15	48
Registreringer i alt.....		5.682	5.779

BIBLIOGRAFISKE YDELSER

Fagbibliografisk registrering

Dansk Historisk Bibliografi		1.388	1.675
MUSICAT (RISM).....		17	37
RILM		128	19
Dansk Musiklitterær Bibliografi		499	6
Besættelsestidsbibliografien		516	370
Catalogue of Oriental Manuscripts (COMDC).....	3)	117	299
Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi.....	4)	288	20.004
Registreringer i alt.....		2.953	22.410
Retrokonvertering af katalogposter, produceret og oplagt i REX		16.267	21.327

STATISTIK

1) Der kan ses et fald i antal registreringer fra 2013 til 2014. Tallet i 2015 er igen oppe på det forventelige niveau, der fortsætter det lineære fald fra 2012 ff.

2) Tidligere Kulturperler.

3) Tallet for 2014 omfatter Yao håndskrifter.

4) Databasen blev oprettet ved migrering i 2014. Poster i 2014 talt som nyproduktion.

2013 2012 Notes

1) There is a fall in the number of registrations from 2013 to 2014. The 2015 figure is once again up at the expected level, which continues the linear decline from 2012 ff.

2) Former Kulturperler.

3) The figure for 2014 includes Yao manuscripts.

4) The database was established by migration in 2014. Entries in 2014 were counted as new production.

BIBLIOGRAPHIC SERVICES

REGISTRATION FOR CATALOGUES (number of bibliographic records/units)

2013	2012	Notes	
10.880	13.954	1)	Registration to other libraries' catalogues
		 Collections at University of Copenhagen institutes
12	9		Number of libraries at University of Copenhagen institutes, where The Royal Library carries out cataloguing

BIBLIOGRAPHIC SERVICESNATIONAL-, SUBJECT AND SPECIAL BIBLIOGRAPHIES
(number of bibliographic records/units)

2013	2012	Notes	
			Registration for the National Bibliography
473	516	 Danish Periodicals Index
1.093	220	 Danish Map Index (physical units)
814	204	 Danish Music Index
530	559	 ISSN
3.242	3.605	 Index Translationum
562	487	 Danish Periodicals Index (ephemera)
95	41	 ISMN
24	15	2) Danish Cultural Heritage Digitised (collections)
6.833	5.647		Registrations in total

BIBLIOGRAPHIC SERVICES

REGISTRATIONS FOR SUBJECT BIBLIOGRAPHIES

2013	2012	Notes	
1.747	1.519	 Danish Historical Bibliography
44	22	 MUSICAT (RISM)
79	125	 RILM
24	292	 Bibliography of Danish Musicology
**))	**))	 Cooperation and Resistance 1940-45
199	326	3) Catalogue of Oriental Manuscripts (COMDC)
*))	*))	4) Danish Bibliography of Literary History
2.093	2.284		Registrations in total
			Retrospective Catalogue Conversion, registered in
32.951	22.761		REX

BEVARINGSOPGAVER

FORBEDRING AF BEVARINGSTILSTANDEN

Antal enheder flyttet fra skadeskategori C/D til skadeskategori A/B gennem konservering.....		4.419	1.005
Antal enheder flyttet fra skadeskategori C/D til skadeskategori A/B gennem emballering		24.294	15.551
Antal enheder flyttet fra skadeskategori C/D til skadeskategori A/B i alt		28.713	16.556

Antal enheder fastholdt i skadeskategori gennem emballering	1)	130	10.100
---	----	-----	--------

FOREBYGGENDE BEVARING

Futteraler, kassetter og æsker.....	2)	25.965	9.064
Lommer, mapper og omslag.....	2)	56.389	15.974
Passepartoutmontering		34	60
Afrensning af samlinger (hyldemeter).....		359	25

AKTIV KONSERVERING:

Indbinding (antal bind)		420	9
Konservering af bøger			
- antal bind.....	3)	3.176	956
- antal blade.....		6.766	20.344
Konservering af kort/billeder/fotos (antal kort/billeder/fotos).....		823	40

Samlingsafdelingerne

Bind afsendt til indbinding på eksterne bogbinderier	4)	127	1.720
Kapslinger i bibliotekets afdelinger		24.676	16.234

Bevaringskopiering

Bevaringskopiering (substitutionsdigitalisering).....	5)	6.107	19.508
---	----	-------	--------

1) Omhandler sekundær emballering (æsker), typisk af fotosamlinger, hvor der ved modtagelsen vurderes, at primæremballering ikke skal skiftes. Ingen store samlinger i denne kategori i 2015.

2) Tallene afspejler produktionen af emballeringsmaterialer til samlinger. Stigningen i 2015 skyldes hovedsageligt ompakning og klargøring til magasinering af ikke tilgængelige arkiver.

3) Udsving i tallene for aktiv konservering afhænger af efterspørgsel fra læsesale samt digitaliserings- og udstillingsaktiviteter.

4) Nedgangen i 2014 og 2015 skyldes, at bibliotekets mangeårige leverandør er ophørt.

5) Tallet i 2015 afspejler "normalproduktion". Tallet i 2014 omfatter 18.057 billeder fra Keld Helmer Petersens arkiv skannet på filmskanner.

2013 **2012** Notes

1) Refers to secondary packaging (boxes), usually of photo collections. Upon receipt it is decided whether or not the primary packaging should be changed. No major collections in this category in 2015.

2) The figures reflect the production of packaging materials for collections. The increase in 2015 is mainly the result of repackaging and preparation for storage of inaccessible archives.

3) Fluctuations in the figures for active conservation depend on demand from the reading rooms and digitisation and exhibition activities.

4) The decrease in 2014 and 2015 is a result of the fact that the Library's long-time supplier is no longer in operation.

5) The figure in 2015 reflects "normal production". The figure in 2014 includes 18,057 images from the Keld Helmer Petersen archive, scanned on a film scanner.

PRESERVATION TASKS

				IMPROVEMENT OF STATE OF PRESERVATION
				Number of units moved from damage category C/D todamage category A/B through conservation
1.065	1.621			Number of units moved from damage category C/D to damage category A/B through housing
12.474	90.759			Number of units moved from damage category C/D to damage category A/B in total
13.539	92.380			Number of units maintained in damage category through housing
300.000	***)	1)		
				PREVENTIVE CONSERVATION
10.379	13.733	2)	 Cases, cassettes and boxes
6.051	8.620	2)	 Envelopes, files and folders
5	15		Passepartout mounting
89	10		Cleaning of collections (shelf metres)
				CONSERVATION:
89	407		Binding (number of volumes)
			 Conservation of books
794	1.127	3)	 - number of volumes
27.722	22.426		 - number of leaves
				Conservation of maps/graphic art/photographs (number of maps/graphic art/photographs)
				National Collections
2.636	2.906	4)	Volumes dispatched for binding at external binderies
15.954	21.674		Housing in the library's collections
				Preservation copying
1.421	3.305	5)	Preservation digitisation

KULTURFORMIDLING

Besøg, rundvisninger m.v.			
Antal grupper		249	309
- heraf grupper med udenlandske gæster		104	77
Antal deltagere.....		4.777	5.020
Udstillingsvirksomhed			
Antal gæster i hovedudstillinger	1)	69.523	64.166
- heraf udstillingsgæster i Montanasalen		55.892	56.407
- heraf udstillingsgæster i Rotunden		27.261	15.518
Antal hovedudstillinger		4	6
Antal eksponater i hovedudstillinger		546	989
Antal aktualitetsudstillinger		14	20
Antal eksponater i aktualitetsudstillinger		732	661
Bidrag til andre institutioners udstillinger			
Antal udstillinger, hvortil der er ydet bidrag.....		23	22
Antal eksponater til andre institutioners udstillinger		71	130
Arrangementer			
Antal koncerter.....		34	37
Antal koncertgæster		9.707	9.499
Antal foredrag		49	63
Antal gæster til foredrag/arrangementer		8.741	11.151
Diamantklubben (antal medlemmer).....		1.920	1.874
Students Only (antal medlemmer).....		9.610	9.015
Udlejning af lokaler			
Dronningesalen			
Antal udlejninger.....		125	134
Antal udlejningstimer		1.155	1.464
Antal belægningstimer	2)	1.612	1.921
Mødelokaler			
Antal udlejninger.....	3)	562	550
Antal udlejningstimer		3.760	4.224
Antal belægningstimer	2)	4.717	5.181

1) For at undgå dobbelttælling er det samlede besøgstal baseret på et skøn, idet det antages, at en gæst ofte vil besøge begge udstillingsområder.

2) Belægningstimer er det faktiske antal udlejede timer plus buffertimer til opstilling og nedtagning. Udlejnings- og belægningstimer omfatter både interne og eksterne arrangementer. Beregningen af belægningstimer er revideret 2012.

3) Tallene for udlejninger, udlejningstimer og belægningstimer i bibliotekets mødelokaler i 2012-2014 er korrigeret og afviger derfor fra tilsvarende tal publiceret i de tidligere årsberetninger. Det skyldes en regnefejl i årsopgørelsen af disse tal i 2012-2014.

1) To avoid double counting, the total number of visitors is based on an estimate. The assumption is that a single guest will often visit both exhibition areas.

2) Occupancy hours are the actual number of rented hours plus buffer hours for assembly and dismantling. Rental and occupancy hours include both internal and external events. The calculation of occupancy hours was audited in 2012.

3) The figures for rentals, rental hours and occupancy hours in the Library's meeting rooms in 2012-2014 have been revised, thus deviating from the corresponding figures published in previous annual reports. This was the result of an accounting error in the annual report for these figures in 2012-2014.

CULTURAL ACTIVITIES

2013	2012	Notes	
			Visits, guided tours etc.
308	232	Number of groups
78	65	 - of which number of groups with foreign guests
4.735	3.599	Number of participants
			Exhibition activities
62.554	47.041	1) Total number of visitors in main exhibition
51.967	***)	 - of which exhibition visitors in The Montana Hall
21.174	***)	 - of which exhibition visitors in The Rotunda
6	7	 Number of main exhibitions
1.129	912	 Number of exhibits in main exhibitions
22	15	Number of minor exhibitions
558	235	Number of exhibits in minor exhibitions
			Contribution to other institution's exhibitions
26	23		Number of exhibitions to which contributions have been made
103	330		Number of exhibits to other institution's exhibitions
			Events
44	33	 Number of concerts
8.833	8.436	 Number of concert guests
46	40	Number of lectures and talks
9.416	7.013	 Number of guests at lectures/arrangements
1.841	1.819	 The Diamond Club (number of members)
8.630	7.571	 Students Only (number of members)
			Rentals: Meeting rooms and conference facilities
			The Queen's Hall
137	120	Number of rentals
1.479	1.230	Number of letting hours
1.947	1.640	2) Number of occupancy hours
		3)	
			Conference rooms
566	447	Number of rentals
4.243	2.574	Number of letting hours
5.229	3.350	2) Number of occupancy hours

FORSKNING

Antal medarbejdere			
Ordinær finanslovsbevilling.....		12	15
Tilskudsfinansieret og domicileret forskning.....		48	44
Dansk Center for Musikudgivelse.....		10	10
I alt.....		70	69
Antal forskningsårsværk			
Ordinær finanslovsbevilling.....		4,2	4,2
Tilskudsfinansieret og domicileret forskning.....		36,4	31,1
Dansk Center for Musikudgivelse.....		5,4	5,5
I alt.....		46,1	40,8
Forskningsproduktion			
- antal bøger.....		23	7
- antal artikler.....		84	97
- antal sider i videnskabelige publikationer.....		7.970	3.031

RESEARCH

	2013	2012	Notes
Number of employees			
	15	17 Ordinary National Budget Grant
	35	30 Grant-aided and domiciled research
	10	8 Danish Centre for Music Publication
	60	55 Total
Number of research FTE			
	4,7	6,2 Ordinary National Budget Grant
	25,8	24,8 Grant-aided and domiciled research
	5,1	5,4 Danish Centre for Music Publication
	35,6	36,4 Total
Research production			
	9	9 - number of books
	86	107 - number of articles
	4.395	8.404 - number of pages in scientific publications

Råd & Udvalg

Fortegnelse over eksterne organisationer, råd, udvalg og selskaber, hvori Det Kongelige Bibliotek eller dets medarbejdere er repræsenteret 2015. De i parentes anbragte tilføjelser efter de enkelte navne angiver, hvilken institution eller organisation der har udpeget de pågældende.

AICA Danmark, Foreningen af Danske Kunstkritikere

- » Lisbeth Bonde (pers. valgt)
- formand

American Library Association International Interlibrary Loan Committee

- » Poul Erlandsen (pers. udpeget)
- chair

H.C. Andersen-Samfundet i København

- » Kirsten Dreyer (pers. valgt)
- næstformand

Forlaget Arena

- » Thomas Hvid Kromann (pers. valgt)
- bestyrelsen

Arkiv for Ny Litteratur

- » Thomas Hvid Kromann (pers. valgt)
- bestyrelsen

Den Arnemagnæanske Kommission

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)

Beredskabskommissionen for København

- » Claus Friis (pers. udpeget)

Bibliotek for Læger

Det videnskabelige panel

- » Christian Graugaard (pers. udpeget)

Bibliotekarforbundet (BF)

Statsgruppens bestyrelse

- » Lis Nielsen (pers. valgt)
- formand

- » Karen Marie Iversen (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem

Faggruppen for Medicinsk Information

- » Elsebeth Alstrup (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem

Bodilprisen

Advisory board

- » Lise Bach Hansen (pers. udpeget)

Borups Højskole

Skolekredsen

- » Lise Bach Hansen (pers. udpeget)

Carl Nielsen 2015-Netværket – ophørt 2015

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Joana Nørskov (Det Kongelige Bibliotek)
- sekretær

CEN, European Committee for Standardisation

TC 346 Conservation of Cultural Property

- » Marie Vest (Dansk Standard)

TC 346 / WG 4 Environment

- » Ulla Bøgvad Kejser (Dansk Standard)

Centre for Renaissance Studies

Steering Committee

- » Peter Hauge (pers. valgt)

CERL, Consortium of European Research Libraries

Executive Committee

- » Ivan Boserup (pers. valgt, repr. Det Kongelige Bibliotek)

Advisory Task Group

- » Ivan Boserup (pers. udpeget)
- chairman

CERL Security Network

- » Charlotte Rohde (Det Kongelige Bibliotek),
- » Claus Friis (Det Kongelige Bibliotek)

CERL Portal Advisory Board

- » Ivan Boserup (pers. udpeget)
- chairman

CIRIUS (Undervisningsministeriet)*Besikkekelsesnævnet*

- » Marie Vest (pers. udpeget)

Comité Internationale de Paléographie Latine

- » Erik Petersen (pers. valgt)

Comparative Oriental Manuscript Studies*(COMSt), European Science Foundation**Steering Committee*

- » Stig T. Rasmussen (Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation)
- Steering Committee member

Conference of Directors of National Libraries (CDNL)

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)

Conference of European National Librarians (CENL)

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)

CENL Network and Working Group on Copyright

- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)

Dacapo*Bestyrelsen*

- » Claus Røllum-Larsen (pers. udpeget)

Danish e-Infrastructure Cooperation, DeIC*Programkomiteen for DeIC conference 2014*

- » Christian Ertmann-Christiansen (pers. udpeget)

Danish Association for Research Managers and Administrators, DARMA*Bestyrelsen*

- » Marianne Gauffriau (pers. valgt)

Danish Group of Exlibris Users (DANGELU)

- » Ole Holm (Det Kongelige Bibliotek)

Danmarks Biblioteksforening*Repræsentantskabet*

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)

Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF)*Styregruppen*

- » Birte Christensen-Dalsgaard (Kulturministeriet / Det Kongelige Bibliotek) - indtil 1. november 2015
 - » Kira Stine Hansen (Kulturministeriet / Det Kongelige Bibliotek) - fra 1. november 2015
- LUF Licensgruppen for Universiteter og Forskningsinstitutioner*
- » Britt Ansbjerg Hansen (Det Kongelige Bibliotek)

Danmarks Forskningsbiblioteksforening,**Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker (DFFU)***Forum for E-ressourcer*

- » Inge-Berete Moltke (pers. valg)
- bestyrelsesmedlem

Forum for Fjernlån

- » Thurid Petersen (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem

Forum for Registrering

- » Henni Kanstrup (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem

Forum til Formidling af Ophavsret

- » Rasmus Rindom Riise (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem

NEFUS - Netværk for Forskningsunderstøttende Services

- » Anders Bonatto Fisker (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem

REVY

- » Christian Ulrich Lauersen (pers. udpeget)
- redaktør

Danseteatret BalCon

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
- bestyrelsen

Dansk BiblioteksCenter*DK5-redaktionsgruppen*

- » Katrine Schröder (Det Kongelige Bibliotek)
- Rådgivende udvalg for netressourcer*
- » Jakob Moesgaard (Det Kongelige Bibliotek)

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab

- » Steen Bille Larsen (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem
- redaktør af *Bibliotekshistorie*

Dansk Dansehistorisk Arkiv*Bestyrelsen*

- » Anders Chr. N. Christensen (Det Kongelige Bibliotek)
- » Anne Ørbæk Jensen (Det Kongelige Bibliotek)

Dansk Forfatterforening

- » Lotte Thrane (pers. valgt)
- hovedbestyrelsen

Dansk Forening for Bogbind*Komiteen for Jubilæumsudstilling*

- » Marie Vest (pers. udpeget)

Dansk Komite for Byhistorie*Repræsentantskabet*

- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

Dansk Landskabsøkologisk Forening*Bestyrelsen*

- » Stig Roar Svenningen (pers. valgt)
- kasserer

Dansk Magisterforening (DM)*Den landsdækkende klubbestyrelse Kultur & Samfund*

- » Mette Colding Dahl (pers. valgt)
- Bestyrelsesmedlem

Dansk Militærhistorisk Kommission*Styrelsen*

- » Stig Roar Svenningsen (pers. valgt)
- kasserer

Dansk Musikforskning Online*Udgiverkomiteén*

- » Claus Røllum Larsen (pers. udpeget)
- » Anne Ørbæk Jensen (pers. udpeget)

Dansk nationalkomité for ICTM (International Committée for Traditional Music)*Bestyrelsen*

- » Lene Halskov Hansen (pers. valgt)
- næstformand

Dansk Personalebladsforening

- » Ole Henrik Sørensen (Det Kongelige Bibliotek)
- revisor

Dansk Selskab for Historisk Kemi

- » Christian B. Knudsen (pers. valgt)
- kasserer

Dansk Selskab for Musikforskning*Bestyrelsen*

- » Sanne Krogh Groth (pers. valgt)
- » Peter Hauge (pers. valgt)

Dansk Selskab for Oldtid og Middelalder (DSOM)

- » Ivan Boserup (pers. valgt)
- » Karsten Christensen (pers. valgt)
- » Johan Møhlenfeldt Jensen (pers. valgt)
- » Erik Petersen (pers. valgt)

Dansk Slavistforbund

- » Hans Kristian Mikkelsen (pers. valgt)

Dansk Sprognævn

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
- formand

Dansk Standard*S24 Information og Dokumentation*

- » Leif Andresen (pers. udpeget)
- formand

S24 u4 (Teknisk interoperabilitet)

- » Birgit Nordsmark Henriksen (Det Kongelige Bibliotek)

- » Eld Zierau (Det Kongelige Bibliotek)

S24/u8 (Biblioteksstatistik)

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

S24/u9 (Identifikation og beskrivelse)

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

- » Katrine Schrøder (Det Kongelige Bibliotek)
S24/u10 (Fysisk bevaring)
- » Marie Vest (Det Kongelige Bibliotek)
- formand
S388 (Bevaring af Kulturarven)
- » Marie Vest (Det Kongelige Bibliotek)
- formand

Det Danske Akademi

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Den Danske Historiske Forening *Bestyrelsen*

- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

Det Danske Kulturinstitut

Repræsentantskabet

- » Erland Kolding Nielsen (Det Kongelige Bibliotek)

Den Danske Nationalkomité for Geografi

- » Henrik Dupont (Det Kongelige Bibliotek)
- komitémedlem 2012-2015

Det Danske Orgelselskab

Orglet. Redaktionen

- » Jakob K. Meile (pers. udpeget)
- » Claus Røllum-Larsen (pers. udpeget)
- Ansvarshavende redaktør

Danske Risikorådgivere

- » Claus Friis (pers. valgt)

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

- » Ivan Boserup (pers. valgt)
- » Karsten Christensen (pers. valgt)
- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » Jørn Lund (pers. valgt)
- » Erik Petersen (pers. valgt)
- » Bruno Svindborg (pers. valgt)
- » Inger Sørensen (pers. valgt)

Danskernes Digitale Bibliotek

Faggruppen for Infrastruktur

- » Leif Andresen (pers. udpeget; indstillet af Det Kongelige Bibliotek)

DigDag, Digitalt Atlas over Danmarks historisk-administrative inddeling

Følgegruppen

- » Henrik Dupont (Det Kongelige Bibliotek)

DIGHUMLAB - Digitalt Humaniora Laboratorium

Styregruppen

- » Birte Christensen-Dalsgaard (Det Kongelige Bibliotek) – indtil 1. november 2015
- » Pernille Drost (Det Kongelige Bibliotek) – fra 1. november 2015

Projektledergruppen

- » Anders Conrad (Det Kongelige Bibliotek)

Dramatisk Bibliotek

Kontaktudvalget

- » Alette Scavenius (Det Kongelige Bibliotek)
- » Anne Ørbæk Jensen (Det Kongelige Bibliotek)

Dublin Core Metadata Initiative (DCMI)

Advisory Board

- » Leif Andresen (pers. udpeget)

Technical Board

- » Leif Andresen (pers. udpeget)
- ##### *Standards and Liaison Committee*
- » Leif Andresen (pers. udpeget)
- chair

EROMM, European Register of Microform Masters

Steering Committee

- » Ivan Boserup (Det Kongelige Bibliotek)
- chairman

European Association of Sinological Librarians (EASL)

- » Bent Lerbæk Pedersen (Det Kongelige Bibliotek)

European Federation of Video Game Archives, Museums and Preservation projects (EFGAMP)

- » Jakob Moesgaard (Det Kongelige Bibliotek)

European Historical Bibliographies

- » Lene Eklund-Jürgensen (Det Kongelige Bibliotek)

The European Library

Library Coordination Group

- » Agnete Rodskjer (Det Kongelige Bibliotek)

Marketing & Editorial Working Group

- » Agnete Rodskjer (Det Kongelige Bibliotek)

European Library Automation Group

Programme Committee

- » Knut Anton Bøckman (Det Kongelige Bibliotek)

FFUs DDB kontaktgruppe

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)

Fondet For Dansk-Islandsk Samarbejde

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
- formand

Forening for Boghaandværk

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)
- landsformand
- » Karsten Christensen (pers. valgt)
- hovedbestyrelsen
- » Mads Brunsgaard (pers. udpeget)
- landssekretær

Foreningen Danmarks Folkeminder

Styrelsen

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
- formand
- » Anders Chr. N. Christensen (pers. udpeget)
- » Else Marie Kofod (pers. udpeget)
- Forretningsudvalget

Foreningen Danmarks Folkeminders

Støttefond

Bestyrelsen

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
- » Marianne Holm Pedersen (pers. udpeget)

Foreningen af Eksaminerede Sikringsledere

- » Claus Friis (pers. valgt)

Foreningen Land og By i Middelalderen

- » Lars Kjær (pers. udpeget)
- webmaster

Foreningen til etablering af et Kolonihistorisk Center på Christiansholm

- » Lars Kjær (pers. udpeget)
- webmaster

Forhandling om en aftalelicens om digitale fotografier på internettet mellem Copydan Billedkunst og Arkiver, Biblioteker og Museer (- indtil efteråret 2015)

Faglig følgegruppe

- » Erland Kolding Nielsen (Det Kongelige Bibliotek)

Teknikergruppe

- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)
- » Mette Kia Krabbe Meyer (Det Kongelige Bibliotek)

Forlaget Kragen

Bestyrelsen

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
- » Marianne Holm Pedersen (pers. udpeget)

Forsknings- og Innovationsstyrelsen

Bibliometrisk Faggruppe for Dans, Teatervidenskab og Drama. Musikvidenskab

- » Claus Røllum Larsen (Forsknings- og Innovationsstyrelsen, SEDIRK og Rektor-kollegiet)

Forskningsbibliotekernes Chefkollegium (FC)

- » Michael Cotta-Schönberg (ex officio) – indtil 1. september 2015

- » Kira Stine Hansen (ex officio) – fra 1. september 2015
- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
FC-Statistikudvalget
- » Charlotte Rohde (Det Kongelige Bibliotek)

Fortiden set fra himlen – luftfotoarkæologi i Danmark

- Faglig følgegruppe*
- » Henrik Dupont (pers. udpeget)
Luftfotos i Danmark. Redaktionen
 - » Henrik Dupont (pers. udpeget)

Geo-Data Info.dk Følgegruppe

- » Henrik Dupont (pers. udpeget)

Georg Brandes-Skolen

- Repræsentantskabet*
- » Bruno Svindborg (Det Kongelige Bibliotek)

Heiberg-Selskabet

- » Kirsten Dreyer (pers. valgt)
– formand
- » Lene Eklund-Jürgensen (pers. valgt)
– bestyrelsesmedlem

**Historisk Kartografisk Informationssystem
Initiativgruppe (HisKIS)**

- » Mette Colding Dahl (pers. udpeget)
- » Henrik Dupont (pers. udpeget)
- » Stig Svenningsen (pers. udpeget)
– formand

Hydra partnerskab (open source software)

- Power Steering Group*
- » Anders Conrad (Det Kongelige Bibliotek)

ICOM-CC, The International Council of Museums, International Committee for Conservation

- Working Group Graphic Documents og Working Group Preventive Conservation*
- » Marie Vest (pers. valgt)
– co-coordinator

IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions
Cataloguing Section

- » Henriette Fog (Det Kongelige Bibliotek)
– Standing Committee

IIF – International Image Interoperability Framework

- Working Group*
- » Anders Conrad (Det Kongelige Bibliotek)

Det Informationsvidenskabelige Akademi
Aftagerpanelet

- » Christian Ulrich Lauersen (pers. udpeget)

Interlending and Document Supply (publ. by Emerald)

- Advisory Editorial Board*
- » Poul Erlandsen (pers. udpeget)

International Alliance of Research Universities (IARU)

- IARU Librarians Contact Group*
- » Michael Cotta-Schönberg (pers. udpeget)
– indtil 1. september 2015
 - » Kira Stine Hansen (pers. udpeget) – fra 1. september 2015

International Commission on the Anthropology of Food (ICAF)

- » Caroline Nyvang (pers. udpeget)

International Conference on the History of Cartography

- Early Curators*
- » Henrik Dupont (pers. valgt)
– formand

International Group of ExLibris Users (IGeLU)
Primo Product Working Group

- » Knut Anton Bøckman (Det Kongelige Bibliotek)
- ELUNA/IGeLU Special Interest Working Group on Reporting*

- » Knut Anton Bøckman (Det Kongelige Bibliotek)

International Internet Preservation Consortium
Executive Steering Committee

- » Birgit Nordmark Henriksen (Netarkivet)

International PEN – A World Organisation of Writers

- » Niels Barfoed (pers. udpeget)
– Vicepresident

Internationale Arbeitsgemeinschaft der Archiv-, Bibliotheks- und Graphikrestauratoren (IADA)
Journal of Paper Conservation

- » Birgit Vinther Hansen (pers. valgt)
– redaktionsmedlem

Den internationale musikfestival i Christiansfeld
Faglig komité

- » Peter Hauge (pers. valgt)

ISO, International Organization for Standardization

TC 42 (Photography), JWG 26 (Digitizing Cultural Heritage Materials)

- » Ulla Bøgvad Kejser (Dansk Standard)

TC 46 (Information and documentation)

- » Leif Andresen (Dansk Standard)

TC 46/SC4 (Technical interoperability)

- » Leif Andresen (Dansk Standard)

– liaison til DCMI (pers. valgt)

TC 46/SC 4/WG 11 RFID in Libraries

- » Leif Andresen (Dansk Standard)

TC 46/SC 4/WG 12 WARC - ISO 28500

WARC File format

- » Birgit Nordmark Henriksen (Dansk Standard)

- » Eld Zierau (Dansk Standard) – fra januar 2015

TC 46/SC 4/WG 14 Interlibrary Loan

Transactions

- » Leif Andresen (Dansk Standard)

– convener (pers. valgt)

Joint JTC 1/SC 34-TC 46/SC 4-IEC/TC

100/TA 10 WG: EPUB:

- » Leif Andresen (pers. valgt)

ISSN Network

- » Katrine Schrøder (Det Kongelige Bibliotek)
– kontaktperson for ISSN Denmark

Jeppes Aakjærs Bibliotek på Jenle

- » Bruno Svindborg (Det Kongelige Bibliotek)
– tilsynsførende

Journal of Interlibrary Loan, Document Delivery & Electronic Reserve

Editorial Board

- » Leif Andresen (pers. valgt)

J.P.E. Hartmanns Udvalgte Værker (Hartmann Udgaven)

Hovedredaktør

- » Niels Krabbe (ex officio)

Redaktionsrådet

- » Claus Røllum-Larsen (pers. valgt)
- » Inger Sørensen (pers. valgt)

Klassikerdagens komité

- » Bruno Svindborg (Det Kongelige Bibliotek)

Klassisk - Magasinet for musikelskere

Redaktionskomitéen

- » Maria Frej (pers. udpeget)
- » Bette Thomas (pers. udpeget)

Knowledge Exchange

Open Access Expert Group

- » Michael Svendsen (pers. udpeget)

Kong Olav Vs Fond

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

– formand

Det Kongelige Danske Vajsenhus

Kuratelet

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Det Kongelige Biblioteks eksterne forskningsudvalg

- » Anders Toftgaard (pers. valgt)
- formand
- » Jens Henrik Koudal (pers. valgt)

Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie

- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)
- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

**Det Kongelige Danske Musikkonservatorium
Bruger- og aftagerpanel**

- » Bette Thomas (pers. udpeget)

Korthistorisk Selskab

- » Henrik Dupont (pers. valgt)
- formand
- » Vivi Gade Rønsberg (pers. valgt)
- sekretær

Kulturministeriet**Udvalget til fordeling af rådighedsbeløb for Billedkunst**

- » Claus Seidel (pers. udpeget)

Kulturministeriets Fordelingsudvalg for Bladpuljen

- » John T. Lauridsen (Det Kongelige Bibliotek)

Kulturministeriets Forskningsudvalg

- » Else Marie Kofod (Det Kongelige Bibliotek)

Visionspanel af yngre forskere

- » Henrik Smith-Sivertsen (pers. udpeget)

Kulturministeriets Sikringsudvalg

- » Bodil Henriksen (Kulturministeriet)
- formand
- » Claus Friis (Statens Arkiver og Det Kongelige Bibliotek)

Kulturministeriets tremandsgruppe vedr. sikrings spørgsmål

- » Claus Friis (pers. udpeget)
- formand

Kulturnatten**Styregruppe**

- » Lise Bach Hansen (Det Kongelige Bibliotek)

Kulturstyrelsen**Biblioteksrådet**

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Pernille Drost (stedfortræder)

Bibliografisk Råd

- » Henriette Fog (Kulturstyrelsen)
- formand
 - » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)
- Bibliografisk Råd. Arbejdsgruppe om rettigheder til metadata – afsluttet juni 2015*

- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)
- Bibliografisk Råd. BIBFRAME-arbejdsgruppe*
- » Leif Andresen (Det Kongelige Bibliotek)
- formand

- » Henriette Fog (Det Kongelige Bibliotek)
- » Knut Anton Bøckman (Det Kongelige Bibliotek)
- » Hanne Møgelberg (Det Kongelige Bibliotek)

Udvalg for bibliotekernes Interaktion og Lånesamarbejde

- » Leif Andresen (Forskningsbibliotekernes Chefkollegium)

Kulturværdiudvalget

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- formand 1995-
- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)
- juridisk konsulent
- » Jacob Langkilde (Det Kongelige Bibliotek)
- sekretær

Kungliga Gustav Adolfs Akademien, Uppsala

- » Palle Ove Christiansen (pers. valgt)

**Kungliga Samfundet för utgivande av
handskrifter rörande Skandinaviens historie**

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)

Kurt Weill Edition, New York*Advisory Board*

- » Niels Krabbe (pers. valgt)

KVINFO, Danmarks videns- og udviklingscenter for køn, ligestilling og mangfoldighed*Bestyrelsen*

- » Hans Kristian Mikkelsen (Det Kongelige Bibliotek)

København Læser*Bestyrelsen*

- » Lise Bach Hansen (pers. udpeget)

Københavns Kommunes Musikudvalg

- » Jesper Egelund Pedersen (pers. valgt)
- næstformand

Københavns Universitet*Kommunikationsafdelingen, Webredaktion**for KUNet (Intranet for Studerende og ansatte på Københavns Universitet)*

- » Birgitte Munk (Det Kongelige Bibliotek)

Det Humanistiske Fakultet, Saxo-Institutets aftagerpanel

- » Erik Petersen (pers. udpeget)

Det Humanistiske Fakultets aftagerpanel

- » Lise Bach Hansen (pers. udpeget)

*Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet,**Geografisk biblioteksudvalg*

- » Niels-Ole Prægel (Det Kongelige Bibliotek)

Institut for Kunst og Kultur, aftagerpanel

- » Bette Thomas (pers. udpeget)

*Center for Renæssancestudier ved Institut for**Engelsk, Germansk og Romansk*

- » Peter Hauge (pers. udpeget)

- medlem af Styregruppen

- » Anders Toftgaard (pers. udpeget)

Købstadmuseet "Den gamle By"*Følgegruppen for "Den moderne By"*

- » John T. Lauridsen (pers. valgt)

Landbohistorisk Selskab

- » Palle Ove Christiansen (pers. valgt)

Landsforeningen til Bevaring af Fotografier og Film, LLF*Bestyrelsen*

- » Lene Vinther Andersen (pers. valgt)
- » Mette Kia Krabbe Meyer (Det Kongelige Bibliotek)

Letterstedtska Föreningens danske afdeling

- » Kristian Hvidt (pers. valgt)

Levende Musik i Skolen*Bestyrelsen*

- » Jesper Egelund Pedersen (pers. udpeget)

LIBER, Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche*Groupe de Cartothécaires*

- » Henrik Dupont (pers. valgt)
- bestyrelsesmedlem
- national representative 2013-2015
- medlem af Study Group Copyright

*LIBER Advisory Group on Possible European**Digitisation*

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)

LIBER Architecture Group

- » Kira Stine Hansen (pers. valgt)

Linnaeus Link Project*Union Catalogue*

- » Henriette Fog (Det Kongelige Bibliotek)

Martin Andersen Nexø Fonden

- » Bruno Svindborg (pers. valgt)

MELCOM International, Middle East*Librarians' Committee International*

- » Stig T. Rasmussen (pers. medlem)

Music Encoding Initiative, MEI*MEI Board*

- » Axel Teich Geertinger (pers. valgt)

Museum Tusulanums Forlag*Bestyrelsen*

- » Karsten Christensen (pers. valgt)

Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samlings Fond*Bestyrelsen*

- » Claus Røllum-Larsen (pers. valgt)

Det Nationale Forum for Forskningsdata Management

- » Anders Conrad (Det Kongelige Bibliotek)

Niels W. Gade Udgaven

- » Niels Bo Foltmann (pers. udpeget)
 - executive editor
- » Anne Ørbæk Jensen (pers. udpeget)
 - leder af Niels W. Gade-Arkivet

Nordens Sprogråd*Ekspergruppen*

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Nordic Network on Ephemera / Nordisk Netværk for Småtrykssamlinger

- » Therese Høeg Jacobsen (Det Kongelige Bibliotek)

Nordiske Bogbind

- » Marianne Lund Petersen (pers. udpeget)

Nordisk Forening for Folkedansforskning*Bestyrelsen*

- » Anders Chr. N. Christensen (pers. valgt)

Nordisk ophavsretsgruppe for Biblioteker

- » Søren Clausen (Det Kongelige Bibliotek)

NORON, Nordiske Rigs- og**Nationalbibliotekschefer**

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Pernille Drost (ex. officio)
 - stedfortræder

Det norske Akademi for Sprog og Litteratur

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

Det norske Videnskapsakademi

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

OCLC*Global Council*

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
 - medlem af Executive Committee
 - indtil juli 2015
 - medlem af Nominating Committee
 - indtil juli 2015
 - medlem af Membership Committee
 - indtil juli 2015

Europe, Middle East & Africa Regional Council

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
 - Chair – indtil juli 2015

OCLC SHARES Program

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
 - medlem af Best Practices Working Group

Orbis Terrarum. Institut til belysning af Middelhavsområdets Kulturelle Arv

- » Erik Petersen (pers. valgt)

Platonselskabet. Nordisk Selskab for Antikkens Idétradition

- » Erik Petersen (pers. valgt)

Preservation Metadata: Implementation Strategies - PREMIS - Editorial Committee

- » Eld Zierau (pers. valgt)

Publizon A/S*Bestyrelsen*

- » Pernille Drost (privat)

Referencegruppen vedr. projektet "Anbragte børn 1945-80"

- » Christian Graugaard (pers. udpeget)

Refugiet Klitgården

- » Niels Barfoed (pers. udpeget)
 - ambassadør
- » Christian Graugaard (pers. udpeget)
 - ambassadør

Rethinking Resource Sharing Initiative*Steering Committee*

- » Poul Erlandsen (pers. valgt)
- At-large Member (international)

RILM, Répertoire International de Littérature Musicale

- » Anne Ørbæk Jensen (pers. valgt)
- formand i den danske komité

RUNAS, Rådet for Udvikling af Nationalt**ABM-Samarbejde**

- » Erland Kolding Nielsen (ex officio)
- » Søren Clausen (pers. udpeget)
- sekretær

Rungstedlundfonden

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
- formand

Samfundet Dansk Kirkesang

- » Claus Røllum-Larsen (pers. udpeget)

Sankt Andreas Bibliotek*Bestyrelsen*

- » Henriette Fog (pers. udpeget)

Saugmann Bjerregaards Fond*Bestyrelse*

- » Lene Halskov Hansen (pers. udpeget)
- suppleant

SEDIRK, Sektorforskningens Direktørkollegium*Bestyrelsen*

- » Erland Kolding Nielsen (repr. ABM-området)

Selskabet for Dansk Jødisk Historie

- » Eva-Maria Jansson (pers. valgt)
- bestyrelsen

Selskabet for Dansk Kulturhistorie

- » Karsten Christensen (pers. valgt)
- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- formand
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)

Selskabet for Dansk Teaterhistorie

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
- formand

Selskabet for Historie, Litteratur og Kunst

- » Jesper Düring Jørgensen (pers. valgt)
- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » Kristian Hvidt (pers. valgt)
- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)

Selskabet for Historiske Kildeskrifters**Oversættelse**

- » Ivan Boserup (pers. valgt)
- sekretær

Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk**Historie (Kildeskriftselskabet)**

- » Jakob Kyril Meile (pers. valgt)
- styrelsen
- » Steffen Heiberg (pers. valgt)
- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)
- » John T. Lauridsen (pers. valgt)
- » Caroline Nyvang (pers. valgt)

Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens**Historie (SFAH)**

- » Morten Møller (pers. valgt)
- bestyrelsen

Den selvejende Institution til fremme af**Museet for Dansk Bladtegning***Bestyrelsen*

- » Claus Seidel (pers. udpeget)

Den selvejende Institution Hald**Repræsentantskabet**

- » Bruno Svindborg (pers. valgt)

SIBMAS Société Internationale des Bibliothèques et des Musées des Arts du Spectacle*Bestyrelsen*

- » Alette Scavenius (pers. valgt)
- vicepræsident

Slotsholmssamarbejdet

- » Anne Louise Nygaard Westtoft (Det Kongelige Bibliotek)

SNYK, International Transportstøtte til ny eksperimenterende musik og lydkunst
SNYKs Transportstøtte og ISCM-udvalg (TRIM)

- » Bette Thomas (pers. udpeget)

Statens Udvalg til fremme af samarbejde mellem private arkiver i offentlige institutioner (Statens Privatarkivudvalg)

- » Mette Kia Krabbe Meyer (Det Kongelige Bibliotek)
- » Lene Vinther Andersen (Det Kongelige Bibliotek)
- Stedfortræder

Underudvalg vedr. indsamling og prioritering af landsdækkende, regionale og lokale forenings- og organisationsarkiver

- » Bruno Svindborg

Svend Grundtvigs og Axel Ollriks Legat

- » Palle Ove Christiansen (pers. udpeget)
- efor

Tage Brandts rejselegat

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
- formand

Teaterforeningen Cecilie Ullerup Schmidt

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
- bestyrelsesformand

Teaterforeningen SIGNA

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
- bestyrelsesformand

T.E.R, Maison Antoine Vitez (Frankrig)*Læsekomité*

- » Lise Bach Hansen (pers. valgt)

Temp, tidsskrift for historie

- Det videnskabelige Råd*
- » Caroline Nyvang

Topdanmark Fonden

- » Jørn Lund (pers. udpeget)
- formand

Trap Danmark (6. Udg.)*Trap Danmarks Faglige Råd*

- » Erland Kolding Nielsen (pers. udpeget)

Uddannelses- og Forskningsministeriet*Den Nationale Styregruppe for Open Access*

- » Erland Kolding Nielsen (SEDIRK)

UNESCO International Council of Experts for the Project of the National Library of Latvia

- » Erland Kolding Nielsen (pers. udpeget)

UNESCO Memory of the World Programme (MOW)*Dansk nationalkomité*

- » Erland Kolding Nielsen
- formand

Vetenskaps-societeten i Lund

- » Jørn Lund (pers. udpeget)

VL-1 (Virksomhedsledergruppe 1)

- » Erland Kolding Nielsen (pers. valgt)

Weyse Fonden

- » Anne Ørbæk Jensen (pers. valgt)

WorldCat Koordinationsgruppen

- » Poul Erlandsen (pers. udpeget)

YEAH Award Jury, Junge Ohren, Berlin

- » Jesper Egelund Pedersen (pers. udpeget)

ØresundsOperan / Nordic Opera

- » Alette Scavenius (pers. udpeget)
- bestyrelsesformand

I. Institutionspublikationer

(trykte såvel som elektroniske)

A. Generelle publikationer

Det Kongelige Bibliotek: *Årsberetning 2014*.

Red. af Joana M. Nørskov og Jakob K. Meile. [2015]. 228 s. Ill. ISBN 978-87-7023-133-6. ISSN 0909-9093.

Også på web-adr.: <www.kb.dk/da/kb/aarsberetning>.

Det Kongelige Bibliotek: *Årsrapport 2014*.

[2015] På web-adr.: <www.kb.dk/da/kb/aarsrapport>.

DiamantEnsemblet. Koncertsæson 2015/2016.

Red. af Maria Frej og Max Artved. Det Kongelige Bibliotek [2015, 20 s.] Ill.

Forskning på Det Kongelige Bibliotek. Årsberetning for 2014. Red. af Jakob

K. Meile. 2015. 55 s. Ill. ISBN 978-87-7023-135-0. ISSN 1603-4694. Også på web-adr.: <www.kb.dk/da/nb/forskning/aarsberetning>.

Bergsagel, John, Thomas Riis & David Hiley (red.): *Of Chronicles and Kings. National Saints and the Emergence of Nation States in the High Middle Ages*. 2015, 336 s. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 52). ISBN 978-87-635-4260-9.

Bjerring-Hansen, Jens: *Ludvig Holberg på bogmarkedet. Studier i Peder Paars og den litterære kultur i 1700- og 1800-tallet*. 2015, 333 s. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 48). ISBN 978-87-635-4143-5.

Boserup, Ivan & Rolena Adorno (eds.): *Unlocking the Doors to the Worlds of Guaman Poma and his Nueva corónica*. 2015, 450 s. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 50). ISBN 978-87-635-4270-8.

Carl Nielsen Brevudgaven. Red. af John Fellow: Bd. 11 (1930-1931) og bd. 12 (registre). 2015. 671 + 541 s. ISBN 978-87-791-7391-0 og ISBN 978-87-791-7392-7.

COMDC vol. 10.1: *Catalogue of Japanese Manuscripts and Rare Books* / Merete Pedersen. Copenhagen: NIAS, Det Kongelige Bibliotek 2015. xxxiii, 446 s. : ill. ISBN: 978-87-7694-147-5. [Series Editor: Stig T. Rasmussen].

COMDC vol. 10.2: *Catalogue of Korean Manuscripts and Rare Books* / Bent Lerbæk Pedersen. Copenhagen: NIAS, Det Kongelige Bibliotek 2015. xiii, 249 s. : ill. ISBN: 978-87-7694-148-2. [Series Editor: Stig T. Rasmussen].

Jørgensen, Aage & Leif Andresen (red.): *Dansk Litteraturforskning i det 21. århundrede. Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi 2000-2014*. 2015, 508 s. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 53). ISBN 978-87-635-4379-8.

Lauridsen, John T. & Joachim Lund: *Samarbejdets Mand. Minister Gunnar Larsens dagbog 1941-1943*. Historica. 2015, 3 bd., 1486 s.

Porsdam, Helle, Erland Kolding Nielsen og Mia Rendix (red.): *Ophavsret og kulturarv: Bidrag til udvikling af kulturarvsjuraen*, 2015, 76 s. ISBN 978-87-7023-132-9.

Roslyng-Jensen, Palle, Karl Christian Lammer & Niklas Olsen: *Nazismen, universiteterne og videnskaben i Danmark*. 2015, 349 s. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 51). ISBN 978-87-635-4272-2.

Røllum-Larsen, Claus: *Knudåge Riisager. Komponist og skribent*. 2015, 808 s. i to bd., incl. to cd'er. (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 49). ISBN 978-87-635-4222-7.

Nodeudgivelser fra Dansk Center for Musikudgivelse

Nedenstående udgivelser af *Dansk Center for Musikudgivelse* kan bestilles som papirudgaver eller frit downloades fra webadressen: <www.kb.dk/dcm/udgivelser>.

Foltmann, Niels Bo (red.): *Niels W. Gade: Works for Piano, vol. 1* (Niels W. Gade: *Works*, vol. III:1). København/Kassel: Bärenreiter. 2015, 225 s.

Foltmann, Niels Bo (red.): *Niels W. Gade: Works for Piano, vol. 2* (Niels W. Gade: *Works*, vol. III:2). København/Kassel: Bärenreiter. 2015, 250 s.

Hauge, Peter (red.): *Værker fra Brødremenighedens musiksamling, Christiansfeld / Works from the music collection of the Moravian Society, Christiansfeld*. Det Kongelige Bibliotek: Dansk Center for Musikudgivelse. 2015. 266 s. (DCM 022)

B. Nationalbibliografier

Dansk Kortfortegnelse 2015. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Kortsamling. 2015: 499 enheder. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret).

Dansk Musikfortegnelse 2015. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Musik- og Teatersamling. 2015: 269 titler. Online tilgængelig via REX og DANBIB (akkumuleret).

Dansk Periodicafortegnelse 2015. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Pligtafleveringssektion. 2015: 406 nye titler og 940 opdaterede titler. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret). Ugentlig fortegnelse på Dansk BiblioteksCenters hjemmeside på <www.dbc.dk/produkter/alfabetisk-oversigt-over-alle-produkter/dansk-bogfortegnelses-ugefortegnelse>.

Dansk Periodicafortegnelse II. Småtryksperiodica 2015. Udarb. af Det Kongelige Biblioteks Pligtafleveringssektion. 2015: 48 nye titler og 1.551 opdaterede titler. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret)

ISSN Register 2015. Dansk bidrag udarb. af Det Kongelige Biblioteks Pligtafleveringssektion. 2015: 458 nye titler og 935 opdaterede titler. Online tilgængelig via REX, DANBIB og bibliotek.dk (akkumuleret).

KulturPerler. Den digitaliserede kulturarv 2015. Udarb. af Det Kongelige Bibliotek ved Mikala Brøndsted. 2015: 15 nye samlingsbeskrivelser. I alt 313 opdaterede samlingsbeskrivelser. På web-adr.: <www.kulturperler.kb.dk>.

C. Fagbibliografier, registraturer, kataloger

Bibliografi over Musikfilologisk Litteratur. Red. Peter Hauge. Tilkomne poster 2015: 0. Totalt: 563 poster. URL: <www.kb.dk/da/kb/nb/mta/dcm/udgivelser/bibliografi.html>.

Dansk Historisk Bibliografi 1990ff. Redigeret af Lene Eklund-Jürgensen & Jakob K. Meile. Desuden medvirker Anna Lund Nielsen og Kasper Nissen. Tilvækst 2015: 1.388 poster. Totalt: 1990-2015: 62.944 poster. Online tilgængelig via REX.

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi. Red.: Susanne Willaing. Tilvækst 2015: 205 poster. Totalt 1967-2015: 20.219 poster. Online tilgængelig via REX.

Dansk Musiklitterær Bibliografi. Red.: Anne Ørbæk Jensen. Tilkomne poster 2015: 499. Totalt 1993-2015: 4.645 poster. Online tilgængelig via REX.

Samarbejde og modstand. Danmark under den tyske besættelse 1940-45. En bibliografi.
Red.: John T. Lauridsen. Tilkomne poster
2015: 516. Totalt: 13.490 poster. Online
tilgængelig via REX.

Toftgaard, Anders: "Catalogue de la collection
de mazarinades à la Bibliothèque Royale,
Copenhague" (netpublikation), *Fund og
Forskning Online*, 2015, 176 s. Udelukkende
online tilgængelig: <[www.kb.dk/da/nb/
publikationer/fundogforskning-online](http://www.kb.dk/da/nb/publikationer/fundogforskning-online)>

D. Tidsskrifter og serier

Danish Humanist Texts and Studies. Edited by
Erland Kolding Nielsen. Publ. by The
Royal Library: Museum Tusulanums
Forlag. 2015. Volumes 48-53.

Diamanten. Kulturblad fra Det Kongelige Bibliotek.
Red.: Lise Bach Hansen. 12. årgang nr. 1-4.
2015. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,- (løs-
salg). Gratis for Diamantklubmedlemmer.

*Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks
Samlinger.* Red. af John T. Lauridsen. Bind
54, 2015. 700 s. Ill. [With summaries]
ISSN 0069-9896. Kr. 500,- (abonne-
ment), 400,- (løssalg)

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.:
Jakob K. Meile. 28. årg. Nr. 1-4. 2015. 80
s. pr. nr. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,-
(abonnement), kr. 50,- (løssalg).

Nyheder fra Musik- og Teater [Elektronisk Ny-
hedsbrev]. Udkommer seks gange årligt.
Redaktion: Henni Kanstrup. Web-adr.:
<www.kb.dk/da/nb/nyheder/mta>.

Nyheder i KulturPerler [Elektronisk
nyhedsbrev]. Udkommer 2-4 gange
årligt. Red. af Mikala Brøndsted. På
web-adr.: <[www.kb.dk/da/materialer/
kulturarv/Nyheder_Kulturperler.html](http://www.kb.dk/da/materialer/kulturarv/Nyheder_Kulturperler.html)>.

Nyhedsbrev – Manuskripter og Boghistorie
[Elektronisk Nyhedsbrev]. Redaktion:
Bruno Svindborg. Web-adr.: <[www.kb.dk/da/kb/nb/ha/center/nyhedsbrev.
html](http://www.kb.dk/da/kb/nb/ha/center/nyhedsbrev.html)>.

G. Kildeudgivelser på nettet

Vesterlandske håndskrifter

Petersen, Erik: GKS 1582 4°: *Liber Pontifica-
lis. Series pontificum.* [http://www.kb.dk/
permalink/2006/manus/83/eng](http://www.kb.dk/permalink/2006/manus/83/eng); [http://
www.kb.dk/en/nb/materialer/haand-
skrifter/HA/e-mss/clh.html](http://www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html).

Petersen, Erik: GKS 1943 4°: *Leges. Formu-
lae. Orationes. Capitularia.* [www.kb.dk/
permalink/2006/manus/84/eng](http://www.kb.dk/permalink/2006/manus/84/eng); [http://
www.kb.dk/en/nb/materialer/haand-
skrifter/HA/e-mss/clh.html](http://www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html).

Petersen, Erik: GKS 1999 4°: *Cicero,
De inventione. Rhetorica ad Herennium.*
[http://www.kb.dk/permalink/2006/
manus/322](http://www.kb.dk/permalink/2006/manus/322).

Petersen, Erik: GKS 2022 4°: *Lucanus,
Pharsalia.* [http://www.kb.dk/perma-
link/2006/manus/336/eng](http://www.kb.dk/permalink/2006/manus/336/eng); [http://www.
kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/
HA/e-mss/clh.html](http://www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html).

Petersen, Erik: GKS 2023 4°: *Lucanus,
Pharsalia.* [http://www.kb.dk/perma-
link/2006/manus/652/eng](http://www.kb.dk/permalink/2006/manus/652/eng).

Petersen, Erik: GKS 2025 4°: *Arnulfus
Aurelianensis, Glosule super Lucanum.*
[http://www.kb.dk/permalink/2006/
manus/385](http://www.kb.dk/permalink/2006/manus/385).

Petersen, Erik: Thott 239 2°: *Calendarium.*
[http://www.kb.dk/permalink/2006/
manus/117/eng](http://www.kb.dk/permalink/2006/manus/117/eng); [http://www.kb.dk/en/
nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/
clh.html](http://www.kb.dk/en/nb/materialer/haandskrifter/HA/e-mss/clh.html).

II. Medarbejderpublikationer

(trykte såvel som elektroniske)

A. Bøger, artikler, anmeldelser, bidrag til samleværker m.m.

- Abildgaard, Hanne: ”’Barbermaleren’ John Christensen, en kultskikkelse i mellemkrigstidens kunstliv”, *Perspective*, vol. 1: 1, 2015, s. 1-31.
- Ahlgren Jensen, Lisbeth: *Founding Father, Fighting Mother. Hortense Panums og Angul Hammerichs bidrag til dansk musikvidenskab*. Paper, 2015.
- Andersen, Dan H.: ”Peter Wessel Tordenskiold. A naval hero from the Great Northern War”, I: *Princess Hedvig Sofia’ and the Great Northern War*. Ed. by Ralf Bleile & Joachim Krüger. 2015, s. 214-223.
- Andersen, Dan H.: *Peter Wessel Tordenskiold*. [3. udg.]. 2015, 598 s.
- Andersen, Lene Vinther: ”Den uskyldige præstedatter fra Gunslev. Om Helene Stranges forsøg på at opklare et mord fra 1755”, *Årbog / Lolland-Falsters Historiske Samfund*, 2015, s. 66-80.
- Andresen, Leif: ”Den sidste fagbibliografi på tryk: Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi”, *Danmarks Biblioteker*, 6, 2015, s. 30-31.
- Andresen, Leif & Preben Aagaard Nielsen: *Biblioteksstandarder i Danmark – december 2015*. Kulturstyrelsen, 2015, 35 s., (netpublikation), www.slks.dk.
- Andresen, Leif: ”Nye standarder for lånesamarbejdet”, *Revy*, 38:2, 2015, s. 14-15.
- Andresen, Leif: ”Z39.50 i Danmark – før, nu og i fremtiden”, *Revy*, 38:2, 2015, s. 15-16.
- Barfoed, Niels: *Du siger noget*. 2015, 154 s.
- Behrendt, Poul & Mads Bunch (red.): *Selvfortalt. Autofiktioner på tværs: prosa, lyrik, teater, film*. 2015, 270 s.
- Behrendt, Poul & Mads Bunch: ”Introduktion til Selvfortalt”, I: *Selvfortalt. Autofiktioner på tværs: prosa, lyrik, teater, film*. 2015, s. 11-61.
- Behrendt, Poul: ”Fra skyggerne af det vi ved. Ved selv fremstillingens grænse”, *Kritik*, 213, 2015, s. 69-94.
- Behrendt, Poul: ”Genetisk kritik. Duplik”, *Kritik*, 214, 2015, s. 152-171.
- Bille Larsen, Steen: ”Stambøger i Det Kongelige Bibliotek i digitaliseringens tidsalder”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:3, 2015, s. 35-43.
- Boel, Bent: ”Vestlig journalistik i Østblokken under den kolde krig. Temaer, tilgange, teser”, *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 627-659.
- Bonde, Lisbeth: ”The Deafening of Resonance of Love”, I: *Book of Love*, 2015, s. 8-8.
- Bonde, Lisbeth: ”En skøn massakre. Ivan Andersens udstilling på Rønnebæksholm” (netpublikation), www.kunsten.nu.
- Bonde, Lisbeth: ”Forord”, I: Janne Klerk: *Danmarks kyster. Øerne og Bornholm – en fotografisk fortælling*. 2015, s. 7-10.
- Bonde, Lisbeth: ”Global musselmaling. Billedkunstneren Anja Frankes udstilling ‘Ude og hjemme’”, I: *Anja Franke Ude & Hjemme*, 2015, s. 2-4.

- Bonde, Lisbeth: "Jeg kommunikerer – altså er jeg" (netpublikation), *www.kunsten.nu*.
- Bonde, Lisbeth: "Kunsten er et frirum for kritisk refleksion" (netpublikation), *www.kunsten.nu*.
- Bonde, Lisbeth: "Mørket findes" (netpublikation), *www.kunsten.nu*.
- Bonde, Lisbeth: *Følelsen er alt. Preben Fjederholt – kunst og liv*. 2015, 60 s.
- Bonde, Lisbeth: *Skildpaddearkivet. En udstilling af Pernille Kløvedal Helweg*. 2015, 10 s.
- Boserup, Ivan & Mette Kia Krabbe Meyer: "The Illustrated Contract between Guaman Poma and the Friends of Blas Valera. A Key Miccinelli Manuscript Discovered in 1998", I: *Unlocking the Doors to the Worlds of Guaman Poma and his Nueva corónica*. Ivan Boserup & Rolena Adorno (eds.) (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 50), 2015, s. 19-64.
- Boserup, Ivan: "The Chaves Drawing, the Galvin Murúa, and the Miccinelli Claims Regarding Guaman Poma's Nueva corónica", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 89-166.
- Bruun, Niels W. & Jesper Brandt Andersen: "Steno-Fallots tetralogi og Bartholin-Pataus syndrom. En hjertemisdannelse og et misdannelsessyndrom første gang beskrevet af danske anatomer i 1600-tallet", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 197-233.
- Bruun, Niels W. & Morten Fink-Jensen (udg.): *Thomas Bartholin. Domus Anatomica Hafniensis brevissime descripta*. 2015, 222 s.
- Colding Dahl, Mette, Jesper Brandt, Andreas Aagaard Christensen, Henrik Dupont & Stig Roar Svenningsen: "Historical oblique aerial photographs as a powerful tool for communicating landscape changes", *Land Use Policy*, 45, 2015, s. 82-95.
- Cotta-Schønberg, Michael: *Orations of Enea Silvio Piccolomini 23-72*. Publiceret individuelt i HAL Archives.
- Dreyer, Kirsten: "Når man drikker med sin konge, bliver vand til vin. H.C. Andersen og Frederik 7", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:1, 2015, s. 55-73.
- Dupont, Henrik, Jesper Brandt, Andreas Aagaard Christensen, Mette Colding Dahl & Stig Roar Svenningsen: "Historical oblique aerial photographs as a powerful tool for communicating landscape changes", *Land Use Policy*, 45, 2015, s. 82-95.
- Düring Jørgensen, Jesper: "Med blå briller – men uden overskæg. Om general Ludendorffs flugt til København og Skåne i november 1918 og om Ludendorffs manuskript til Meine Kriegserinnerungen", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:2, 2015, s. 3-17.
- Eklund-Jürgensen, Lene: "Autobiographies on the Occupation of Denmark 1940-45 in the Danish Historical Bibliography", I: *Historical Bibliography as an Essential Source for Historiography*. Kristina Rexová & Bernadette Cunningham (eds.). 2015, s. 91-109.
- Gether, Vibeke P.: "Hvorfor Art Deco nu?", I: *Cool Moderne – Art Deco i dansk Billedkunst 1910-40*, 2015, s. 15-31.
- Gether, Vibeke P.: *Cool Moderne – Art Deco i dansk Billedkunst 1910-40*. Udstillingskatalog, Gl. Holtegaard, 2015, 102 s.

- Gether, Vibeke P.: *Gunnar Aagaard Andersen. Commercial Design and Experimental Art*. 2015, 17 s.
- Graugaard, Christian, Annamaria Giraldi & Morten Frisch: "Self reported sexual and psychosocial health among non-heterosexual Danes", *Scandinavian Journal of Public Health*, 43, 2015, s. 309-314.
- Graugaard, Christian: "Perspectives on disease and sexuality", *The Nordic Psychiatrist*, 2015, s. 19-21.
- Graugaard, Christian: "Seksualitet og intimitet". I: *Palliativ medicin – en lærebog*. Mette Asbjørn Neergaard (red.), 2015, s. 143-148.
- Groth, Sanne Krogh (red.): "Nordiske Musikdage 2015", *Seismograf/DMT*, 2015, 20 s.
- Groth, Sanne Krogh: "Going Beyond the Word. From sound poetry to text sound", I: *Booooook: The life and work of Bob Cobbing*. William Cobbing & Rosie Cooper (eds.). 2015, s. 150-161.
- Groth, Sanne Krogh: "Lydkunstens institutionelle betingelser. Foromtale. Nordiske Musikdage 24.-27.9.2015. Sound Art Exhibition. Interview med Mads Kullberg og Rune Søchting", *Seismograf/DMT*, 2015, 6 s.
- Halskov Hansen, Lene: "Et lystigt slagsmål. Perspektiver på almuens humor i 1800-tallet", I: *Lekstugan: Festskrift till Magnus Gustafsson*. Mathias Boström (red.). 2015, s. 111-130.
- Halskov Hansen, Lene: "Ironi og forvirring i 1800-tallet. Perspektiver på viseforskningens alvor og almuens humor", I: *En alldeles egen och förträfflig National-Musik: Nio författare om 'Svenska folk-visor från forntiden' (1814-1818)*. Märta Ramsten & Gunnar Ternhag (red.), 2015, s. 113-134 (*Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi*, vol. 139 / *Skrifter utgivna av Svenskt visarkiv*, vol. 40).
- Halskov Hansen, Lene: *Balladesang og kædedans. To aspekter af dansk folkevisekultur*. 2015, 373 s.
- Hansen, Lise Bach: "Kvinder, der læser om mænd", *Programavisen KBH LÆSER*, 16, 2015, s. 8.
- Hauge, Peter: "Musiksamlingen i Christiansfeld", *Custos. Tidsskrift for tidlig musik*, 13:4, 2015, s. 5-9.
- Hauge, Peter: "Sources, Authenticity, Methodology and (Complete) Editions", *Jahrbuch des Staatliches Institut für Musikforschung*, 2015, s. 243-271.
- Hauge, Peter: "Anmeldelse af "John Wallis: writings on music", edited by David Cram and Benjamin Wardhaugh. Ashgate, 2014, I: *Seventeenth Century*, 30, 2015, s. 1-3.
- Hauge, Peter: "The music collection of the Moravian Society, Christiansfeld", I: *The Impact of Music on Moravian Community Life: The Backgrounds of Christiansfeld's Music Practice, Musical Instruments and Connections to the World*. Frans Brouwer (ed.). 2015, s. 28-36.
- Heiberg, Steffen: "Anmeldelse af "Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Frederik III's Tid", bd. 3, 2013, *Historisk Tidsskrift*, 114, 2014, s. 606-609.
- Ilsoe, Harald: "Udlændinges rejser i Danmark indtil år 1700. En bibliografisk fortegnelse ved Harald Ilsoe (1963). Bidrag til en ajourføring", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 235-251.

- Ilsoe, Harald: ”Randnoter til en Holberg-bog”, *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 661-670.
- Kejser, Ulla Bøgvad & Mogens Bech: ”The Image Quality Translator – A Way to Support Specification of Imaging Requirements”, *Archiving Conference*, 1, 2015, s. 99-103.
- Kejser, Ulla Bøgvad: ”From Costs to Business Models: 4C project”, I: *From Costs to Business Models*. 2015, s. 1-97.
- Kolding Nielsen, Erland: ”The Royal Library – The National Music Library of Denmark”, I: *The Unknown Carl Nielsen. Danish Songs in English*, (Cd-booklet), 2015.
- Kolding Nielsen, Erland: ”Danmarks Nationale Musikbibliotek”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:4, 2015, s. 3-22.
- Kolding Nielsen, Erland: ”Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi – en introduktion”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:1, 2015, s. 48.
- Kolding Nielsen, Erland: ”Det store sorte hul i det 20. århundrede. Aktuelle barrierer for massedigitalisering i Danmark”, I: *Ophavsret og kulturarv: Bidrag til udvikling af kulturarvsjuraen*. 2015, s. 29-40.
- Kongsted, Ole: ”Det Kongelige Kapel – eller: det er fint at være gammel – hvis man altså er en institution”, *Custos. Tidskrift for tidlig musik*, 13:3, 2015, s. 22-24.
- Koudal, Jens Henrik: ”De gjorde musikken til deres identitet”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:1, 2015, s. 39-47.
- Koudal, Jens Henrik: ”Klassisk musik som identitet. En præsentation af temaer i publicerede selvbiografier”, *Kulturstudier*, 2, 2015, s. 66-92.
- Koudal, Jens Henrik: ”Stadier i skabelsen af en nordisk nationalmusik 1780-1850”, I: *’En aldeles egen och förträfflig National-Musik:’ Nio författare om ’Svenska folksvisor från forntiden’ (1814-1818)*. Märta Ramsten & Gunnar Ternhag (red.), 2015, s. 15-36 (*Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi*, vol. 139 / *Skrifter utgivna av Svenskt visarkiv*, vol. 40).
- Krabbe, Niels: ”Carl Niensens sange”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:2, 2015, s. 19-33.
- Krabbe, Niels: ”The Carl Nielsen Edition”, I: *Musikeditionen im Wandel der Geschichte*. Reinmar Emans og Ulrich Krämer (hrsg.). Berlin/Boston 2015, s. 584-603.
- Kromann, Thomas Hvid: ”Arkitekttegninger og byggesten til Die Christensens ordkatedraler. Om Inger Christensens arkiv”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:4, 2015, s. 57-65.
- Kromann, Thomas Hvid: ”At stamme på et alfabet som næppe eksisterede endnu. Verbalt-visuelle værker i grænseområdet mellem poesien og kunstnerbogen”, I: *Lyrisk: En genre i ekspansion*. Louise Mønster & Peter Stein Larsen (red.). 2015, s. 267-292.
- Kromann, Thomas Hvid: ”En lyserød mursten fra fremtidens kosmonauter”, *Standart*, 2, 2015, s. 22.
- Kromann, Thomas Hvid: ”Et forsinket måske”, *Standart*, 3, 2015, s. 68.

- Kromann, Thomas Hvid: "Ind i skabet!", *Standart*, 1, 2015, s. 58.
- Kromann, Thomas Hvid: "Montager svøbt i matricepap. En materialearkæologisk undersøgelse af Asger Jorn og Guy Debords Fin de Copenhague", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 587-625.
- Kromann, Thomas Hvid: "Steder vs. reserver", *Standart*, 4, 2015, s. 64-64.
- Kromann, Thomas Hvid: "Vom Künstlerbuch zum historischen Dokument. Zwei Künstlerbücher von Asger Jorn und Guy Debord", I: *Das Künstlerbuch als ästhetisches Experiment: Geschichte und Poetik einer hybriden Gattung*. Ulrich Ernst & Susanne Gramatzki (red.), 2015, s. 75-90 (*Forschungen zum Künstlerbuch*, vol. 2: *Mirabilia*).
- Kromann, Thomas Hvid: "Et umådeligt mådehold? En lille litteraturhistorie om Guy Debords nedsabling af Torben Brostrøms berømte programartikel fra 1959". I: *Festskrift til Tania Ørum*. Elisabeth Friis, Lene Koch & Tania Tender Thyme (red.), 2015, s. 181-198.
- Kromann, Thomas Hvid: *Marginalia. En række notater om kunstnerbøger og bogobjekter 2010-2015*. 2015, 98 s.
- Lauridsen, John T. & Mikkel Kirkebæk (udg.): "Et Liv uden Fædreland." *Søren Kams Erindringer*. 2015, 612 s.
- Lauridsen, John T.: "'Regeringens henstillinger har ikke lydt forgæves.' Erik Scavenius' møde med pressen 14. september 1942", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 463-479.
- Lauridsen, John T.: "Werner Bests fængselsoptegnelser 1945-50. En studie i fortidsmanipulation", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 481-585.
- Lauridsen, John T.: *Tidsbilleder. Danmark i Hitlers Europa*. 2015, 224 s.
- Lindskog Midtgaard, Anna Magdalena: "Liber daticus vetustior, material og teknik", I: *Mellan Evighet och Vardag, Lunds domkyrkas martyrologium Liber daticus vetustior, studier och faksimilutgåva*. Eva Nilsson Nylander (red.), 2015, s. 29-39 (*Skrifter utgivna av Universitetsbiblioteket i Lund*. Ny följd 10).
- Lund, Jørn: "Nordisk sprogforståelse. Hvor lykkes det i praksis, og hvor lykkes det ikke?", I: *Sprog i Norden*. 2015, 11 s.
- Lund, Jørn: "Nordisk sprogsamarbejde gennem 40 år. Uformelle iagttagelser om det nordiske sprogsamarbejde med særligt henblik på de nordiske sprognævn i tiden efter 1974", I: *Rette ord. Festskrift til Sabine Kirchmeier-Andersen*. 2015, s. 219-227.
- Lund, Jørn: "Om at skabe interesse for sproget under skiftende vilkår", *Mål og Mæle*, 1, 2015, 5 s.
- Lund, Jørn: "Sproget – kulturens spejl", I: *Fyrretyve fortællinger fra Sønderjylland*. 2015, s. 53-63.
- Lund, Jørn: "'Vi snakkes'. Hilseformer", I: *Modersmål-Selskabets årbog*, 2015, s. 13-21.
- Lund, Jørn: Forord, *Gulfoss. Mødet mellem dansk og islandske kultur i 1900-tallet*. 2015, s. 15-21.

- Meyer, Mette Kia Krabbe & Ivan Boserup: "The Illustrated Contract between Guaman Poma and the Friends of Blas Valera. A Key Miccinelli Manuscript Discovered in 1998", I: *Unlocking the Doors to the Worlds of Guaman Poma and his Nueva corónica*. Ivan Boserup & Rolena Adorno (eds.) (*Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 50), 2015, s. 19-64.
- Meyer, Mette Kia Krabbe: "Fanget. Fotografier af russiske krigsfanger under 1. Verdenskrig", *Dansk Noter*, 1, 2015, s. 12-17.
- Moe, Bjarke: "Composing for the moment – publishing for the future? Printed occasional music from the first half of seventeenth century Rostock", I: *Gelegenheitsmusik im Ostseeraum vom 16. bis 18. Jahrhundert*. Peter Tenhaef (red.), 2015, s. 133-152 (*Greifs-walder Beiträge zur Musikwissenschaft*, vol. 20).
- Moe, Bjarke: "Nodehandel i København i 1600-tallet", *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:1, 2015, s. 23-32.
- Møller, Morten: "Ellen og Adam – kærlighed og terror i 30'ernes Moskva", *Arbejderhistorie*, 2015, s. 1-16.
- Nyvang, Caroline: "Kids in the Kitchen. Danish Cookbooks for Children, 1847-1975", Paper presented at ICREFH symposium, 2015.
- Nyvang, Caroline: "En ny nordisk hverdag?", *Social Kritik*, 2015:11, 2015, s. 50-52.
- Pedersen, Marianne Holm: "Islam in the family. The religious socialization of children in a Danish provincial town", I: *Making European Muslims: Religious socialization among young Muslims in Scandinavia and Western Europe*. Mark Sedgwick (ed.), 2015, s. 21-38.
- Pedersen, Marianne Holm: "Book review: Ben-Zion, Sigalit. Constructing transnational and transracial identity. Adoption and belonging in Sweden, Norway, and Denmark", *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 21:4, 2015, s. 951-952.
- Petersen, Erik: "Liber daticus ecclesie et capituli Lundensis – om den lundsenske gavebog GKS 845 2° i København", I: *Mellan evighet och vardag: Lunds domkyrkas martyrologium, Liber daticus vetustior (den äldre gåvoboken)*. Studier och faksimilutgåva. Eva Nilsson Nylander (red.), 2015, s. 151-166 (*Skrifter utgivna av Universitetsbiblioteket i Lund*, Ny följd. 10).
- Petersen, Erik: "Om Kilderne til kilderne. Birger Munk Olsen og studiet af de latinske klassikere indtil år 1200", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 167-181.
- Rostbøll, Benedikte Fogh: Anmeldelse af Louise Zeuthen: "Krukke. En biografi om Suzanne Brøgger", 2014. *Danske Studier*, 1, 2015, s. 175-175.
- Røllum-Larsen, Claus: "J.S. Bach og Danmark. En studie i den danske præsentation og musikfaglige behandling af Bachs værker indtil 1950", *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 305-377.
- Røllum-Larsen, Claus: "Knudåge Riisager og Bellman", *Meddelelser fra Selskabet Bellman i Danmark*, 86, 2015, s. 6-7.
- Røllum-Larsen, Claus: Anmeldelse af Peter Balslev-Clausen & Hans Raun Iversen (red.): "Salmesang. Grundbog i hym-

- nologi”, 2014. *Organist.org. Medlemsblad for Organistforeningen*, vol. 14:2, 2015, s. 24–25.
- Rømer, Lars Christian Kofoed & Marianne Holm Pedersen: *Fieldnotes from a Field of Notes. Anthropology and Archives*, Paper presented at Mega Seminar, Danmark, 2015.
- Rømer, Lars Christian Kofoed: *A Surprise Collision – On controlling Public Media’s Interest in an Anthropological Project*, Paper presented at Impact: PhD Retreat, Sverige, 2015.
- Scavenius, Alette: ”Drama, nærvær, liv. Odin Teatrets Arkiv overført til KB”, *Diamanten*, 3, 2015, s. 26–27.
- Scavenius, Alette: ”Hvad får egentlig gang i teaterlivet? Pengene i banken eller kærligheden til kunsten?”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:3, 2015, s. 3–23.
- Schlichtkrull, Torsten: ”Omkring den hamborgske Hydra”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:1, 2015, s. 33–38.
- Skovgaard-Petersen, Karen: ”Takketalet ved modtagelse af Holbergmedaljen 27. november 2014”, *Kritik* 48:213, 2015, s. 177–180.
- Skovgaard-Petersen, Karen: ”Latterligt pedanteri og forstandig pædagogik – nogle holbergske yndlingstemaer. I anledning af den nye digitale udgave af Ludvig Holbergs Skrifter”, *Soranerbladet* 100:1, 2015, s. 17–29.
- Skovgaard-Petersen, Karen: Anmeldelse af Wolfgang Iser: ”From Gutenberg to Luther: Transnational Print Cultures in Scandinavia, 1450–1525”, Brill 2014, *Renaissance Quarterly*, 68:3, 2015, s. 1102–1103.
- Skovgaard-Petersen, Karen: Anmeldelse af Øystein Rian: ”Sensuren i Danmark-Norge. Vilkaarene for Offentlige Ytringer 1536–1814”, Oslo 2014, *Scandinavian Journal of History*, 40:3, 2015, s. 481–484.
- Smith-Sivertsen, Henrik: ”The sound of (good) music. Cultural and linguistic hybridity in the Scandinavian popular music soundscape”, I: *Cultural Mélange in Aesthetic Practices*. Annjo Klungervik Greenall & Domhnall Martin Mitchell (eds.). 2015, s. 131–148.
- Smith-Sivertsen, Henrik: ”How English became the language of pop in Denmark”, *Popular Music History*, vol. 8:3, 2015, s. 251–269.
- Smith-Sivertsen, Henrik: ”Hvad spillede de egentlig på P3 i januar 1963? 50 år med P3”, I: *Radioverdener: Auditiv kultur, historie og arkiver*. Jacob Kreutzfeldt, Morten Michelsen, Erik Granly Jensen & Erik Svendsen (red.), 2015, s. 113–136.
- Smith-Sivertsen, Henrik: ”Melodi Grand Prix – Tema” (netpublikation), www.musikipedia.dk/grandprix.
- Svendsen, Michael: ”Pisk eller gulerod? Replik til Danmarks Strategi for Open Access”, *Rev. Tidsskrift for Danmarks Forskningsbiblioteksforening*, 38:1, 2015, s. 24.
- Svenningsen, Stig, Gregor Levin & Martin Rudbeck Jepsen: ”Decrease in Danish semi-natural grassland – a social construct or a real-world change?”, *Geografisk Tidsskrift*, 115:2, 2015, s. 157–166.
- Svenningsen, Stig, Jesper Brandt, Andreas Aagaard Christensen, Mette Colding Dahl & Henrik Dupont: ”Historical oblique aerial photographs as a powerful tool for

- communicating landscape changes”, *Land Use Policy*, vol. 45, 2015, s. 82-95.
- Svenningsen, Stig: Anmeldelse af ”Med kartan i fokus – en vägledning till de civila och militära kartorna i Riksarkivet”. 2013, *Militärhistorisk tidskrift*, vol. 2014, 2015, s. 201-203.
- Svenningsen, Stig: *Spatial sources to the landscape. Historical cartography and aerial photographs in geography and landscape research* (ph.d.-afhandling ved Københavns Universitet). 2015, 244 s.
- Svindborg, Bruno: ”Ikke et geni, men ind imellem genial. En introduktion til udstillingen om Klaus Rifbjergs liv og værk på Det Kongelige Bibliotek”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:4, 2015, s. 23-31.
- Thrane, Lotte: ”Verden rundt uden hat”, *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 28:3, 2015, s. 27-34.
- Thrane, Lotte: *Karin Michaëlis og Estrid Ott – livslangt venskab og gensidig inspiration*. 2015, 12 s.
- Thrane, Lotte: *Vildfugl og verdensborger. Tretten fortællinger om Estrid Ott og hendes tid*. 2015, 325 s.
- Toftgaard, Anders: ”Lave ånd! Skæve ånd! Spiser af Parnassets tidsler!”, *Diamanten*, 1, 2015, s. 30-31.
- Toftgaard, Anders: ”Meandering poetics. Reading Montaigne through Sperone Speroni”, *Montaigne Studies*, vol. 27:1-2, 2015, s. 41-58.
- Vidas, Marina : ”Le Psautier de Sunesen et les transferts culturels franco-scandinaves au Moyen-Âge”, I: *Ding, ding, ting: Objets médiateurs de culture*. Actes publiés sous la direction de Kim Andringa, Frédérique Harry, Agathe Mareuge et Bénédicte Terrisse. Paris 2015, s. 177-188.
- Vidas, Marina: ”Devotion, Remembrance, and Identity. The Hagiographic Entries and Obituaries in a Parisian Thirteenth-Century Illuminated Psalter Made for Jakob Sunesen (London, British Library, MS Egerton 2652)”, *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger*, 54, 2015, s. 183-195.
- Zierau, Eld, Niels Brügger & Jakob Moesgaard: *Defining a National Web Sphere over time from the Perspectives of Collection Technology and Scholarship*, Paper presented at RESAW conference, Aarhus, 2015.
- Zierau, Eld: *Automatic Collection of Danish online Cultural Heritage Outside the.dk Top Level Domain*, Poster session presented at 12th International Conference on Preservation of Digital Objects, Chapel Hill, North Carolina, USA, 2015.
- Zierau, Eld: *Identifying National Parts of the Internet Outside a Country's Top Level Domain*, Abstract from International Internet Preservation Consortium, Palo Alto, California, USA, 2015.

B. Tidsskrifter

Bibliotek for Læger: Christian Graugaard (gæsterektor)

Capella Hafniensis Editions: Peter Hauge (i redaktionsrådet), Erland Kolding Nielsen (i redaktionsrådet), Niels Krabbe (i redaktionsrådet), Ole Kongsted (redaktør)

Comparative Oriental Manuscript Studies: Stig T. Rasmussen (medlem af styrekomitéen)

CUSTOS. Tidsskrift for tidlig musik: Bjarke Moe (ansvh. redaktør)

Dania Cantans: Ole Kongsted (redaktør)

Danish Yearbook of Musicology: Peter Hauge (redaktør)

Journal of Paper Conservation: Birgit Vinther Hansen (medlem af redaktionen)

Kulturstudier: Else Marie Kofod (medlem af redaktionen), Caroline Nyvang (medlem af redaktionen)

Orglet: Claus Røllum-Larsen (ansvh. redaktør), Jakob Kyril Meile (medlem af redaktionen)

Seismograf.org: Sanne Krogh Groth (ansvh. redaktør)

C. Wikipedia-artikler

Nedenstående artikler i Dansk Wikipedia er resultatet af Det Kongelige Biblioteks medarbejders bidrag i 2015. Der er tale om nye artikler eller større ændringer af eksisterende artikler:

Božena Němcová

< https://da.wikipedia.org/wiki/Bo%C5%BEena_N%C4%9Bmcov%C3%A1 >

Carl Nielsens Værker

< https://da.wikipedia.org/wiki/Carl_Nielsens_v%C3%A6rker >

Catalogue of Oriental Manuscripts, Xylographs etc. in Danish Collections, COMDC

< https://da.wikipedia.org/wiki/Catalogue_of_Oriental_Manuscripts,_Xylographs_etc._in_Danish_Collections,_COMDC > (også på engelsk Wikipedia)

Daguerreotypi

< <https://da.wikipedia.org/wiki/Daguerreotypi> >

Dansk Historisk Bibliografi

< https://da.wikipedia.org/wiki/Dansk_Historisk_Bibliografi >

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi

https://da.wikipedia.org/wiki/Dansk_litteraturhistorisk_bibliografi

Jacob A. Riis

< https://da.wikipedia.org/wiki/Jacob_A._Riis >

Kulturarv

< <https://da.wikipedia.org/wiki/Kulturarv> >

Luftfoto

< <https://da.wikipedia.org/wiki/Luftfoto> >

Rasmus Sørensen (politiker, skolelærer og lægprædikant)

< https://da.wikipedia.org/wiki/Rasmus_S%C3%B8rensen >

Stambog (Album Amicorum)

< [https://da.wikipedia.org/wiki/Stambog_\(Album_Amicorum\)](https://da.wikipedia.org/wiki/Stambog_(Album_Amicorum)) >

MEDARBEJDERE**Personaleoversigt
pr. 31. december 2015****Det Kongelige Biblioteks Direktion**

Direktør Erland Kolding Nielsen

Vicedirektør Pernille Drost

Vicedirektør Michael Cotta-Schönberg

til 31.08.2015

Vicedirektør Kira Stine Hansen

fra 01.08.2015

Vicedirektør Birte Christensen-Dalsgaard

til 30.11.2015

Vicedirektør Bodil Henriksen

Direktørens Stab

Direktør Erland Kolding Nielsen

Chefsekretær Mads Brunsgaard

Chefkonsulent Søren Clausen

Redaktionssekretær Anders Rou Jensen

Direktionskonsulent Sine Lebech

Direktionssekretær Joana M. Nørskov

Kommunikationskonsulent Jytte Kjærgaard
Pedersen

Assistent Britt Hougaard Petersen

Direktionssekretær Lotte Svenningsen

til 30.04.2015 (orlov til 13.03.2015)

NATIONALBIBLIOTEK

Vicedirektør Pernille Drost

Nationalbibliotek Stab

Nationalbibliotekschef Pernille Drost

Chefkonsulent Leif Andresen

Kontorfuldmægtig Annette Hansen

Bibliotekskonsulent Christian Kaatmann

til 31.12.2015

Bibliotekskonsulent Agnete L. Rodskjer

Akademisk medarbejder Lotte Svenningsen

fra 01.05.2015

Nationalsamlingsafdelingen

Nationalsamlingschef Pernille Drost

Vicenationalsamlingschef Else Marie Kofod

Vicenationalsamlingschef Lone Gyldendal

Stefansen til 31.08.2015

NSA I - DFS, Dansk Folkemindesamling

Arkivar Lene Vinther Andersen

fra 01.04.2015, barsel 15.02. - 23.11.2015

Studentermedhjælp Marie Bladt Apitz

fra 01.09.2015

Studentermedhjælp Lone Marie Broxgård

fra 01.04.2015

Arkivar Anders Christensen

15.06. - 15.07.2015 og 01.11. - 31.12.2015

Arkivassistent Annette Grandt

01.04. - 30.11.2015

Arkivar Lene Halskov Hansen

01.04. - 30.11.2015

Seniorforsker Jens Henrik Koudal

fra 01.04.2015

Forsker Caroline Nyvang

fra 01.04.2015

Sektionsleder Marianne Holm Pedersen

fra 01.04.2015

Ph.d. stipendiat Lars Christian Kofoed Rømer

fra 01.04.2015

Assistent Michael Stanley Segner

fra 01.04.2015

Overassistent Synnøve Stevns

fra 01.04.2015

Tonemester Peter Emmerik Warburg

fra 01.04.2015

NSA I - HS, Håndskriftsamlingen

Studentermedhjælp Ólafur Haukur Árnason

fra 01.05.2015

Overassistent Yvonne Bang

fra 01.04.2015

Afdelingsbibliotekar Susanne Budde

01.04. - 30.09.2015

Forskningsbibliotekar Leon Jaurnow

til 28.02.2015, fra 01.06.2015

Forsker Thomas Hvid Kromann

fra 01.04.2015

Projektmedarbejder Lise Olivarius
fra 28.09.2015
Seniorforsker Erik Petersen
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Karen Skovgaard-
Petersen 01.04. - 31.07.2015
Forskningsbibliotekar Bruno Svindborg
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Anders Toftgaard
fra 01.04.2015

NSA 1 - MTS, Musik- og Teatersamlingen

Assistent Jeppe Plum Andersen
fra 01.04.2015
Overassistent Iben Brodersen
fra 01.04.2015
Projektforsker Sanne Krogh Groth
fra 01.09.2015
Specialkonsulent Anne Ørbæk Jensen
fra 01.04.2015
Overassistent Henni Kanstrup
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Claus Røllum-Larsen
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Alette Scavenius
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Henrik Smith-Sivertsen
01.04. - 30.11.2015
Forsker Henrik Smith-Sivertsen
fra 01.12.2015
Teamleder Nikolaj Strands
fra 01.04.2015
Studentermedhjælp Mia Svane
fra 01.09.2015

NSA 2 - STAB

Forskningsbibliotekar Eva-Maria Jansson
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Jacob Helms Langkilde
01.04. - 30.09.2015
Akademisk medarbejder Jacob Helms Langkilde
fra 01.10.2015
Specialkonsulent Britta Lorckmann
fra 01.04.2015

Forskningsbibliotekar Lisbet Crone Markussen
fra 01.04.2015, barsel fra 07.03.2015
Forskningsbibliotekar Bent Lerbæk Pedersen
fra 01.04.2015

NSA 2 - KAT, Katalogsektionen

Sektionsleder Mette Abildgaard
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Oren Amotz
fra 01.04.2015
Informationsspecialist Mikala Brøndsted
fra 01.04.2015
Bibliotekar Tom Christian Engelbrecht
fra 01.04.2015
Informationsspecialist Karen Høgsberg
fra 01.04.2015
Bibliotekar Mai Charlotte Larsen
01.04. - 30.10.2015
Kontorassistent Peter Marszalek
fra 01.04.2015
Bibliotekar Hanne Møgelberg
fra 01.04.2015
Bibliotekar Helle Troldborg
fra 01.04.2015
Bibliotekar Liwiria Wionczek
fra 01.04.2015

NSA 2 - KOB, Kort- og Billedsamlingen

Studentermedhjælp Iben Maria Østergaard
Andersen fra 01.07.2015
Studentermedhjælp Julie Arrhenius
01.04. - 31.08.2015
Studentermedhjælp Thelma Fuglestved Boje
fra 01.04.2015
Projektmedarbejder Inger Ellekilde Bonde
19.10. - 06.11.2015
Studentermedhjælp Rebecca Vestervang
Chong fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Mette Colding Dahl
fra 01.04.2015
Forskningsbibliotekar Henrik Dupont
fra 01.04.2015
Kontorfuldmægtig Anne Nøddebo Dyhr
01.04. - 31.12.2015

Forskningsbibliotekar Sarah Giersing
fra 01.04.2015

Overassistent Anders Hejgaard
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Lisbeth Hertz-Jørgensen
01.04. - 30.04.2015

Studentermedhjælp Karen Marie Søndergaard
Jørgensen fra 01.07.2015

Studentermedhjælp Ditte Kristine Kjær
fra 01.09.2015

Studentermedhjælp Solveig Krag Kristensen
01.04. - 31.05.2015

Studentermedhjælp Simon Langkjær
fra 01.04.2015

Teamleder Mette Kia Krabbe Meyer
fra 01.04.2015

Ph.d.-stipendiat Hannibal Munk
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Sofie Lykke Damgaard
Nielsen fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Charlotte Lahn Pedersen
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Sille Juline Høglund
Pedersen fra 01.05.2015

Bibliotekar Vivi Gade Rønsberg
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Kasper Skaaning
fra 01.06.2015

Forskningsbibliotekar Stig Svenningsen
fra 01.07.2015

Studentermedhjælp Iza Højmark Rosing
Søltoft fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Martha Marie Wagner
fra 01.04.2015

NSA 2 - LÆV, Læsesal Vest

Sektionsleder Jarle Rui Aadna
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Helle Brochmann
01.04. - 31.08.2015

Studentermedhjælp Arild Hagensen
fra 01.07.2015

Kontorassistent Erik Breyt Joensen
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Maja Ahnfeldt Kjeldsen
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Martin Kristensen
fra 01.04.2015

Assistent Lisa Egerup Larsen
fra 01.04.2015

Biblioteksbetjent Lars Bo Mølkjer
fra 01.04.2015

Biblioteksassistent Christian Nimb
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Rie Gyldholm Rasmussen
fra 01.04.2015

Konsulent Jan Rittmeyer
fra 01.04.2015

Overassistent Henrik Rung
fra 01.04.2015

Kontorfuldmægtig Ole Henrik Sørensen
fra 01.04.2015

Studentermedhjælp Arjun Thomassen
fra 01.09.2015

Studentermedhjælp Amanda Kistrup Vallys
01.04. - 16.07.2015

Assistent Pia Verseput
fra 01.04.2015

NSA 2 - UDV, Udvikling

Frontend-udvikler Tom Juul Andersen
fra 01.12.2015

Frontend-udvikler Hasse Feldthaus
fra 01.12.2015

IT-udvikler David Grove Jørgensen
fra 01.12.2015

IT-konsulent Nader Abdollah Khatibi
fra 01.12.2015

IT-konsulent Sigfrid Lundberg
fra 01.12.2015

IT-udvikler Polyxeni Makri
fra 01.12.2015

Teamleder Bo Krantz Simonsen
fra 01.12.2015

Datateknikerelev Niklas Højlund Thomsen
fra 01.12.2015

Web-koordinator Mette Toxværd
fra 01.12.2015

IT-projektleder Kasper Weinkouff
fra 01.12.2015

**Afdelingen for Fysisk Pligtafl levering
og Bevaring**

Bevaringschef Marie Vest

**Afdelingen for Fysisk Pligtafl levering
og Bevaring - Pligtafl leveringssektionen**

Studertermedhjælp Lena Kista Abelsen

fra 01.04.2015

Sektionsleder Gitte Andersen

fra 01.08.2015

Kontorassistent Sabine Christensen

fra 01.04.2015

Studertermedhjælp Mia Nørskov Dalsgaard

fra 01.06.2015

Informationsspecialist Marie Mærsk Deleuran

fra 01.04.2015

Bibliotekar Therese Høeg Jacobsen

fra 01.04.2015

Studertermedhjælp Mette Jensen

01.04. - 30.06.2015

Assistent Mette Jensen

fra 01.07.2015

Studertermedhjælp Radhika Vang Jensen

fra 01.04.2015

Informationsspecialist Marie Kolind Krogsgaard

fra 01.04.2015, barsel fra 10.10.2015

Kontorfuldmægtig Ulla Mickelsen

fra 01.04.2015

Bibliotekar Susanne Benedicte Mortensen

fra 01.04.2015

Biblioteksassistent Birgit Nielsen

fra 01.04.2015

Studertermedhjælp Lene Nielsen

fra 01.04.2015

Studertermedhjælp Mette Nielsen

fra 01.06.2015

Bibliotekar Vibeke Loch Nielsen

fra 01.04.2015

Informationsspecialist Kathrine Marie Schröder

fra 01.04.2015

Overassistent Anette Suhr

fra 01.04.2015

Bibliotekar René Tjørnelund Thomsen

fra 01.04.2015

Overassistent Katja Willumsen

fra 01.04.2015

**Afdelingen for Fysisk Pligtafl levering
og Bevaring - Bevaringssektionen**

Konservator Marthe Aambø

fra 14.09.2015

Konservator Kathleen Mühlen Axelsson

fra 01.09.2015

Fotograf Mogens Bech

Konserveringstekniker Henriette Berg

Konservator Kirsten Bresler

Konserveringstekniker Grylle Carstensen

Bogbinder Hanna Munch Christensen

Sektionsleder Iben Bak Christensen

Konserveringstekniker Nina Dahlstrøm

Konservator Birgit Vinther Hansen

Konserveringstekniker Christina Krüger

Henningsen

Konserveringstekniker Inger Hoby

Studertermedhjælp Sonia Jacques

fra 01.09.2015

Forsker Ulla Bøgvad Kejser

Konservator Lotte Gelbjerg-Hansen Klyver

fra 17.08.2015

Bogbinder Peter Kronborg

fra 15.06.2015

Studertermedhjælp Estrid Kärk

fra 01.07.2015

Bogbinder Inger Mønster Marker

Sektionsleder Anna Magdalena Lindskog

Midtgaard

Konservator Sarah Møller-Elshøj

14.09. - 31.12.2015

Bogbinder Ditte Højgaard Nielsen

fra 15.06.2015

Konserveringstekniker Catrin Norén

Konservator Heidi Ann Offenber

01.09. - 31.12.2015

Studertermedhjælp Veronica Pataro

fra 01.07.2015

Konserveringstekniker Marianne Lund

Petersen

Konservator Tine Rauff
 Konserveringstekniker Helle Rosenmeier
 Konserveringstekniker Hanne Karin Sørensen
 Konserveringstekniker Nina Fønnesbech
 Targalski
 Håndbogbinder Poul Martin Trnka
 Konservator Jiří Vnouček

Afdelingen for Digital Pligtaflevering og Bevaring

Afdelingsleder Birgit Nordmark Henriksen

Studertermedhjælp Anders Bech Aktor
 01.04. - 15.09.2015

IT-konsulent Søren Vejrup Carlsen

Softwareudvikler Nicholas Clarke

Specialkonsulent Jon Eiriksson

fra 01.04.2015

Softwareudvikler Jonas Lindberg Frellesen

IT-konsulent Christen Hedegaard

Digital samlingsforvalter Stephen Hunt

fra 01.07.2015

Softwareudvikler Claus Jensen

IT-analytiker Tue Hejlskov Larsen

Specialkonsulent Jakob Moesgaard

fra 01.04.2015

IT-konsulent Eld Zierau

orlov 01.05. - 30.06.2015

Accession- og Magasinenheden

Nationalsamlingschef Pernille Drost

Sektionsleder Jarle Rui Aadna

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Lena Kista Abelsen

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Anders Bech Aktor

til 31.03.2015

Assistent Jeppe Plum Andersen

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Thelma Fuglested Boje

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Helle Brochmann

til 31.03.2015

Overassistent Iben Brodersen

til 31.03.2015

Afdelingsbibliotekar Susanne Budde

til 31.03.2015

Informationsspecialist Marie Mærsk Deleuran

til 31.03.2015

Kontorfuldmægtig Anne Nøddebo Dyhr

til 31.03.2015

Specialist Jón Eiriksson

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Mette Jensen

til 31.03.2015

Specialkonsulent Anne Ørbæk Jensen

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Radhika Vang Jensen

til 31.03.2015

Kontorassistent Erik Breyt Joensen

til 31.03.2015

Overassistent Henni Kanstrup

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Maja Ahnfeldt Kjeldsen

01.02. - 31.03.2015

Studertermedhjælp Martin Kristensen

til 31.03.2015

Kontorfuldmægtig Ulla Mickelsen

til 31.03.2015

Specialkonsulent Jakob Moesgaard

til 31.03.2015

Bibliotekar Susanne Benedicte Mortensen

til 31.03.2015

Bibliotekar Vibeke Loch Nielsen

til 31.03.2015

Biblioteksassistent Birgit Nielsen

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Lene Nielsen

til 31.03.2015

Biblioteksassistent Christian Nimb

til 31.03.2015

Studertermedhjælp Rie Gyldholm Rasmussen

til 31.03.2015

Konsulent Jan Rittmeyer

til 31.03.2015

Akademisk medarbejder Merethe Ross
til 31.01.2015

Forskningsbibliotekar Nikolaj Strands
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Bruno Svindborg
til 31.03.2015

Kontorfuldmægtig Ole Henrik Sørensen
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Amanda Kistrup Vallys
til 31.03.2015

Assistent Pia Vogelius Verseput
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Clara Kirk Werner
til 11.02.2015

Overassistent Katja Willumsen
til 31.03.2015

Katalog- og Metadataenheden

Vicenationalsamlingschef Lone Gyldendal
Stefansen til 31.03.2015

Sektionsleder Mette Abildgaard
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Oren Amotz
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Julie Arrhenius
til 31.03.2015

Assistent Yvonne Bang
til 31.03.2015

Informationsspecialist Mikala Brøndsted
til 31.03.2015, orlov 09.02. - 03.03.2015

Studertermedhjælp Rebecca Vestervang
Chong til 31.03.2015

Kontorassistent Sabine Christensen
01.02. - 31.03.2015

Bibliotekar Tom Christian Engelbrecht
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Arild Hagensen
til 24.01.2015

Biblioteksassistent Anders Hejgaard
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Lisbeth Hertz-Jørgensen
til 31.03.2015

Informationsspecialist Karen Høgsberg
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Eva-Maria Jansson
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Leon Jurnow
til 28.02.2015

Informationsspecialist Marie Kolind Krogsgaard
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Jacob Helms Langkilde
01.01. - 31.03.2015

Studertermedhjælp Simon Langkjær
til 31.03.2015

Bibliotekar Mai Charlotte Larsen
til 31.03.2015

Specialkonsulent Britta Lorckman
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Lisbet Crone Markussen
til 31.03.2015, barsel fra 07.03.2015

Kontorassistent Peter Marszalek
til 31.03.2015

Bibliotekar Hanne Møgelberg
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Sofie Lykke Damgaard
Nielsen til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Bent Lerbæk Pedersen
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Charlotte Lahn Pedersen
til 31.03.2015

Bibliotekar Vivi Gade Rønsberg
til 31.03.2015

Informationsspecialist Katrine Marie Schrøder
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Kasper Skaaning
til 31.01.2015

Overassistent Anette Suhr
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Iza Højmark Rosing
Søltoft til 31.03.2015

Bibliotekar René Tjørnelund Thomsen
til 31.03.2015

Bibliotekar Helle Troldborg
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Martha Marie Wagner
til 31.03.2015

Bibliotekar Liwiria Wionczek
til 31.03.2015

Forsknings- og Formidlingsenheden

Vicenationalsamlingschef Else Marie Kofod
til 31.03.2015

Arkivar Lene Vinther Andersen

til 31.03.2015, barsel fra 15.02.2015

Studentermedhjælp Lone Marie Broxgård
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Mette Colding Dahl
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Henrik Dupont
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Sarah Giersing
til 31.03.2015

Arkivassistent Annette Grandt
til 31.03.2015

Arkivar Lene Halskov Hansen
til 31.03.2015

Bibliotekar Therese Høeg Jacobsen
til 31.03.2015

Seniorforsker Jens Henrik Koudal
til 31.03.2015

Studentermedhjælp Solveig Krag Kristensen
til 31.03.2015

Forsker Thomas Hvid Kromann
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Mette Kia Krabbe Meyer
til 31.03.2015

Ph.d.-stipendiat Hannibal Munk
01.03. - 31.03.2015

Forsker Caroline Nyvang
til 31.03.2015

Seniorforsker Marianne Holm Pedersen
til 31.03.2015

Seniorforsker Erik Petersen
til 31.03.2015

Kuratorassistent Sara Peuron-Berg
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Claus Røllum-Larsen
til 31.03.2015

Forskningsassistent Lars Christian Kofoed
Rømer 01.02. - 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Alette Scavenius
til 31.03.2015

Assistent Michael Stanley Segner
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Karen Skovgaard-
Petersen til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Henrik Smith-Sivertsen
til 31.03.2015

Overassistent Synnøve Stevns
til 31.03.2015

Forskningsbibliotekar Anders Toftgaard
til 31.03.2015

Tonemester Peter Emmerik Warburg
til 31.03.2015

Forskningsafdelingen

Forskningschef John T. Lauridsen

Forsker Hanne Abildgaard

til 10.05.2015 og fra 01.08.2015

Forskningsstipendiat Marianne Alenius
til 26.04.2015

Seniorforsker Dan Henry Andersen
orlov 20.05. - 31.07.2015

Forskningsbibliotekar Anne Burchardi
01.04. - 31.08.2015 og 15.09. - 30.11.2015

Forskningsbibliotekar Lene Eklund-Jürgensen
Seniorforsker Lisbeth Ahlgren Jensen

til 31.12.2015

Videnskabelig medarbejder Ole Ugilt Jensen
fra 01.09.2014

Projektforsker Eleonora Mattia
01.09. - 30.11.2015

Forskningsbibliotekar Jakob Kyril Meile
Forsker Morten Møller

Forskningsassistent Anna Lund Nielsen
fra 01.09.2015

Studentermedhjælp Anna Lund Nielsen
til 31.08.2015

Redaktør Bendt Viinholt Nielsen

Studentermedhjælp Kasper Nissen
fra 01.09.2015

Forskningsbibliotekar Anja Irmeli Perho
fra 01.09.2015

Bibliotekskonsulent Torsten Schlichtkrull
til 30.06.2015

Konsulent Claus Seidel
fra 01.03.2015
Forskningsassistent Birthe Skou
Studertermedhjælp Nicole Valentin
til 30.06.2015
Forskningsstipendiat Marina Vidas
til 01.04.2015 og 15.04. - 14.09.2015

Dansk Center for Musikudgivelse
Centerleder Axel Teich Geertinger

Studertermedhjælp James Ian Black
fra 01.04.2015
Akademisk medarbejder Christine Canals-Frau
04.02. - 03.06.2015
Studertermedhjælp Katarina Engberg
Seniorforsker Niels Bo Foltmann
Seniorforsker Axel Teich Geertinger
fra 01.07.2015
Studertermedhjælp Matias Vestergård Hansen
fra 01.08.2015
Seniorforsker Peter Hauge
Studertermedhjælp Niclas Nørby Hundahl
til 30.06.2015
Projektforsker Bjarke Moe

Kulturafdelingen

Kulturchef Bette Thomas

Studertermedhjælp Anders Bech Aktor
til 30.09.2015
Studertermedhjælp Lasse Himmelstrup
Andersen til 31.10.2015
Studertermedhjælp Pil Whitta Andersen
til 31.08.2015
Studertermedhjælp Tilde Tolberg Andersen
Udstillingskoordinator Christina Back
Studertermedhjælp Mimmi Bie
fra 01.07.2015
Udstillingsassistent Ida Bruun
13.01. - 10.05.2015
Skoletjenestekoordinator Ida Bruun
11.05. - 30.08.2015
Studertermedhjælp Anna Pedersen Bækhøj
til 31.08.2015

Assistent Esben Bøg-Jensen
15.06. - 14.10.2015
Eventkoordinatorelev Amalie Grunnet
Christensen
Servicekoordinator Maria Christensen
Assistent Laura Christiansen
01.01. - 14.08.2015
Studertermedhjælp Clara Celinder Dahlberg
24.08. - 30.11.2015
Producentassistent Vivi Berg Düllgen
til 28.03.2015
Eventkoordinatorelev Paul Calderara Eskekilde
fra 01.09.2015
Musikproducent Maria Frej
til 31.03.2015
Studertermedhjælp Andrea Ringvad Friederich
til 31.12.2015
Studertermedhjælp Lukas Ringvad Friederich
fra 01.07.2015
Bookingmedarbejder Ane Signe Green
til 13.01.2015
Forskningsassistent Maja Gro Gundersen
til 28.02.2015
Teknisk koordinator Jakob Qvist Hansen
Studertermedhjælp Kamilla Louise Hansen
fra 24.08.2015
Kulturproducent Lise Bach Hansen
Studertermedhjælp Sidsel Sølling Hansen
Studertermedhjælp Kristian Ebstrup Jacobsen
Lydtekniker Søren Jacobsen
Redaktionssekretær Anders Rou Jensen
Koordinator Louise Ejlskov Jensen
Studertermedhjælp Therese Eilskov
Lundmark Jensen
Studertermedhjælp Celine Klint
fra 01.07.- 31.12.2015
Studertermedhjælp Emma Klint Koefoed
fra 24.08.2015
Udstillingsassistent Henrik Gjedsted Askov
Lassen 02.03. - 30.06.2015
Studertermedhjælp Juliane Hartsø Lassen
til 14.07.2015
Assistent Juliane Hartsø Lassen
15.07. - 18.09.2015

Studentermedhjælp Aksel Nok Leth
 Studentermedhjælp Helene Buchhave Lind
 orlov 05.08. - 20.12.2015
 Overassistent Sabina Terese Lindholm
 Studentermedhjælp Cathrine Lund-Jensen
 Studentermedhjælp Andreas Korntved
 Mortensen
 Studentermedhjælp Elisabeth Munck
 Studentermedhjælp Astrid Ørnholt Møldrup
 fra 24.08.2015
 Bookingmedarbejder Helene Marguerite
 Møller
 Økonomikoordinator Sune Nebsager
 Studentermedhjælp Sara Ellegaard Nielsen
 til 31.05.2015
 Kulturassistent Anne Kirstine Oates
 til 31.01.2015
 Kommunikationskoordinator Uffe Paulsen
 Musikproducent Jesper Egelund Pedersen
 fra 01.06.2015
 Studentermedhjælp Maya Fugl Petersen
 fra 01.07.2015
 Musikproducentassistent Vivi Petersen
 Studentermedhjælp Malene Pontoppidan
 Studentermedhjælp Emil Skaarup orlov
 fra 01.07.2015
 Studentermedhjælp Åste Helgesen Stegarud
 fra 01.07.2015
 Møde- og multimedietekniker Tonny Vestersten
 til 30.11.2015
 Studentermedhjælp Lykke Maltoft Wange
 fra 24.08.2015
 Kontorfuldmægtig Anne Louise Nygaard
 Westtoft
 Udstillingsproducent Mette Ørnstrup
 01.01. - 30.06.2015
 Studentermedhjælp Benedicte Østfeldt
 fra 01.07.2015

Digitaliseringsafdelingen

Digitaliseringschef Peter Thiesen
 fra 01.10.2015

Studentermedhjælp Vahab Akbari
 01.10. - 31.12.2015

Studentermedhjælp Timucin Akinci
 01.08. - 31.10.2015
 Studentermedhjælp Cecilie Andersen
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Thorbjørn Andersen
 fra 01.10.2015
 Digitaliseringsmedarbejder Lars Bahl
 fra 01.10.2015
 IT-konsulent Samuel Durrah Barksdale
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Burhan Bayhan
 01.10. - 31.12.2015
 Studentermedhjælp Ragnheidur Bjarnadóttir
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Cecilie Brus
 til 31.10.2015
 Studentermedhjælp Bodil Ejning Brødreskift
 01.10. - 31.10.2015
 Studentermedhjælp Rune Christoffersen
 fra 01.10.2015
 Skanningsmedarbejder Anders Didriksen
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Niels Feveile
 01.08. - 31.12.2015
 Studentermedhjælp Andreas Findling-Rottum
 fra 01.10.2015
 Skanningsmedarbejder Erik Fischer
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Sara Fritzen
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Mette Gabrielsen
 fra 01.10.2015
 Specialist Jørgen Ole Byberg Hansen
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Søren Frederik Hansen
 01.10. - 31.12.2015
 Studentermedhjælp Terese Frickmann Hansen
 fra 01.08.2015
 Studentermedhjælp Anne Boje Harpsøe
 fra 01.08.2015
 Studentermedhjælp Louise Bach Jensen
 fra 01.08.2015
 Studentermedhjælp Johan Peter Jønsson
 fra 01.08.2015

- Studentermedhjælp Farkhunda Khairzada
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Mohammed Khosrownejad
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Katarzyna Kochniarczyk
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Victoria Kuntze
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Thomas Holm Larsen
 01.10. - 31.12.2015
 Studentermedhjælp Morten Ulrich Lindberg
 fra 01.08.2015
 Studentermedhjælp Gunnar Agerskov Madsen
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Mette Martinsen
 fra 01.08.2015
 Digitaliseringstekniker Johnny Midtgaard
 fra 24.08.2015
 Skanningsmedarbejder Mikael Müller
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Christoffer Slott Nielsen
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Louise Feldt Nielsen
 01.10. - 31.12.2015
 Studentermedhjælp Louise Ravn Otte
 01.10. - 31.12.2015
 Reprofotograf Helle Brünnich Pedersen
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Victoria Ross-Thompson
 01.10. - 31.10.2015
 Studentermedhjælp Adrian Ross-Thompson
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Behzad Sanie
 fra 01.10.2015
 Digitaliseringsmedarbejder Anne-Marie
 Schiøttz fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Siri McIlquham Schmidt
 fra 01.09.2015
 Studentermedhjælp Jonas Steenberg
 fra 01.08.2015
 Studentermedhjælp Sara Holm Tandrup
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Matilde Tarnow
 01.10. - 31.10.2015
- Studentermedhjælp Victor Frederic Wagn
 Trougaard fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Signe-Lill Valkvæ
 fra 01.08.2015
 Skanningsmedarbejder Søren Weidemann
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Stine Wieland
 01.10. - 31.12.2015
 Skanningsmedarbejder Adarkwah Yeboah
 fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Sanaz Hashemi Zonouz
 01.10. - 31.10.2015
- KØBENHAVNS
 UNIVERSITETSBIBLIOTEK**
 Vicedirektør Michael Cotta-Schonberg
 til 31.08.2015
 Vicedirektør Kira Stine Hansen
 fra 01.08.2015
- Københavns Universitetsbibliotek Stab**
 Universitetsbibliotekar Michael Cotta-Schonberg
 til 31.08.2015
 Universitetsbibliotekar Kira Stine Hansen
 fra 01.08.2015
- Specialkonsulent Anders Sparre Conrad
 fra 01.12.2015
 Kontorfuldmægtig Line Fagerlind
 Informationsspecialist Jan Erik Hansen
 fra 01.01.2015
 Souschef Kira Stine Hansen
 til 31.07.2015
 Kontorelev Lars Hansen
 Informationsspecialist Karen Marie Iversen
 fra 01.12.2015
 Informationsspecialist Birgitte Munk
 Informationsspecialist Jesper Christian Mørch
 til 31.03.2015
 Chefkonsulent Charlotte Rohde
 Chefsekretær Bente Green Schmalz
- Det Humanistiske Fakultetsbibliotek**
 Fakultetsbibliotekar Hans Kristian Mikkelsen

Informationsspecialist Ursula Constantin Andersen
 Informationsspecialist Charlotte Arnholtz
 Informationsspecialist Muhamed Fajkovic
 Informationsspecialist Sabine Fischer til 31.03.2015
 Studentermedhjælp Astrid Keitum Fisker fra 01.09.2015
 Studentermedhjælp Rasmus Fugl 01.04. - 30.09.2015
 Informationsspecialist Henriette Aabo Hansen
 Kontorfuldmægtig Oddur Hansen
 Studentermedhjælp Rebecca Hoffmann til 31.08.2015
 Studentermedhjælp Daniel Jans-Pedersen fra 01.09.2015
 Informationsspecialist Sara Pors Jepsen
 Projektmedarbejder Jens Stein Jørgensen 10.08. - 06.12.2015
 Informationsspecialist Lars Kjær fra 01.08.2015
 Studentermedhjælp Frederikke Cecilie Lenskjold Lerche til 31.08.2015
 Informationsspecialist Marie Christine Levassor
 Studentermedhjælp Emilie Lommer til 31.01.2015
 Studentermedhjælp Jes Randrup Maron til 31.03.2015
 Studentermedhjælp Youandi Lee Mateman til 31.10.2015
 Kontorassistent Anders Nicolai Mørch
 Informationsspecialist Jesper Christian Mørch til 31.03.2015
 Studentermedhjælp Emilie Querling Olesen fra 01.04.2015
 Studentermedhjælp Sarah Ommanney fra 01.10.2015
 Studentermedhjælp Christoffer Lomholt Paaske til 31.08.2015
 Informationsspecialist Søren Mølgaard Rantzau
 Studentermedhjælp Sara Skov Rottbøll fra 01.02.2015
 Overassistent Annette Schlätzer-Larsen

Studentermedhjælp Nynne Schönfeldt 01.01. - 30.06.2015
 Studentermedhjælp Christian Curt Vestergaard Sohn til 30.06.2015
 Studentermedhjælp Hanna Sokoler fra 01.04.2015
 Informationsspecialist Anders Otte Stensager
 Studentermedhjælp Emine Leyla Tamer fra 01.09.2015
 Informationsspecialist Kirsten Thomsen
 Kontorassistent Niels Kaare Westh
 Studentermedhjælp Augusta Wilken fra 01.10.2015
 Informationsspecialist Susanne Willaing

Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek

Fakultetsbibliotekar Christian Ulrich Lauersen
 Studentermedhjælp Mikkel Christian Andresen til 31.01.2015
 Studentermedhjælp Anna Birk til 31.01.2015
 Informationsspecialist Marie Solitander Bohlbro barseel fra 11.07.2015
 Informationsspecialist Anders Bonatto Fisker
 Studentermedhjælp Victor Grue
 Studentermedhjælp Line Grønvald fra 01.08.2015
 Informationsspecialist Per Hansen
 Studentermedhjælp Simon Gessø Hansen fra 01.10.2015
 Informationsspecialist Ulrik Mads Hansen
 Studentermedhjælp Nikolaj Glud Heiredal til 31.07.2015
 Studentermedhjælp Kim Helmersen til 31.01.2015
 Informationsspecialist Thomas Hoffmann
 Studentermedhjælp Peter Højbjerg
 Biblioteksmedhjælper Christian Hørby
 Studentermedhjælp Adam Lyngø Jensen til 31.08.2015
 Studentermedhjælp Daniel Alexander Jensen til 31.01.2015

Informationsspecialist Mads Korsgaard
fra 01.09.2015

Informationsspecialist Rune Pileborg Kurdahl

Informationsspecialist Birgitte Munk
fra 01.01.2015

Informationsspecialist Therese Møller
Studentermedhjælp Cecilie R. T. Nielsen
til 31.01.2015

Studentermedhjælp Sven Bjørn Olsson
Studentermedhjælp Andreas Valentin Pedersen
til 31.01.2015

Studentermedhjælp Connie Jórún Poulsen
til 31.07.2015 og fra 01.10.2015

Studentermedhjælp Christoffer Lomholt
Paaske fra 01.09.2015

Studentermedhjælp Kristoffer Rasmussen
Informationsspecialist Rasmus Rindom
Riise fra 01.06.2015

Informationsspecialist Marc Sales
til 31.07.2015

Informationsspecialist Erik Schwägermann
Studentermedhjælp Morten Soma
01.08. - 31.12.2015

Studentermedhjælp Cecilie Bech Stensgaard
fra 01.08.2015

Informationsspecialist Michael Svendsen
Informationsspecialist Niels Sørensen

Studentermedhjælp Jonas Henau Teglbjærg
til 31.01.2015

Studentermedhjælp Mads Emil Thorlaksen
Studentermedhjælp Kjartan Holm Trætteberg
til 31.08.2015

Studentermedhjælp Alexander Winther
Uldall til 31.01.2015

Studentermedhjælp Andreas Weisenfeld
til 31.07.2015

Studentermedhjælp Charlotte Weisenfeld
til 17.02.2015

Biblioteksmedhjælper Phillip Wu

KUB Nord

Leder Kira Stine Hansen
til 31.07.2015

Bibliotekar Elsebeth Alstrup

Informationsspecialist Susie Andersen
IT-konsulent Goran Basic

til 30.11.2015

Forskningsbibliotekar Lene Borrits
til 30.11.2015

Studentermedhjælp Amanda Jepmond Buciek
fra 01.03.2015

Informationsspecialist Lisbeth Westergaard
Børgesen til 31.12.2015

Informationsspecialist Hazel Christine
Engelsmann 15.03. - 30.09.2015

Informationsspecialist Malene Friis
fra 01.01.2015

Specialkonsulent Marianne Gauffriau

Informationsspecialist Jan Erik Hansen

Studentermedhjælp Jeppe Alexander Hertz
til 31.07.2015

Informationsspecialist Henrik Hornemann
Overassistent Kirsten Husager
til 30.09.2015

Overassistent Jannie Jensen

Studentermedhjælp Maria Victoria Lund
Jørgensen fra 01.07.2015

Informationsspecialist Torben Jørgensen

Informationsspecialist Povl Jørgensen
fra 01.01.2015

Informationsspecialist Christian Boldsen
Knudsen

Konsulent Bodil Koch

Studentermedhjælp Anna Helene Lauesen

Informationsspecialist Dicte Madsen

Informationsspecialist Heidi Holst Madsen

Studentermedhjælp Mathias Langkilde Nielsen
fra 01.07.2015

Studentermedhjælp Philip Elias Riber Poulsen
fra 01.02.2015

Informationsspecialist Niels-Ole Prægel
Bibliotekskonsulent Torsten Schlichtkrull

Studentermedhjælp Nynne Schønfeldt
til 31.08.2015

Bibliotekar Birgitte Skiby
til 30.09.2015

Informationsspecialist Lene Wendelboe

Det Farmaceutiske Bibliotek (under KUB Nord)

Informationsspecialist Susie Andersen
Biblioteksassistent Svend Hedegaard
Informationsspecialist Henrik Hornemann
Overassistent Jannie Jensen
Informationsspecialist Povl Jørgensen
fra 01.01.2015
Informationsspecialist Torben Jørgensen
Leder Christian Boldsen Knudsen

Juridisk Videntcenter

Førstebibliotekar Massimo Soldano

Studentermedhjælp Linus Bergø
fra 01.12.2015
Studentermedhjælp Mads Martinus Bredtoft
til 31.05.2015
Studentermedhjælp Lea Christine Nøhr
Dolmer fra 01.12.2015
Informationsspecialist Sabine Fischer
til 31.03.2015
Informationsspecialist Inger Barnechow
Hansen
Informationsspecialist Lars Asger Juel Hansen
Studentermedhjælp Mia Ingvardson
Specialkonsulent Bo Søgaard Jensen
Studentermedhjælp Nanna Langer Jensen
01.01. - 31.12.2015
Assistent Jeanette Juel Larsen
Studentermedhjælp Simone Larsen
fra 01.12.2015
Studentermedhjælp Cecilie Bjørklid Levinsen
fra 01.12.2015
Studentermedhjælp Anna Victoria Lundsgaard-
Leth til 15.08.2015
Studentermedhjælp Yasmin Svea Noregren
til 31.10.2015
Informationsspecialist Mia Nyman orlov
til 16.02.2015
Studentermedhjælp Danvør Svan Petersen
Studentermedhjælp Johanna Reydberg
Informationsspecialist Rasmus Rindom Riise
til 31.05.2015

Studentermedhjælp Sofie Rømer
fra 01.01.2015
Studentermedhjælp Malene Rønne
01.08. - 31.12.2015
Informationsspecialist Åshild Asta Sandvin
Informationsspecialist Anders Otte Stensager
til 15.02.2015
Studentermedhjælp Tea Hornbak Stigler
fra 01.08.2015
Studentermedhjælp Beatrice Raarup Thomsen

Afdelingen for Informationsressourcer

Afdelingsleder Kira Stine Hansen
til 31.07.2015
Chef Anne Sandfær
fra 01.12.2015

Afdelingen for Informationsressourcer - Elektronisk Materiale

Afdelingsleder Kira Stine Hansen
til 31.07.2015

Chefkonsulent Ingbritt Butina
Systemkonsulent Knut Anton Bøckman
fra 01.12.2015
Informationsspecialist Susanne Christoffersen
Informationsspecialist Birgitte Dam
Informationsspecialist Michael Ferslev
Informationsspecialist Britt Ansbjerg Hansen
IT-konsulent Per Holager
fra 01.12.2015
Bibliotekskonsulent Inge-Berete Moltke
Informationsspecialist Helle Lund Pedersen
til 30.09.2015
Informationsspecialist Steen Rosendahl
til 31.12.2015
Bibliotekar Anne Skov
Systemkonsulent Karen Merete Strandgaard
fra 01.12.2015
Informationsspecialist Henrik Tang
til 31.12.2015

Afdelingen for Informationsressourcer - Indlært Materiale

Førstebibliotekar Poul Erlandsen

Overassistent Annette Møller Askjær
Informationsspecialist Karen Marie Iversen
til 30.11.2015

Bibliotekar Anni Johansen
Informationsspecialist Stine Kjærgaard
Informationsspecialist Carina Nøraa Larsen
Informationsspecialist Jens Ludvigsen
Bibliotekar Pernille Melgaard
Bibliotekar Christa Skovbjerg Nettermann
Bibliotekar Marianne Olander
til 31.08.2015
Informationsspecialist Thurid Helena Petersen
Bibliotekar Else Ørsted
til 30.11.2015

**Afdelingen for Informationsressourcer
- KB Fællesfunktion**

Sektionsleder Ole Holm

Systemkonsulent Christian Feld
Systemkonsulent Iris Graessner
til 31.10.2015
Systemkonsulent Stine Bovbjerg Schultz
barsel fra 10.06.2015

**Afdelingen for Informationsressourcer
- Logistik/Magasin/Udlån**

Magasinchef Susanne Gyldaa Olsen

Biblioteksbetjent Lena Troelsen Aars
Overassistent Helle Grethe Andersen
Informationsspecialist Susanne Mose Barfort
Overassistent Elzbieta Blazejowski
Kontorfuldmægtig Tino Brandt
Studentermedhjælp Ida Nymark Christensen
til 12.10.2015
Studentermedhjælp Mette Dyg
Studentermedhjælp Gecem Gizem Dyrelund
til 30.04.2015
Studentermedhjælp Stine Reimer Ebsen
til 31.03.2015
Assistent Michael Greve
Biblioteksbetjent Tommy Gyldaa

Studentermedhjælp Anna Freja Hansen
fra 01.06.2015

Assistent Dorthe Adsbøl Hansen
Studentermedhjælp Ida Skovhus Hansen
Studentermedhjælp Signe Malgaard Hansen
Biblioteksassistent Svend Hedegaard
Biblioteksbetjent Finn Hinrichsen
Overassistent Sheku Amadu Jalloh
til 31.05.2015
Kontorfuldmægtig Sheku Amadu Jalloh
fra 01.06.2015

Overassistent Helle Jensen
Studentermedhjælp Mathias Boldsen Jensen
Biblioteksmedhjælper Mathias Hesselvig Jensen
Studentermedhjælp Ian Kasper Kjelsgaard
fra 09.02.2015

Kontorfuldmægtig Lars Kim Kollemorten
Assistent Lisa Egerup Larsen
til 31.03.2015

Studentermedhjælp Sara Dyring Larsen
Studentermedhjælp Cecilie de Serene
d' Acqueria Lau
Studentermedhjælp Stephanie de Serene
d' Acqueria Lau
Studentermedhjælp Lasse Bjørklid Levinsen
til 14.08.2015

Assistent Lasse Bjørklid Levinsen
fra 15.08.2015

Studentermedhjælp Rasmus Bjørklid Levinsen
fra 01.09.2015

Studentermedhjælp Sidse Lærke Lolk
Kontorfuldmægtig John Lynder
Studentermedhjælp Joakim Kabel Madsen
fra 01.03.2015

Kontorassistent John Mortensen
Studentermedhjælp Trine Glud Munksgaard
til 31.07.2015

Biblioteksbetjent Lars Bo Mølkjer
til 31.03.2015

Assistent Jakob Theil Nielsen
Assistent Susie Ott

Overassistent Reni Storgaard Pedersen
Studentermedhjælp Rose Presskorn-Thygesen
til 31.03.2015

Assistent Peter Rasmussen

Studentermedhjælp Johanne Ellegaard
Rechnagen
Biblioteksassistent Karin Louise Glæsner
Reismer til 31.03.2015
Overassistent Henrik Rung
Kontorassistent Pernille Kirstine Schou-
Nielsen
Studentermedhjælp Sofie Meta Schroeder
fra 01.12.2015
Overassistent Jan Smith
Biblioteksbetjent Michael Svellov
Bibliotekar Janne Lis Sørensen
Studentermedhjælp Line Steckhahn
Sørensen til 20.11.2015
Studentermedhjælp Malene Krogsgård
Sørensen til 31.08.2015
Studentermedhjælp Nathalie Belling
Sørensen fra 01.09.2015
Overassistent Poul Korsnab Sørensen
Studentermedhjælp Martine Rechnagel
Udsen fra 01.09.2015
Studentermedhjælp Clara Lucie Heuser
Vester-Andersen til 31.03.2015

Afdelingen for Informationsressourcer - Trykte Materialer

Førstebibliotekar Henriette Fog

Kontorassistent Anne Marie Bech
Bibliotekar Julie Boehm
til 31.08.2015
Afdelingsbibliotekar Ingelise Christensen
til 31.08.2015
Bibliotekar Anne Frederiksen
Bibliotekar Søren Guts
Kontorfuldmægtig Nikolaj Hansen
Specialist Hanne Sonne Henriksen
Bibliotekar Ida Holm
Studentermedhjælp Ian Kasper Kjelsgaard
til 08.02.2015
Informationsspecialist Kim Neander
Overassistent Bente Bilstrup Rasmussen
Overassistent Birte Scheel
Bibliotekar Freddy Sørensen

DIGITAL INFRASTRUKTUR OG SERVICE

Vicedirektør Birte Christensen-Dalsgaard
til 30.11.2015

Digital Infrastruktur og Service Stab
Udviklingschef Birte Christensen-Dalsgaard
til 30.11.2015

It-konsulent Merete Bentzen
til 30.11.2015
Overassistent Laura Riis Christensen
til 30.11.2015
Fotograf Laura Riis Christensen
15.04. - 30.11.2015
It-konsulent Sigfrid Lundberg
til 30.11.2015
Informationsspecialist Birgitte Munk
til 28.02.2015

Drift og Support

IT-chef Peter Mathiesen
til 30.06.2015
Digitaliseringschef Peter Thiesen
01.08. - 30.09.2015

Studentermedhjælp Vahab Akbari
til 30.09.2015
Studentermedhjælp Cecilie Andersen
til 30.09.2015
Studentermedhjælp Thorbjørn Andersen
01.08. - 30.09.2015
IT-konsulent Emmanuel Asante
til 30.11.2015
Digitaliseringsmedarbejder Lars Bahl
til 30.09.2015
IT-konsulent Samuel Durrah Barksdale
01.04. - 30.09.2015
Studentermedhjælp Lamprini Basdeki
til 31.07.2015
IT-konsulent Goran Basic
til 30.11.2015
Studentermedhjælp Burhan Bayhan
01.08. - 30.09.2015

IT-konsulent Eric Alain Largacha Bendsen
orlov 19.01 - 01.03.2015, til 30.11.2015
 Studentermedhjælp Ragnheidur Bjarnadóttir
til 30.09.2015
 It-konsulent Lasse Bjørsted
til 30.11.2015
 Studentermedhjælp Babette Peulicke Borggren
til 31.08.2015
 Fotograf Søren Brissing
til 30.06.2015
 Studentermedhjælp Cecilie Brus
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Bodil Ejsing Brødreskift
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Ulrik Gottlieb Brøndsted
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Ask Holm Carlsen
til 31.03.2015
 IT-supporter Christina Christensen
til 30.11.2015
 Studentermedhjælp Rune Christoffersen
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Mina Chuntova
til 30.09.2015
 Support-koordinator Irene Crone-Langkjær
til 31.01.2015
 Sektionsleder Irene Crone-Langkjær
01.02. - 30.11.2015
 Skanningsmedarbejder Anders Didriksen
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Andreas Findling-Rottum
til 30.09.2015
 Skanningsmedarbejder Erik Fischer
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Sara Fritzen
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Mette Gabrielsen
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Anastasija Gogoleva
til 31.08.2015
 Systemspecialist Lennart Grønlund
fra 01.07. - 30.11.2015
 Specialist Jørgen Ole Byberg Hansen
til 30.09.2015

Studentermedhjælp Søren Frederik Hansen
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Jacob Henriksen
01.08. - 30.11.2015
 IT-supporter Casper Holm
til 30.11.2015
 IT-konsulent Hassan Hoortash
til 30.11.2015
 Studentermedhjælp Mahnoosh Hormati
til 31.03.2015
 IT-systemspecialist Lars Jørgensen
til 31.01.2015 og 01.11. - 30.11.2015
 It-arkitekt Lars Jørgensen
01.02. - 31.10.2015
 Studentermedhjælp Farkhunda Khairzada
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Mohammed Khosrownejad
01.08. - 30.09.2015
 Studentermedhjælp Dominic Knauf
til 31.05.2015
 Studentermedhjælp Katarzyna Kochniarczyk
til 30.09.2015
 IT-konsulent Eske Key Kristiansen
til 31.07.2015
 Studentermedhjælp Victoria Kuntze
01.08. - 30.09.2015
 Studentermedhjælp Thomas Holm Larsen
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Cathrine Lauritzen
til 20.06.2015
 Webkoordinator Henrik Moss Lyngsie
01.04. - 30.11.2015
 Studentermedhjælp Gunnar Agerskov Madsen
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Mohammad Ibrahim
Malik 01.08. - 30.11.2015
 Studentermedhjælp Julie Maria Mathiesen
til 30.06.2015
 IT-konsulent Lis Michelsen
til 30.11.2015
 Skanningsmedarbejder Mikael Müller
til 30.09.2015
 Studentermedhjælp Christoffer Slott Nielsen
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Louise Feldt Nielsen
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Sofie Ohlsson
til 06.09.2015

Studertermedhjælp Louise Ravn Otte
til 30.09.2015

Reprofotograf Helle Brünnich Pedersen
til 30.09.2015

Fotograf Thomas Trane Petersen
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Martin Pudselykke
til 31.08.2015

It-systemudvikler Peter Nyboe Rasmussen
til 30.11.2015

Studertermedhjælp Adrian Ross-Thompson
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Victoria Ross-Thompson
til 30.09.2015

IT-konsulent Martin Jakob Samsøe
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Behzad Sanie
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Josefine Løndorf Sarkez
til 31.08.2015

Konstitueret sektionsleder Anne-Marie Schiøttz
til 31.03.2015

Digitaliseringsmedarbejder Anne-Marie
Schiøttz 01.04. - 30.09.2015

Studertermedhjælp Sara Holm Tandrup
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Matilde Tarnow
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Julie M.W. Trougaard
til 12.02.2015

Studertermedhjælp Victor Frederic Wagn
Trougaard til 30.09.2015

Studertermedhjælp Kelly Sin Wan Tsang
til 31.03.2015

Studertermedhjælp Rosa Nan von Leunbach
til 31.07.2015

Skanningsmedarbejder Søren Weidemann
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Stine Wieland
til 30.09.2015

Skanningsmedarbejder Adarkwah Yeboah
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Sanaz Hashemi Zonouz
til 30.09.2015

Studertermedhjælp Polyxeni Zoumpoulaki
til 31.03.2015

Digital Udvikling og Formidling

Afdelingsleder Christian Ertmann-Christiansen

Frontendudvikler Tom Juul Andersen
til 30.11.2015

Digitaliseringsmedarbejder Samuel Durrah
Barksdale til 31.03.2015

Systemkonsulent Knut Anton Bøckman
til 30.11.2015

It-udvikler Erik Christensen
15.03. - 31.03.2015

Specialkonsulent Anders Sparre Conrad
til 30.11.2015

Frontendudvikler Hasse Feldthaus
til 30.11.2015

Systemspecialist Lennart Grønlund
fra 01.01. - 30.06.2015

IT-konsulent Per Holager
til 30.11.2015

Informationsspecialist Karen Marie Iversen
til 30.11.2015

IT-konsulent David Grove Jørgensen
til 30.11.2015

IT-konsulent Abdollah Nader Khatibi
til 30.11.2015

IT-konsulent Jacob Larsen
til 31.01.2015

Webkoordinator Henrik Moss Lyngsie
til 31.03.2015

It-udvikler Polyxeni Makri
01.03. - 30.11.2015

It-udvikler Ronan McHugh
til 04.11.2015 (deltidsbørsel til 01.04.2015,
børsel 06.08. - 04.11.2015)

Teamleder Bo Krantz Simonsen
15.03. - 30.11.2015

Systemkonsulent Karen Merete Strandgaard
til 30.11.2015

Systemkonsulent Jørgen Valdorff Thomsen
til 30.11.2015
Datateknikerelev Niklas Højlund Thomsen
til 30.11.2015
Webkoordinator Mette Toxværd
01.04. - 30.11.2015
IT-projektleder Kasper Weinkouff
til 30.11.2015

ADMINISTRATIVT-TEKNISK OMRÅDE

Vicedirektør Bodil Henriksen

Administrationsafdelingen

Administrationschef Bodil Henriksen

Overassistent Sarah Gøthgen Ditlev
Kontorfuldmægtig Lene Ehbrecht
Overassistent Charlotte Frederiksen
fra 01.05.2015
Fuldmægtig Vita Grzona
Overassistent Jytte Gårdsted
til 30.04.2015
Overassistent Katrine Koch Kristensen
fra 01.05.2015
Specialkonsulent Hanne Lund-Hansen
Overassistent Alice Madsen
Fuldmægtig Arne Lykke Nielsen
Kontorfuldmægtig Heidi Justesen Nielsen
Uddannelseskoordinator Lis Nielsen
Ekspeditionssekretær Jeanne Nørr
Sektionsleder Hanne Palsøe
Overassistent Gitte Steenberg
Økonomichef Jørgen Troelsen
Kontorfuldmægtig Helle Casey Voss
til 28.02.2015
Kontorfuldmægtig Stephanie Woller

Kontorelever

Elev Ditte Bargholz barsel
fra 31.08.2015
Elev Ditte Christoffersen
til 30.04.2015
Elev Charlotte Frederiksen
til 30.04.2015

Elev Chelina Jensen
fra 01.05.2015
Elev Mette Meyhoff Jensen
fra 01.09.2015
Elev Pernille Rasch Jensen
fra 01.09.2015
Elev Marie-Louise Kierrumgaard

It-afdelingen

Sektionsleder Irene Crone-Langkjær
fra 01.12.2015

IT-konsulent Emmanuel Okyere Asante
01.12. - 31.12.2015
IT-konsulent Goran Basic
fra 01.12.2015
IT-konsulent Eric Alain Largacha Bendsen
fra 01.12.2015
It-medarbejder Merete Bentzen
fra 01.12.2015
IT-konsulent Lasse Bjørsted
fra 01.12. - 31.12.2015
IT-supporter Christina Christensen
fra 01.12.2015
Overassistent Laura Riis Christensen
01.12. - 31.12.2015, barsel fra 08.12.2015
Fotograf Laura Riis Christensen
01.12. - 31.12.2015, barsel fra 08.12.2015
Systemspecialist Lennart Grønlund
fra 01.12.2015
Studentermedhjælp Jacob Henriksen
fra 01.12.2015
IT-supporter Casper Holm
fra 01.12.2015
IT-konsulent Hassan Hoortash
fra 01.12.2015
IT-systemspecialist Lars Jørgensen
fra 01.12.2015
Web-koordinator Henrik Moss Lyngsie
fra 01.12.2015
Studentermedhjælp Mohammad Ibrahim Malik
fra 01.12.2015
IT-konsulent Lis Michelsen
fra 01.12.2015

IT-systemspecialist Peter Nybo Rasmussen
fra 01.12.2015
Studentermedhjælp Victor Frederic Wagn
Trougaard fra 01.12.2015

Driftsafdelingen

Driftschef Leo Poulsen

Biblioteksbetjent Thomas Hvitfeld Bentzen
Biblioteksbetjent Peter Christoffersen
Biblioteksbetjent Sten Erik Hansen
til 31.12.2015
Biblioteksbetjent Tina Hansen
Transportleder Flemming Havre
Biblioteksbetjent Peter Friedrich Hornecker
Biblioteksbetjent Bent Jørgensen
Biblioteksbetjent Lau Egon Philip Jørgensen
Biblioteksbetjent Theis Steenberg Kludt
Biblioteksbetjent Kim A. Lohmann
Biblioteksbetjent Jan Lørup
Vagtmester Eske Frank Morthensen
Biblioteksbetjent Claus Sørensen
Biblioteksbetjent Dragi Vujcic

Bygningsdriftsafdelingen

Afdelingsleder Christian Bruun

Overassistent Ditte Christoffersen
fra 01.05.2015
Maskinmester Niels Danielsen
Ejendomsfunktionær Peter Dirland
Ejendomsfunktionær Gert Jensen
Arkitekt Mette Skov Jensen
Overassistent Charlotte Bjerregaard Poupinel
barsel til 16.02.2015, til 28.02.2015
Ejendomsfunktionær Lars Bo Rasmussen
Bygningskonstruktør Lars Villum Sander
Roupé

Sikringsafdelingen

Sikringschef Claus Friis

Vagtbetjent Vicky Bech
Vagtbetjent Jan Ulrik Kronhøj Brandstrup
Overvagtimester Kjeld Bregenhof
Vagtbetjent Lars Christoffersen
Vagtbetjent Nicolas Jean Pierre Dubillot
Vagtbetjent Peter Wandel Flindt
Vagtbetjent Jan Martin Jakobsen
Vagtbetjent Michael Kirkeby Jakobsen
Vagtbetjent Thomas Anton Jensen
Vagtbetjent Allan Juul
Vagtmester Claus Kofod
Vagtbetjent Jan Koldtoft
Vagtbetjent Niels Mertz Lauritzen
Vagtbetjent Lotte Kampmann Olsen
Vagtbetjent Timm Olsen
Vagtbetjent Jørgen Pedersen
Vagtbetjent Lars Echarde Petersen
Vagtbetjent Claus Riisgaard
Vagtbetjent Hanne Heegaard Stidsen
Vagtbetjent Tommi Heegaard Stidsen
Vagtbetjent Nick Vestphael
Vagtbetjent Henrik Boesen Vinding
Vagtbetjent Kim Horn Winther

Rammeaftale Det Kongelige Bibliotek 2015-2018

Rammeaftalen mellem Kulturministeriet (departementet) på den ene side og Det Kongelige Bibliotek på den anden side fastlægger mål for Det Kongelige Biblioteks virksomhed i aftaleperioden og de vilkår, der gives herfor.

Aftalen indarbejdes på finansloven således:

- aftalte økonomiske rammer indarbejdes i form af bevillinger
- aftalt mission og vision indarbejdes i anmærkningerne

- aftalte mål af tværgående karakter indarbejdes i anmærkningerne
- aftalte mål for Det Kongelige Bibliotek indarbejdes i tabel 5 i anmærkningerne.

Målene drøftes mindst én gang årligt i forbindelse med resultatopfølgningen. Såfremt der aftales ændringer af målene, indarbejdes disse ved førstgivne lejlighed på finansloven.

1. Økonomisk ramme

Der er for aftaleperioden aftalt følgende økonomiske rammer for Det Kongelige Bibliotek:

Økonomiske rammer og forbrug

Hovedkonto 21.31.13. Mio. kr., 2015-prisniveau	Regnskab 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018
Bevilling (Nettoudgiftsbevilling)	329,3	330,4	328,6	325,6	324,0
+ særlige aftalemidler (finanslov og tips)	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Aftalens økonomiske ramme	336,3	337,4	335,6	332,6	331,0
Låneramme, løbende priser		818,2	818,2	818,2	818,2

Aftalens bevillingsmæssige grundlag er nærmere beskrevet i bilag 1.

2. Mission og vision

Det Kongelige Bibliotek er en del af Kulturministeriet, som består af et departement, 2 styrelser og 23 kulturinstitutioner.

Kulturministeriets mission:

Gennem kunst og kultur skaber vi adgang til dannelse og udvikling for mennesker og samfund.

Kulturministeriets vision:

Kultur der beriger og bevæger.

Mission:

Det Kongelige Bibliotek virker for uddannelse, forskning og oplysning i nutid og fremtid.

Det Kongelige Bibliotek er Danmarks nationalbibliotek og universitetsbibliotek for Københavns Universitet.

Som nationalbibliotek forvalter Det Kongelige Bibliotek den nationale kulturarv af både dansk og udenlandsk oprindelse i form af udgivne værker (bøger, tidsskrifter, aviser, småtryk), håndskrifter, arkivalier, kort, tegninger, billeder, fotografier og musikaler i analog eller digital form, herunder den danske del

af internettet i Netarkivet, og dokumenterer dagliglivets immaterielle kultur. Biblioteket giver den bedst mulige adgang til samlingerne på nutidens vilkår til forskning, studier og oplevelser, samtidig med at samlingerne skal bevares, sikres og overleveres til eftertiden. Institutionen udfører forskning inden for nationalbibliotekets opgaver, funktioner, fag og samlinger. Som museums- og kulturinstitution formidler nationalbiblioteket viden og oplevelser med udgangspunkt i opgaver og samlinger.

Som universitetsbibliotek er Det Kongelige Bibliotek Københavns Universitets hovedbibliotek og leverer faglig og videnskabelig biblioteksservice på indtil højeste niveau til støtte for uddannelse og forskning. Herudover stiller Biblioteket informationsressourcer til rådighed for offentligheden, herunder erhvervslivet og den offentlige sektor. Universitetsbiblioteket udøver sin virksomhed igennem den organisatoriske ramme, der er fastlagt i aftalen mellem Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek om Københavns Universitetsbibliotek.

Som national- og universitetsbibliotek indgår institutionen i den nationale infrastruktur for forskning og forskningsformidling, deltager i det nationale lånesamarbejde og bidrager til retrodigitalisering af kulturarven samt bevaring af forskningsdata.

Lovgrundlaget for Det Kongelige Bibliotek er fastlagt i finansloven. Der findes særskilt lovgrundlag for pligtaflevering, L 1439 af 22/12 2004, tyverisikring, L 248 af 8/6 1978 med senere ændringer, § 13 i LBK nr. 914 af 20/08 2008 om biblioteksvirksomhed og forskning, L 224 af 27/3 1996.

Vision:

Det Kongelige Bibliotek bevarer fortiden, indsamler og beriger nutiden og forøger sin værdi for mennesker, forskning, uddannelse og samfund i fremtiden.

3. Opgaver og mål

Det Kongelige Biblioteks opgaver er følgende:

1. Nationalbiblioteksservice
 - 1.1. Samlingsforvaltning
 - 1.2. Forskning
 - 1.3. Formidling
2. Universitetsbiblioteksservice
 - 2.1. Levering af informationsressourcer
 - 2.2. Personlig service
3. Fælles nationalbiblioteks- og universitetsbiblioteksservice
 - 3.1. Digital infrastruktur

Med udgangspunkt i mission og vision er der aftalt nedenstående mål for Det Kongelige Biblioteks udadvendte opgaver. Målene indarbejdes som tabel 5 i anmærkningerne på finansloven.

Opgaver	Mål
Nationalbiblioteksservice	
Samlingsforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket vil sikre den nationale hukommelse ved indsamling af den relevante og adækvate fysiske og digitale kulturarv til bevarelse for eftertiden. Biblioteket vil forlænge de fysiske samlingers levetid, så der også i fremtiden vil være adgang til og mulighed for at benytte de indtil nutiden indsamlede materialer. Biblioteket skal kunne indsamle alle i nutiden fødte typer af digitalt materiale og udvikle metoder til bevaring og formidling med henblik på, at materialerne kan være tilgængelige i fremtiden.
Forskning	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket vil øge kendskabet til kulturarven gennem sin forskning og en bred forskningsformidling.
Formidling	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket vil nå et bredere publikum med sit samlingsindhold og sine kulturelle aktiviteter. Biblioteket vil udvide sit fokus fra bruger til deltager, hvor kendte som nye benyttere igennem deltagelse i fx bibliotekets vidensindsamling får medejerskab til bibliotekets indhold og aktiviteter.
Universitetsbiblioteksservice	
Levering af informationsressourcer	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket vil intensivere leveringen af digitale informationsressourcer, herunder i form af e-bøger, til Københavns Universitet.
Personlig service	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket vil udvikle de fysiske studiemiljøer for de studerende ved Københavns Universitet med fokus på anvendelse af state-of-the-art informationsteknologi og andre teknologibaserede støttefunktioner.
Fælles nationalbibliotek- og universitetsbiblioteksservice	
Digital infrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket vil formidle sine digitale ydelser på de platforme, som brugerne benytter.

Vision og mål er formuleret på baggrund af Det Kongelige Biblioteks omverdensanalyse og strategi. Strategien er tilgængelig på www.kb.dk og vedlagt som bilag 2.

Resultatmålene er operationaliseret i operationelle mål med tilhørende nøgletal og indikatorer, jf. bilag 3 og 4, som lægges til grund for Det Kongelige Biblioteks resultatrapportering og vurderingen af målopfyldelsen.

Rapportering af resultater m.v.

Det Kongelige Bibliotek skal sikre åbenhed og gennemsigtighed med hensyn til Det Kongelige Biblioteks resultater og virksomhed. Som led heri rapporterer Det

Kongelige Bibliotek om opnåede resultater og opfyldelse af målene efter de til enhver tid gældende regler og retningslinjer herfor. Rapporteringen drøftes med departementet og danner grundlag for departementets resultatopfølgning.

Det Kongelige Bibliotek skal uafhængigt heraf underrette ministeriet, hvis der opstår risiko for, at det ikke vil kunne opfylde sit formål, eller hvis de faglige eller økonomiske resultater i året forventes at skulle vurderes som *ikke tilfredsstillende*, jf. ministeriets politik for resultatstyring (f.eks. hvis resultatmålene i rammeaftalen overvejende vil være ikke opfyldte).

Strategien er ikke en del af aftalen og kan justeres i perioden, men ved ændringer af centrale elementer skal ministeriet orienteres.

4. Aftalens status

Denne rammeaftale er ikke en kontrakt i juridisk forstand. Der ændres ikke ved ministeransvaret og de almindelige instruktionsbeføjelser i forholdet mellem departement og institutionen. Gældende lovgivning og hjemmelskrav, budget- og bevillingsregler, overenskomster mv. skal følges, med mindre der er tilvejebragt hjemmel til fravigelse. Departementet kan tilbagekalde eller ændre aftalen eller dele heraf i kraft af de almindelige instruktionsbeføjelser.

Som udgangspunkt skal mindre ændringer af ansvarsområde eller af aftalte målsætninger

håndteres inden for de aftalte bevillingsmæssige rammer. Det samme gælder for mindre bevillingsmæssige ændringer, som i udgangspunktet ikke giver anledning til en ændret opgavesammensætning eller ændringer i de krav, der stilles i forbindelse hermed.

Større ændringer af Det Kongelige Bibliotek opgaver eller af aftalte målsætninger vil altid give anledning til en genforhandling af institutionens økonomiske rammer. Omfattende ændringer i Det Kongelige Bibliotek økonomiske rammer vil kunne give anledning til en genforhandling af målene i aftalen.

Rammeaftalen er ikke til hinder for, at der sker tilførsel eller bortfald af bevillinger i forbindelse med ressortændringer.

18/12-2014

Kulturministeriet
Marie Hansen
Departementschef

Det Kongelige Bibliotek
Erland Kolding Nielsen
Direktør

Bilag

Bilag 1: Økonomisk grundlag

Bilag 2: Det Kongelige Biblioteks strategi for 2015-18

Bilag 3: Resultatmål og operationelle mål

Bilag 4: Nøgletal og indikatorer

Bilag I Økonomisk grundlag

Budget – driftsbevilling. Tabel 1

Hovedkonto 21.31.13. Mio. kr., 2015-prisniveau	Regnskab 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Nettoudgiftsbevilling	329,3	330,4	328,6	325,6	324,0	324,0
+ aftalemidler (finanslovsbevillinger)	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	0,0
Nettoudgiftsbevilling i alt	336,3	337,4	335,6	332,6	331,0	324,0
Driftsindtægter	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Andre indtægter (tilskud m.v.)	10,9	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1
Forbrug af reserveret bevilling, jf. tabel 2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tipsmidler i medfør af resultatkontrakt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruttobevilling	351,2	351,5	349,7	346,7	345,1	338,1
Overført overskud primo	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Til disposition i alt	351,0	351,5	349,7	346,7	345,1	338,1
Omkostninger i alt	351,0	351,5	349,7	346,7	345,1	338,1
- heraf forbrug af overført overskud	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført overskud ultimo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Budget for anvendelse af reserveret bevilling. Tabel 2

Mio. kr., 2015-prisniveau	Regnskab 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Reserveret bevilling primo året	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SIFD-projektet (rammeaftale 2011-2014)	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Musik i Diamanten (rammeaftale 2011-2014)	0,3	0	0	0	0	0
Forbrug af reserverede midler i året	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserveret bevilling ultimo året		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsbudget. Tabel 3

Mio. kr.	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Langfristet gæld primo	668,0	649,7	631,9	614,6	598,3
+ anskaffelser	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
+ tilgang fra bygge- og IT-kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- afdrag på langfristet gæld	25,3	24,8	24,3	23,8	23,3
Langfristet gæld ultimo	649,7	631,9	614,6	597,8	582,0
Bygge- og IT-kredit primo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
+ igangværende projekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- overførte projekter til langfristet gæld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygge- og IT-kredit ultimo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samlet gæld	649,7	631,9	614,6	597,8	582,0
Låneramme	818,2	818,2	818,2	818,2	818,2
Udnyttelsesgrad i pct.	79,4%	77,2%	75,1%	73,1%	71,1%

Opgavefordelt budget Tabel 4

Omkostninger (brutto) Mio. kr., 2015-prisniveau	Regnskab 2014	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Generel ledelse og administration samt hjælpfunktioner	172,7	172,8	171,4	170,8	170,4	170,4
Nationalbiblioteksservice	79,0	79,1	79,4	77,8	77,1	74,2
Universitetsbiblioteksservice	99,3	99,6	98,9	98,0	97,7	93,6
I alt	351,0	351,5	349,7	346,7	345,1	338,1

Budget for anvendelse af aftalemidler til forbrugsomkostninger. Tabel 5

Omkostninger (brutto) Mio. kr., 2015-prisniveau	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
<i>Fælles formål</i>					
- Implementering af nye tjenester, der realiserer det digitale bibliotek på bibliotekets fælles infrastruktur for forvaltning, bevaring og formidling af digitalt materiale (Chronos), incl. nodeprojektet	2,5	2,6	2,6	2,6	0,0
- Ny platformsuafhængig digital formidling (mobile grænseflader), incl. designassistance	0,8	0,8	0,5	0,6	0,0
<i>Nationalbiblioteksservice</i>					
- Musik i Diamanten	0,8	0,8	0,8	0,8	0,0
- Emneorienteret retrodigitalisering	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0
- Klargøring af samlinger til nyt magasin	0,0	0,3	0,3	0,3	0,0
- Guide til musik- og teatersamlingerne	0,0	0,0	0,4	0,1	0,0
<i>Universitetsbiblioteksservice</i>					
- Indkøb af e-bøger fra aggregatorsystemer	1,3	1,5	1,5	1,7	0,0
- Etablering af en copyrightservice	0,2	0,3	0,3	0,3	0,0
- Etablering af bibliometrisk service	0,2	0,3	0,3	0,3	0,0
- Videreudvikling af det fysiske studiemiljø	0,9	0,1	0,0	0,0	0,0
I alt	7,0	7,0	7,0	7,0	0,0

Personale. Tabel 6

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Årsværk	401	414	411	409	408	408
- heraf fagligt personale	314	324	322	320	320	320
- heraf teknisk/administrativt personale	87	90	89	89	88	88

Bilag 2. Det Kongelige Bibliotek Strategi 2015-2018

I. Indledning

Denne strategi beskriver de metoder, som Det Kongelige Bibliotek vil anvende i perioden 2015-2018 for at opfylde institutionens mission og virkeliggøre visionen. Strategien skal læses som bindeleddet mellem institutionens mission og vision og målene i rammeaftalen og årsplanerne. Strategien vil blive konkretiseret i en *intern, dynamisk handlingsplan*.

Udgangspunktet for strategien er, at der ikke sker afgørende ændringer i bibliotekets mission eller i bibliotekets opgaver i forbindelse med, at den nye rammeaftale træder i kraft 1. januar 2015. Det skal ses i lyset af de mange ændringer, som institutionen har undergået igennem en længere periode. Fra at være en institution, som kun var kendt af de eksklusive få, er Det Kongelige Bibliotek i de seneste femten år nu kendt og benyttet af en stor del af befolkningen, takket være aktiv eksponering i offentligheden, via Internettet og takket være Den Sorte Diamant.

Institutionen har – trods betydelige reduktioner i bevillingsgrundlaget gennem årene – som helhed været præget af vækst i opgaver og ansvar. For det første er Universitetsbibliotekets to afdelinger (UB1 og UB2, fra 1990 DNLB) i henholdsvis 1990 og 2005 fusioneret med Det Kongelige Bibliotek, og dermed er Københavns Universitetsbibliotek genskabt som en helhed. For det andet er Dansk Folkemindesamling vendt tilbage til biblioteket. For det tredje har biblioteket, sammen med Statsbiblioteket, fået nye nationale opgaver på det digitale område. For det fjerde har biblioteket overtaget it-mæssige og andre servicemæssige driftsopgaver for en lang række eksterne biblioteker og kulturinstitutioner. For det femte er den

bygningsmæssige masse udvidet dels med Den Sorte Diamant (1999), der på afgørende vis har ændret bibliotekets muligheder for dialog med befolkningen, dels gennem færdiggørelsen af Det Humanistiske Fakultetsbibliotek på Amager (2008), som begge udgør en vigtig bygningsmæssig tilvækst. Endelig har Det Kongelige Bibliotek sammen med Københavns Universitet fra 2007 skabt den store fælles biblioteksorganisation, KUBIS, der er ansvarlig for den samlede biblioteksbetjening af universitetet. KUBIS er ganske vist ikke en form for institutionel vækst, men organisatorisk er der klart tale om en markant udvikling af Det Kongelige Biblioteks biblioteksfaglige rum. Ordningen er gjort permanent pr. 1. januar 2013.

I rammeaftaleperioden 2015-2018 skal biblioteket fortsat være Danmarks nationalbibliotek og universitetsbibliotek for Københavns Universitet og virke for uddannelse, forskning og oplysning i nutid og fremtid. Der sker heller ingen ændring i de hovedopgaver, biblioteket skal løse. Derimod undergår opgaveløsningen til stadighed væsentlige forandringer, ikke mindst på grund af den digitale udvikling, og på grund af det i det senere år væsentligt tættere samarbejde med Københavns Universitet og ændringer i arbejdsfordelingen i den offentlige sektor og stigende samarbejde på tværs nationalt og internationalt.

Bibliotekets strategi for perioden 2015-2018 er at fortsætte de nuværende opgaver og at udvikle opgaveløsningen så meget, som det er økonomisk og teknologisk muligt. Dette indebærer, at fokus i den kommende periode i en række henseender flyttes i forhold til tidligere.

For hvert af bibliotekets fire hovedområder er der udarbejdet uddybende strategier, der udmønter bibliotekets overordnede strategi, som den foreligger i dette dokument.

2. Det digitale Kongelige Bibliotek

Det Kongelige Bibliotek er i dag på alle afgørende områder et digitalt *national- og universitetsbibliotek*. De fysiske aspekter vil altid spille en væsentlig – og i nogle henseender en dominerende – rolle for Det Kongelige Bibliotek, men *vægtforskydningen* imellem de fysiske elementer og komponenter og de digitale er på de centrale felter forskudt igennem de seneste fem år. Det afgørende er *ikke*, at alt skal være eller fremtræde digitalt – Det Kongelige Bibliotek får aldrig digitaliseret alt i sine fysiske samlinger – men, at den digitale tilgang er den primære, den dominerende, overvejende eller eneste tilgang.

Ved *det digitale bibliotek* i Det Kongelige Biblioteks forstand forstås et bibliotek, der overordnet, principielt og i alle afgørende henseender *styres, forvaltes og formidles* digitalt, hvor *indgangene* eller *adgangene* er digitale, hvor *informationerne* og den personafhængige *formidling* om biblioteket, dets opgaver, indhold og funktioner i tilstrækkeligt og/eller udtømmende forstand er digitale, hvor *kommunikationskanalerne* til brugere, myndigheder og hinanden er digitale og i juridisk forstand som sådanne forpligtende og bindende, og endelig at væsentlige dele af *indholdet* kan findes digitalt.

Strategiens indsatsområder afspejler, at Det Kongelige Biblioteks vigtigste digitale opgaver i disse år er: (1) at sikre adgang til den størst mulige mængde digitalt født eller digitaliseret materiale, f.o.f. tidsskrifter, monografier og databaser med henblik på universitetsbrugernes forskning og undervisning; (2) at retrodigitalisere den størst mulig mængde fysisk materiale med henblik på stigende digital adgang til væsentlige og relevante dele af de nationale samlinger for forskere, andre brugere og borgere med relevante interesser for disse; (3) at muliggøre og udbygge mod-

tagelse, forvaltning og formidling af digitalt født materiale via både pligtaflevering og privat aflevering; og (4) at sikre bevaringen af digitalt skabt eller født materiale.

Videreudviklingen af de digitale løsninger er helt nødvendig for, at biblioteket kan opretholde sin brugerorienterede opgavevaretagelse. Det er bibliotekets mål at møde brugerne digitalt, der hvor de befinder sig. Brugerhensynet prioriteres derfor højt i arbejdet med at udvikle digitale løsninger.

Drift og udvikling af den digitale infrastruktur skal udvikles således, at den understøtter såvel interne som eksterne brugere. Fokus vil være dels at sikre en stabil, brugervenlig teknisk infrastruktur, dels at bidrage til understøttelse af nye arbejdsgange, processer og tjenester, som er en naturlig følge af overgangen til og organiseringen af det digitale bibliotek. Udviklingen både muliggør og fordrer nye relationer imellem biblioteket og dets brugere og skaber behov for udfyldning af nye roller og digitale kompetencer. Biblioteket vil i højere grad udgøre en platform for dialog med brugerne og anvende mulighederne for, at brugerne er kompetente medskabere af indhold af tjenester i det digitale bibliotek. Det er ikke tilstrækkeligt for biblioteket at have grundlæggende it-færdigheder; realiseringen af det digitale bibliotek kræver avancerede kompetencer i brugen af digitale værktøjer og platforme. Videreudviklingen af bibliotekets digitale infrastruktur er helt afgørende for resultat-skabelsen i aftaleperioden.

Strategien indebærer fokus på at:

- etablere ensartede og tidssvarende løsninger til håndtering af digitalt materiale uafhængig af, om det er skabt gennem retrodigitalisering, eller om det er født digitalt;

- opretholde brugervenligheden af bibliotekssystemet og den efterfølgende dokumentlevering;
- levere nye, relevante digitale tjenester til studerende, forskere og den almindelige befolkning på de platforme, de anvender;
- understøtte forskeres behov for adgang til og arbejde med materiale igennem den fortsatte udvikling af formater, standarder og værktøjer, der muliggør opbygningen af nationale og internationale forskningsinfrastrukturer;
- udvikle kanalstrategier for bibliotekets digitale dialog med brugerne;
- have løbende opmærksomhed på teknologiudvikling og fokus på brugernes anvendelse af denne.

De udviklede tjenester skal være bruger-relevante i nutiden og for fremtiden. Derfor vil der være fokus på brugerinvolvering i innovations- og udviklingsfasen. Nye tjenester skal udnytte synergien mellem bibliotekets to roller som nationalbibliotek og som universitetsbibliotek, idet den digitale samlingsopbygning i høj grad kan og skal ske i tæt dialog med informationskaberne.

Indsatsområderne i den kommende periode er at:

- formidle samlingerne igennem brug af effektive digitale formidlingsværktøjer;
- sikre, at brugerne får relevante præsentationer uafhængig af, om de finder materiale via bibliotekets egen formidling eller gennem eksterne links (herunder Google);
- videreudvikle en infrastruktur, som understøtter indsamling og bevaring af digitalt fødte eller skabte dokumenter til systematisk at kunne håndtere stadig flere relevante materialetyper;
- etablere samarbejde med et antal forskningsgrupper omkring understøt-

telse af forskningsprocessen, herunder indsamling, forvaltning og formidling af forskningsdata;

- videreudbygge den digitale magasininfrastruktur, så den kapacitets-, sikkerheds- og energimæssigt lever op til dagens standard og matcher bibliotekets stærkt voksende behov;
- eksperimentere med nye metoder til at inddrage brugerne i at berige samlinger.

Realiseringen af disse målsætninger kræver en stor og løbende investering i opbygning af den digitale magasinkapacitet.

Chronos (systemet til indsamling og formidling af digitalt materiale, hidtil SIFD)

Den i perioden 2011-2014 etablerede infrastruktur til indsamling, formidling og forvaltning af digitalt materiale skal i perioden 2015-2018 udbygges kraftigt til indlemmelse og formidling af indhold under navnet *Chronos*. *Chronos* vil blive rygraden i Det Kongelige Biblioteks institutionelle infrastruktur som digitalt bibliotek, uanset de digitalt fødte eller skabte dokumenttypers proveniens i eller uden for biblioteket. *Chronos* skal understøtte arbejdsprocesserne for indsamling, forvaltning, lagring, bevaring og formidling af digitale materialer.

Ved udgangen af 2014 er infrastrukturen så fremskreden, at grundkomponenterne er etableret, mens mængden af indlemmet materiale og antallet af understøttede materialetyper i drift er begrænset.

Hovedfokus i perioden 2015-2018 vil være at høste gevinsten af den fortsatte investering i infrastruktur ved at afvikle og erstatte eksisterende it-løsninger med *Chronos* samt at udbygge nye og fælles funktionaliteter, der understøtter realiseringen af det digitale bibliotek. For at infrastrukturen for alvor

skal kunne løse sin strategiske opgave, skal den udbygges til at understøtte en række nye materialetyper og workflows i prioriteret rækkefølge, og arbejdet med infrastrukturen skal indarbejdes i biblioteksorganisationen. Konsolideringen af eksisterende it-løsninger med *Chronos* vil kræve en række migreringsprojekter for at flytte data og applikationer til den nye infrastruktur.

Målet for aftaleperioden er, at alle nyproducerede og nyaccessionerede digitale materialer, uanset kategori, fra 2018:

- indlemmes i *Chronos* og forvaltes, formidles og langtidsbevares herfra;
- at hovedparten af de eksisterende digitale objekter under forvaltning er overflyttet til *Chronos*;
- at den permanente organisation (koordinering af udvikling, drift og digital magasinforvaltning) af det digitale biblioteks infrastruktur er etableret.

Chronos er udviklet med udgangspunkt i open source-rammesystemet "Hydra"¹, og Det Kongelige Bibliotek er formelt indtrådt som partner i Hydra-organisationen. En væsentlig del af værdien i Hydra-teknologien kommer fra et aktivt og dynamisk *community* (internationalt udviklingsmiljø), som løbende i fællesskab udvikler nye komponenter af relevans for biblioteket. Det Kongelige Bibliotek vil fortsat i 2015–2018 indgå som aktiv partner i dette *community*.

Digital brugerbetjening (web- og serviceudvikling)

Som beskrevet i omverdensanalysen forventes en fortsat kraftig stigning i mængden af mobile enheder, og diversificeringen af typer af enheder på nettet forventes ligeledes at fortsætte i strategiperioden. Bibliotekets tilbud

¹ Projecthydra.org.

skal fortsat være tilgængelige, brugervenlige og velegnede til de platforme, som brugerne befinder sig på. Webben er teknologien, som skaber konvergens imellem disse platforme, og *responsive* (selvtilpassende) *design* p.t. den teknik, der sikrer brugbarheden af webbase-rede løsninger på flest mulige platforme.

Biblioteket vil derfor i den kommende strategiperiode:

- gennem udbud og samarbejde sikre effektive metoder til at understøtte, at brugerne kan finde og få adgang til relevant informationsmateriale;
- målrettet inddrage brugerne i design- og udviklingsprocesserne for at sikre, at bibliotekets digitale tjenester giver den bedst mulige brugeroplevelse;
- sikre, at brugerne fortsat kan tilgå bibliotekets tilbud på flest mulige platforme med forskellige skærmstørrelser;
- udnytte *responsive design* og forblive på forkant med den teknologiske udvikling inden for webbaserede løsninger;
- sikre, at brugerne oplever en sammenhæng mellem bibliotekets digitale hovedplatforme: *Chronos*, *REX*/det fremtidige bibliotekssystem, *CMS/content management system* og *LibGuides/lånerguide*;
- følge og respektere statslige normer og regler for (handicap)tilgængelighed og privatliv (f.eks. cookiedirektivet og -bekendtgørelsen) og dertil holde sig ajour med moderne webstandarder og -værktøjer, der understøtter dette.

I strategiperioden skal Det Kongelige Biblioteks bibliotekssystem udskiftes og/eller moderniseres, og skiftet vil kræve en væsentlig indsats af store dele af biblioteket. En egentlig planlægning kan først finde sted, når rammerne bliver kendte. Det er i den forbindelse afgørende at sikre, at det nye

system skaber forudsætninger for effektivisering af arbejdsgange og understøtter og udnytter udviklingen i faglige standarder for katalogisering (RDA, BIBFRAME) og nye paradigmer for samspil med informationsressourcer på nettet (*linked data, internet of things*), som biblioteket følger.

Crowdsourcing

Det Kongelige Bibliotek har eksperimenteret med brugerinddragelse til at berige samlingerne (*crowdsourcing*), som har vist sig at være effektiv, når den kombineres med en målrettet indsats for at identificere og pleje de rigtige målgrupper. Det Kongelige Bibliotek vil derfor finde og gennemføre projekter, der arbejder med en række af de temaer, der bidrager til at løfte forudsætningerne for og høste gevinsten af frivilligt arbejde.

Systemer til eksempelvis identifikation og brug af digitalt materiale vil fremover forudsætte mere struktureret information (*Linked Open Data*), hvorfor det for Det Kongelige Bibliotek er vigtigt at arbejde med, hvordan disse tilvejebringes inden for de givne økonomiske rammer. I den kommende periode skal der arbejdes med at identificere områder, som med fordel kan beriges af kulturbrugeren/amatøren/forskeren/studenten.

Brug af crowdsourcing til at producere ny viden for biblioteket og dets brugere skaber nye udfordringer for institutionens status som autoritativ kilde. Det er derfor afgørende, at den digitale infrastruktur, der skal forvalte informationen, er udviklet til også at kunne beskrive proveniensen af data, som skabes igennem frivillige, og at deres proveniens kan udnyttes til at formidle en forståelse af oplysningers oprindelse til de brugere, der benytter dem.

Biblioteket vil løbende opsøge samarbejde med andre institutioner omkring brug af

frivilligt arbejde for at udveksle erfaringer, for at mobilisere relevante målgrupper og for at udvikle fælles løsninger, når det er hensigtsmæssigt.

3. Nationalbiblioteket

Nationalbiblioteket skal forvalte fortidens kulturarv gennem en målrettet bevaringsindsats af samlingerne for eftertiden og indsamle de i nutiden skabte kulturværdier med henblik på at give brugerne den bedst mulige adgang til samlingerne til forskning, studier og oplevelser. Nationalbiblioteket skal understøtte såvel en bred skare af forskere med særlige informationsbehov som den almene biblioteks- og kulturbruger, der skal have mulighed for at se, opleve og inspireres af den kulturarv, som Nationalbiblioteket forvalter, både som fysiske genstande og i kraft af dets indhold. Nationalbiblioteket skal udbygge og udbrede formidlingen af indhold, samlinger og forskning gennem ny viden, kulturaktiviteter (udstillinger, foredrag, koncerter m.v.), retrodigitalisering samt ved at udnytte sociale medier, brugerinddragelse og samarbejde med frivillige.

Den digitale kulturarv omfatter groft sagt tre hovedkategorier: (1) *retrodigitaliseret analogt materiale*, (2) *digitalt publiceret materiale på de nationale domæner på internettet* og (3) *digitalt produceret ("født") materiale* af samme kategorier – og enkelte nye – som i den tidligere fysiske verden, men i et omfang og med en variation i såvel produktionsformer og formater som ingensinde tidligere med deraf enorme indsamlings-, formidlings- og bevaringsproblemer.

Samlingsforvaltning

Det Kongelige Bibliotek har hovedsansvaret for betydelige nationale samlinger i fysisk form og samtidig en hastigt voksende opgave i indsamling af digitale materialer som beskrevet i *Omverdensanalysen*. En stor del af

indsamlingen er defineret gennem loven om pligtaflevering af offentliggjort materiale.²

Både disse og en række af de materialetyper, som Det Kongelige Bibliotek også indsamler ved køb eller donation (manuskripter, noder, fotos, levende billeder og lyd) i fysisk form, vil fremover i stigende omfang kun skabes som digitalt fødte materialer.

En repræsentativ indsamling af kulturarven vil derfor stille store krav til et skarpere fokus på indholdet af samlingerne og dermed definitionen af relevante materialer. Dette indbefatter også en ny form for dialog om materialerne med såvel producenter som brugere. Der skal i den kommende periode arbejdes med en ny accessionspolitik især for de ikke-pligtafleverede samlinger, dels for at håndtere overgangen fra de fysiske materialer til de digitale, dels for at kunne repræsentere det voksende digitale område på den mest hensigtsmæssige måde. Endvidere skal biblioteket løbende udvikle redskaber/infrastrukturer (f.o.f. *Chronos*) og digitale løsninger til at kunne forvalte og formidle disse materialer i tæt samspil med informationsskaberne.

Bevaringsopgaven i Nationalbiblioteket er på den ene side rettet mod de fysiske samlinger med fokus på at minimere risikoen for nedbrydning og dermed øge levetiden for samlingerne. Arbejdet udføres i overensstemmelse med retningslinjerne i Kulturministeriets ”Udredning om bevaring af kulturarven” fra 2003 og Biblioteksstyrelsens rapport ”Bevaring af surt papir i de statslige samlinger” fra 2007. Arbejdet med klargøring af de fysiske samlinger vil intensiveres med henblik på etablering og udflytning til eksternt magasin. På den anden side foregår der en omfattende indsats inden for lang-

tidsbevaring af den digitale kulturarv med andre udfordringer inden for både materialemængden og -kompleksiteten.

Forskning

Det Kongelige Bibliotek er en forskningsinstitution. Forskningen indgår som et centralt element i institutionens samlingsarbejde i Nationalbiblioteket, og denne position skal fastholdes i de kommende år. Forskningen skal udspringe af, understøtte og udvikle især Nationalbibliotekets samlede virke inden for indsamling, bevaring og formidling. Målet er løbende, at forskningen skal knytte og fastholde tætte relationer mellem biblioteket og forskningsmiljøer på universiteter og kulturarvsinstitutioner til gavn for forskningskvaliteten og nationalbibliotekets samlede virksomhed. Samtidig er der et stærkt fokus på, at forskningsformidling skal bidrage til nationalbibliotekets synlighed i offentligheden. Samarbejde med forskningsmiljøer uden for biblioteket er afgørende for udviklingen af bibliotekets egen forskning, og bibliotekets forskere skal derfor deltage aktivt i en række forskningsnetværk.

Følgende forskningsfelter er udvalgt som strategisk vigtige for Det Kongelige Bibliotek:

- *De humanistiske fagområder* med særlig vægt på forskning vedrørende 1. Bog-, biblioteks-, litteratur- og lærdomshistorie; 2. Musik- og teatervidenskab; 3. Dansk historie, med særligt fokus på biografien og kommenterede kildeudgaver; 4. Dansk fotohistorie og historisk kartografi og 5. Kulturstudier. Dvs. fortrinsvis områder, hvor Det Kongelige Biblioteks omfattende samlinger indgår med stor vægt i forskningsgrundlag og -muligheder.
- *Biblioteksrelevant forskning* i de fysiske og digitale samlinger med særlig vægt på problemstillinger inden for indsamling,

² Lov nr. 1439 af 22. december 2004 (pligtafleveringsloven).

bevaring, forvaltning og formidling især af digitale samlinger, herunder autentisitet, strategier og værkbegreber.

Der sigtes mod i 2015–2018 at fastholde det forskningsvolumen, som er opnået i perioden 2011–2014 inden for de ovenfor anførte forskningsfelter.

Formidling

Det Kongelige Biblioteks brugere ønsker adgang til relevant materiale, uanset hvor de er, og uanset hvor materialet befinder sig. Den teknologiske udvikling er en afgørende faktor for brugernes forventninger og tilfredshed med de ydelser, der leveres, og på hvilke digitale platforme, det lader sig gøre. Ligeledes er der høje forventninger til kvaliteten af metadata og til sømløse forbindelser mellem søgning og levering. Dette stiller store krav til Nationalbibliotekets evne til at integrere den fysiske og digitale benyttelse af materialer. I perioden 2011–2014 har det været vellykket at digitalisere på baggrund af brugernes forespørgsler på fysiske værker, der kun kan benyttes på læsesalene, hvorfor denne ordning, *Danske bøger on Demand* (DOD), videreføres i de kommende år.

Nationalbiblioteket har digitaliseret dele af sine samlinger gennem det seneste årti og skabt en række korpora af ressourcer, der har mangedoblet benyttelsen af samlingerne. Det langsigtede mål er naturligvis, at hele den trykte nationallitteratur retrodigitaliseres, samt at væsentlige dele af de typer utrykt materiale, som efterspørges af brugerne eller understøtter temaer i samtiden, også gøres digitalt tilgængelige. Formidlingen af digitalt materiale skal ske med klare effektmål og med henblik på størst mulig samfundsmæssig gavn og udbredelse.

Som museums- og kulturinstitution formidler nationalbiblioteket viden og oplevelser

med udgangspunkt i opgaver og samlinger. Kulturaktiviteterne skal derfor være interessante, set udefra og i et bredere perspektiv. Målet er således at give kulturaktiviteterne større gennemslagskraft i befolkningen, at udnytte synergien omkring Slotsholmen, herunder Søren Kierkegaards Plads, og dermed gøre Det Kongelige Bibliotek mere synligt, både som national- og universitetsbibliotek.

Sammenfatning

Hovedpunkterne i strategien for Nationalbiblioteket i rammeaftalens periode 2015–2018 er at:

- videreudvikle den institutionelle infrastruktur gennem digitale systemer til at sikre indsamling, forvaltning, bevaring og formidling af digitalt materiale erhvervet gennem pligtaflevering, donation, anden accession eller egen digital produktion;
- understøtte og udbygge forskningens infrastruktur gennem nye forskningsrelevante faglige infrastrukturer som paralleller til *Den Nationale Brevbase* baseret på retrodigitalisering i form af *Den Nationale Historiske Kildebase* og *Den Nationale Referencebase*;
- være en aktiv samarbejdspartner, dansk som internationalt, for biblioteker, kultur- og forskningsinstitutioner, forlag o.a., således at fælles ressourcer, viden og ekspertise udnyttes i bevaring og tilgængeliggørelse af den danske kulturarv;
- medvirke i europæisk og internationalt samarbejde mellem national- og forskningsbiblioteker og andre kulturinstitutioner for derigennem at sikre, at biblioteket er på niveau med den internationale udvikling, og sikre internationalt samarbejde bl.a. gennem *Europeana*, *The European Library*, *International Internet Preservation Consortium* (IIPC) og EU-projekter under *Horizon 2020*;

- give brugere og borgere den bedst mulige adgang til Nationalbibliotekets samlinger og kulturarv;
- gennem fokuseret formidling profilere og synliggøre Nationalbibliotekets samlinger, kompetencer og forskning;
- udbygge og udbrede formidlingen af indhold, samlinger og forskning gennem ny viden, kulturaktiviteter (udstillinger, foredrag, koncerter m.v.), retrodigitalisering samt ved at udnytte sociale medier, brugerinddragelse og samarbejde med frivillige;
- facilitere og benytte crowdsourcing samt andre frivillige og community-skabende tiltag til at forøge værdien af samlingerne gennem brugernes ordning, tilføjelse af metadata, anden information og kreative udnyttelse.

4. Universitetsbiblioteket

Universitetsbiblioteket er et hovedområde under Det Kongelige Bibliotek og indgår, som den største del, i Københavns Universitets Biblioteksservice (KUBIS), der er en fælles organisation for alle biblioteker, som betjener universitetet.

Universitetsbiblioteket er en del af den akademiske servicestruktur for Københavns Universitet. Dets specifikke opgave er at understøtte forskning og undervisning ved universitetet ved at opfylde forskernes, de studerendes og underviserens behov for informationsressourcer og igennem særlige tjenester til de tre grupper, der tilsammen udgør universitetsbibliotekets primære brugergruppe.

Universitetsbiblioteket skal stille informations- og dokumentationsmateriale til rådighed for undervisning og forskning og derved bidrage til et attraktivt forsknings- og studiemiljø på Københavns Universitet. I leveringen af sine tjenester har det fokus på

brugerne og deres behov samt på fornyelse og kvalitet.

Som en del af det nationale bibliotekssystem står universitetsbibliotekets samlinger til rådighed for alle interesserede borgere, der udgør bibliotekets sekundære brugergruppe. Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet har sammen vedtaget en KUBIS-strategi for 2014–2016. Denne strategi skal understøtte de strategier, der gælder for moderinstitutionerne Københavns Universitet og Det Kongelige Bibliotek. KUBIS' strategiens hovedfokus i disse år er således udviklingen af Det digitale Universitetsbibliotek.

Universitetsbiblioteket satser især på at udvikle KUBIS som en effektiv organisatorisk ramme om biblioteksfunktionen ved Københavns Universitet og at profilere KUBIS som en vigtig serviceleverandør på informationsområdet.

Der skal arbejdes målrettet med at sikre, at KUBIS er på forkant med den informationsteknologiske udvikling af betydning for biblioteksområdet. I den forbindelse er det afgørende, at biblioteket gennemfører den fornyelse af sin digitale infrastruktur, som er beskrevet i strategiafsnittet ovenfor om digital infrastruktur.

Levering af informationsressourcer (digitale og trykte)

Dette er det ene af KUBIS' to hovedmål. Det omsættes i følgende delmål:

- Universitetsbiblioteket vil intensivere sin service baseret på elektroniske ressourcer, dvs. e-tidsskrifter, e-bøger, og andre e-ressourcer (databaser m.v.), men vil fortsat i fornødent omfang indkøbe og indlåne trykt litteratur;

- Universitetsbiblioteket vil kontinuerligt forbedre og udvikle sine services under hensyntagen til brugernes behov, den informationsteknologiske udvikling, de fastsatte kvalitetskrav og de gældende økonomiske vilkår;
- Universitetsbiblioteket er aktiv partner i udviklingen af et samlet online biblioteks- og discovery-system for Det Kongelige Bibliotek/KUBIS;

Levering af personlig service

Dette er det andet af KUBIS' to hovedmål. Det dækker samlet de øvrige serviceydelser, som universitetsbiblioteket skal levere ved siden af informationsressourcer, og udmøntes i følgende delmål:

Generel service

- Universitetsbiblioteket vil videreudvikle sin digitale informations-, vejlednings- og kontaktflade til brugerne.

KU-ansatte

- Universitetsbiblioteket vil understøtte forskningsprocessen igennem et program for information, vejledning og undervisning i informationssøgning samt benyttelse af bibliotekets informationsressourcer;
- Universitetsbiblioteket vil videreudvikle sine tjenester vedrørende forskningsdokumentation og forskningsformidling;
- Universitetsbiblioteket vil videreudvikle sine tjenester vedrørende forskningspublicering;
- Universitetsbiblioteket vil udvikle en særlig service for underviserne med henblik på at opnå optimal integration af bibliotekets ressourcer i undervisningen;

KU-studerende

- Universitetsbiblioteket vil videreudvikle det fysiske studiemiljø for de studerende;

- Universitetsbiblioteket vil videreudvikle sit digitale studiemiljø for de studerende;
- Universitetsbiblioteket vil opretholde og videreudvikle sit program for vejledning og undervisning af de studerende, herunder med særligt henblik på digital informationskompetence;
- Universitetsbiblioteket vil gerne medvirke til, at Københavns Universitets internationale studerende får et godt studieophold i Danmark.

Sammenfatning

Universitetsbibliotekets strategiske hovedfokus er udviklingen af Det digitale Universitetsbibliotek. Herigennem understøtter det både Det Kongelige Biblioteks strategi om Det digitale Kongelige Bibliotek og Københavns Universitets strategier for digitalisering og studiemiljø.

Inden for hovedmålet *Levering af informationsressourcer* vil den vigtigste indsats i de kommende år være service baseret på e-bøger.

Inden for hovedmålet *Levering af personlig service* vil de vigtigste indsatser være udviklingen af den digitale informations-, vejlednings- og kontaktflade til brugerne, udviklingen af særlige services i relation til forskningspublicering og forskningsdokumentation, samt udvikling af de fysiske og digitale studiemiljøer.

5. Digital Infrastruktur og Service

Digital Infrastruktur og Service har ansvaret for at sikre udvikling og implementering af Det digitale Kongelige Bibliotek samt at sikre, at biblioteket it-mæssigt lever op til dagens standard. En gennemførelse af dette kræver, som allerede beskrevet i afsnit 2, en række strategiske tiltag, som ikke vil blive gentaget her.

Den tekniske infrastruktur vil blive udbygget kontinuerligt for at levere bedre brugerservice, herunder trådløst netværk og svartids-optimering af eksisterende tilbud.

Bibliotekets digitale magasinkapacitet skal udvides løbende for at imødekomme voksende krav om lagerplads og tilgængelighed i forhold til pladskrævende projekter som f.eks. egen digitalisering, Netarkivet og Bitmagasinet.

Ved valget af it-installationer til de digitale løsninger skal energiudgifter, CO²-belastning og vedligeholdelsesudgifter tages i betragtning. Dette inkluderer en optimering af bibliotekets hardware- og softwareinfrastruktur og overvejelser om øget nationalt og internationalt samarbejde af de tekniske infrastrukturer og teknologiske løsninger. Strategier for placering af lager (grøn energi), for eje/leje af software (*software as a service*), in- og outsourcing samt fortsat konsolidering vil skulle ske løbende.

Biblioteket vil derfor sikre, at:

- lagerinfrastrukturen følger med de løbende krav;
- den tekniske infrastruktur, herunder netværk, personale- og publikumsPC'er er opdaterede;
- sikkerheden omkring bibliotekets it-installationer overholder de til enhver tid anbefalede sikkerhedsnormer.

Digital Infrastruktur og Service står for at sikre, at de mange forskellige applikationer, som er nødvendige for driften af Det digitale Kongelige Bibliotek, løbende vedligeholdes og har en høj opetid. Dette gælder specielt for de to nøglesystemer bibliotekssystemkomplekset og webkomplekset, hvor det første i den kommende rammeaftaleperiode skal opgraderes eller udskiftes. Digital Infrastruk-

tur og Service vil skulle spille en stor rolle i forbindelse med udbuddet og den efterfølgende implementering af den nye løsning.

Biblioteket vil i aftaleperioden derfor undersøge mulighederne for udbud af bibliotekssystemkomplekset og implementere den bedste løsning.

Digital Infrastruktur og Service står for etablering og implementering af relevante digitaliseringsflow, herunder digitalisering, OCR og evt. opmærkning i forbindelse med Det Kongelige Biblioteks digitaliseringsstrategi.

På retrodigitaliseringsområdet er Det Kongelige Bibliotek et af Kulturministeriets tre nationale digitaliseringscentre. Biblioteket sigter derfor på at være på forkant med den teknologiske udvikling inden for de materialetyper, biblioteket primært skal dække som digitaliseringscenter, og det vil være markedsleder for retrodigitalisering gennem moderne udstyr, opbygget erfaring og prisniveau.

Biblioteket vil derfor:

- udvikle, automatisere og systemunderstøtte sine digitaliseringsworkflows for at sikre høj effektivitet, kvalitet, pålidelighed og transparens i produktionen;
- løbende evaluere processer og kvalitets-sikring og introducere forbedringer;
- fokusere på at sikre en integreret, helhedsorienteret tilgang til optimering af digitaliseringsprocessen i bevidstheden om, at den omfatter alt fra håndtering af fysisk materiale over skanning og OCR til forvaltning af digitalt materiale, tilgængeliggørelse og formidling via *Chronos*.

6. Det tekniske område

Teknik skal varetage drift og vedligehold af bibliotekets bygninger, bygningstekniske anlæg, sikringsanlæg og inventar samt varetage

logistik, indkøb, post og intern service. Teknik skal desuden varetage den operative sikring af bibliotekets værdier herunder samlinger, bygninger, inventar, udstyr, arbejdsredskaber samt fysiske og digitale ressourcer. Målet er at forhindre, at bibliotekets værdier forringes som følge af beskadigelse eller tyveri.

Opgaverne skal prioriteres og udføres på måder, der understøtter bibliotekets kerneopgaver og bidrager maksimalt til bibliotekets formål. Der skal være fokus på den forebyggende og afhjælpende indsats og på at deltage i bibliotekets udvikling og på løbende at ændre metoder og arbejdsgange i overensstemmelse med ændrede muligheder, behov og vilkår. Teknik skal således være i stand til både at honorere de øjeblikkelige krav og være i stand til at tilpasse sig nye fremadrettede behov.

Bibliotekets magasin kapacitet til de nationale samlinger skal udbygges. Byggeriet gennemføres som et fælles projekt for Nationalmuseet, Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet (Statens Naturhistoriske Museum og Medicinsk Museion).

Publikumsfaciliteterne skal vedligeholdes og optimeres med henblik på at imødekomme det store publikumstræk på faciliteterne. Såfremt finansiering tilvejebringes skal publikumsfaciliteterne udbygges på Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek.

Bygningerne skal tilpasses de krav, som udbygningen af bibliotekets digitale aktiviteter stiller til bl.a. serverrum, nødstrøm og indretning af faciliteter til retrodigitalisering.

Biblioteket skal på alle de steder, hvor det er fysisk lokaliseret, bidrage til at styrke samarbejdet og netværksdannelsen mellem de omkringliggende institutioner, således at

steder og pladser af brugerne opleves som helheder til trods for delt ejerskab.

I perioden skal rammevilkåret om, at dele af bygningsdriften skal overgå til Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme gennemføres på en sådan måde, at hverken publikum eller ansatte uden for Teknik oplever ændringer under den daglige brug af bygningerne.

Indsatsområder i den kommende periode vil være at:

- deltage i det kommende fællesmagasins styregruppe og projektgruppe;
- deltage i klargøring af samlingerne til udflytning til det nye magasin;
- optimere bygningsmassen til ændrede opgavevaretagelse;
- vedligeholde bibliotekets bygninger og installationer i overensstemmelse med bibliotekets behov;
- gennemføre den besluttede arbejdsdeling mellem biblioteket og Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme;
- være i stand til at udbygge Det Natur- og Sundhedsvidenskabelige Fakultetsbibliotek, når finansiering foreligger;
- åbne biblioteket op over for de omgivende institutioner på alle relevante lokationer.

7. Generel ledelse og administration

Det Kongelige Biblioteks direktion og administration har det overordnede ansvar for, at den administrative, organisatoriske, økonomiske og personalemæssige forvaltning af Det Kongelige Bibliotek fungerer til opfyldelse af institutionens mission og visioner. Målet er, at biblioteket er en veldrevet og resultatskabende institution i stadig udvikling og forandring. I kraft af sit brand skal biblioteket være i stand til at tiltrække og fastholde velkvalificerede og dynamiske medarbejdere. Den generelle ledelse og administration skal

sikre, at institutionens resultater skabes inden for rammerne af god forvaltning.

Indsatsområderne i den kommende periode er at:

- udbygge ledelsesinformationen vedrørende økonomi, personale og teknik;
- tilpasse omkostningerne til bevillingerne i 2015-2018;
- at udbygge partnerskaber og samarbejde med biblioteks- og kultursektorerne i Danmark og i udlandet;
- at skabe ministeriel og politisk forståelse for Det Kongelige Biblioteks særlige udgifts- og omkostningsstruktur og dens betydning og konsekvenser for den fortsatte bevaring af nationens kulturarv;
- at skabe ministeriel og politisk forståelse for de direkte følgevirkninger af statens politik for universiteterne i relation til Det Kongelige Biblioteks fortsatte mulighed for løsning af universitetsbiblioteksopgaven.

Bilag 3. Operationelle mål

Opgave	Mål	Operationelle mål	Afrapportering	
I. Nationalbiblioteksservice				
Samlingsforvaltning	Biblioteket vil sikre den nationale hukommelse ved indsamling af den relevante og adækvate fysiske og digitale kulturarv til bevarelse for eftertiden.	Reviderede accessionspolitikker for alle Nationalbibliotekets indsamlingsområder, fysiske og digitale, færdiggøres i 2015. Fra 2016 lægges politikkerne med klare kriterier til grund for accessionen.	Årligt	1
		Indlemmelse af digitalt materiale udvikles løbende med udgangspunkt i analyser af digitale værktøjer og digital kulturproduktion.	Årligt	2
	Biblioteket vil forlænge de fysiske samlingers levetid, så der også i fremtiden vil være adgang til og mulighed for at benytte de indtil nutiden indsamlede materialer.	Bibliotekets medvirken ved opførelsen af et nyt klimastyret magasin til de nationale samlinger sker i overensstemmelse med den lagte plan. Der forventes en stigning i dækkende fysisk langtidbevaring på 1 pct. årligt.	Årligt	3
		Plan for klargøring af samlingerne til udflytning færdiggøres i 2015. I perioden 2015-2018 emballeres i alt 62.400 enheder, så de kan ekspederes til fjernmagasin, heraf 15.000 fra ikke-håndterbare enheder.	Årligt	4
	Biblioteket skal kunne indsamle alle i nutiden fødte typer af digitalt materiale og udvikle metoder til bevaring og formidling med henblik på, at materialerne kan være tilgængelige i fremtiden.	I 2016 udarbejdes bevaringsplaner for bibliotekets digitale samlinger og bevaringsplatforme. Årlige bevaringsplaner udarbejdes og digital langtidbevaring målt i TeraByte (TB) opgøres. Måltal for 2016-2018 fastsættes i 2016.	Årligt	5
		Netarkivet skal pr. 2017 være i stand til at indsamle og bevare materiale på udenlandske domæner, som har betydning for dansk kulturarv (udenlandske Danica). I 2015 og 2016 gennemføres udviklingsprojektet, således at indsamlingen kan igangsættes ved udgangen af 2016.	Årligt fra 2016	6
Forskning	Biblioteket vil øge kendskabet til kulturarven gennem sin forskning og en bred forskningsformidling.	Der udarbejdes i 2015 en formidlingsstrategi med fokus på, at forskningsformidlingen skal være vedkommende og forholde sig aktivt til de relevante formidlingsmedier.	Årligt	7
		Der produceres mindst 95 publikationer og afholdes mindst 2 videnskabelige konferencer pr. år.	Årligt	8
Formidling	Biblioteket vil nå et bredere publikum med sit samlingsindhold og sine kulturelle aktiviteter.	Med udgangspunkt i publikumsanalyser skal mindst en af bibliotekets kulturaktiviteter pr. år fokusere på at afprøve nye publikumstilbud enten fysisk eller digitalt.	Årligt	9
		Biblioteket skal fastholde et antal på 62.500 udstillingsgæster i Diamanten.	Årligt	10

Opgave	Mål	Operationelle mål	Afrapportering	
Formidling	Biblioteket vil udvide sit fokus fra bruger til deltager, hvor kendte som nye benytttere igennem deltagelse i fx bibliotekets vidensindsamling får medejerskab til bibliotekets indhold og aktiviteter:	Der gennemføres analyser af den fysiske og digitale publikumsbetjening i 2015 og 2017. Disse danner baggrund for optimering og konceptudvikling af den fysiske og digitale betjening og formidling.	Årligt	11
		Retrodigitalisering tilrettelægges med aftagerfokus og brugerdeltagelse, eksempelvis crowdsourcing.	Årligt	12
2. Universitetsbiblioteksservice				
Levering af informationsressourcer	Biblioteket vil intensivere leveringen af digitale informationsressourcer, herunder i form af e-bøger, til Københavns Universitet.	Erhvervelsen af informationsressourcer vil blive omlagt med stadigt større vægt på e-bøger således, at erhvervelsen af trykte bøger vil falde med 10 pct. årligt, og licensbaserede af e-bøger vil stige med 10 pct.	Årligt	13
		Levering af informationsressourcer vil blive omlagt således, at benyttelsen af trykt litteratur kan forventes at falde med 5 pct. om året, medens benyttelsen af digital litteratur vil stige med 10 pct. for e-bøger og 5 pct. for e-tidsskrifter.	Årligt	14
		Universitetsbibliotekets levering af informationsressourcer til Københavns Universitet skal være af høj kvalitet. I de periodiske brugerundersøgelser skal den generelle brugertilfredshed være på minimum 90 pct.	2015 og 2017	15
Personlig service	Biblioteket vil udvikle de fysiske studiemiljøer for de studerende ved Københavns Universitet med fokus på anvendelse af <i>state-of-the-art</i> informationsteknologi og andre teknologibaserede støttefunktioner:	Udvikling af det fysiske studiemiljø omfattende oprettelse af 6 nye specialfaciliteter (<i>labs</i>) ved fakultetsbibliotekerne med fokus på temaerne innovation (<i>makerspace, fablab</i>), dataanalyse og -visualisering, nye læringsformer (<i>active learning, peer to peer learning</i>), og <i>digital humanities</i> .	2015 og 2016	16
		Udvikling af direkte servicefunktioner med særligt fokus på digital kommunikation, brugerundervisning, etablering af copyright-tjeneste, bibliometrisk service, samt <i>Open Access-service</i> .	Årligt	17
		Årlig stigning i benyttelsen af de digitale kommunikationskanaler og direkte services på 5 pct.	Årligt	18
		Universitetsbiblioteket skal stille et fysisk studiemiljø af høj kvalitet til rådighed for de studerende på Københavns Universitet. I de periodiske brugerundersøgelser skal den generelle brugertilfredshed være på minimum 80 pct.	2015 og 2017	19
3. Fælles nationalbibliotek- og universitetsbiblioteksservice				
Digital infrastruktur	Biblioteket vil formidle sine digitale ydelser på de platforme, som brugerne benytter:	Brugbarheden af udvalgte dele af bibliotekets tjenester på forskellige platforme testes gennem brugbarhedsundersøgelser. Ved udgangen af 2018 er www.kb.dk fuldt omlagt og er brugbar på forskellige platforme.	Årligt	20
		Bibliotekets forvaltnings- og discoveryløsning (REX) moderniseres på basis af viden om <i>state-of-the-art</i> betjeningssystemer og gennem et internationalt udbud.	2018	21

Bilag 4. Nøgletal og indikatorer

Nr.	Kategori	2014 B	2015 B	2016 B	2017 B	2018 B
Nationalbiblioteksservice – Samlingsforvaltning						
IA	Revision af accessionspolitikker	-	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	-	-
IB	Proceduren for indlemmelse af fysiske samlinger	-	Proceduren ajourføres i 2015 og produktions-tallene følges i de følgende år	Produktionstal	Produktionstal	Produktionstal
IC	Måling af ressourceforbrug ved indlemmelse af fysiske samlinger	-	1. måling	2. måling	3. måling	4. måling (-10 pct. ift. 2015)
ID	Omkostninger (kr. pr. enhed) ved indlemmelse af fysisk pligtaflevering	-	57,17	57,17	57,17	57,17
IE	Pligtaflevering af digitalt fødte monografier	-	Årsstatistik	Årsstatistik	Årsstatistik	Årsstatistik
IF	Fysisk pligtaflevering, meter (modtagne, ikke indlemmede)	1.538	Årsstatistik	Årsstatistik	Årsstatistik	Årsstatistik
2A	Indlemmelse af digitale samlinger	-	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport
3A	Nyt klimamagasin	-	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport
3B	Dækkende fysisk langtidsbevaring	45%	46%	47%	48%	49%
4A	Bevaring – konserverede enheder	1.000	850	850	850	850
4B	Bevaring – emballering af enheder	12.000	15.600	15.600	15.600	15.600
5A	Bevaringsplaner til digitale samlinger	-	-	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport
5B	Dækkende digital langtidsbevaring (målt i TeraByte)	17,0 TB	-	Iht. bevaringsplaner (5A)	Iht. bevaringsplaner (5A)	Iht. bevaringsplaner (5A)
6A	Udvikling Netarkivet.dk	-	-	Rapport om metode og måltal	Fastsættes i 2016	Fastsættes i 2016
Nationalbiblioteksservice – Forskning						
7A	Forskningsformidlingsstrategi	-	-	Redegørelse i årsrapport	-	-
8A	Antal publikationer	95	95	95	95	95
8B	Antal videnskabelige konferencer	2	2	2	2	2
8D	Antal forskningsårsværk	35	35	35	35	35
Nationalbiblioteksservice – Formidling						
9A	Nyskabende kulturaktiviteter	-	I	I	I	I
9B	Måling af nye grupper	-	Måling	Måling	Måling	Måling
10A	Gæster i udstillinger – "betalende og ikke-betalende"	62.500	62.500	62.500	62.500	62.500
10B	Besøgende, Diamanten	350.000	350.000	360.000	360.000	370.000
10C	Koncertgæster	8.800	8.800	8.800	8.800	8.800
11A	Publikumsanalyser, digitale og fysiske	-	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport
12A	DOD: Danske bøger on demand (målt i titler)	5.000	5.250	5.513	5.788	6.078

Nr.	Kategori	2014 B	2015 B	2016 B	2017 B	2018 B
12B	Retrodigitalisering, ekskl. DOD (målt i sider/skanninger)	-	2014-resultat +15%	2015-resultat +15%	2016-resultat + 20%	2017-resultat + 20%
12C	Benyttelse af digitaliserede værker/udlån	3.500.000	3.800.000	4.400.000	4.800.000	5.300.000
Universitetsbiblioteksservice – Levering af informationsressourcer						
13A	Tilvækst trykte bøger (indkøb)	11.000	10.800	9.700	8.700	7.800
13B	Omkostninger (kr. pr. enhed) ved indlemmelse af fysisk materiale	-	180	180	180	180
13C	Tilvækst e-bøger, KUBIS licensbaseret adgang	80.000	84.400	92.900	102.200	112.400
13D	Tilvækst e-tidsskrifter, KUBIS licensbaseret adgang	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
14A	Udlån trykte bøger (KUBIS)	625.000	610.000	580.000	551.000	524.000
14B	Downloads e-bøger (KUBIS)	900.000	970.000	1.070.000	1.180.000	1.300.000
14C	Downloads e-tidsskrifter (KUBIS)	5.100.000	5.300.000	5.550.000	5.850.000	6.150.000
15A	Generel brugertilfredshed (brugersundersøgelse 2015 og 2017)	-	Min 90%	-	Min 90%	-
Universitetsbiblioteksservice – Personlig service						
16A	Oprettelse af 6 nye specialfaciliteter (labs)	-	3	3	-	-
16B	Antal besøg i de fysiske studiemiljøer	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
16C	Samlet åbningstid (t./u.) på KUB-betjeningssteder	381	381	381	381	381
16D	Vejledningskontakter	210.000	210.000	210.000	210.000	210.000
16E	Undervisningsaktivitet status, forløb i KUBIS	400	400	400	400	400
17A	Udvikling af direkte servicefunktioner	-	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport
18A	Besøg på hjemmesider	1.000.000	1.050.000	1.100.000	1.150.000	1.200.000
18B	Online-vejledning via fagguides	245.000	250.000	262.500	275.000	290.000
18C	Udvikling af copyrights-service, antal henvendelser	150	200	300	400	500
19A	Brugertilfredshed med fysiske studiemiljøer	-	Min 80%	-	Min 80%	-
Fælles for nationalbiblioteks- og universitetsbiblioteksservice						
20A	Brugbarhedsundersøgelser	-	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport	Redegørelse i årsrapport
20B	<www.kb.dk> omlagt i 2018	-	-	-	-	Redegørelse i årsrapport
20C	Antal besøg på hjemmesidekomplekset (samlet) (ny metode udvikles i 2015)	5.000.000	Ny måling	Fastsættes i 2015	Fastsættes i 2015	Fastsættes i 2015
21A	Nyt bibliotekssystem	-	-	-	-	Redegørelse i årsrapport
21B	Antal søgninger i REX/PRIMO	4.400.000	4.620.000	4.620.000	4.620.000	4.851.000
21C	Oppetid	98%	98%	98%	98%	98%
22	Omkostninger kr. pr. udlån (fysisk og digitalt) ¹	2,8	2,7	2,6	2,5	2,3

¹ Omkostningsindikator i relation til 12C, 14A, 14B og 14C

The Royal Library's Annual Report 2015

The Royal Library is the National Library of Denmark and the Copenhagen University Library. Mission: The Royal Library works for education, research and information in the present and future. Vision: The Royal Library preserves the past, collects and enriches the present, and increases its value for people, research, education and society in the future.

Strategic Agreement 2015-2018

On 1 January 2015, a four-year *Strategic Agreement* for the period 2015-2018 came into force. It was devised in conjunction with the Ministry of Culture Denmark. The *Strategic Agreement* is establishing the overall strategy and financial framework for the next four years. According to the strategy the Library will continue to advance as a digital library, while continuing to maintain the physical collections and its physical roots in both the national activities at the main library at Slotsholmen and at the faculty libraries on the various campuses of the University of Copenhagen. Specifically, this means that the Royal Library will focus on:

- Further developing the digital library for the management and dissemination of the collections.
- Continuing to maintain, utilising, and disseminate the physical collections.
- Being present in the physical world with creative faculty libraries, which have excellent academic environments and outreach activities, and, at Slotsholmen providing an excellent academic and research environment and a comprehensive cultural dissemination programme based on the Library's collections and projects.

The *Strategic Agreement* will govern the activities in the Library and there are annual

targets for the development of the Library. After the *Strategic Agreement* was drawn up, the Government imposed extra financial cuts of 8% over four years on all state institutions. This will make the next few years particularly difficult for the Library, though without changing the strategic objectives.

The National Library

As a *national library* the institution manages the nation's cultural heritage of both Danish and foreign origin in the form of published works (books, periodicals, newspapers, pamphlets), manuscripts, archives, maps, pictures, photographs and sheet music in analogue or digital form, including the Danish part of the Internet in the *Netarchive*, and documents the intangible cultural heritage of everyday life.

The National Library shall provide the best possible access to the collections for research, study and experiences. At the same time, the collections must be preserved, safeguarded and handed down to posterity. The institution conducts research into the National Library's tasks, functions, subjects and collections. As a museum and cultural institution, the National Library disseminates knowledge and experiences on the basis of tasks, functions and collections.

In 2015 extensive adjustments were made to the organisation of the National Library in two phases, so that the Library now consists of seven departments. Firstly, in the spring 2015, the Legal Deposit Section was merged with the Preservation Department, and at the same time the Department of Digital Preservation was given the task of digital legal deposit, so that digital preservation and digital acquisition are now a part of the same department. In addition the former matrix organisation of the National Collections was restructured into two National Collec-

tion Departments, each with its own Head of Department. Secondly, in autumn 2015 there was a further organisational change in connection with the dissolution of the IT-structure of the organisation, *Digital Infrastructure and Services*, so that the National Library now also comprises of the Digitisation Department and the Section for of Digital Development and Dissemination. These changes have proved to have a positive effect on digitisation projects, because all features from retrieving, scanning and metadata-creation to digital dissemination are now better coordinated. This provides more flexible working procedures and improved project management, given that the entire process from start to finish is consolidated in the same organisational unit.

For several years, the introduction of legal deposit of the digital masters for printing of physical books has been a strategic objective for the National Library. There are still challenges to be solved before the goal has been achieved. The complexity of formats, compilation conditions and dissemination is huge. It requires analyses of the publishers' technical processes of their e-books and publications. One also has to take into account the preservation-related options and challenges. It is necessary to find the optimal work process to ensure the comprehensive provision of the digital masters for printing and a streamlining of the processes for both publishers and the Royal Library. Furthermore, the correlation between the production work flow for e-books and for printed books needs to be clarified, so that legal deposit of the digital masters for printing can eventually replace legal deposit of physical items, at least for certain types of physical books. One of the goals is to get the Law of Legal Deposit revised to create a legal basis for this extension of digital legal deposit.

Retro-digitisation of the Library's collections: In 2015, the Royal Library's major crowd-sourcing project, *Danmark set fra luften – for Google (An Aerial View of Denmark – Pre-Google)* has been expanded to include a new, large part of Denmark: Zealand and Lolland-Falster. A private donation ensures that the Library will add approximately 900,000 more aerial photos to the almost 500,000 that are already online. Another project was the digitisation of the Royal Library's collection of medieval fragments and the entry of metadata. When this collection is published on the Internet, approximately 6,600 pages of fragments, mainly of Latin medieval texts will be available in facsimile form. This will give researchers of the manuscript culture of the Middle Ages access to vast material of cultural importance. Another project to be emphasised is that the Library has digitised 14,000 photos by one of the 20th century's most important Danish art photographers, Keld Helmer-Petersen, whose collection of a total of 40,000 photographs was acquired in 2015. This digitisation is the first step in a process, which will be followed by further digitisation, research in the collection and a major retrospective exhibition in 2020.

An important step towards the digital library has been the retro-conversion of physical card catalogues to the online catalogue, REX. The retro-conversion began in 1993 and is now almost finished. For the main Danish collections it started with the card catalogues after 1960, followed by the handwritten catalogues from 1482-1959. For the foreign collections: first the card catalogues after 1950, followed by the handwritten catalogues 1450-1949. The Library then retro-converted printed and handwritten catalogues of special national collections, a wide range of special catalogues and card catalogues of the institute libraries of the University of Copenhagen. The Royal Library also contains a large quantity of prin-

ted publications, which are not proper books, so-called ephemera. This material is preserved in the Collection of Pamphlets and Corporate Publications. It includes annual reports and accounts, staff magazines, exhibition catalogues, price lists of goods etc. Information in the physical catalogues and physical indexes about this collection has now also been retro-converted to REX. Initially the retro-conversion was financed by the Library itself, later by special funds from the Ministry of Culture. In 2013 the objective of these funds were expanded, so there is now also funding available for metadata-conversion and format-adaptation of significant Danish catalogues, databases and other indexes of records, including digitisation/retro-conversion of the older, non-digital parts of the national bibliography.

As a museum and cultural institution, the Royal Library has the task of disseminating its collections, projects and functions through concerts, exhibitions, lectures etc. In 2015 the highlight of the Danish culture and music scene was the celebration of the 150th anniversary of Denmark's great national composer, Carl Nielsen. This was celebrated both in Denmark and abroad. This involved initiatives, which included academic and popular publications of texts, scores and music, a new international *Carl Nielsen chamber music competition*, academic symposia, exhibitions, radio and TV programmes, and an abundance of concerts, a number of which were presented in the Queen's Hall of the Royal Library. Of the exhibitions to be mentioned is a major exhibition about the Danish author, Klaus Rifbjerg (1931–2015), who was one of the most important authors of recent decades. The exhibition, *Klaus Rifbjerg – en digter af tiden (Klaus Rifbjerg – A Poet For Our Times)* presented his importance for Denmark's cultural life for almost 70 years as an author, public *debater*, editor and opinion leader. The exhibition was based on the

extensive archive, which Klaus Rifbjerg has bestowed on the Library through many years.

The Copenhagen University Library

The main task of the *Copenhagen University Library* is to provide library services for the University of Copenhagen in general, and for the individual faculties in particular. The function of the University Library at the Royal Library is part of the Copenhagen University Library, which is a joint organisation across the Royal Library and the University of Copenhagen of all the libraries that serve the University of Copenhagen. The Copenhagen University Library is managed in accordance with an agreement between the Royal Library and the University of Copenhagen from 2012.

In May 2015 the organisation of the University Library changed its name. The Rector of the University of Copenhagen and the Director of the Royal Library decided that the future formal name for the whole library organisation at the University of Copenhagen should be *The Copenhagen University Library*. The former term, 'The University of Copenhagen Library Service' (KUBIS) was phased out. This was the conclusion of an organisational development over several years, which makes it much easier for users to understand the organisation of the University Library and its services for researchers, teachers and students at the University of Copenhagen.

Digital Services remain a high priority for the University Library. Specifically, in the field of e-books, the introduction of user-driven acquisition, known as PDA (*Patron Driven Acquisition*), has resulted in a significant increase in the use of e-books in recent years. This underscores the success of the e-book strategy. The overall use of digital materials from the University Library amounted to 13.8 million units: an increase of 8.3%

compared to 2014. The use of e-periodical articles amounted to 6 million units of this amount: an increase of 8% compared to 2014.

Important innovation activities and projects of The University Library in 2015 has taken place within the field of e-books, especially in order to achieve a comprehensive and systematic coverage of e-book portfolios from major international e-publishers. In 2015 the Library succeeded in establishing agreements with many major publishers for the systematic acquisition of their e-book portfolios with comprehensive packages or in the form of user-controlled acquisition schemes. This includes agreements with one of the major aggregator systems, which specialises in the dissemination of literature from many different publishers, and agreements with a number of smaller publishers.

Labs/enriched learning environment comprises the development of modern, library-based study environments and labs focusing on information technology and technological innovations, made available to users in special physical settings to support students' joint learning activities and group work. Six "labs" were established for the project, focusing on the themes of innovation, data analysis and visualisation, new forms of learning (active learning, peer to peer learning) and digital humanities.

Bibliometric service involves free provision of annual bibliometric analyses, developed in collaboration with faculties and departments in the university, and provision of bibliometric analyses, which can be used by researchers: e.g., in context of the libraries' PhD education and in context of appointments. Researchers have also been given direct access to the University of Copenhagen's research registration system (CURIS) and better tools for visual presentation of their research output. *Research Services - Marketing:*

For this service the University Library has produced three video spots: Bibliometric Services; Copyright Services; and Open Access Services targeting researchers and PhD students. The videos are based on interviews with the library specialists in charge, complemented by selected video clips from teaching and tutoring sessions.

Financial constraints continue to make an impact on the tasks of the University Library. The increase in price of e-resources continues to be a considerable burden on the acquisition budget. In 2015, the rising rates of the US-dollar and the English pound resulted in double-figure percentage increases in Danish kroner. However, most foreign publishers, as a result, have accepted smaller price increases than previously. Of the Royal Library's total outlay on digital resources of DKK 41 million per year, the agreement with the Elsevier publishing house, amounting to DKK 18 million per year, represents the largest individual financial item in the materials budget. Even though the price increase over the next few years will "only" be 3%, in itself it still represents a significant deterioration of the Library's budgetary situation on top of other reductions of the budget.

Paradigm shift in the IT organisation

In November 2015, the executive board decided to close down a part of the directorate structure of the organisation, *Digital Infrastructure and Service (DIS)*, and based on the nature of the tasks, to integrate IT tasks and IT functions in the National Library, the University Library and the Administrative-Technical area. This organisational change has resulted in a crucial paradigm shift *from* the digital and IT-related features of the Library being consolidated in a separate unit *to* the digital features of the Library being organisationally integrated

throughout the institution, where, in function and task terms, it is relevant. At the same time there has been a crucial *managerial* paradigm shift *from* the digital aspects of the Library being led by a director with specialist expertise in the field *to* the tasks being led by library generalists with knowledge of core tasks and the Library as a whole. For many years IT has been an integral part of the institution, its organisation, functions and assignments, further underscored by these organisational changes and in the present institution strategy.

Economy and Staff

The legislative framework of the Royal Library is laid down in the annual Finance Bill. There are separate legislative frameworks for legal deposit, theft protection and research.

In the National Budget and the Additional Appropriation Budget 2015, the Library had a grant of DKK 342 million. Overall, together with additional resources, in 2015 the Library had DKK 394 million at their disposal. DKK 181.4 of this went on salaries; and DKK 212.6 million on other expenses. Approximately DKK 120 million covered expenses for the Library's buildings. In 2015 the overall work force amounted to the equivalent of 417.7 FTEs. The number of FTEs dropped from 424.8 in 2014 to 417.7 in 2015. The 417.7 FTEs are the equivalent of a total of 664 people employed by the Library. Of the 417.7 FTEs, only about 323 of these are financed by budgetary appropriation and other revenue, but the rest of the activity is due to the library's sale of services, revenue-funded activities, grant-funded research and participation in the employment of persons on special terms.

Library Acquisitions

Accounts for acquisitions in 2015 (i.e. accounts for the acquisition of books, periodi-

icals and other types of material in physical and electronic form, along with binding) totalled DKK 48.3 million. Of this amount, DKK 4.6 million was used for the National Library purpose and DKK 43.7 million for the University Library purpose.

Most of the acquisitions for the *National Library* are not reflected in the figures, because the majority of the material is acquired through legal deposit and bequests. Particularly, it should be emphasised that legal deposit leads to the acquisition of digital works, which are published on the Internet. This is done by web harvesting. DKK 1,571,600 was spent on the acquisition of special types of material – manuscripts, archives, photographs, maps, sheet music, musical manuscripts, intangible cultural heritage (Danish Folklore Collection), Orientalia and Judaica. The Department of Preservation spent DKK 504,000 for binding materials and better preservation conditions.

In terms of printed documents, the accounts for the *University Library* budget are divided into subject accounts, which correspond to the subject areas of the University of Copenhagen. The University Library spent a total of DKK 43.7 million, the greatest part of which was the cost of digital materials: DKK 41 million. The cost of digital materials now represents 94% of the total expenditure. The Royal Library will continue its strong focus on the accumulation of digital collections and access to digital information.

Appendix

As an Appendix is printed *The Royal Library – The National Music Library of Denmark* with a presentation of one of the Library's key functions.

The Royal Library – The National Music Library of Denmark¹

by Erland Kolding Nielsen, Director General & National Librarian

The Royal Library is at present Denmark's National Library and the University Library of the University of Copenhagen. Initially the national library was founded by King Frederic III (1648–1670) as his private library shortly after his accession to the throne in 1648. It was opened to the public in 1793 and was transferred to state property as a national library in 1848 following the abolition of absolute monarchy. In 1927, the function as university library for the University of Copenhagen was conferred on the Royal Library. Through a number of mergers since 1990 with other parts of the old university library, originally founded in 1482, the Royal Library today is both national library and the largest university library in Denmark and Northern Europe. As of 2014, its holdings include more than 35 million physical units on 200,000 shelf metres. With an iconic new building, named *the Black Diamond* from 1999 on the Castle Island in the centre of Copenhagen, it was provided a number of unique facilities as a research and cultural institution by which especially the music activities have benefited greatly.

The Royal Library is therefore, through its national tasks and collections within musicology and music performance, also *Denmark's National Music Library*. As a matter

of fact, there are no other substantial music collections or music libraries in Denmark. Historically, the library by way of legal deposit laws since 1697 has built a complete collection of printed music within all genres and types (medieval, renaissance, classical, modern, folk, jazz, pop and rock). Furthermore, through 125 years, it has obtained collections of printed music and manuscripts from other institutions, associations or orchestras closed down, been entrusted with archives from composers, musicians and music publishers, and it has itself conducted acquisition campaigns of compositions of the last generations of contemporary composers.

Thus the library has extensive collections of manuscripts and papers, including letters, from famous composers such as J.A. Scheibe (1708–1776), J.P.E. Hartmann (1805–1900), Niels W. Gade (1817–1890), Peter Heise (1830–1879), Carl Nielsen (1865–1931), Ruud Langgaard (1893–1952), Knudåge Røisager (1897–1974), Vagn Holmboe (1909–1996), Per Nørgaard (b. 1931). It also includes important collections from the Norwegian Edvard Grieg (1843–1907) among others, as well as other Norwegian, Swedish, and Finnish composers, not least due to the acquisition in 1996 of the archive of the large Danish and Nordic music publishers through almost 150 years Wilhelm Hansen Ltd., and the older collections from The Royal Theatre. Altogether, The Royal Library is the richest music library of Northern Europe in terms of collections.

Apart from books and journals, *the collections of music* run to more than 2,500 shelf metres, or c. 330,000 physical units, of which about one-third are manuscripts. More than 20,000 scores have been retro-digitized and are searchable in the library catalogue REX or available on the home page > www.kb.dk <. Since 1972, the *Department of*

¹ This appendix was originally published in the booklet of the cd: *The Unknown Carl Nielsen. Danish Songs in English*. Publ. by the Royal Library & Dacapo Records, 2015. The cd was published in 40,000 copies for promotion abroad of Carl Nielsen 150 Years on the occasion of the 150 anniversary of the great Danish composer in 2015, see > www.carlnielsen.org/ <.

Performing Arts of the National Library has published the *Danish Bibliography of Printed Music* as part of the National Bibliography, now covering retrospectively the period back to 1899; since 1993, the main subject bibliography *Danish Bibliography of Musicology*; and as the Danish RISM-Centre, it has produced *Musicat*, the Danish union catalogue of music manuscripts in Danish collections before 1850 as part of the international RISM-project (*Repertoire internationale des sources musicales*).

Shortly after the Second World War, the library established a special *Orchestra Library* which over the years has developed into the largest collection of music performance material for orchestras, choirs, and chamber music ensembles in the Nordic countries. Presently, it comprises c. 8,000 printed and c. 12,000 manuscript scores and sets of parts, all of which may be borrowed by music users and performers. It functions as *National Central Library* for the Danish musical life, intensively used by music schools, conservatories, professional and amateur orchestras, choirs, and chamber music performers all over the country.

During the 1990s, the obligations of the national music library as a research and publishing institution expanded greatly, not least due to the large project of publishing the complete works of the composer *Carl Nielsen* in a combined practical and scholarly edition, the *Carl Nielsen Edition*. It was politically initiated, allocated to the Royal Library in 1993, and published in fifty-two volumes in 1998–2009 with the then head of the Music Department, later Department of Performing Arts, Niels Krabbe (b. 1941) as editor-in-chief. It was followed by the correspondence of Nielsen: *Carl Nielsen Brevudgaven* (ed. John Fellow, b. 1947, in twelve vols. 2005–2014); and, in 2014, the

final digital thematic–bibliographic *Catalogue of Carl Nielsen's Works*, produced by the *Danish Centre for Music Publication* (see below). Since the late 1990s, the activities have been extended by a selective monumental edition of *J.P.E. Hartmann's Works* (ed.–in–chief Niels Krabbe, seven vols. since 2002); several volumes of the complete edition of *Niels W. Gade's Works* (so far c. twenty vols., ed.–in–chief professor Finn Egeland Hansen, b. 1938, and senior researcher Bo Foltmann, b. 1958); and large editions of the correspondence of, among others, J.P.E. Hartmann (four vols. 1999–2002) and Niels W. Gade (three vols. 2008, both ed. by Inger Sørensen, b. 1944). To this should be added a number of monographs and other works on individual composers, the development of the musical life in Denmark, and the music of different periods during the last five centuries.

The Carl Nielsen Edition, which as a special organizational unit within the National Library comprised five to seven FTE from 1994 and was succeeded in 2009 by a new *Danish Centre for Music Publication* consisting of three to five FTE with broader tasks within music philology, publishing, and research. In connection with the new centre, a full professorship of musicology with special emphasis on music philology was established, financed by the *Lundbeck Foundation*. As first head and professor was appointed the editor-in-chief and head of the *Carl Nielsen Edition* Niels Krabbe. It seems to be the only centre of its kind in the world.

The core of the Royal Library's practical and critical publishing activities has been the publishing of the largest and most important Danish operas in bi- or trilingual, international editions including sets of parts, ready for performance also abroad. During the last fifteen years, four operas have been published, namely *Masquerade*. *Comic Opera in*

Three Acts by Carl Nielsen (1904–1906; publ. in parallel Danish/English and Danish/German edns., 1999); *Saul and David, Opera in Four Acts* by Carl Nielsen (1898–1901, publ. in parallel Danish/English and Danish/German edns., 2003); J.P.E. Hartmann's so-called national opera *Little Kirsten* (Op. 44 (1846); libretto by H.C. Andersen, in Danish and German, 2005), still the most performed Danish opera over time; and *King and Marshall. Tragic Opera in Four Acts* by Peter Heise (1878; Danish/English edn., 2012–2013). This is an extraordinary achievement in Danish music history.

In 1999, the Royal Library was extended by a new building, iconically nicknamed the *Black Diamond*, which is the third within the present complex of buildings on the Castle Island next to Christiansborg Palace housing the Parliament, the offices of the Prime Minister, and the Supreme Court. The building contains a concert hall, lecture and exhibition halls, research facilities, and the *Centre for Performing Arts* with a large reference collection comprising c. 25,000 volumes on open shelves. In this way, the national music library's possibility for public activities, events, and concerts was extended to a level unequalled in other national libraries. After a short period with a string quartet in residence, a special chamber music ensemble called *The Diamond Ensemble* was founded in 2004, consisting of five strings, five winds, and from 2014 including a pianist. It is sponsored by the big company *Siemens Denmark* with the support from three Danish foundations, the *Beckett*, the *Oticon*, and the *Højgaard Foundation*. The Diamond Ensemble gives seven to nine concerts a year in the *Queen's Hall*, the concert hall of the Royal Library, named after Queen Margrethe II. Parallel to this an extensive twelve-channel system for electronic concerts has been installed in the big front hall of the Black Diamond. For many years

the electronic musical work of the Danish composer *Fuzzy* (b. 1939) named *Catalogue* (of treasures of the Royal Library) in 52 short movements – one for every week all year around – was performed every day at 1 pm. From 2015, the internationally renowned composer of American origin, Professor Wayne Siegel (b. 1953), will act as composer-in-residence within the electronic music field, financed by the National Music Council.

In 2009, The Royal Library together with the Odense City Museums (including the Carl Nielsen Museum) set up the Danish *Carl Nielsen Network*, a co-operative partnership of Danish institutions with music activities. It has organized a long series of national and international activities within the 150 years commemoration of the birth of Carl Nielsen in 1865. It has set up a joint homepage > <http://www.carlnielsen.org/> < with lists of activities, concerts, publications, access to printed scores and performance material of all of Nielsen's works etc.

Websites:

The Royal Library:

> www.kb.dk <

Music and Theatre Collections of the National Library:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/> <

Carl Nielsen Edition:

> www.kb.dk/da/nb/dcm/cnu/ <

Carl Nielsen Network:

> www.carlnielsen.org/ <

Catalogue of Carl Nielsen's Works (CNW):

> <http://www.kb.dk/dcm/cnw/preface.xq> <

Danish Bibliography of Musicology;

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/om/damuslit.html> <

Danish Bibliography of Printed Music:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/om/dm/> <

Danish Centre for Music Publication:

> <http://www.kb.dk/en/nb/dcm/index.html> <

Digital Library of Music Scores:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/digmus/> <

Orchestra Library:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/noder/ork/> <

RISM (Répertoire Internationale des Sources

Musicales): > <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/om/international/rism.html> <

Thematic-Bibliographic Catalogues of Danish Composers:

> <http://www.kb.dk/da/nb/samling/ma/guides/vaerk.html> <

Riisbjerg

En digter til tiden

 DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DANMARKS HØJTSKOLEBIBLIOTEK OG NORDENS ÆLDSTE UNIVERSITETS- OG FOLKEBIBLIOTEK
1000 KONGENSGÅRD PLADS · 8000 ÅRHUS · TEL. 3947 8042 · WWW.KB.DK

Udstilling
20. juni 2015 – 05. marts 2016

Udstillingen er støttet af
Danmarks Kulturfond og Det Kongelige Bibliotek
Udstillingen er støttet af Det Kongelige Bibliotek
Udstillingen er støttet af Det Kongelige Bibliotek